Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii

IRMiR INSTYTUT ROZWOJU MIAST I REGIONÓW

UCZELNIA ŁAZARSKIEGO ŁAZARSKI WARSZAWA

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

New Urb Pact

Niniejszy dokument został opracowany w ramach porozumienia znak SAO.031.8.2020 z dnia 09.10.2020 r. zawartego przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów z Miastem Radomsko na podstawie Umowy Nr Gospostrateg 1/384689/20/NCBR/2019 z dnia 09.01.2019 r. zawartej pomiędzy Ministerstwem Rozwoju (Lider Konsorcjum) oraz Instytutem Rozwoju Miast i Regionów (Konsorcjant) i Uczelnią Łazarskiego (Konsorcjant), przyznającej dofinansowanie na rzecz Projektu pn. „Nowy model urbanizacji w Polsce – praktyczne wdrożenie zasad odpowiedzialnej urbanizacji oraz miasta zwartego" (Akronim: NewUrbPact), współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" – GOSPOSTRATEG. Dokument powstał przy udziale społeczności lokalnej oraz współpracowników z wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta Radomska, w szczególności Biura Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta.

Zespół autorski Instytutu Rozwoju Miast i Regionów:

- Katarzyna Spadło
- Paulina Basińska
- Michał Cichocki
- Magdalena Łaska
- Justyna Pichowicz
- Anna Szpura
- Edyta Tomczyk
- Cezary Maliszewski

Merytoryczna opieka: dr Aleksandra Jadach-Sepioło

Projekt pt. „**Nowy model urbanizacji w Polsce - praktyczne wdrożenie zasad odpowiedzialnej urbanizacji oraz miasta zwartego**" (Gospostrateg 1/384689/20/NCBR/2019), współfinansowany przez **Narodowe Centrum Badań i Rozwoju** w ramach **Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych** „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" GOSPOSTRATEG, realizowany przez Konsorcjum w składzie: **Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii** (Lider Konsorcjum), **Instytut Rozwoju Miast i Regionów** oraz **Uczelnię Łazarskiego**.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 4
2. PODOBSZARY REWITALIZACJI I ICH DIAGNOZA 7
2.1. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI – PODSUMOWANIE „DIAGNOZY SŁUŻĄCEJ WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE RADOMSKA" 7
2.2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI W PODZIALE NA PODOBSZARY I POSZCZEGÓLNE SFERY 10
2.2.1. DIAGNOZA PODOBSZARU CENTRUM 10
2.2.2. DIAGNOZA PODOBSZARU MŁODZOWY 28
2.2.3. DIAGNOZA PODOBSZARU KOPIEC 41
3. INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ 57
3.1. UWSPÓLNIONA WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI RADOMSKA 57
3.2. UWSPÓLNIONE CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ 59
4. POWIĄZANIA GPR MIASTA RADOMSKA 2030+ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY 60
4.1. POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU MIASTA RADOMSKA DO ROKU 2030 60
4.2. POWIĄZANIA Z MIEJSKĄ STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2021-2031 63
4.3. POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADOMSKA . 65
4.4. POWIĄZANIA Z MIEJSKIM PROGRAMEM WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI 68
5. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE 70
5.1. PLANOWANE PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE 70
5.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 104
6. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+ 110
7. MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 113
8. REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA 132
8.1 IDENTYFIKACJA INTERESARIUSZY PROCESU REWITALIZACJI 132
8.2 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE PRZYGOTOWYWANIA PROGRAMU 134
8.3 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I OCENY REALIZACJI PROGRAMU 136
9 ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+ 138
9.1 OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA GPR 138
9.2 RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI ORAZ KOSZTY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI ... 141
10 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 142
10.1 METODYKA MONITOROWANIA I OCENY GPR 142
10.2 MONITOROWANIE POSTĘPU W REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 143
10.3 OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GPR Z UŻYCIEM INFORMACJI O STANIE OBSZARU REWITALIZACJI 145
10.4 OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 146
11 OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO 148
12 KOMITET REWITALIZACJI 149
13 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI 151
14 SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 152
14.1 ZAŁOŻENIA KONCEPCJI ARCHITEKTONICZNO-URBANISTYCZNEJ DLA OBSZARU REWITALIZACJI RADOMSKA 152
14.2 ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 158
14.3 ZAKRES MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY 159
14.4 MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI 164
15. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 164
16. OPINIE ZEBRANE NA TEMAT PROJEKTU GPR MIASTA RADOMSKA 2030+ ZGODNIE Z ART. 17 USTAWY O REWITALIZACJI 166
17. OPIS SPEŁNIENIA PRZEZ GPR MIASTA RADOMSKA 2030+ WYMOGÓW DLA STRATEGII IIT 172
SPIS TABEL 178
SPIS RYSUNKÓW 179
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW 180
ZAŁĄCZNIK NR 1 180
ZAŁĄCZNIK NR 2 180
ZAŁĄCZNIK NR 3 180
ZAŁĄCZNIK NR 4 180

1. WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA

Miasto Radomsko zostało wyłonione do realizacji części pilotażowej projektu „Nowy model urbanizacji w Polsce – praktyczne wdrożenie zasad odpowiedzialnej urbanizacji oraz miasta zwartego", współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" – GOSPOSTRATEG, realizowanego przez partnerów: Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii oraz Uczelnię Łazarskiego.

W ramach projektu na terenie Radomska zaplanowano realizację zadania „Konsultacje i pilotaż modelowych rozwiązań na rzecz odpowiedzialnej urbanizacji w Polsce" – w odniesieniu do zagadnień rewitalizacji, związanego z opracowaniem gminnego programu rewitalizacji, poszerzonego o instrument koncepcji architektoniczno-urbanistycznej. Dodatkowym wyzwaniem w ramach pilotażu było testowanie przejścia z pozaustawowego programu (LPR) na gminny program rewitalizacji (GPR).

W toku czynności badawczych uruchomiono badanie ankietowe mieszkańców w celu zbadania ich potrzeb w zakresie rewitalizacji. Formularz ankiety został udostępniona mieszkańcom w formie on-line oraz w wersji papierowej. Jej wyniki posłużyły do uzasadnienia wyboru czynników kryzysowych do objęcia diagnozą zróżnicowania wewnątrzmiejskiego, a także do opracowania koncepcji procesu rewitalizacji Radomska.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ przypadło na czas trwania pandemii COVID-19, co miało istotny wpływ na przebieg procesu doradczego. W pierwszej kolejności podjęto decyzję, że analizy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostaną oparte na danych z 2019 r. z uwagi na niewspółmierność zjawisk z 2020 r. w stosunku do faktycznej wiedzy o mieście. Obostrzenia pandemiczne wpłynęły również na planowany proces partycypacji i konsultacji społecznych, które za sprawą nowych rozwiązań ustawy o rewitalizacji (art. 6 ust. 3a) można było prowadzić zdalnie, w formie on-line, za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zapewniających jednoczesną transmisję wizji i dźwięku.

Opracowanie gminnego programu rewitalizacji dla miasta Radomska jest związane z jednoczesnym testowaniem modelu przejścia z pozaustawowego programu rewitalizacji na gminny program rewitalizacji. W związku z tym, że Radomsko posiada Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Radomska do roku 2023, kluczowym działaniem w procesie pilotażu była komunikacja społeczna dotycząca zagadnień związanych z przejściem z pozaustawowego programu rewitalizacji na gminny program rewitalizacji oraz różnic między tymi programami, a także obszarami rewitalizacji (pozaustawowym i ustawowym). W tym celu opracowano materiały prasowe, które udostępniono mediom. W dniu 16 lutego 2021 r. odbył się briefing prasowy z udziałem przedstawicieli prasy lokalnej i telewizji. Przeprowadzono również cykl szkoleń dla Zespołu ds. rewitalizacji oraz członków Rady Miejskiej. Od początku prac nad GPR, w sposób ciągły, są prowadzone na stronie miasta działania informacyjno-promocyjne dotyczące planowanego procesu rewitalizacji. Dzięki temu interesariusze procesu na bieżąco mogą śledzić to, co się dzieje na każdym etapie tworzenia programu, a także aktywnie włączać się w prowadzonego prace – ich czynny udział pomaga w lepszym opracowaniu dokumentu, odpowiadającemu na faktyczne problemy lokalnej społeczności.

Przedmiotem pilotażu było również opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej dla obszaru rewitalizacji Radomska. Innowacją testowaną w projekcie było włączenie tego instrumentu urbanistyki operacyjnej do wczesnego etapu programowania rewitalizacji. Zakresem koncepcji objęto wszystkie podobszary rewitalizacji, dzięki czemu umożliwiono realizację kompleksowych zmian przestrzennych całego obszaru interwencji, a także poprawę jego spójności. Koncepcja stanowi trzon interwencji rewitalizacyjnej w Radomsku i została ujęta w katalogu przedsięwzięć podstawowych w GPR.

W projekcie pilotażowym założono, że koncepcja architektoniczno-urbanistyczna jest dodatkowym narzędziem polityki przestrzennej wobec obszaru rewitalizacji, zapewniającym wyższą skuteczność i efektywność procesu. Dzięki szczegółowym rozwiązaniom przedstawionym w koncepcji zagwarantowano możliwość całościowego oddziaływania procesu na negatywne zjawiska zidentyfikowane w granicach obszaru rewitalizacji. Koncepcja umożliwia odejście od dotychczasowego postrzegania rewitalizacji jako zbioru punktowych, niepowiązanych ze sobą działań, na rzecz skoordynowanych i kompleksowych przedsięwzięć o różnej skali i zakresie, powiązanych ze sobą przestrzennie lub funkcjonalnie. W efekcie wdrożenia zamierzeń ujętych w koncepcji oczekuje się gruntownej poprawy stanu obszaru rewitalizacji Radomska.

Pierwszy etap wdrażania pilotażu w Radomsku zbiegł się z działaniami legislacyjnymi ustawodawcy na rzecz likwidacji bariery prawnej ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, uniemożliwiającej opracowywanie gminnych programów rewitalizacji w sytuacji obowiązywania lokalnych programów rewitalizacji, opracowanych na podstawie art. 18. ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym.

W Radomsku obowiązuje Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Radomska do roku 2023 przyjęty uchwałą nr XLIII/331/17 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 17 września 2017 r. Uruchomienie procedury opracowania gminnego programu rewitalizacji było powiązane z wejściem w życie w dniu 19 stycznia 2021 r. ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa[1], zmieniającej art. 52 ust. 1 ustawy o rewitalizacji[2], co umożliwiło wyznaczanie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przy obowiązującym w gminie LPR. Dzięki temu przystąpiono do opracowania dokumentu „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji" w trybie przewidzianym art. 8 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Na etapie opracowywania diagnozy zebrano dane ilościowe dotyczące 38 negatywnych zjawisk w podziale na 21 jednostek strukturalnych, występujących w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. W efekcie analizy wskaźnikowej do objęcia interwencją wskazano obszar rewitalizacji podzielony na trzy podobszary: Centrum, Kopiec, Młodzowy, stanowiące centralną część miasta.

Wyniki diagnozy posłużyły do opracowania projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Radomsku, który poddano konsultacjom społecznym a następnie przyjęto Uchwałą Nr XXXI/332/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 28 maja 2021 r.[3], zmienioną Uchwałą Nr XXXII/355/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 24 czerwca 2021 r.[4]

Zarządzeniem nr 8/2021 Prezydenta Miasta Radomska z dnia 8 stycznia 2021 r.[5] powołano Zespół ds. rewitalizacji jako organ zadaniowy odpowiedzialny za właściwą koordynację działań związanych z opracowaniem i wdrożeniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, zabezpieczający efektywne współdziałanie na rzecz procesu rewitalizacji komórek merytorycznych Urzędu Miasta Radomska oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. W dniu 15 lipca 2021 r. przyjęto uchwałę nr XXXIV/360/21 Rady Miejskiej w Radomsku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+[6].

Opracowany GPR zawiera podsumowanie przeprowadzonej diagnozy delimitacyjnej oraz – zgodnie z art. 15 ustawy o rewitalizacji – szczegółową diagnozę wszystkich podobszarów rewitalizacji, opis wizji tego terenu po przeprowadzonych działaniach rewitalizacyjnych, a także opis celów i kierunków działań. Diagnoza przybliżająca skalę negatywnych zjawisk, a także potencjały rozwojowe

[1] ustawa z dnia 10 grudnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa (Dz.U. 2021 poz. 11)
[2] ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 485).
[3] http://g.ekspert.infor.pl/p/_dane/akty_pdf/U72/2021/161/2658.pdf#zoom=90
[4] ttps://radomsko.pl/images/Download/rewitalizacja/Uchwa%C5%82a_nr_XXXII_355_21_z_24.06.pdf
[5] https://eurzad.finn.pl/gmradomsko/server/pobierz_rejestry_zalacznik/763709
[6] ttps://radomsko.pl/images/Download/rewitalizacja/Uchwa%C5%82a_nr_XXXIV_360_21_z_15.07.pdf

podobszarów rewitalizacji, stanowiące bodziec do ich rozwoju, umożliwiła określenie głównych potrzeb rewitalizacyjnych, wokół których zaprojektowano część strategiczną GPR.

W dalszej części dokumentu znajduje się też szczegółowy opis podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i dopuszczalnych projektów uzupełniających, a także założenia systemu monitorowania i oceny GPR. W dokumencie zawarto również opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi miasta, odniesienie się do obowiązujących przepisów prawa lokalnego wraz z opisem niezbędnych zmian.

Założono, iż osiągnięcie celów strategicznych programu będzie możliwe w perspektywie 10-letniej. Przedsięwzięcia ujęte w GPR będą realizowane w latach 2022-2032, co wyznacza docelowy horyzont obowiązywania tego programu, umożliwiający jednoczesne funkcjonowanie Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Po tym czasie zostanie przeprowadzona końcowa ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, w ramach której zostaną ocenione osiągnięte całościowe rezultaty procesu. W przypadku potwierdzenia ich realizacji Rada Miejska w Radomsku uchyli uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+. Natomiast w sytuacji braku niepełnej realizacji zakładanych celów konieczne będzie wydłużenie perspektywy obowiązywania GPR.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ charakteryzuje się kompleksowym podejściem do planowanych działań, uwzględniającym projekty w każdej z analizowanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Cele, kierunki oraz planowane działania cechują się szczególną koncentracją na wskazanym obszarze rewitalizacji, aby dzięki temu wyprowadzić ten teren z sytuacji kryzysowej, w której się znalazł.

Najważniejszym projektem – ze względu na wysoką szczegółowość analizy i metody planowania interwencji – jest koncepcja urbanistyczno-architektoniczna, obejmująca swoim zasięgiem wszystkie podobszary rewitalizacji. Wykorzystanie instrumentu urbanistyki operacyjnej na etapie programowania rewitalizacji umożliwiło nie tylko szczegółowe określenie sposobu wdrożenia procesu rewitalizacji w Radomsku, ale zabezpieczyło również całościowe zaprojektowanie zmian przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych obszaru rewitalizacji. Koncepcja stanowi ramy i oś łączącą wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Dla wzmocnienia procesu zaplanowano dodatkowo ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (w pierwszej kolejności na podobszarze Centrum), dzięki której możliwa będzie całościowa poprawa stanu technicznego zabudowy tego terenu. Połączenie możliwości Strefy z zawartością ustaleń koncepcji gwarantuje możliwość osiągnięcia całościowych zmian obszaru rewitalizacji, koncentrujących się na polepszeniu jakości życia jego mieszkańców i warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i społecznej na tym terenie. Działania ujęte w GPR realizują warunek komplementarności przestrzennej i problemowej w rewitalizacji, zakładają też kontynuację działań rewitalizacyjnych prowadzonych przez miasto od 2007 roku. Aby możliwe było wdrożenia GPR założono dywersyfikację źródeł finansowania poszczególnych zadań, z efektywnym wykorzystaniem grantów zewnętrznych. W planowanym procesie rewitalizacji ważna rola przypada idei partnerstwa, która jest realizowana przez zaangażowanie wszystkich grup interesariuszy procesu, w tym przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji.

2. PODOBSZARY REWITALIZACJI I ICH DIAGNOZA

2.1. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI – PODSUMOWANIE „DIAGNOZY SŁUŻĄCEJ WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE RADOMSKA"

Na potrzeby sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ wykonano diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Celem tej analizy było wskazanie części miasta, w której występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, współwystępujących z co najmniej jednym zjawiskiem kryzysowym w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. W wyniku przeprowadzonego badania wyznaczono najpierw obszar zdegradowany, a następnie granice obszaru rewitalizacji na postawie kryteriów ustawowych. Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji nie może być bowiem większy niż 20% powierzchni gminy i być zamieszkany przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy. Musi także charakteryzować się istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy. Diagnoza delimitacyjna składa się z dwóch części merytorycznych obejmujących analizę ogólną czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie miasta oraz analizę służącą określeniu wewnątrzmiejskich zagadnień problemowych z uwzględnieniem ich skali i rozkładu
w poszczególnych jednostkach analitycznych, na które zostało podzielony cały obszar miasta.

Pierwsza część diagnozy skupia się na kwestiach związanych z negatywnymi zjawiskami w sferze społecznej. Za najważniejsze należy wskazać spadek liczby mieszkańców Radomska w latach 2013-2019 w wysokości 3,8%, wynikający z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Negatywne zjawiska demograficzne objawiają się również jako wzrost współczynnika obciążenia demograficznego, który w analogicznym okresie wzrósł o 8,3. Pozytywnym zjawiskiem jest malejąca rokrocznie liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, jednakże wciąż 4,5% mieszkańców miasta korzysta ze wsparcia społecznego. Jako główne przyczyny tego stanu rzeczy wskazano ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz bezrobocie. Poziom bezrobocia systematycznie maleje - w 2019 r. wyniósł 3,5%. Jednak bezrobocie w Radomsku cechuje się dużym udziałem osób młodych, w wieku 25-34 lata, a także kobiet. Pod względem wykształcenia najczęściej dotyka osoby z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym. Pozytywnym zjawiskiem ze sfery społecznej jest natomiast liczebność organizacji pozarządowych, w latach 2013-2019 nastąpił ich wzrost o 29%. Zidentyfikowane w analizie problemy potwierdzają badania ankietowe. Ankietowani najczęściej wymieniali bowiem problem spadku liczby ludności. Ważną kwestią było dla nich też uzależnienie od pomocy społecznej, brak całorocznej oferty rekreacyjnej, brak aktywności społecznej i obywatelskiej części mieszkańców – brak ich udziału w życiu lokalnej społeczności.

Jako kolejne przeanalizowano negatywne zjawiska w sferze gospodarczej. W 2019 r. liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 10 000 mieszkańców wyniosła 1801 i, co pozytywne, była wyższa od średniej dla województwa i powiatu. Łącznie w Radomsku funkcjonowało 4855 podmiotów gospodarczych, z czego dominującą pozycję miały podmioty prywatne – 97,6%, z czego 95,7% to mikroprzedsiębiorstwa. Ze względu na rodzaj działalności według klasyfikacji PKD 2007 największy udział miała działalność handlu hurtowego i detalicznego oraz w mniejszym stopniu przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Najbardziej istotne problemy gospodarcze dotyczą kondycji małych i średnich przedsiębiorstw. Problematyczne są też mało atrakcyjne warunki, w jakich prowadzona jest działalność – przykładowo w centrum miasta, które z uwagi na słabe ożywienie gospodarcze oraz znaczący udział branż niepożądanych nie jest dobrym miejscem dla reprezentacyjnych przedsiębiorstw. Respondenci badania ankietowego, którzy także zwrócili uwagę na widoczną obecność „przedsiębiorstw biedy" (lombardy, firmy udzielające pożyczek poza bankowych itp.), jako problematyczne wymieniali dużą liczbę pustych lokali użytkowych oraz niskie zarobki pracowników zatrudnionych na terenie miasta.

Jako kolejną badaniu poddano sferę środowiskową. Poza pięcioma pomnikami przyrody miasto pozbawione jest terenów objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Tereny zalesione stanowią zaledwie 3,1% powierzchni Radomska. Podczas analizy zidentyfikowano szereg zagrożeń dla środowiska. Jednym z głównych jest zanieczyszczenie atmosfery, w największym stopniu spowodowane niską emisją z indywidualnych źródeł ciepła w sezonie grzewczym i emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych. Kolejnym negatywnym zjawiskiem jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, wynikające m.in. z działalności przemysłowej oraz przekształcenie rzeźby terenu i zanieczyszczenie gleb występujące w dolinie rzeki Radomki. Do pozostałych zagrożeń zaliczono: zanieczyszczenia wyrobami azbestowymi oraz hałasem pochodzącym z ruchu drogowego i kolejowego. Wymienione zagadnienia znajdują potwierdzenie w badaniach ankietowych.

Negatywne zjawiska ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej w największym stopniu dotyczą niskiej dostępności pieszej do podstawowych usług, braku terenów zieleni i rekreacji oraz przystanków komunikacji zbiorowej. W mieście brakuje przestrzeni publicznych o wysokiej jakości i estetyce. Respondenci badania ankietowego za ważne negatywne zjawisko uznali słabo funkcjonujące centrum miasta, słabo rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną, niską estetykę przestrzeni publicznych oraz brak miejsc parkingowych. Pod względem sfery technicznej najistotniejsze problemy miasta wiążą się z gminnym zasobem mieszkaniowym wymagającym modernizacji i remontów, w tym w zakresie poprawy efektywności energetycznej. Liczne budynki ogrzewane są indywidualnymi źródłami grzewczymi. Mieszkańcy, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, najczęściej wskazywali kwestie związane ze słabym stanem technicznym dróg, brakiem ścieżek rowerowych, małej architektury i miejsc rekreacyjnych.

Część druga diagnozy skupiała się na wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Pierwszym krokiem był podział miasta na 21 mniejszych jednostek (Rys. 1), w obrębie których przeprowadzono analizę wskaźnikową. Wybrane wskaźniki obrazowały obszary problemowe zidentyfikowane na etapie diagnozy całego miasta.

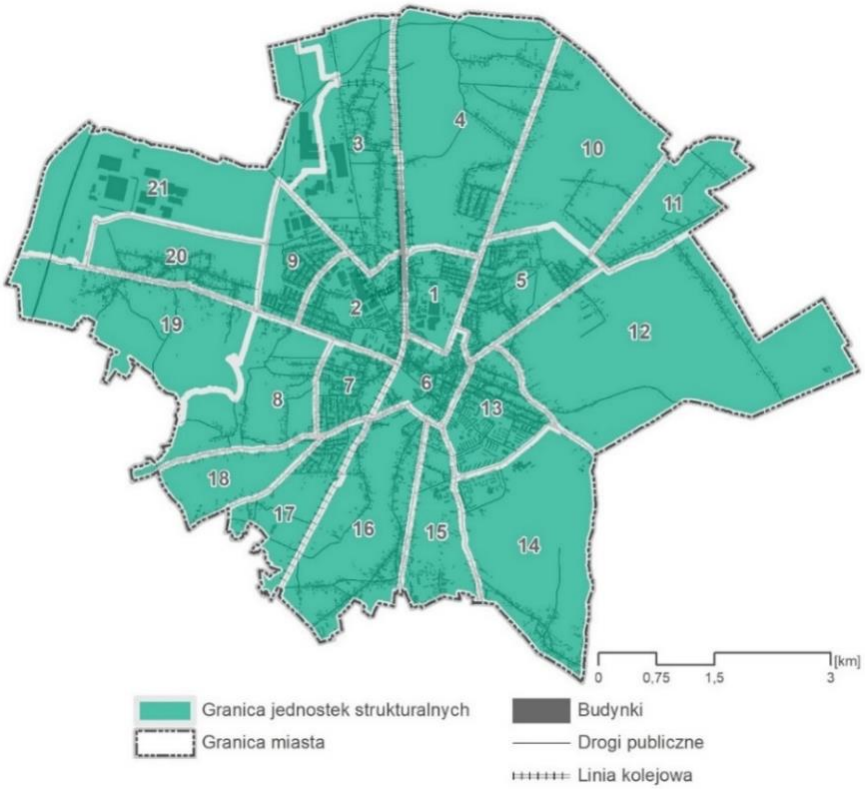

Rys. 1. Podział miasta Radomska na jednostki strukturalne
Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomska

W celu oceny poziomu degradacji poszczególnych jednostek analitycznych wykorzystano łącznie 38 wskaźników, z czego 20 dotyczyło sfery społecznej. Wybranymi wskaźnikami były:

1. Zmiana liczby mieszkańców w latach 2012-2019 na 1000 osób

2. Liczba osób w wieku powyżej 75 lat na 1000 osób
3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób
4. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 1000 osób
5. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu na 1000 osób
6. Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 osób
7. Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób
8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemocy na 1000 osób
9. Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 1000 osób
10. Liczba niebieskich kart na 1000 osób
11. Czyny karalne nieletnich na 1000 osób
12. Liczba wykroczeń przeciwko mieniu na 1000 osób
13. Liczba wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej na 1000 osób
14. Liczba wykroczeń przeciwko porządkowi i spokoju publicznemu na 1000 osób
15. Liczba osób bezrobotnych na 1000 osób
16. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób
17. Liczba bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat na 1000 osób
18. Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób
19. Liczba NGO na 1000 osób
20. Liczba projektów zgłoszonych do BO na 1000 osób

Sfera gospodarcza była analizowana za pomocą 5 następujących wskaźników:

1. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej na 1000 osób
2. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób
3. Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu na 1000 osób
4. Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 1000 osób
5. Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG na 1000 osób

Sferę środowiskową zbadano na podstawie 3 wskaźników:

1. Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m^2 na 100 osób
2. Liczba działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza na 1000 osób
3. Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu

Sfera funkcjonalno-przestrzenna została przeanalizowana w oparciu o 6 wskaźników:

1. Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób
2. Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 1000 osób
3. Liczba budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej na 1000 osób
4. Długość ścieżek rowerowych w m na 1000 mieszkańców
5. Liczba przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do osób o szczególnych potrzebach w łącznej liczbie przystanków
6. Powierzchnia terenów zieleni na 1000 osób

Ostatnią sferą była sfera techniczna, przeanalizowana za pomocą analizowanych 4 wskaźników:

1. Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym na 100 osób
2. Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób
3. Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób

4. Liczba lokali komunalnych i prywatnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób.

Za kryterium uznania daną jednostkę za kryzysową było odchylenie wartości wskaźnika od średniej dla miasta. Za zdegradowane uznano jednostki cechujące się co najmniej 10 negatywnymi zjawiskami społecznymi oraz co najmniej 1 negatywnym zjawiskiem z pozostałych sfer. W przypadku sfery społecznej 3 jednostki (1, 2 i 6) odnotowały przekroczenie w przypadku co najmniej 10 wskaźników. W pozostałych analizowanych sferach dla każdej jednostki odnotowano przynajmniej jedno przekroczenie wskaźnika. Analiza porównawcza wyników doprowadziła do wniosku, że największe natężenie zjawisk kryzysowych występuje w jednostkach 1, 2 i 6 (odpowiednio 28, 26 i 28 wartości wskaźników powyżej średniej). Zostały one więc uznane za obszar zdegradowany. Jednostka 1 – Kopiec zamieszkiwany jest przez 1212 osób, ma powierzchnię 95,04 ha, jednostka 2 – Młodzowy jest zamieszkiwana przez 2628 osób, ma powierzchnię 138,46 ha, natomiast jednostka 6 – Centrum zamieszkiwana jest przez 3842 osoby, zajmuje powierzchnię 89,29 ha. Łącznie obszar zdegradowany zamieszkiwany jest przez 7682 mieszkańców, stanowiąc 16,66% ogólnej populacji oraz zajmuje powierzchnię 322,79 ha, co stanowi 6,28% powierzchni miasta. Jednostki wchodzące w skład obszaru zdegradowanego spełniają kryterium ustawowe co do powierzchni (nie więcej niż 20% całej gminy) i liczby mieszkańców (nie więcej niż 30% ogółu). Jako istotne dla polityki rozwoju lokalnego, wszystkie zostały wskazane jako obszar rewitalizacji (Rys. 2, Tab. 1).

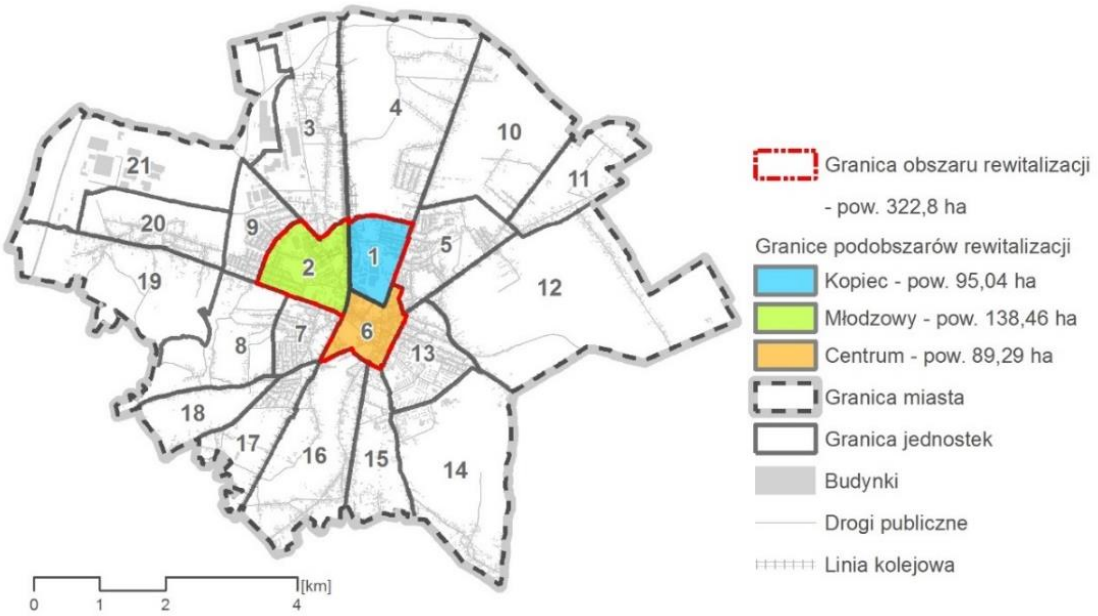

Rys. 2. Obszar rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 1 Zestawienie liczby mieszkańców i powierzchni dla jednostek zdegradowanych w Radomsku

Nr Jednostki	Nazwa jednostki	Liczba mieszkańców	% ludności miasta	Powierzchnia w ha	% powierzchni miasta
6	Centrum	3842	8,33	89,29	1,74
2	Młodzowy	2628	5,70	138,46	2,69
1	Kopiec	1212	2,63	95,04	1,85
	Razem:	7682	16,66	322,79	6,28

Źródło: opracowanie własne.

2.2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI W PODZIALE NA PODOBSZARY I POSZCZEGÓLNE SFERY

2.2.1. DIAGNOZA PODOBSZARU CENTRUM

CHARAKTERYSTYKA PODOBSZARU

Podobszar Centrum zajmuje powierzchnię 89,29 ha, co stanowi 1,74% areału miasta. Położony jest w centralnej części Radomska, od północy ograniczony ul. Kościuszki i drogą krajową nr 91, od wschodu ulicami Bugaj, Stodolną i Tysiąclecia, od południa ulicami Piłsudskiego i Targową, od zachodu natomiast linią kolejową nr 1. Teren ten zamieszkuje 3842 osób (8,33% populacji miasta), tym samym jest podobszarem o największej gęstości zaludnienia spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji.

Centrum jest jedną z najważniejszych części miasta z uwagi na wielofunkcyjną zabudowę, w tym obecne tu obiekty usług publicznych oraz komercyjnych. Jednocześnie obszar charakteryzuje się największym udziałem historycznej tkanki miejskiej, w związku z czym ma największe predyspozycje do pełnienia funkcji reprezentatywnych Radomska.

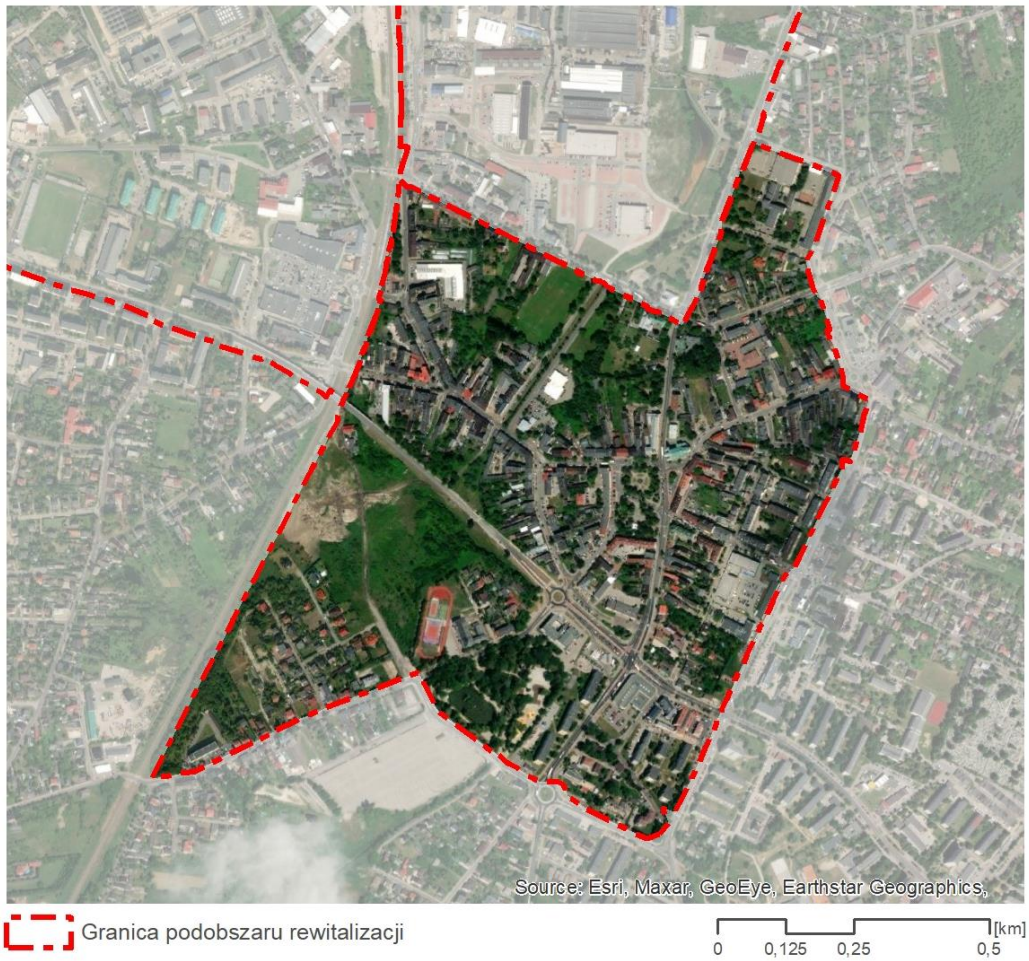

Rys. 3. Podobszar Centrum
Źródło: opracowanie własne.

Struktura zabudowy

Na podobszarze Centrum krzyżują się drogi krajowe nr 91 i nr 42 stanowiące główny trzon układu komunikacyjnego miasta. Ze względu na brak obwodnicy Radomska tymi arteriami prowadzony jest ruch przelotowy północ-południe (DK 91) oraz wschód-zachód (DK 42). Z jednej strony skutkuje to dobrym skomunikowaniem podobszaru z pozostałymi częściami miasta oraz sąsiednimi gminami, z drugiej zaś generuje wiele uciążliwości, wpływając negatywnie na komfort i jakość życia tutejszych mieszkańców.

Na północ od DK 42 i w rejonie skrzyżowania ulic Brzeźnickiej, Piastowskiej i Krakowskiej zlokalizowane są tereny ścisłego centrum miasta o charakterze wielofunkcyjnym z dominacją zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Ponadto punktowo są tu ulokowane obiekty użyteczności publicznej oraz handlu i usług. W układzie urbanistycznym podobszaru Centrum wyróżniają się dwa skwery (tereny zieleni urządzonej) położone w obrębie pl. 3 Maja.

Rejon ulic Brzeźnickiej i Piłsudskiego, ograniczony torami kolejowymi, ma zupełnie odmienny charakter. Tereny te cechuje zdecydowanie mniejsza gęstość zaludnienia i intensywność zabudowy. Ponad połowa tego obszaru jest pokryta zielenią nieurządzoną (Rys. 4).

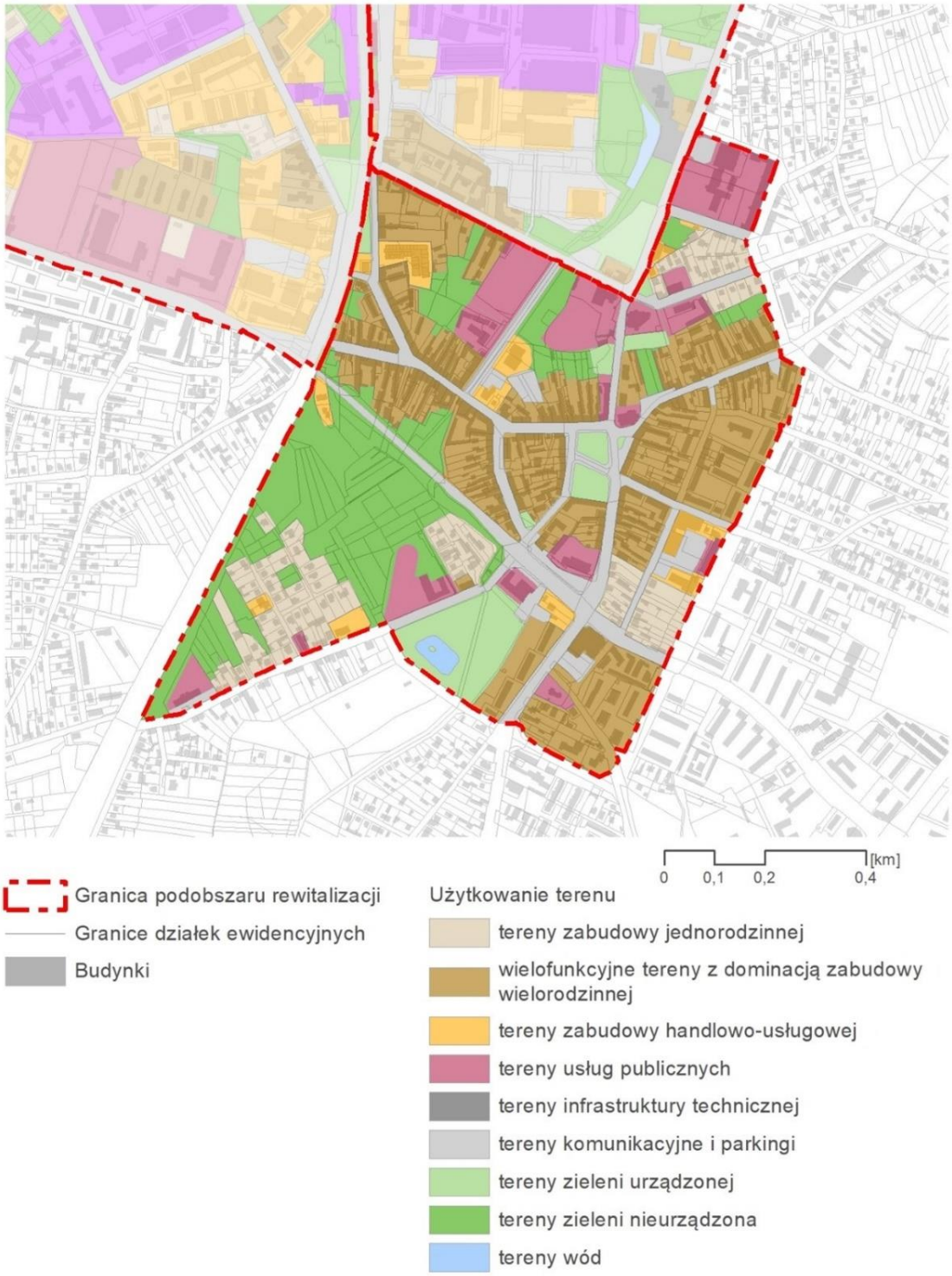

Rys. 4. Użytkowanie terenu na podobszarze Centrum
Źródło: opracowanie własne.

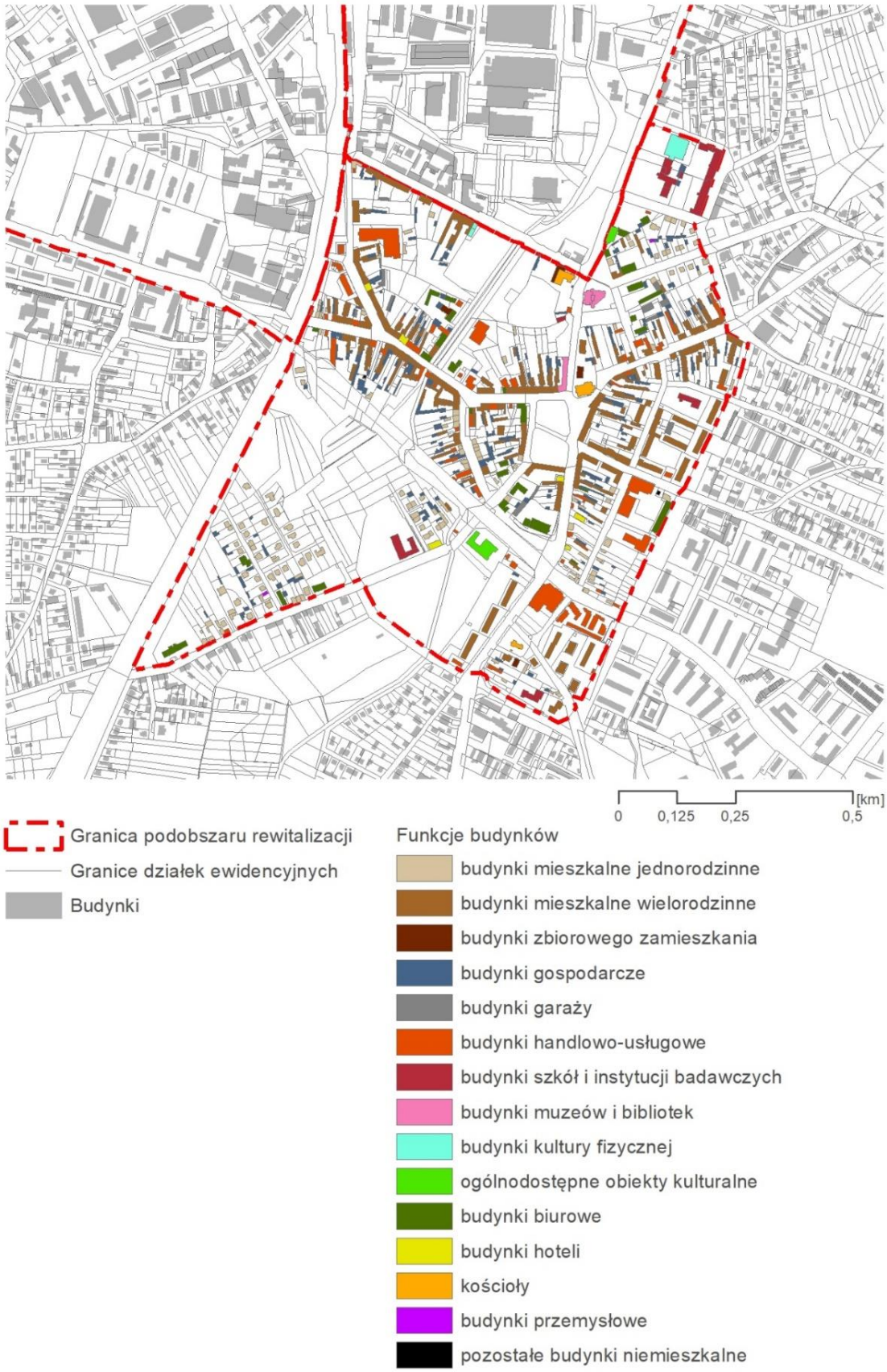

Rys. 5. Funkcje budynków na podobszarze Centrum
Źródło: opracowanie własne na podstawie Topograficznej Bazy Danych.

Jednorodzinna zabudowa mieszkaniowa jest skupiona na czterech fragmentach podobszaru, przy ulicach Mickiewicza, Fabianiego, Nadrzecznej i Pułaskiego/Zielona (Rys. 5).

Na podobszarze Centrum funkcjonują następujące obiekty i usługi publiczne:

- Komenda Powiatowa Policji,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- Urząd Gminy Radomsko,
- Urząd Stanu Cywilnego,
- Urząd Skarbowy,
- Szkoła Podstawowa nr 2,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4,
- Zespół Szkół Elektryczno-Elektronicznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Radomsku,
- UMLKS Radomsko,
- Miejski Dom Kultury,
- Parafia św. Marii Magdaleny w Radomsku,
- Parafia św. Lamberta w Radomsku,
- Kościół Rzymskokatolicki i Klasztor oo. Franciszkanów,
- Muzeum Drukarstwa Rodziny Kamińskich w Radomsku,
- Muzeum Regionalne im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Radomsku,
- Powiatowy Urząd Pracy.

Struktura własności

Grunty prywatne w granicach jednostki Centrum stanowią 51% (45,88 ha) całkowitej powierzchni tego podobszaru. Działki gminne, wedle stanu na marzec 2020 r., zajmują 27,41 ha (31%), natomiast nieruchomości należące do Skarbu Państwa 12,52 ha (14% – to m.in. tereny dróg krajowych, nieruchomości Komendy Powiatowej Policji, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Urzędu Skarbowego). Pozostałe 4% gruntów są we władaniu powiatu.

Na podobszarze Centrum mieści się 35 budynków komunalnych (najwięcej w rejonie pl. 3 Maja – 8 budynków, ul. Przedborskiej – 7 i ul. Prymasa Wyszyńskiego – 6 budynków), które łącznie składają się z 240 lokali mieszkalnych i 40 lokali użytkowych.

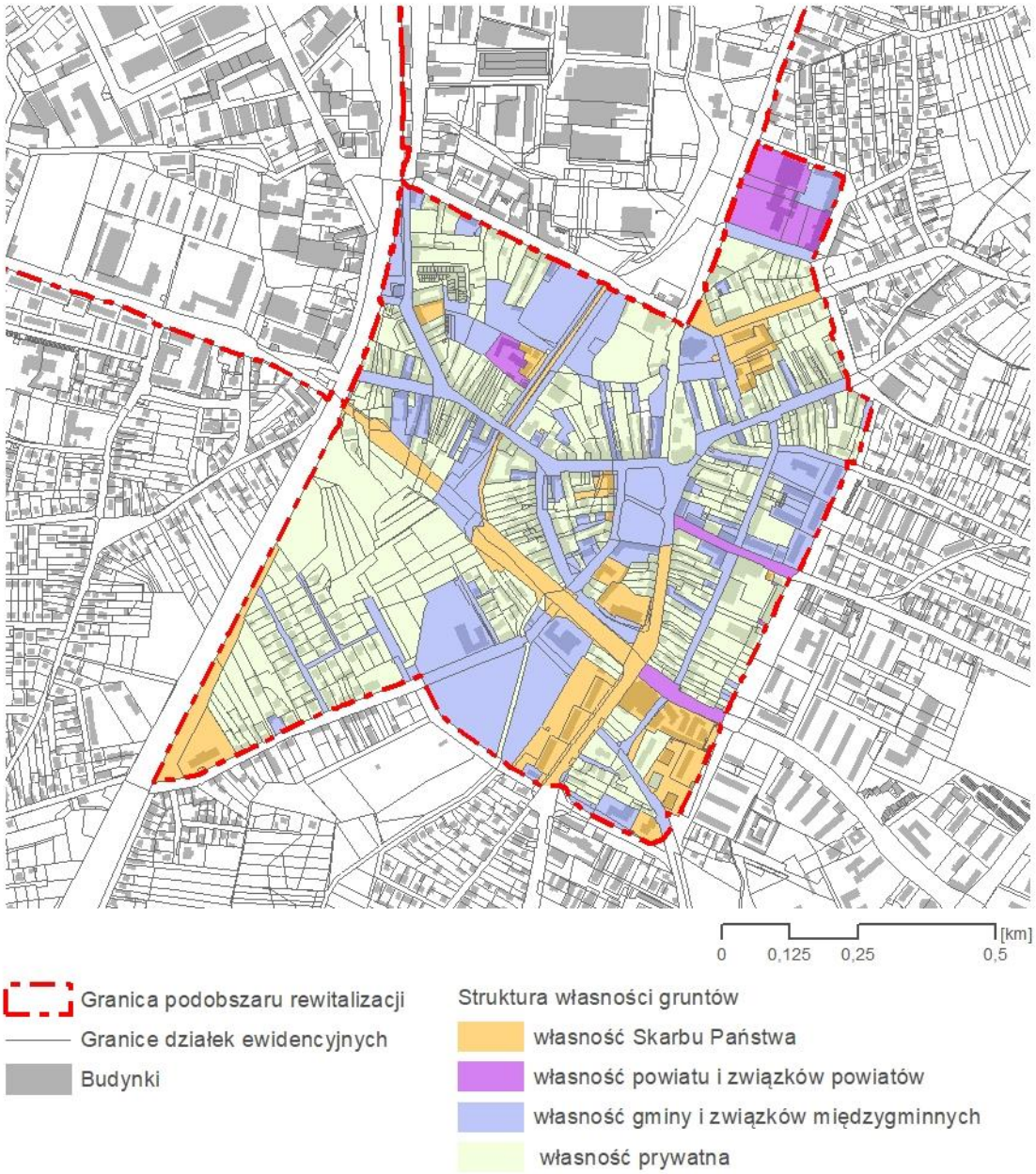

Rys. 6. Własność gruntów na podobszarze Centrum
Źródło: opracowanie własne.

Zagospodarowanie Przestrzenne

Zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowani przestrzennego miasta Radomska, podobszar Centrum mieści się w granicach strefy śródmiejskiej (M.1), która obejmuje tereny lokalizowania wielofunkcyjnej zabudowy, głównie mieszkalno-usługowej, mieszkaniowej i usługowej o zróżnicowanym charakterze, w szczególności usług centrotwórczych, charakterystycznych dla centrum miejskiego.

W granicach podobszaru, zgodnie ze Studium, dominują tereny o następujących podstawowych typach zagospodarowania przestrzennego:

M.1 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy śródmiejskiej,

M.2 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,

M.3 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług,

A – obszary aktywności gospodarczej,

Z – obszary zieleni,

Sa – obszary sportowo-rekreacyjne,

K – obszary komunikacji i infrastruktury.

Studium za obszary przestrzeni publicznych o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych uznaje miejsca integracji, rekreacji, wypoczynku, przestrzenie kulturalne, przestrzenie ogólnodostępne i reprezentatywne dla miasta: parki, skwery, place, ciągi komunikacyjne, tereny zieleni, tereny sportowo-rekreacyjne, tereny kulturowe oraz pozostałe miejsca integrujące mieszkańców. Na terenie miasta są także przestrzenie publiczne o zasięgu lokalnym, stanowiące głównie wnętrza urbanistyczne terenów mieszkaniowych.

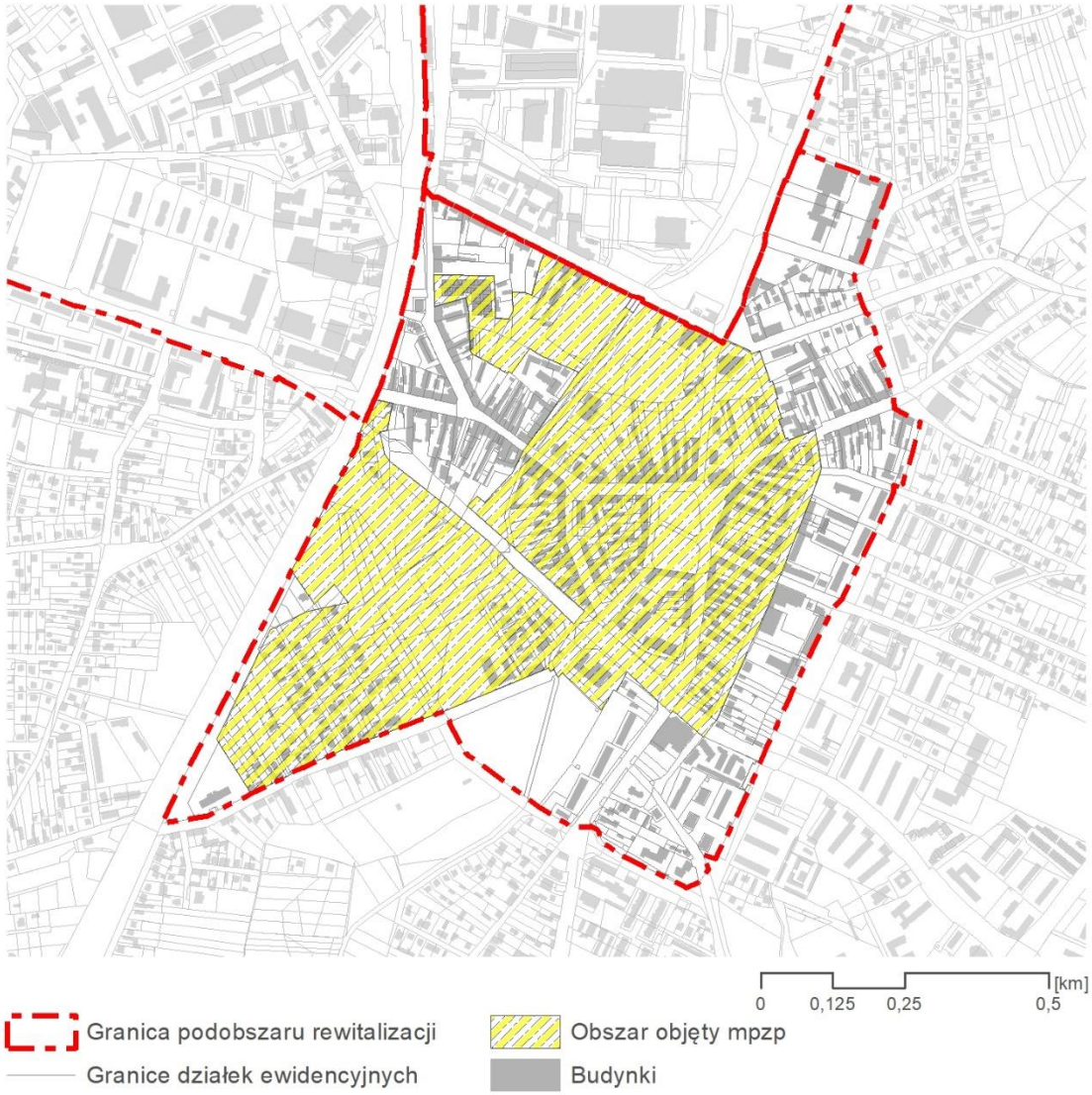

Rys. 7. Pokrycie podobszaru Centrum miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
Źródło: opracowanie własne.

Podobszar rewitalizacji Centrum w 55% (48,84 ha) jest objęty sześcioma miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (Rys. 7), które tworzą ze sobą spójną całość funkcjonalno-przestrzenną. Są to:

- mpzp w rejonie ul. Reymonta uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XXIV/182/96 z dnia 28 czerwca 1996 r.,
- mpzp w rejonie ul. Pułaskiego, Zielonej uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XXXVIII/328/98 z dnia 29 kwietnia 1998 r.,
- mpzp w rejonie ul. Narutowicza, Kościuszki uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XIX/145/08 z dnia 25 stycznia 2008 r.,

- mpzp w rejonie ul. Brzeźnickiej, Piłsudskiego uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XXXVIII/338/13 z dnia 20 maja 2013 r.,
- mpzp w rejonie ulic: Kościuszki, Narutowicza, pl. Maja, Reymonta, al. Jana Pawła II uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr LIV/450/18 z dnia 21 czerwca 2018 r.,
- mpzp w rejonie pl. 3 Maja, ul. Narutowicza, Joselewicza, Fabianiego, Brzeźnickiej i Reymonta uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XI/128/19 z dnia 29 października 2019 r.

Przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zostało podjęte dla fragmentu miasta w rejonie ulic: Brzeźnickiej, al. Jana Pawła II, Kościuszki, Metalurgii do terenów PKP, uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XI/129/19 z dnia 29 października 2019 r.

Plany miejscowe na podobszarze Centrum wskazują głównie tereny wielofunkcyjnej zabudowy śródmiejskiej, usług i rozwoju przestrzeni publicznej (tereny placów publicznych). Ich ustalenia mają charakter porządkujący i harmonizujący przestrzeń, ponieważ dotyczą obszaru już zurbanizowanego. Wzdłuż cieku Radomka mpzp przewidują realizację terenów zieleni urządzonej co jest bardzo istotne z punktu widzenia mikroklimatu miasta i jakości zamieszkiwania.

Istniejące tereny zieleni nieurządzonej znajdujące się w granicach ulic Brzeźnickiej i Piłsudskiego, ograniczonych torami kolejowymi, przeznaczono w planie miejscowym (uchwała Rady Miejskiej w Radomsku nr XXXVIII/338/13 z dnia 20 maja 2013 r.) pod rozwój funkcji usług handlu wielkopowierzchniowego. Planowane przedsięwzięcie dotyczy gruntów będących własnością prywatną według stanu na rok 2021. Do tej pory inwestycja nie została zrealizowana, pozostawiając teren ten niezagospodarowany.

Podobszar rewitalizacji Centrum obejmuje dawne miasto średniowieczne i przedlokacyjne oraz tereny wykształcone w drugiej połowie XIX w. i na początku XX w. Najbardziej wartościowy pod względem konserwatorskim jest teren między ulicami: Brzeźnicką, al. Jana Pawła II, Kościuszki, Joselewicza i Fabianiego, który obejmuje historyczny układ starego miasta oraz zabudowę typu śródmiejskiego. Układ placów miejskich i ulic nawiązuje do historycznych szlaków komunikacyjnych.

Podobszar leży w obrębie strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej „A", gdzie zachowaniu podlegają układ przestrzenny, typ pierzei, skala, gabaryty zabudowy, układ otwarć kompozycyjnych i występowanie dominant, parcelacja terenu oraz w miarę możliwości linie zabudowy. Nowa i modernizowana zabudowa powinna być tam dostosowana skalą i charakterem do tradycyjnej formy, a ewentualna nowa funkcja zabudowy nie może naruszać zabytkowych wartości obiektu. Obiekty dysharmonizujące lub degradujące otoczenie należy usuwać lub osłaniać zielenią, a także wykluczyć stosowanie wielkopowierzchniowych reklam i urządzeń reklamowych. Lokalizacja jakiegokolwiek obiektu, urządzenia reklamowego nie może wpływać negatywnie na zabytkowy charakter obszaru i elementy zabytkowe.

W granicach omawianego terenu występuje również strefa „B" częściowej ochrony konserwatorskiej, gdzie zachowaniu podlegają typ pierzei, skala i gabaryty zabudowy, układ otwarć kompozycyjnych i występowanie dominant, układy zieleni (w tym zieleni ulicznej w formie szpalerów drzew). Wprowadzanie nowej zabudowy zaleca się tam jako wymianę nieprzydatnej, zdegradowanej zabudowy. Tak jak w przypadku strefy „A" należy zadbać by nowa i modernizowana zabudowa była dostosowana skalą i charakterem do tradycyjnej formy, zachowując zabytkowe wartości obiektów. Obowiązuje tu również zakaz stosowania wielkopowierzchniowych reklam i urządzeń reklamowych.

Podobszar Centrum jest też miejscem największej koncentracji obiektów i obszarów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków i do wojewódzkiego rejestru zabytków. Są to m.in.: park miejski z początku XX w., ogród klasztorny oo. Franciszkanów (XVIII–XX w.), Park Świętojański z XX w., historyczny śródmiejski układ urbanistyczny oraz liczne obiekty kubaturowe (kapliczki), w tym kilka wpisanych do rejestru zabytków. Ponadto znajdują się tu stanowiska archeologiczne uwzględnione w AZP (nr. 2, 64, 65, 67).

DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

W przypadku podobszaru Centrum zmiany demograficzne prezentują się bardzo niekorzystnie. W skali miasta obszar ten odnotował największy procentowy spadek liczby mieszkańców w ostatnich latach.

W latach 2012-2019 r. ubyło 872 mieszkańców, co stanowi 18,5% pierwotnej populacji. Widoczny jest tu stały, wyraźny trend spadku populacji. Liczebność mieszkańców podobszaru, porównywalna z łączną populacją podobszarów Kopiec i Młodzowy, wynosi 3842 osoby, stanowiąc 8,33% ogólnej liczby mieszkańców miasta.

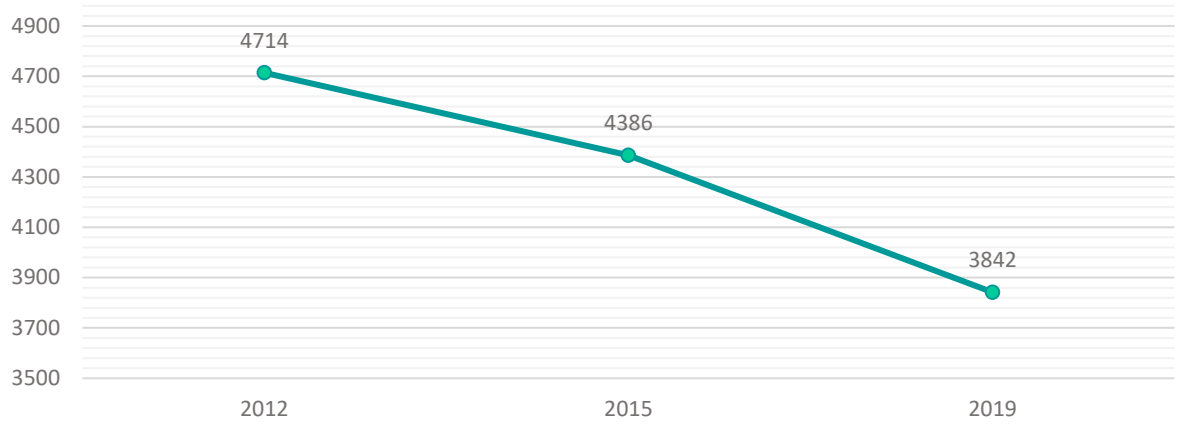

Rys. 8. Zmiana liczby mieszkańców w podobszarze Centrum w latach 2012-2019
Źródło: opracowanie własne.

Podobszar Centrum na tle miasta zdecydowanie negatywnie wyróżnia się pod względem skali korzystania pomocy społecznej. Wszystkie wskaźniki, za wyjątkiem jednego, co najmniej 2,5-krotnie przekraczają średnie wartości dla Radomska. Dodatkowo istotnie na skalę zjawisk wpływa fakt, że Centrum jest jednym z bardziej zamieszkanych podobszarów. Najbardziej niekorzystnie kształtuje się stopień pobierania zasiłków z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, którego wartość ponad 5-krotnie przekracza uśredniony wskaźnik dla miasta. Zbliżoną wartość prezentują świadczenia w formie dodatków mieszkaniowych, ponad 4,5-krotnie przewyższając średnią dla Radomska. Bardzo wysoki poziom osiąga również wskaźnik pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu, wynoszący prawie 3,5-krotnie więcej niż średnia wartość. Najniższą wartość osiągnął wskaźnik świadczeń społecznych dla osób niepełnosprawnych, jednakże równie przekracza wartość średnią, prawie 1,5-krotnie.

Tab. 2. Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej dla podobszaru Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	463	120,51	45,88	2,63
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa	329	85,63	31,89	2,69
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu	71	18,48	5,33	3,47
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	74	19,26	4,12	4,67
Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społ. z tyt. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	136	35,4	6,92	5,12
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tyt.	41	10,67	3,73	2,86

przemocy				
Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej	69	17,96	12,81	1,40

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku konfliktów z prawem sytuacja podobszaru także prezentuje się niekorzystnie, choć nie aż tak bardzo jak w przypadku pomocy społecznej. Najistotniejszy problem dla obszaru stanowi liczba niebieskich kart, wynosząca 50, co stanowi wartość ponad 4-krotnie wyższą od uśrednionej wartości dla Radomska. Czyny karalne nieletnich i wykroczenia przeciwko mieniu nieznacznie przekraczają średnią dla miasta. Zjawiska jak wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej oraz porządkowi i spokojowi publicznemu są na tyle rzadkie, że należy uznać je za zdarzenia incydentalne.

Tab. 3. Wskaźniki z zakresu konfliktów z prawem na podobszarze Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba niebieskich kart	50	13,01	3,13	4,16
Czyny karalne nieletnich	4	1,04	0,72	1,44
Liczba wykroczeń p-ko mieniu	55	14,32	12,37	1,16
Liczba wykroczeń p-ko obyczajności publicznej	2	0,52	0,23	2,26
Liczba wykroczeń p-ko porządkowi i spokoju publicznemu	1	0,26	0,3	0,87

Źródło: opracowanie własne.

Sytuacja związana z rynkiem pracy również wypada niekorzystnie na tle miasta. Każdy z analizowanych wskaźników ponad 1,5-krotnie przekracza średni stan dla Radomska. Pomimo relatywnie niedużego przekroczenia stanu ogólnego miasta, liczba osób bezrobotnych w każdej grupie jest dwukrotnie wyższa w porównaniu do wszystkich podobszarów.

Tab. 4. Wskaźniki w zakresie rynku pracy na podobszarze Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób bezrobotnych	123	32,01	19,34	1,66
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	74	19,26	11,45	1,68
Liczba bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat	12	3,12	1,97	1,58

Źródło: opracowanie własne.

W pozostałych kwestiach najistotniejszym problemem są zaległości lokali komunalnych, które ponad 5,5-krotnie przekraczają przeciętną wartość dla Radomska. Jedocześnie wartość jednostkowa 170 622,20 zł jest najwyższa spośród wszystkich podobszarów. Nieznacznie niższa od średnich wartości jest populacja osób w wieku powyżej 75 lat. Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast duży udział organizacji pozarządowych, występujących tu ponad 3-krotnie częściej w porównaniu do ich średniej liczby w mieście. Również zgłoszenia pomysłów do budżetu obywatelskiego są częstsze niż gdzie indziej.

Tab. 5. Pozostałe wskaźniki na podobszarze Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł	170 622,20	44 409,73	7964,99	5,58
Liczba osób w wieku pow. 75 lat	260	67,67	80,48	0,84

Liczba NGO	19	4,95	1,54	3,21
Liczba projektów zgłoszonych do BO	4	1,04	0,72	1,44

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ

Na koniec 2020 r. na terenie podobszaru Centrum działalność gospodarczą prowadziło 387 podmiotów zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Ich rozmieszczenie zaprezentowano poniżej (Rys.).

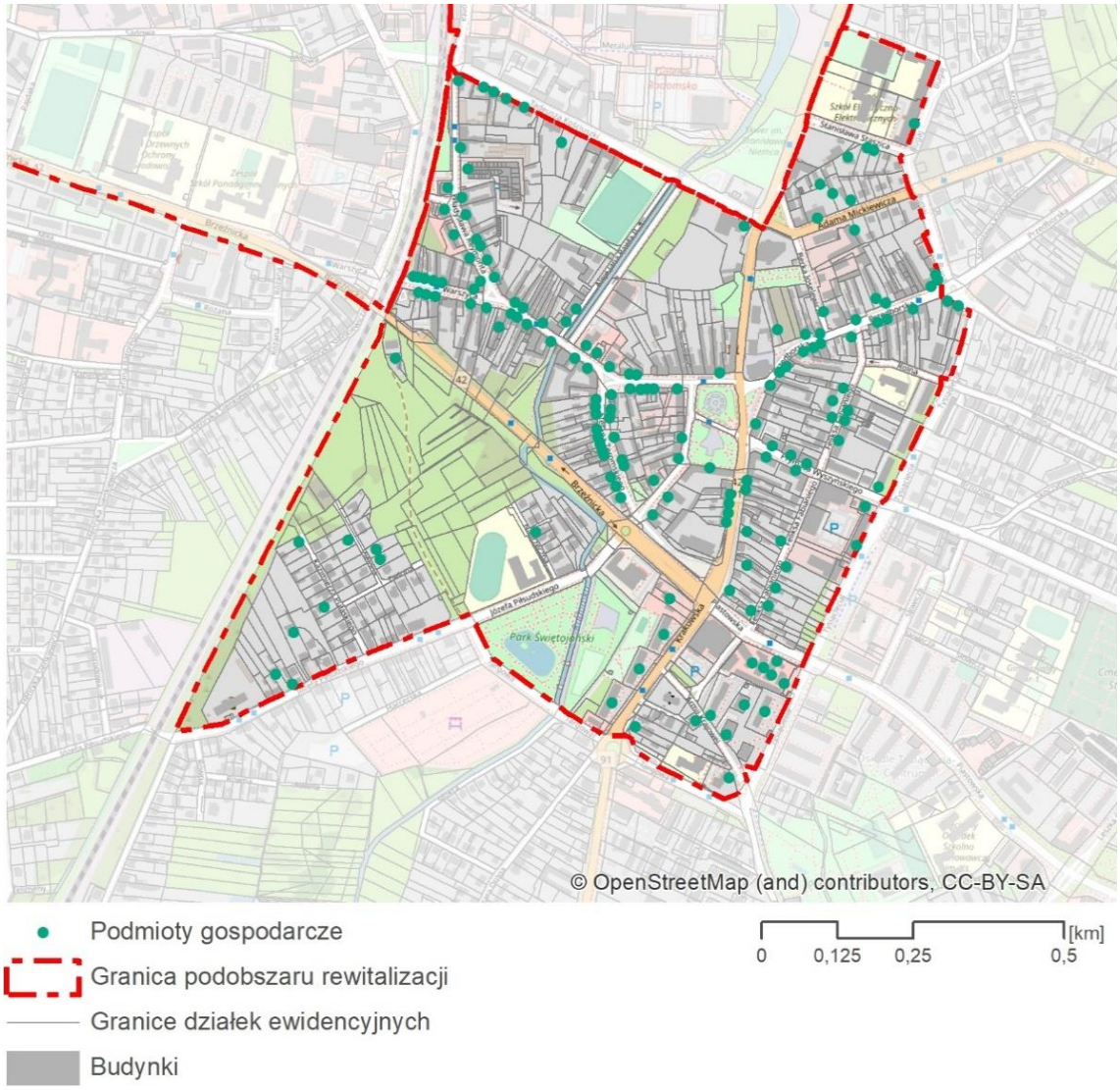

Rys. 9. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na podobszarze Centrum
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Największą grupę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na podobszarze Centrum – 33%, stanowią podmioty z Sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów, a nieco mniejszą – podmioty z Sekcji S – pozostała działalność usługowa i Sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Szczegółowe dane dotyczące PKB działalności gospodarczej przedstawiono na Rys. 11.

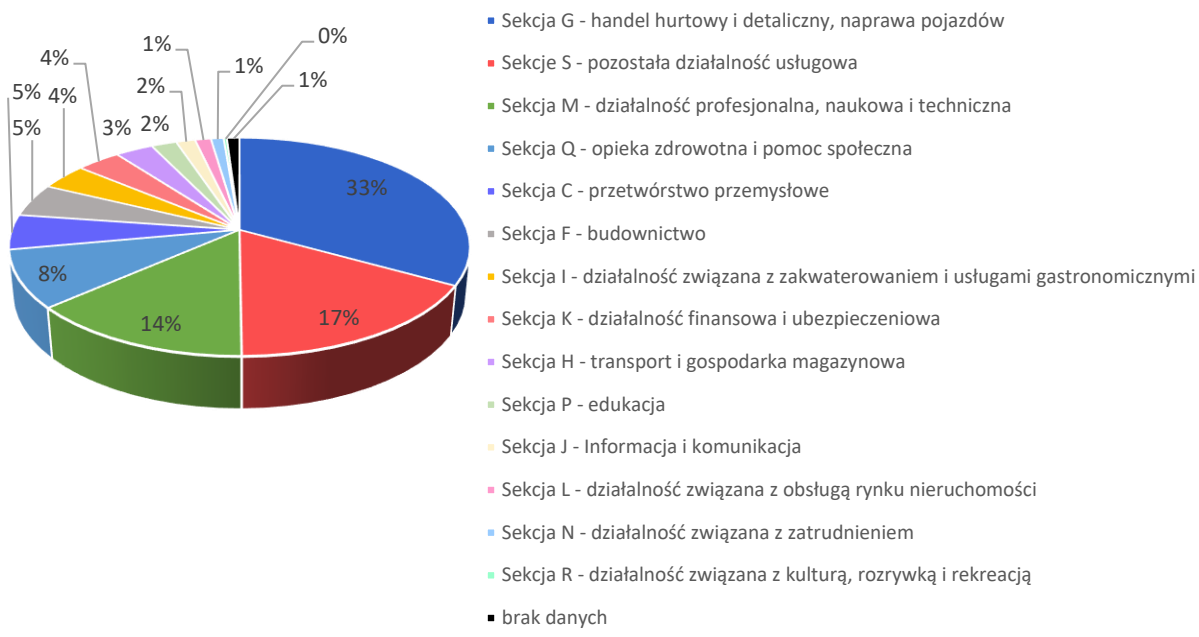

Rys. 10. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD2007 na podobszarze Centrum
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości, tj. Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców – zrzeszająca około 350 przedsiębiorców – oferuje usługi z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej, dokształcania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Od 2009 r. cech prowadzi Centrum Kształcenia Ustawicznego. Drugą instytucją wsparcia biznesu jest Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, której celem jest m.in.: reprezentowanie i ochrona interesów gospodarczych członków Izby, działanie na rzecz stwarzania warunków dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w nowoczesnych formach organizacyjnych i technologicznych, gromadzenie i rozpowszechnianie
w środowisku przedsiębiorców (także wśród tych będących członkami Izby) informacji dotyczących funkcjonowania firm w krajach Unii Europejskiej, oraz procesów związanych z integracją europejską, inspirowanie i wspieranie współpracy gospodarczej członków Izby z zagranicą, upowszechnianie i kształtowanie zasad etyki działalności gospodarczej, stanie na straży przestrzegania dobrych obyczajów kupieckich w relacjach między członkami Izby, ochrona interesów członków Izby przed nieuczciwą konkurencją i niesolidnymi partnerami oraz podnoszenie poziomu kształcenia zawodowego.

Na terenie Centrum zdiagnozowano występowanie czterech z pięciu przebadanych problemów sfery gospodarczej (Tab. 6). Wskaźnik liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej był niemal trzykrotnie wyższy od wartości referencyjnej, tzn. wartości dla miasta. Brak wykfalifikowanej kadry na podobszarze może stanowić ograniczenie dla pracodawców. Ponad dwukrotnie wyższy w porównaniu ze średnią referencyjną był wskaźnik negatywnych zjawisk gospodarczych, tj. branż niepożądanych (m.in. firm prowadzących działalność pozabankową, udzielających kredyty konsumpcyjne i pożyczki), zakłady losowe, lombardy, punkty sprzedaży alkoholu, których funkcjonowanie świadczy o występowaniu problemów społecznych na danym terenie, przyczyniając się jednocześnie do ich pogłębienia. Przekroczenie wartości referencyjnej wskaźnika, wskazujące na występowanie kryzysu, miało także miejsce w przypadku liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co wpływa na zmniejszanie się zasobów rynku pracy i generuje koszty utrzymania grup niepracujących (m.in. wzrost kosztów usług medycznych i opiekuńczych dla ludzi starszych), a tym samym istotnie hamuje wzrost gospodarczy. Negatywnym zjawiskiem jest również liczba wyrejestrowań z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, który świadczy o słabej kondycji lokalnego sektora małych i średnich firm, a przez to o niestabilnym rynku pracy, częstej likwidacji firm miejsc pracy, pojawianiu się pustostanów.

Tab. 6. Wskaźniki sfery gospodarczej dla podobszaru Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej	59	15,36	5,38	2,86
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	812	211,35	205,27	1,03
Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu	47	12,33	5,18	2,38
Liczba wyrejestrowań z CEIDG	19	4,95	3,99	1,24
Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG	32	8,33	5,57	1,50

Źródło: opracowanie własne.

Poza zjawiskami badanymi w ramach diagnozy delimitacyjnej na terenie podobszaru centrum występują inne problemy gospodarcze, zidentyfikowane na podstawie badania ankietowego. Jednym z nich jest brak rozwijających się usług gastronomicznych oraz usług sprzyjających organizacji czasu wolnego. Centrum w oczach respondentów nie jest miejscem prestiżowym dla prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. z powodu obecności branż niepożądanych. Ankietowani wskazywali również na problem pustostanów spowodowany wysokimi stawkami najmu. Potrzeby podobszaru, które można zauważyć na podstawie przeprowadzonego badania, to przede wszystkim ożywienie gospodarcze i rozwój usług sprzyjających organizacji czasu wolnego. Działania te powinny pozytywnie wpłynąć na rozwój całego miasta.

DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Podobszar rewitalizacji Centrum położony jest w obrębie strefy „A" ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz strefy „B" częściowej ochrony konserwatorskiej. W ich zasięgu wytyczony został historyczny śródmiejski układ urbanistyczny – zabytek wpisany do gminnej ewidencji zabytków (GEZ) – obejmujący teren historycznej tkanki miejskiej śródmieścia miasta, obszar dawnego miasta średniowiecznego i przedlokacyjnego. Wyróżnić tu należy także zabytkowe założenia parkowe, tj. park miejski przy ul. Narutowicza (II połowa XIX w.), ogród klasztorny oo. franciszkanów (XVIII–XX w.) i Park Świętojański (XX w. oraz zabytki archeologiczne o powierzchni powyżej 0,5 ha opisane w AZP.

W ujęciu ogólnym ten niewielki w skali miasta obszar skupia dużą liczbę zabytków nieruchomych uwzględnionych w GEZ – 78 z 168 kart zabytków dotyczy tego podobszar. W przeliczeniu na wskaźnik liczby obiektów zabytkowych ujętych w GEZ na 1000 osób teren ten osiągnął drugi najwyższy wynik w mieście. Największa koncentracja zabytkowej tkanki miejskiej zlokalizowana jest wzdłuż ul. Reymonta, pl. 3 Maja, ul. Narutowicza i Przedborskej. Tam właśnie znaczna liczba obiektów cechuje się niedobrym stanem technicznym. Wiele obiektów jest zagrożonych utratą wartości zabytkowych przez niewłaściwie prowadzone prace remontowe, a także użytkowanie. Budynki, podlegające ochronie konserwatorskiej, wymagają zatem kompleksowych renowacji lub przystosowania do nowych funkcji. Jednak ze względu na dużą koncentrację obiektów zabytkowych możliwość wprowadzenia nowych funkcji oraz realizacji przekształceń funkcjonalno-przestrzennych jest bardzo ograniczona.

Kolejnym zbadanym zjawiskiem podsystemu funkcjonalno-przestrzennego jest liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 1000 osób. Wskaźnik ten koreluje z problemem niskiej emisji, mierzonym liczbą dni z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu PM10. Dla podobszaru Centrum wskaźnik ukazuje bardzo duży problem w tym zakresie. Wiele mieszkań w kamienicach nadal ogrzewana jest piecami węglowymi, co w okresie jesienno-zimowym powoduje zanieczyszczenie powietrza.

Ze względu na to, że na podobszarze tym krzyżują się drogi krajowe nr 91 i nr 42, stanowiące główny trzon układu komunikacyjnego miasta, występuje tu problem ponadnormatywnego obciążenia dróg ruchem kołowym. Ten stan rzeczy dotyczy przede wszystkim ulic: Krakowskiej, pl.

3 Maja, Narutowicza i Kościuszki. Duży ruch samochodowy uniemożliwia stworzenie przyjaznej i bezpiecznej, przestrzeni publicznej, która pełniłaby rolę aktywizacyjną i integracyjną. Duża liczna samochodów generuje też potrzebę miejsc parkingowych – w ścisłym centrum występuje ich deficyt, samochody są zostawiane w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Ruch drogowy jest także przyczyną przekraczania norm hałasu, szczególnie wzdłuż ulic Narutowicza, Krakowskiej, Kościuszki i pl. 3 Maja.

Warto również zwrócić uwagę na kwestię braku na podobszarze ścieżek rowerowych, które umożliwiają alternatywny sposób przemieszczania się. Jednostka Centrum charakteryzuje się wypada pod tym względem gorzej od średniej dla miasta. Wytyczenie sieci dróg rowerowych wraz ze stacjami do bezpiecznego pozostawiania rowerów zdaje się ważną potrzebą tego podobszaru.

Ponadto, w Centrum koncentrują się liczne obiekty i instytucje użyteczności publicznej, w tym usług kulturalnych i bogatej oferty usług komercyjnych, jednak ich dostępność z powodu barier komunikacyjnych jest utrudniona dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z ograniczeniami ruchowymi oraz dla rodziców z wózkami dziecięcymi. Ciągi piesze, wejścia do budynków (ze schodami bez podjazdów), mała liczba przejść pieszych z sygnalizacją świetlną na ruchliwych odcinkach ulic, oraz zastawianie chodników samochodami w sposób uniemożliwiający przejechanie wózkiem inwalidzkim/dziecięcym są niedostosowane do potrzeb tych osób. W mieście do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami dostosowanych jest zaledwie 15 przystanków komunikacji publicznej z łącznej liczby 213 (7%). Warto przy tym zaznaczyć, że podobszar Centrum posiada drugą najwyższą wartość wskaźnika liczby dostępnych przystanków – 4-krotnie przewyższając średnią wartość w skali całego miasta (Tab. 7).

Jeśli chodzi o tereny zieleni, które stanowią jeden z najważniej komponentów przestrzennych warunkujących jakość zamieszkiwania w mieście, podobszar Centrum ze względu na bardzo zurbanizowany charakter przestrzenny wypada źle na tle reszty miasta. Uwzględniając strukturę zabudowy i duże zapotrzebowanie mieszkańców na kontakt z zielenią, działania polepszające jakość życia mieszkańców można by wprowadzić za pośrednictwem działań rewaloryzacyjnych już istniejących terenów zieleni oraz wykreowanie nowych np. z wykorzystaniem doliny rzeki Radomki.

Tab. 7. Wskaźniki sfery przestrzennej dla podobszaru Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba obiektów zabytkowych ujętych w GEZ	72	18,74	3,88	4,83
Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej	15	3,9	0,91	4,29
Liczba budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej	137	35,66	15,68	2,27
Długość ścieżek rowerowych w metrach	813	211,61	227,7	0,93
Liczba przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do potrzeb osób o szczególnych potrzebach w łącznej liczbie przystanków	5	0,26	0,07	3,71
Powierzchnia terenów zieleni [ha]	17,8	4,63	18,03	0,26

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY TECHNICZNEJ

Na podobszarze Centrum wszystkie analizowane podczas diagnozy delimitacyjnej wskaźniki przekraczają wartości średnie dla miasta (Tab. 8). Budynki komunalne położone na tym podobszarze są leciwe, jako że zostały wybudowane jeszcze przed zakończeniem II wojny światowej. Z powodu wieloletnich zaniedbać ich stan techniczny jest zły, wymagają one remontów i modernizacji – m.in. wyposażenia w łazienkę i zmiany sposobu ogrzewania przez likwidację pieców węglowych. Około 5 krotne przekroczenia wartości wskaźników użytych do badaniach świadczą o skali potrzeb w sferze

technicznej. Warto zwrócić uwagę na to, że substandardowy system grzewczy w lokalach przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska spowodowanego wykorzystywanym surowcem grzewczym.

Tab. 8. Wskaźniki sfery technicznej podobszaru Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym	15	0,39	0,08	4,88
Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 rokiem na 1000 osób	16	4,16	0,82	5,07
Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób	69	17,96	3,6	4,99
Liczba lokali komunalnych i prywatnych (mieszkaniowych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób	266	69,23	68,32	1,01

Źródło: opracowanie własne.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy wskazali negatywne zjawiska w sferze technicznej, najczęściej jako najbardziej uciążliwe wymieniając: niską jakość części dróg, degradację budynków mieszkalnych i dróg publicznych, zły stan małej architektury (ławki, kosze na śmieci, place zabaw). Ponadto, respondenci identyfikowali Centrum jako jeden z obszarów, które należy ożywić i objąć działaniami naprawczymi, które objęłyby termomodernizację budynków, poprawę stanu bezpieczeństwa przez budowę chodników i poprawę stanu dróg.

DIAGNOZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ

Głównym problemem środowiskowym podobszaru Centrum jest zła jakość powietrza, szczególnie dotkliwa dla osób starszych i chorych. Liczba dni z przekroczoną normą PM2,5 i PM10 sprawia, że Centrum zajmuje 10 i 9 miejsce pośród innych jednostek. Tzw. niska emisja jest przede wszystkim spowodowana, zdiagnozowanym w sferze technicznej substandardowym systemem grzewczym budynków leżących na podobszarze, a także położenia tego obszaru w stosunku do innych części miasta.

Centrum cechuje się za to stosunkowo korzystnymi na tle miasta wynikami w zakresie powierzchni wyrobów zawierających azbest i liczby działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza, które należą do najniższych w Radomsku.

Tab. 9. Wskaźniki w zakresie środowiskowym na podobszarze Centrum

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m^2	516	13,43	108,33	0,12
Liczba działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza	1	0,26	1,86	0,14
Wskaźnik		Wartość najniższa dla miasta	Wartość najwyższa dla miasta	Miejsce podobszaru
Liczba dni z przekroczoną normą PM2,5	153	106	190	10
Liczba dni z przekroczoną normą dla PM10	112	51	152	9

Źródło: opracowanie własne.

POTENCJAŁY PODOBSZARU REWITALIZACJI

Największym potencjałem podobszaru Centrum jest jego centralna lokalizacja. W związku z usytuowaniem w jednostce tej występuje zagęszczenie usług publicznych, przez co teren ten wykazuje znaczne możliwości centrotwórcze.

W aspekcie społecznym niewątpliwym potencjałem jest także aktywna działalność organizacji pozarządowych. Funkcjonują tu dwa uniwersytety trzeciego wieku aktywizujące seniorów. Ważną rolę aktywizacyjną odgrywają kluby sportowe o zróżnicowanym profilu (m.in. piłka nożna, boks i strzelectwo sportowe). Oferta organizacji pozarządowych w dużej mierze jest skierowana do wszystkich mieszkańców Radomska, ale ich lokalizacja powoduje, że w większym stopniu oddziałują one w skali lokalnej.

Na terenie podobszaru Centrum są zarejestrowane następujące podmioty społeczne:

- organizacje społeczne z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (np. Fundacja Inicjatyw Kulturalnych, Stowarzyszenie „Teatr Źródło", Towarzystwo Patriotyczne),
- organizacje działające w obszarze sportu (np. Klub Sportowy „Tytani Radomsko"),
- organizacje działające na rzecz dzieci i młodzieży (np. Stowarzyszenie „Parafiada", Oddział Radomsko im. Jana Pawła II),
- organizacje z zakresu pomocy społecznej (np. CARITAS Archidiecezji Częstochowskiej, Oddział w Radomsku),
- organizacje z zakresu ochrony zdrowia i pomocy niepełnosprawnym (np. Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy i Rozwoju „ProMental"),
- organizacje kombatanckie (np. Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych),
- pozostałe organizacje społeczne – np. Ochotnicza Straż Pożarna Ratownictwa Wodnego, Stowarzyszenie „Czarny Radomsko", Stowarzyszenie „Klub Weterani Szos Radomsko".

Ważnym potencjałem obszaru jest również silne osadzenie w tradycji i kulturze regionalnej. Za najistotniejsze wydarzenie kulturalne uznać należy festiwal związany z braćmi Różewiczami (Różewicz Open Festiwal) – jedyny w Polsce prezentujący twórczość wszystkich braci. W ramach festiwalu odbywają się Spacery Różewiczów organizowane przez Fundację Inicjatyw Kulturalnych. Ponadto w listopadzie 2021 r. Stowarzyszenie Radomsko wznowiło funkcjonowanie Izby Pamięci Regionu Radomszczańskiego, a Zespół Szkół Ekonomicznych organizuje cykliczne spacery historyczne po mieście.

Aktywność społeczną pobudza również działająca przy urzędzie miasta Młodzieżowa Rada Miasta i Miejska Rada Seniorów.

W sferze gospodarczej do niewątpliwych potencjałów podobszaru należy działalność instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości – Starter Radomsko, Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców, które są motorem tworzenia aktywnych postaw na rynku pracy, w tym wśród lokalnych przedsiębiorców, a także osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach lub wchodzących na rynek pracy. Ponadto na analizowanym obszarze występuje

duży odsetek zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w szczególności związanych z handlem, usługami komercyjnymi i publicznymi. Mieszkańcy podobszaru w wieku poprodukcyjnym i inne pozostające bez pracy – po objęciu ich procesem aktywizacji zawodowej – mogą stanowić siłę roboczą dla lokalnych działalności gospodarczych.

Pod względem przestrzennym obszar Centrum stanowi najważniejszą część miasta z uwagi na wysoką wartość historyczną i pełnioną funkcję centrotwórczą. Większość tego terenu objęta jest historycznym układem urbanistycznym, co więcej tutaj koncentruje się najwięcej obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Za pewien walor podobszaru można też uznać układ komunikacyjny – krzyżują się tu drogi krajowe nr 91 i nr 42, co skutkuje dobrym skomunikowaniem podobszaru z pozostałymi częściami miasta i sąsiednimi gminami.

Najważniejszym potencjałem, wokół którego warto budować koncepcję rewitalizacji dla tego podobszaru, jest rzeka Radomka. W ujęciu funkcjonalno-przestrzennym przy jej wykorzystaniu możliwa jest realizacja wartościowych i przyjaznych mieszkańcom przestrzeni publicznych, terenów zieleni i sportowo-rekreacyjnych zarówno dla osób młodych, jak i seniorów, które podnosiłyby życie mieszkańców podobszaru oraz pełniły rolę aktywizacyjną i integracyjną.

Zasobami kluczowymi z punktu widzenia sfery środowiskowej są tereny otwarte, zarówno te urządzone jak i nieurządzone. Zielona infrastruktura podobszaru Centrum wymaga jednak działań rewaloryzacyjnych, by faktycznie miała przełożenie na poprawę jakości życia społeczności lokalnej.

POTRZEBY PODOBSZARU REWITALIZACJI

Tab. 10. Zestawienie potrzeb rewitalizacyjnych podobszaru Centrum w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej

Sfera	Potrzeby
Sfera społeczna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Budowanie wizerunku podobszaru rewitalizacji jako przestrzeni atrakcyjnej i przyjaznej dla mieszkańców w celu aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców narażonych na marginalizację, m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, dysfunkcji społecznych. • Stworzenie atrakcyjnej oferty edukacji powszechnej i ustawicznej dla mieszkańców podobszaru, w tym szczególnie zidentyfikowanych grup narażonych na wykluczenie społeczne, zwiększającej szanse życiowe/zawodowe, co ograniczy korzystanie z pomocy społecznej, w tym z zasiłków z powodu ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i dodatków mieszkaniowych. • Organizowanie różnorodnych form pracy z młodymi osobami z rodzin dysfunkcyjnych nakierowanych na przerwanie cyklu dziedziczenia ubóstwa przez wpieranie wszelkich form edukacji i animacji. • Udostępnienie edukacji dorosłych w celu nabierania doświadczenia zawodowego i kwalifikacji, które umożliwią podwyższenie kompetencji i odpowiedzenie na potrzeby rynku pracy. • Podwyższenie poziomu bezpieczeństwa na podobszarze rewitalizacji. • Realizacja programu oddłużania skierowanego do mieszkańców podobszaru z zadłużeniem czynszowym. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Wyłonienie lokalnych liderów, którzy byliby łącznikiem między społecznością lokalną a władzami miasta. • Budowanie wspólnoty mieszkańców wokół dobra wspólnego, wzmacnianie tożsamość lokalnej i poczucia związku z tą tożsamością również za pośrednictwem NGO. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Organizowanie wydarzeń animacyjno-integracyjnych dla mieszkańców, w tym wydarzeń wzmacniających lokalną tożsamość. • Promocja przedsięwzięć o charakterze społecznym i kulturalnym. • Stworzenie całorocznej oferty rekreacyjnej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i młodych z rodzin dysfunkcyjnych.
Sfera gospodarcza	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Wspieranie procesów wzrostu zatrudnienia na podobszarze rewitalizacji szczególnie wśród osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach i wchodzących na rynek pracy. • Udostępnienie edukacji powszechnej i ustawicznej podnoszących kwalifikacje i zwiększających szanse zawodowe osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym. • Promocja instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości (Starter Radomsko, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców, Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, Zrzeszenie Handlu i Usług), które są motorem tworzenia aktywnych postaw na rynku pracy, w tym wśród osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach lub wchodzących na rynek pracy. • Stworzenie atrakcyjnej oferty radomszczańskiego rynku pracy w celu zatrzymania migracji młodych osób z miasta – dzięki temu możliwa jest zmiana proporcji piramidy demograficznej na bardziej sprzyjającą wzrostowi gospodarczemu.

	• Ograniczenie działalności branż niepożądanych wpływających negatywnie na kwestie społeczne, tj. lombardy, sklepy z alkoholem czy firmy pożyczkowe. • Podjęcie działań wspierających działalność lokalnych firm, ze względu na występowanie na podobszarze wysokiego odsetka niestabilnych działalności gospodarczych. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Poprawa dostępu mieszkańców do edukacji umożliwiająca rozwój zawodowy. • Promocja postaw przedsiębiorczości, szczególnie wśród przedstawicieli młodego pokolenia. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Wykreowanie podobszaru Centrum jako miejsca prestiżowego dla prowadzenia działalności gospodarczej. • Obniżenie stawek najmu lokali usługowych w obiektach gminnych, co przyczyni się do ograniczenia pustostanów w ścisłym centrum miasta. • Potrzeba rozwoju usług gastronomicznych i usług sprzyjających organizacji czasu wolnego.
Sfera przestrzenna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej. • Rewaloryzacja obszaru doliny rzeki Radomki. • Wykorzystanie rzeki Radomki jako baza inwestycji z zakresu rekreacji i integracji społecznej. • Zaplanowanie kompleksowej renowacji i/lub przekształceń funkcjonalnych budynków będących obiektami wpisanymi do GEZ. • Rozplanowanie sieci dróg rowerowych wraz ze stacjami do bezpiecznego pozostawiania rowerów. • Wyprowadzenie z ścisłego centrum miasta ruchu kołowego o dużej intensywności, poprzez zastosowania rozwiązań mających na celu uspokojenie ruchu • Dostosowania przystanków autobusowych dla osób o szczególnych potrzebach. • Opracowanie racjonalnej polityki parkingowej. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Poprawa ogólnej estetyki i wizerunku podobszaru, by mógł stać się reprezentacyjną wizytówką miasta o charakterze centrotwórczym. • Poprawa jakości przestrzeni publicznych, zaniedbanej zieleni miejskiej, przestrzeni wokół prestiżowych budynków publicznych. • Wprowadzanie funkcji budujących prestiż Centrum miasta. • Wykreowanie ogólnodostępnych, atrakcyjnych miejsc integracji społecznej i rekreacji dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji.
Sfera techniczna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Rozbudowa sieci ciepłowniczej w niezbędnym zakresie oraz dostosowanie techniczne budynków komunalnych w celu ich podłączenia. • Realizacja termomodernizacji budynków i ograniczenie ich energochłonności. • Wsparcie finansowe dla mieszkańców na remonty budynków mieszkalnych. • Poprawa standardu technicznego mieszkań w zasobie komunalnym i części wspólnych budynków, zwłaszcza obiektów historycznych. • Opracowanie polityki w zakresie ograniczania źródeł niskiej emisji, w szczególności na terenach zabudowy jednorodzinnej. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Poprawa jakości infrastruktury technicznej we wnętrzach urbanistycznych terenów mieszkaniowych i przestrzeniach publicznych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców (poprawa stanu technicznego budynków, urządzenie terenów zielonych, remont placówek kultury, modernizacja chodników i oświetlenia ulicznego, dróg, urządzenie przestrzeni wokół budynków, zagospodarowanie podwórek).
Sfera środowiskowa	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Poprawa jakość środowiska naturalnego w celu poprawy jakości zamieszkania na podobszarze rewitalizacji – ograniczenie źródeł niskiej emisji i zanieczyszczeń powietrza w wyniku spalania paliw stałych poprzez rozbudowę sieciowej infrastruktury ciepłowniczej lub zastosowanie ekologicznych paliw. • Promocja rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów mieszkaniowych, użyteczności. • Wsparcie w dalszym usuwaniu i utylizacji materiałów zawierających azbest, które są potencjalnym zagrożeniem dla zdrowia mieszkańców. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Opracowanie strategii adaptacji do zmian klimatu, mającej na celu przygotowanie wytycznych dla dokumentów planistycznych odpowiadających na problem coraz częstszego pojawiania się anomalii pogodowych, takie jak fale upałów, susze czy ulewne deszcze powodujące powodzie miejskie. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej. • Wyprowadzenie z podobszaru rewitalizacji ruchu kołowego o dużej intensywności ze względu na przekroczenia norm hałasu komunikacyjnego.

Źródło: opracowanie własne.

2.2.2. DIAGNOZA PODOBSZARU MŁODZOWY

CHARAKTERYSTYKA PODOBSZARU

Podobszar Młodzowy zajmuje powierzchnię 138,46 ha, co stanowi 2,69% areału miasta. Położony jest w centralnej części Radomska, od północy ograniczony ulicami Krasickiego i Dolną, od wschodu linią kolejową nr 1, od południa drogą krajową nr 42, od zachodu zaś ul. Kościowa. Teren ten zamieszkuje 2628 osób (5,70% populacji miasta). Na obszarze występuje wyraźny podział na część mieszkaniową – głównie jednorodzinną i przemysłową – związaną z lokalnym przemysłem meblarskim. Lokalna zabudowa nie posiada charakteru zabytkowego. Podobszar Młodzowy jest oddzielony od pozostałej części obszaru rewitalizacji przez linię kolejową.

Rys. 11. Podobszar rewitalizacji Młodzowy
Źródło: opracowanie własne.

Struktura zabudowy

Analizowany obszar charakteryzuje się bardzo zróżnicowanym charakterem przestrzennym. Wyraźnie widoczny jest podział na osiedle zabudowy jednorodzinnej (fragment Osiedla Kowalowiec), strefę przemysłowo-produkcyjną i strefę handlowo-usługową z towarzyszącą zabudową mieszkaniową (Rys.)

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna na podobszarze Młodzowy skupiona jest w trzech miejscach, przy ulicach Brzeźnickiej, Sadowej i 11 Listopada (Rys.). Dominującą formą zagospodarowania terenu jest jednak zabudowa produkcyjna, przemysłowa i usługowo-handlowa Wśród niej są m.in. przedsiębiorstwa produkujące meble i akcesoria meblowe, przedsiębiorstwo wytwarzające filtry studzienne oraz liczne obiekty handlowo-usługowe. Wśród obiektów usług publicznych znajdują się tu: Stadion RKS Radomsko, Zespół Szkół Drzewnych i Ochrony Środowiska, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1, Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7

im. Romualda Traugutta, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi – Terenowy Inspektorat, Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa.

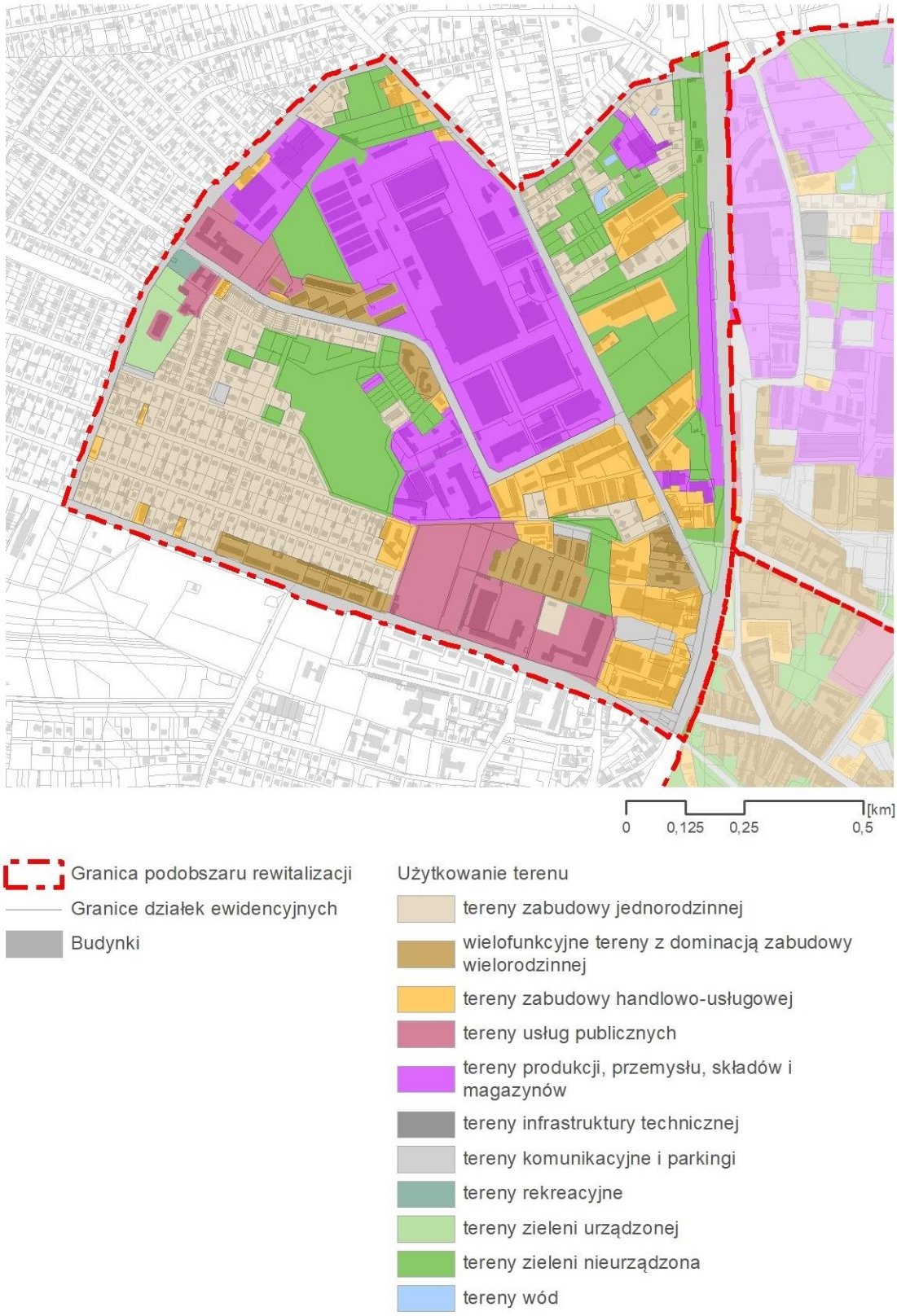

Rys. 12. Użytkowanie terenu podobszaru rewitalizacji Młodzowy
Źródło: opracowanie własne.

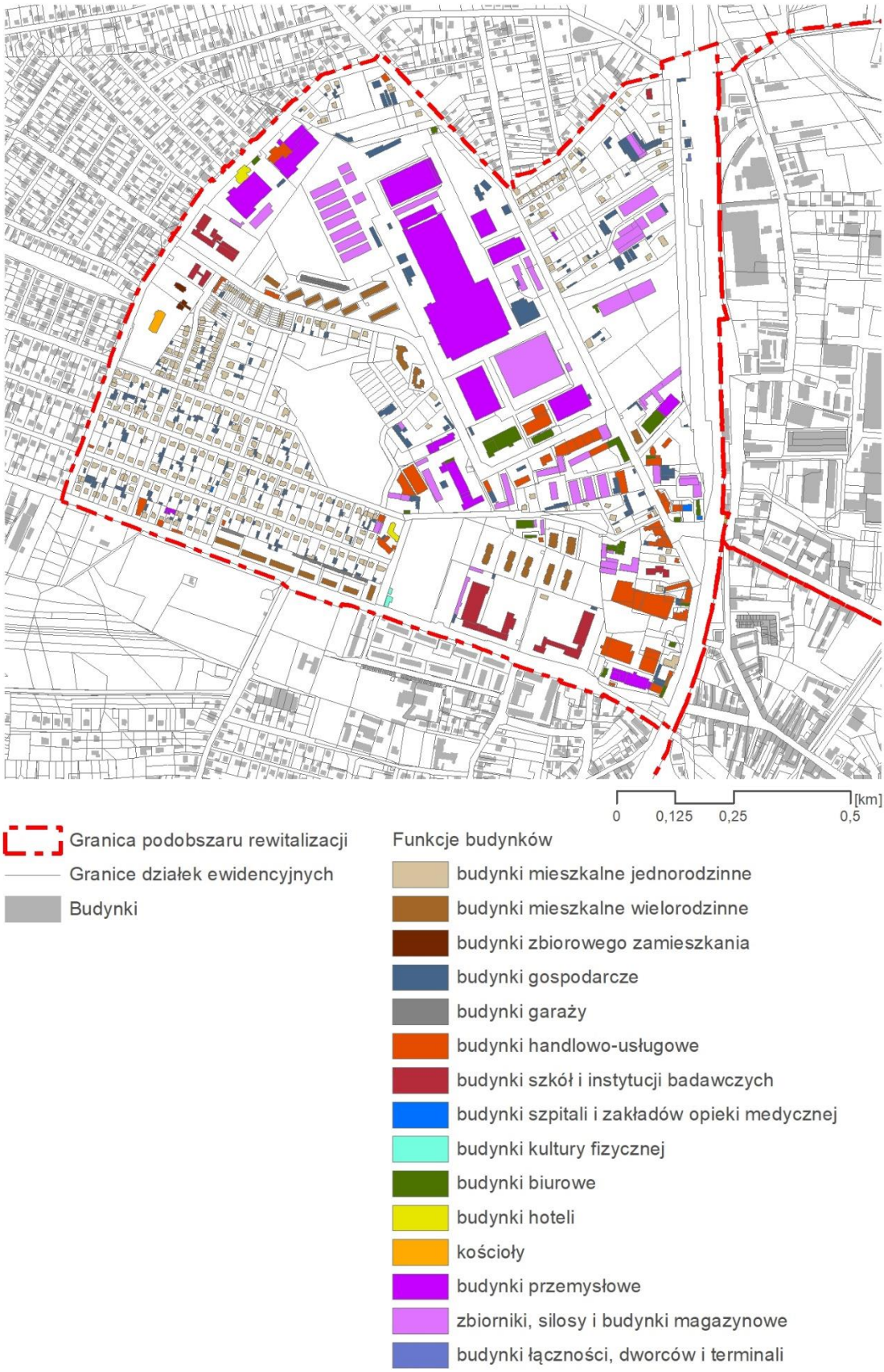

Rys. 13. Funkcje budynków w podobszarze rewitalizacji Młodzowy
Źródło: opracowanie własne na podstawie Topograficznej Bazy Danych.

Struktura własności

Grunty znajdujące się w granicach podobszaru Młodzowy to przede wszystkim własność prywatna – 54% powierzchni obszaru objętego analizą (75,11 ha). Działki gminne, wedle stanu na marzec 2020 r., zajmują 26,83 ha (19%), natomiast nieruchomości należące do Skarbu Państwa 27,55 ha (20%) – są to m.in. tereny kolejowe i drogi krajowej, teren stadionu miejskiego oraz osiedla budynków wielorodzinnych przy ul. 11 Listopada. Pozostałe 7% gruntów są we władaniu powiatu.

Na podobszarze Młodzowy mieści się 8 budynków komunalnych, które łącznie składają się z 69 lokali mieszkalnych i 1 lokalu użytkowego.

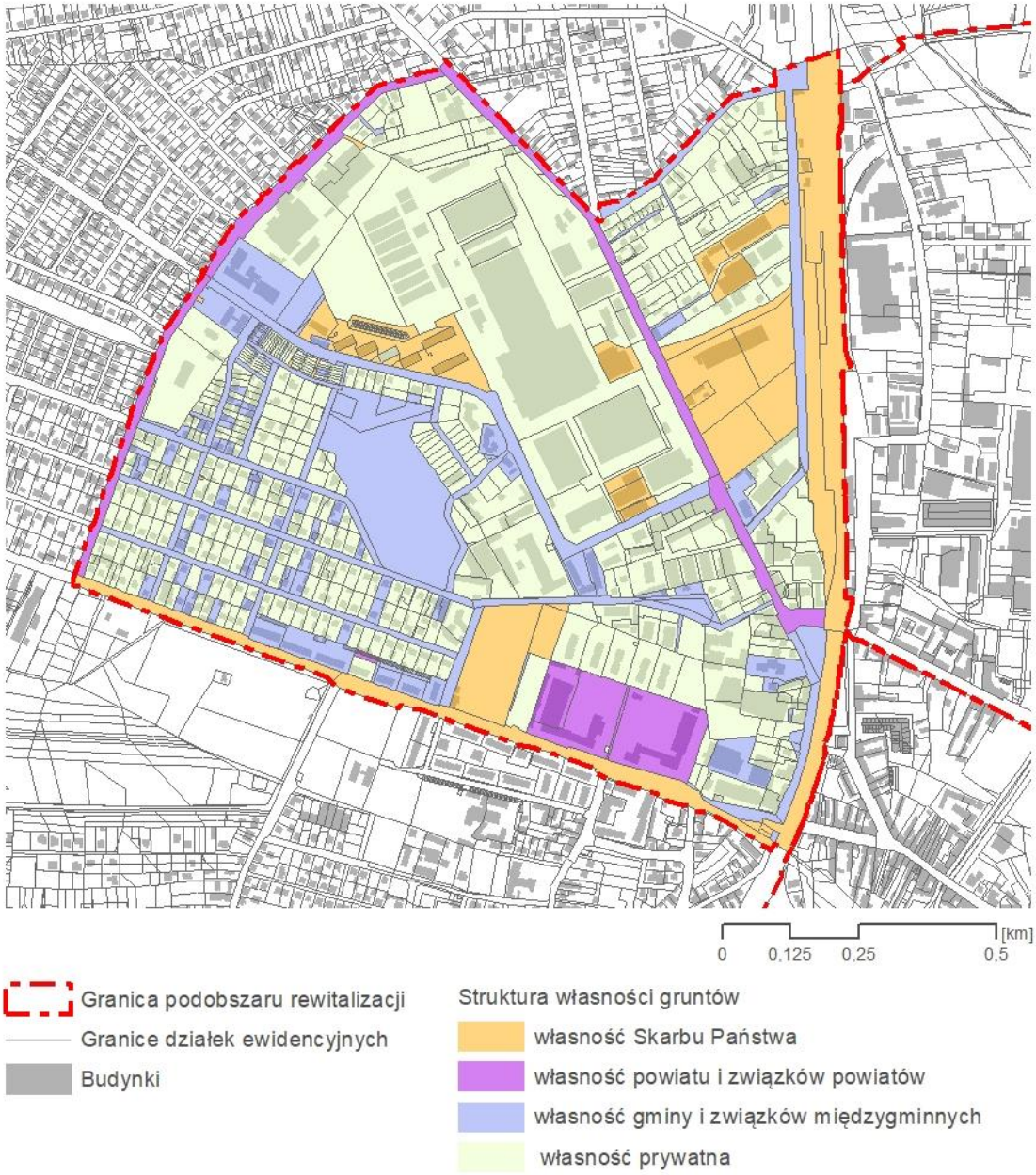

Rys. 14. Własność gruntów na podobszarze rewitalizacji Młodzowy
Źródło: opracowanie własne.

Zagospodarowanie Przestrzenne

Zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowani przestrzennego miasta Radomska, podobszar rewitalizacji Młodzowy leży głównie w zasięgu strefy aktywności gospodarczej (A), która obejmuje tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, w tym głównie: produkcję, bazy, składy magazyny oraz centra logistyczne, przeładunkowe, transportowe, kurierskie, wysyłkowe, a także handel detaliczny i hurtowy, działalność produkcyjną w gospodarstwach rolnych,

hodowlanych i ogrodniczych, usługi publiczne itp. Jej uzupełnieniem są tereny mieszkalne, tj. fragment zabudowy śródmiejskiej przy skrzyżowaniu ulic Warszyca i Sierakowskiego, osiedle zabudowy jednorodzinnej (fragment Kowalowiec) w południowo-zachodniej części podobszaru, trzy zgrupowania zabudowy wielorodzinnej przy ulicach Brzeźnickiej, Sadowej i 11 Listopada oraz obszar zabudowy mieszkalno-usługowej w północnej części omawianego obszaru.

W granicach podobszaru, zgodnie ze Studium, występują tereny o następujących podstawowych typach zagospodarowania przestrzennego:

M.1 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy śródmiejskiej,
M.2 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
M.3 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług,
M.6 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy mieszkaniowo-usługowej (w ramach zabudowy mieszkalno-usługowej możliwe jest przypisanie terenom innego dominującego przeznaczenia niż mieszkaniowe jednorodzinne lub wielorodzinne),
A – obszary aktywności gospodarczej,
Z – obszary zieleni,
Sa – obszary sportowo-rekreacyjne,
K – obszary komunikacji i infrastruktury.

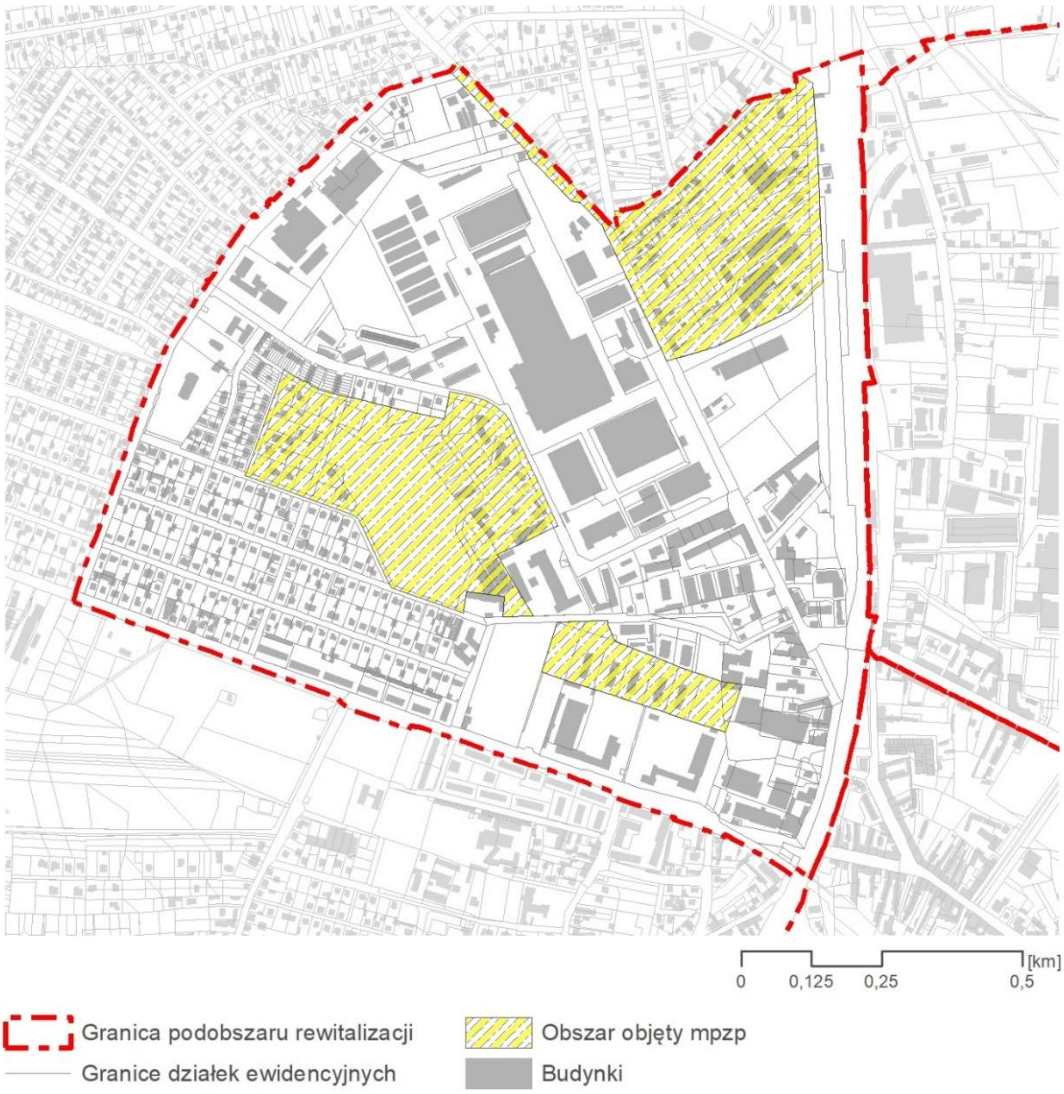

Rys. 15. Pokrycie podobszaru rewitalizacji Młodzowy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
Źródło: opracowanie własne.

Podobszar rewitalizacji Młodzowy w 21% (29,19 ha) objęty jest trzema miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (Rys.).

Są to:

- mpzp w rejonie ulic Krasickiego, Poprzecznej uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XXXIII/276/97 z dnia 12 września 1997 r.,
- mpzp w rejonie ul. 11 Listopada uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XXXIX/339/98 z dnia 29 maja 1998 r.,
- mpzp w rejonie ul. Sadowej uchwalony uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XX/209/2000 z dnia 27 października 2000 r.

Plany miejscowe na podobszarze Młodzowy dotyczą trzech niezależnych obszarów. Mpzp w rejonie ulic Krasickiego i Poprzecznej przeznacza teren pod funkcję mieszkaniowo-usługową o charakterze ekstensywnym z dominacją niskiej zabudowy jednorodzinnej. Mpzp w rejonie ul. Sadowej reguluje przeznaczenie terenu pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Natomiast mpzp w rejonie ul. 11 Listopada wskazuje realizację dużego obszaru zieleni parkowej i ustala zasady zagospodarowania jego najbliższego otoczenia.

Na podobszarze Młodzowy znajdują się dwa obiekty zabytkowe uwzględnione w gminnej ewidencji zabytków: dom z początku XX w. zlokalizowany przy ul. Młodzowska 1 oraz budynek fabryczny z początku XX w.

DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

Na podobszarze Młodzowy, podobnie jak w Kopcu odnotowano spadek liczby mieszkańców w 2015 r., a wzrost w 2019 r. Obecnie na obszarze mieszka 2628 osób, co stanowi 5,7% populacji Radomska. Wskazanie jednoznacznej tendencji w dynamice ludności jest trudne.

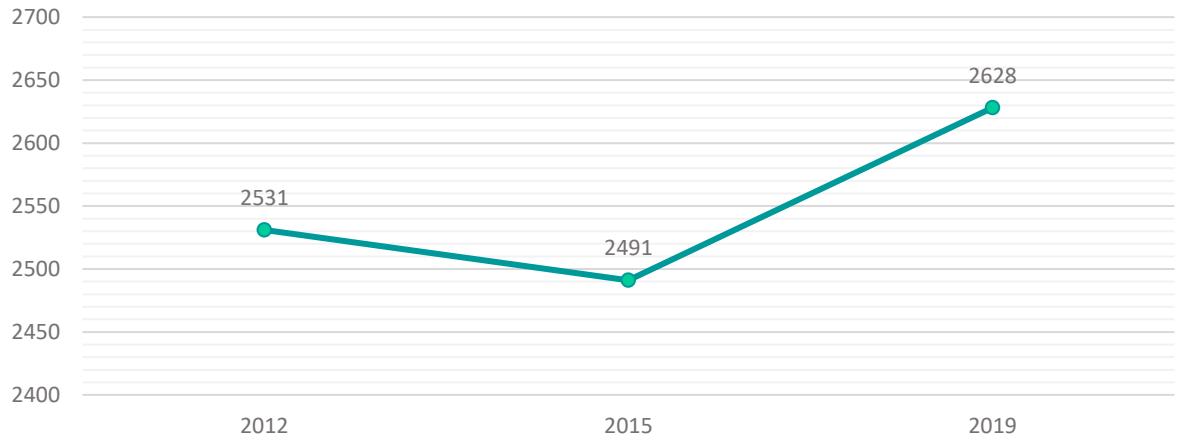

Rys. 16. Zmiana liczby mieszkańców na podobszarze Młodzowy w latach 2012-2019
Źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej dla Młodzowego wypadają negatywnie na tle miasta. Szczególnie duża jest liczba korzystających z ogólnych świadczeń pomocy społecznej oraz z powodu ubóstwa, alkoholizmu i dodatków mieszkaniowych. W przypadku zasiłków z tytułu przemocy zanotowano tu drugi najwyższy wynik w skali miasta.

Tab. 11. Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej dla podobszaru Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	161	61,26	45,88	1,34
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa	111	42,24	31,89	1,32
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z	26	9,89	5,33	1,86

tyt. alkoholizmu				
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	19	7,23	4,12	1,75
Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społ. z tyt. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	18	6,85	6,92	0,99
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tyt. przemocy	20	7,61	3,73	2,04
Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej	52	6,47	12,81	0,51

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar Młodzowy wykazuje znaczące problemy w kwestii przestępczości. Liczba 17 niebieskich kart świadczy o problemie przemocy domowej w rodzinach dysfunkcyjnych. Wskaźnik ten jest jednym
z wyższych w mieście i najwyższy na całym obszarze rewitalizacji. Często odnotowuje się to czyny karalne nieletnich, wskaźnik jest drugim najwyższym w Radomsku. Inne przejawy konfliktów z prawem, w tym wykroczenia przeciwko mieniu, przeciwko obyczajności publicznej oraz przeciwko porządkowi
i spokojowi publicznemu także są częstsze niż w przypadku średniej dla miasta.

Tab. 12. Wskaźniki z zakresu konfliktów z prawem na podobszarze Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba niebieskich kart	17	6,47	3,13	2,07
Czyny karalne nieletnich	6	2,28	0,72	3,17
Liczba wykroczeń p-ko mieniu	36	13,7	12,37	1,11
Liczba wykroczeń p-ko obyczajności publicznej	1	0,38	0,23	1,65
Liczba wykroczeń p-ko porządkowi i spokoju publicznemu	2	0,76	0,3	2,53

Źródło: opracowanie własne.

W przeciwieństwie do wcześniejszych zagadnień ze sfery społecznej bezrobocie na podobszarze Młodzowy wypada oscyluje około średniej referencyjnej – liczby osób bezrobotnych i długotrwale pozostających ze pracy są nawet nieco niższa od średniej dla Radomska. Natomiast więcej w stosunku do średniej dla miasta jest osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat.

Tab. 13. Wskaźniki w zakresie rynku pracy na podobszarze Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób bezrobotnych	47	17,88	19,34	0,92
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	23	8,75	11,45	0,76
Liczba bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat	6	2,28	1,97	1,16

Źródło: opracowanie własne.

Pozostałe wskaźniki użyte do zbadania sfery społecznej, w tym liczba osób w wieku powyżej 75 lat, wypadają gorzej na tle miasta, świadcząc o sytuacji kryzysowej. Zaległości czynszowe prawie 1,5-krotnie przewyższają średnią referencyjną, co potwierdza zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców podobszaru. Na podobszarze funkcjonują organizacje pozarządowe, ale jest ich tu o dwa razy mniej niż średnio w mieście.

Tab. 14. Pozostałe wskaźniki na podobszarze Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł	30 373,70	11 557,72	7964,99	1,45
Liczba osób w wieku pow. 75 lat	287	109,21	80,48	1,36
Liczba NGO	2	0,76	1,54	0,49
Liczba projektów zgłoszonych do BO	2	0,76	0,72	1,06

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ

Na koniec 2020 r. na terenie podobszaru Młodzowy działalność gospodarczą prowadziło 163 podmiotów zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Dokładne rozmieszczenie podmiotów gospodarczych przedstawia Rys. .

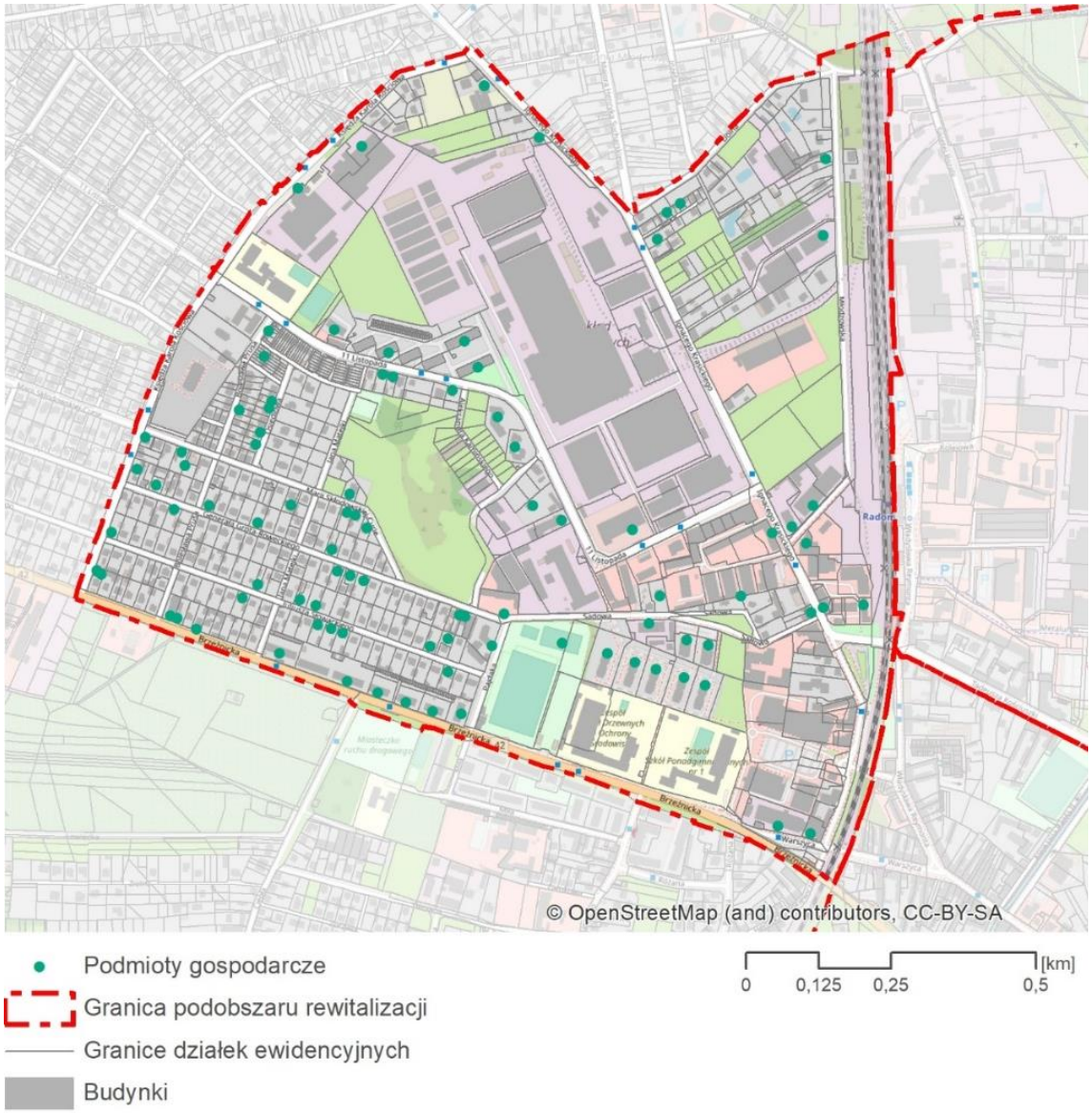

Rys. 17. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na podobszarze Młodzowy
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Na podobszarze największy odsetek podmiotów gospodarczych (28%) stanowią podmioty z Sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów. W następnej kolejności są to podmioty z Sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (17%), Sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (13%) oraz Sekcji F – budownictwo (12%). Szczegółowy podział działalności występujących na podobszarze Młodzowy, według sekcji PKD przedstawia Rys. .

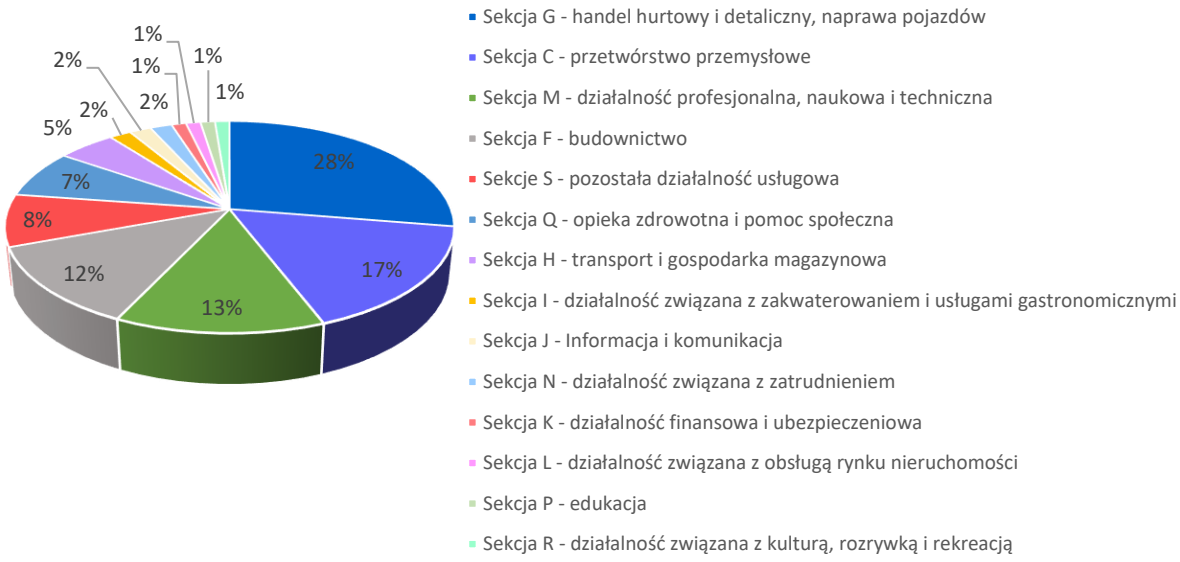

Rys. 18. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD2007 na podobszarze Młodzowy
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Na podobszarze Młodzowy zdiagnozowano występowanie dwóch z pięciu problemów sfery gospodarczej, które zbadano podczas analizy delimitacyjnej (Tab. 15). Można tu zauważyć ponad dwukrotne przekroczenie wartości wskaźnika liczby wyrejestrowań z CEIDG. Negatywna wartość tego wskaźnika świadczy o słabej kondycji sektora małych i średnich przedsiębiorstw, dużej rotacji firm (odnotuje się tu bowiem większą niż średnia referencyjna liczbę nowych zarejestrowań), co stanowi barierę rozwoju rynku pracy. Podobnie gorzej na tle miasta wypadają branże niepożądane (m.in. punkty sprzedaży alkoholi, lombardy, firmy udzielające pożyczek i kredytów konsumpcyjnych), które występują tu 2-krotnie częściej. Ich występowanie świadczy o dużych problemach społecznych podobszaru, jednocześnie pogłębiają one występowanie negatywnych zjawisk z tej sfery. W przypadku bezrobocia osób z niskim wykształceniem i liczby osób w wieku poprodukcyjnym sytuacja na podobszarze, choć nieznacznie, ale jednak jest lepsza niż przeciętnie w Radomsku.

Tab. 15. Wskaźniki sfery gospodarczej dla obszaru Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej	13	4,95	5,38	0,92
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	484	184,17	205,27	0,90
Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu	24	9,13	5,18	1,76
Liczba wyrejestrowań z CEIDG	23	8,75	3,99	2,19
Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG	21	7,99	5,57	1,43

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Struktura funkcjonalno-przestrzenna na podobszarze Młodzowy dzieli się na dwie wyraźnie strefy. Gęstej zabudowie Kowalowiec od lat towarzyszy niskiej jakości infrastruktura – brakuje tu chodników, lamp ulicznych, dobrych nawierzchni ulic, urządzonej zieleni przyulicznej. Stan techniczny części znajdujących się tu budynków także pozostawia wiele do życzenia, szczególnie jeśli chodzi o brak sieci c.o. w budynkach mieszkalnych, w tym należących do miasta. Warto zaznaczyć, że używanie przestarzałych źródeł ciepła koreluje z problemem niskiej emisji, mierzonym liczbą dni z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu PM10. W obu przypadkach wartości dla podobszaru Młodzowy świadczą o dużych brakach związanych z przyłączeniem do sieci miejskiej.

Strefa zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy w ujęciu ogólnym wymaga gruntownych przekształceń, które zapewnią odpowiedni poziom bezpieczeństwa i jakości życia. Widoczny tu niski poziom funkcjonalny i estetyczny przestrzeni publicznych sprzyja małemu poczuciu bezpieczeństwa mieszkańców. Na ulicach osiedlowych np. Grota-Roweckiego, Słowackiego, Matejki czy Prusa nie został wykształcony podstawowy podział na teren dla komunikacji pieszej i kołowej, co sprzyja zawłaszczaniu przestrzeni przez kierowców i powoduje, że przestrzeń ta jest niedostosowana szczególnie do osób o szczególnych potrzebach.

Innym zidentyfikowanym problemem podobszaru jest całkowity brak ścieżek rowerowych, które stanowią alternatywny, zdrowy sposób przemieszczania się. By zapewnić spójny rozwój miasta, konieczne jest stworzenie tu sieci dróg rowerowych łączących ze sobą najważniejsze miejsca na obszarze rewitalizacji, pokrywającym się z centralną częścią miasta. Konieczne jest również budowa dostępnych przystanków komunikacji publicznej dla osób o szczególnych potrzebach. W podobszarze Młodzowy liczba dostępnych przystanków jest co prawda większa niż średnia dla miasta, jednak w całym Radomsku jest to zaledwie 15 przystanków z łącznej liczby 213 (7%).

Ponadto, stwierdzono, że na podobszarze wnętrza urbanistyczne obszarów zabudowy wielorodzinnej nie mają rozbudowanej infrastruktury towarzyszącej o charakterze rekreacyjnym i animacyjnym. Brakuje placów zabaw, terenów rekreacyjnych, parków, zieleńców lub innych przestrzeni integrujących. Na te niedobory również zwracali uwagę respondenci podczas badania ankietowego. Uwzględniając duże zapotrzebowanie mieszkańców na kontakt z zielenią, należy poddać ocenie wskaźnik powierzchni terenów zieleni w przeliczeniu na 1000 osób, który na podobszarze
3-krotnie niższy niż średnia referencyjna.

W 1998 r. uchwalony został plan miejscowy, którego głównym przeznaczeniem jest stworzenie parku miejskiego (Glinianki) oddzielającego tereny produkcyjno-przemysłowe od mieszkaniowych. Według stanu na 2021 r. teren ten wciąż pozostaje nieurządzony, chociaż trwają już prace koncepcyjne nad szczegółowym projektem wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej, łączącej tereny zieleni z obiektami rekreacyjnymi. Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni na tym terenie na pewno znacząco pomogłoby w przezwyciężeniu stanu kryzysowego w sferze funkcjonalno-przestrzennej. Dodatkowo, należy poprawić stan i dostępność, a w zasadzie wykreować nowe, obszary przestrzeni publicznych o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych.

Obecnie główną atrakcją obszaru jest Stadion Miejski RKS Radomsko. Wobec braku alternatywnej formy spędzania czasu na podobszarze, obiekt ten nie spełnia swojej roli jako obiektu rekreacyjnego w skali osiedla, ponieważ kieruje on swoją ofertę do wąskiej grupy mieszkańców, a jednocześnie generuje problemy parkingowe. Uciążliwości nasilają się jeszcze podczas cyklicznych wydarzeń sportowymi. Ze środków budżetu obywatelskiego z 2017 r. powstał co prawda plac zabaw Glinianki na Kowalowcu, z wyposażeniem o bardzo wysokiej jakości. Jednak sama koncepcja przestrzenna i zagospodarowanie towarzyszące wymagają dopracowania, by teren ten stał się w pełni przyjaznym miejscem spędzania wolnego czasu.

Pod względem konserwatorskim teren ten nie jest zbyt atrakcyjny na tle innych podobszarów rewitalizacji – Centrum i Kopiec. Do GEZ zostały wpisane dwa obiekty kubaturowe znajdujące się na skrzyżowaniu ulic Młodzowskiej i Krasickiego. W przeliczeniu na wskaźnik liczby obiektów

zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób, Młodzowy plasuje się zdecydowanie poniżej średniej wartości poniżej dla miast (Tab. 16).

Tab. 16. Wskaźniki sfery przestrzennej dla obszaru Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba obiektów zabytkowych ujętych w GEZ	2	0,76	3,88	0,2
Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej	5	1,9	0,91	2,09
Liczba budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej	24	9,13	15,68	0,58
Długość ścieżek rowerowych w metrach	0	0	227,7	0
Liczba przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do potrzeb osób o szczególnych potrzebach w łącznej liczbie przystanków	3	0,15	0,07	2,14
Powierzchnia terenów zieleni [ha]	16,46	6,26	18,03	0,35

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY TECHNICZNEJ

Podobszar Młodzowy charakteryzuje się stanem kryzysowym również w sferze technicznej, o czym świadczy przekroczenie wartości wszystkich badanych podczas analizy delimitacyjnej wskaźników (Tab. 17). Przekroczenie te są jednak w znacznie mniejsze w porównaniu do podobszaru Centrum – wyjątek stanowi tylko większa liczba lokali komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi.

Część budynków, szczególnie Kowalowiec, jest w złym stanie technicznym, niektóre nadal zadaszone są azbestem, a zdecydowana większość budowana była przy użyciu starej technologii co w konsekwencji powoduje, że budynki te są źródłem zanieczyszczeń powietrza, generując w dużym natężeniu niską emisję. Zły stan techniczny dotyczy zwłaszcza budynków komunalnych oraz obiektów wzniesionych przed 1945 r., które oprócz przestarzałych systemów grzewczych nie są wyposażone w łazienki. W związku z czym priorytetem powinny być działania systemowe mające na celu ich modernizację, w tym zmniejszenie energochłonności budynków. Zdiagnozowane problemy sfery technicznej wskazują na wieloletnie zaniedbania w prowadzaniu remontów, przekładających się na niską jakość życia mieszkańców podobszaru.

Tab. 17.Wskaźniki sfery technicznej podobszaru Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym	5	0,19	0,08	2,38
Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 rokiem	3	1,14	0,82	1,39
Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę	14	5,53	3,6	1,54
liczba lokali komunalnych i prywatnych (mieszkaniowych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi	189	71,92	68,32	1,05

Źródło: opracowanie własne.

Analizę potwierdzają wyniki badania ankietowego, w którym respondenci wskazali na brak chodników, ścieżek rowerowych, a także na zły stan techniczny zabudowy mieszkaniowej. Stosunkowo często wskazywano na duże problemy techniczne występujące w rejonie ul. Krasickiego.

DIAGNOZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ

Podobszar Młodzowy w zakresie środowiskowym na tle Radomska wypada przeciętnie. Największy problem stanowi zła jakość powietrza. Liczba dni z przekroczoną normą PM2,5 jest 6 najwyższą wartością w mieście. Dla normy PM10 wskaźnik plasuje podobszar na 11 miejscu spośród wszystkich badanych jednostek. W przypadku działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza wartość wskaźnika jest zbliżona do przeciętnej wartości dla Radomska, co wskazuje, że głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza są stare, nieekologiczne systemy ogrzewania.

Tab. 18. Wskaźniki w zakresie środowiskowym na podobszarze Młodzowy

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m^2	1565	59,55	108,33	0,55
Liczba działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza	5	1,9	1,86	1,02
Wskaźnik		Wartość najniższa dla miasta	Wartość najwyższa dla miasta	Miejsce podobszaru
Liczba dni z przekroczoną normą PM2,5	169	106	190	6
Liczba dni z przekroczoną normą dla PM10	106	51	152	11

Źródło: opracowanie własne

POTENCJAŁY PODOBSZARU REWITALIZACJI

W aspekcie społecznym kluczowym potencjałem jest aktywna działalność tutejszych organizacji pozarządowych. Ich oferta w dużej mierze skierowana jest do wszystkich mieszkańców Radomska, jednak ich lokalizacja na podobszarze powoduje, że w większym stopniu oddziałują one w skali lokalnej. Na terenie Młodzowego są zarejestrowane:

- organizacje działające w obszarze sportu (np. Radomszczański Kolektyw Sportowy „RKS Radomsko", Akademia Karate „KYOKUSHIN Radomsko"),
- inne organizacje społeczne – np. Stowarzyszanie „Morsy z Radomska".

Aktywność społeczną pobudza również działająca przy urzędzie miasta Młodzieżowa Rada Miasta i Miejska Rada Seniorów.

W sferze gospodarczej do niewątpliwych potencjałów podobszaru należy duży odsetek zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w większości związanych z handlem, przetwórstwem przemysłowym i działalnością specjalistyczną, w tym szczególnie sektor meblarski. W celu zrzeszenia producentów mebli regionu radomszczańskiego – jednego z najważniejszych ośrodków meblowych w Polsce – powstała inicjatywa „Radomsko Mebluje".

Tak jak w przypadku podobszaru Centrum ważnym zasobem – do wykorzystania na podobszarze – jest działalność instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości takich, jak: Starter Radomsko, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców, Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, które są motorem tworzenia aktywnych postaw na rynku pracy, w tym wśród przedsiębiorców, a także osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach lub wchodzących na rynek pracy.

Stosunkowo niski w skali miasta udział osób w wieku poprodukcyjnym i zwiększająca się od 2015 r. liczba mieszkańców powoduje, że struktura demograficzna również potencjalnie stanowi swojego rodzaju potencjał rozwojowy. Dobra sytuacja demograficzna – o ile zostanie utrzymana –

może zaowocować „odmłodzeniem" społeczności lokalnej i stworzyć dobry klimat do wymiany doświadczeń w ramach edukacji międzypokoleniowej, przy aktywnej współpracy seniorów.

W ujęciu przestrzennym do niewątpliwych potencjałów podobszaru należy obiekt sportowy – Stadion RKS Radomsko. Może stanowić on miejsce aktywnej integracji społecznej, a także daje duże możliwości adaptacyjne do potrzeb społeczności lokalnej.

Zasobami kluczowymi z punktu widzenia sfery środowiskowej są tereny zieleni nieurządzonej. Dla podobszaru Młodzowy istotny potencjał stanowi planowana inwestycja przestrzeni publicznej na Gliniankach.

POTRZEBY PODOBSZARU REWITALIZACJI

Tab. 19. Zestawienie potrzeb rewitalizacyjnych podobszaru Młodzowy w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej

Sfera	Potrzeby
Sfera społeczna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Stworzenie atrakcyjnej oferty edukacyjnej zwiększającej szanse życiowe/zawodowe w celu ograniczenia korzystania zasiłków, w tym z tytułu ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i dodatków mieszkaniowych. • Organizowanie różnorodnych form pracy z przedstawicielami młodych ludzi z rodzin dysfunkcyjnych, nakierowanych na przerwanie cyklu dziedziczenia ubóstwa, poprzez wpieranie wszelkich form edukacji i animacji kultury. • Podwyższenie poziomu bezpieczeństwa na podobszarze rewitalizacji, w szczególności bezpieczeństwa życia domowego, przeciwdziałając tym samym patologiom społecznym i przemocy domowej. • Wspieranie procesów wzrostu zatrudnienia na podobszarze, szczególnie wśród osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach i wchodzących na rynek pracy (poniżej 25 lat). • Udostępnienie edukacji dorosłym w celu nabierania doświadczenia zawodowego i kwalifikacji, które umożliwią podwyższenie kompetencji i odpowiedzenie na potrzeby rynku pracy. • Realizacja programu oddłużania skierowanego do mieszkańców podobszaru z zadłużeniem czynszowym. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Wyłonienie lokalnych liderów, którzy byliby łącznikiem między społecznością lokalną a władzami miasta. • Budowanie wspólnoty mieszkańców wokół dobra wspólnego, wzmacnianie tożsamość lokalnej i poczucia związku z tą tożsamością również za pośrednictwem NGO. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Organizowanie wydarzeń animacyjno-integracyjnych dla mieszkańców, w tym wydarzeń wzmacniających lokalną tożsamość. • Promocja przedsięwzięć o charakterze społecznym i kulturalnym. • Stworzenie całorocznej oferty rekreacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży.
Sfera gospodarcza	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Udostępnienie edukacji powszechnej i ustawicznej w odniesieniu do kierunków edukacji zwiększających szanse zawodowe dla osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym. • Stworzenie atrakcyjnej oferty radomszczańskiego rynku pracy w celu zatrzymania migracji młodych osób z miasta – dzięki temu możliwa jest zmiana proporcji piramidy demograficznej na bardziej sprzyjającą wzrostowi gospodarczemu. • Ograniczenie działalności branż niepożądanych wpływających negatywnie na kwestie społeczne. • Podjęcie działań wspierających działalność lokalnych firm, ze względu na występowanie w podobszarze rewitalizacji wysokiego odsetka upadających działalności gospodarczych. • Promocja instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości (Starter Radomsko, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców, Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, Zrzeszenie Handlu i Usług), które są motorem tworzenia aktywnych postaw na rynku pracy, w tym wśród osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach lub wchodzących na rynek pracy. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Poprawa dostępności do edukacji umożliwiającej dalszy rozwój zawodowy mieszkańców. • Promocja postaw przedsiębiorczości, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
Sfera przestrzenna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Rozbudowa sieci ciepłowniczej w niezbędnym zakresie oraz dostosowanie techniczne budynków komunalnych w celu ich podłączenia. • Rozplanowanie sieci dróg rowerowych wraz ze stacjami do bezpiecznego pozostawiania rowerów. • Zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej. • Modernizacja układu komunikacyjnego, w tym dróg osiedlowych. • Dostosowania przystanków autobusowych dla osób o szczególnych potrzebach. • Opracowanie racjonalnej polityki parkingowej. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:**

	• Poprawa jakości przestrzeni publicznych i zaniedbanej zieleni miejskiej. • Wykreowanie ogólnodostępnych, atrakcyjnych miejsc integracji społecznej oraz rekreacji dla mieszkańców podobszaru.
Sfera techniczna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Poprawa standardu technicznego mieszkań w zasobie komunalnym i części wspólnych budynków. • Realizacja termomodernizacji budynków i ograniczenie ich energochłonności. • Wsparcie mieszkańców w remontach budynków, wymianie substandardowego wyposażenia lokali w zakresie systemu grzewczego oraz sanitarnego. • Opracowanie polityki w zakresie ograniczania źródeł niskiej emisji, w szczególności na terenach zabudowy jednorodzinnej. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Poprawa jakości infrastruktury technicznej dla wnętrz urbanistycznych terenów mieszkaniowych i przestrzeni publicznych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców (poprawa stanu technicznego budynków, urządzenie terenów zielonych, modernizacja chodników, dróg i oświetlenia ulicznego, urządzenie przestrzeni wokół budynków, zagospodarowanie podwórek).
Sfera środowiskowa	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Polepszenie jakości środowiska naturalnego w celu poprawy jakości zamieszkania na podobszarze – ograniczenie źródeł niskiej emisji i zanieczyszczeń powietrza w wyniku spalania paliw stałych, przez rozbudowę sieciowej infrastruktury ciepłowniczej lub zastosowanie ekologicznych paliw. • Promocja rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów mieszkaniowych, użyteczności publicznej. • Wsparcie w dalszym usuwaniu i utylizacji materiałów zawierających azbest, które są potencjalnym zagrożeniem dla zdrowia mieszkańców. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Opracowanie strategii adaptacji do zmian klimatu, mającej na celu przygotowanie wytycznych dla dokumentów planistycznych odpowiadających na problem coraz częstszego pojawiania się anomalii pogodowych, takie jak fale upałów, susze czy ulewne deszcze powodujące powodzie miejskie. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej.

Źródło: opracowanie własne.

2.2.3. DIAGNOZA PODOBSZARU KOPIEC

CHARAKTERYSTYKA PODOBSZARU

Podobszar Kopiec zajmuje powierzchnię 95,04 ha, co stanowi 1,85% areału miasta. Położony jest w centralnej części Radomska, od północy ograniczony ul. Kraszewskiego, od wschodu drogą krajową nr 91, od południa ul. Kościuszki, od zachodu zaś linią kolejową nr 1. Teren ten zamieszkuje 1212 osób (2,63% populacji miasta), jest więc najmniej zaludnionym podobszarem objętym rewitalizacją. Podobnie jak w przypadku obszaru Młodzowy, Kopiec dzieli się na część mieszkaniową na północnym wschodzie oraz przemysłowo-handlową na południowym zachodzie. Obszar ma istotne znaczenie w funkcjonowaniu miasta, poza działającym przemysłem mieści się tu również dworzec kolejowy i centrum handlowe. Część istniejącej zabudowy ma charakter zabytkowy.

Rys. 19. Podobszar rewitalizacji Kopiec
Źródło: opracowanie własne.

Struktura zabudowy

Przez podobszar Kopiec przepływa rzeka Radomka, dzieląc go po skosie na dwie różne, pod względem funkcji zabudowy, części. Północno-wschodni fragment podobszaru zdominowany jest przez zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, natomiast południowo-zachodni to głównie tereny zabudowy usługowo-produkcyjno-przemysłowej (Rys. 22).

Zabudowa mieszkaniowa na podobszarze to przede wszystkim substandardowa zabudowa jednorodzinna. Istnieje również kilka budynków wielorodzinnych (kamienic, w tym budynków komunalnych), które zlokalizowane są przy ul. Kolejowej w pobliżu dworca oraz wzdłuż ul. Kościuszki (Rys. 23).

Dominującą formą zagospodarowania podobszaru jest jednak zabudowa usługowa, produkcyjna i przemysłowa. Wśród niej działają m.in. przedsiębiorstwo handlu i obróbki metali, przedsiębiorstwo produkujące druty i wyroby z drutów, przedsiębiorstwo produkujące tworzywa sztuczne, miejsce złomowania samochodów, oraz liczne obiekty handlowo-usługowe, w tym wielkopowierzchniowe. Obiektem usług publicznych na tym terenie jest Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Grażyny Bacewicz, natomiast w sferze kultury działalność prowadzi tu Miejska Biblioteka Publiczna.

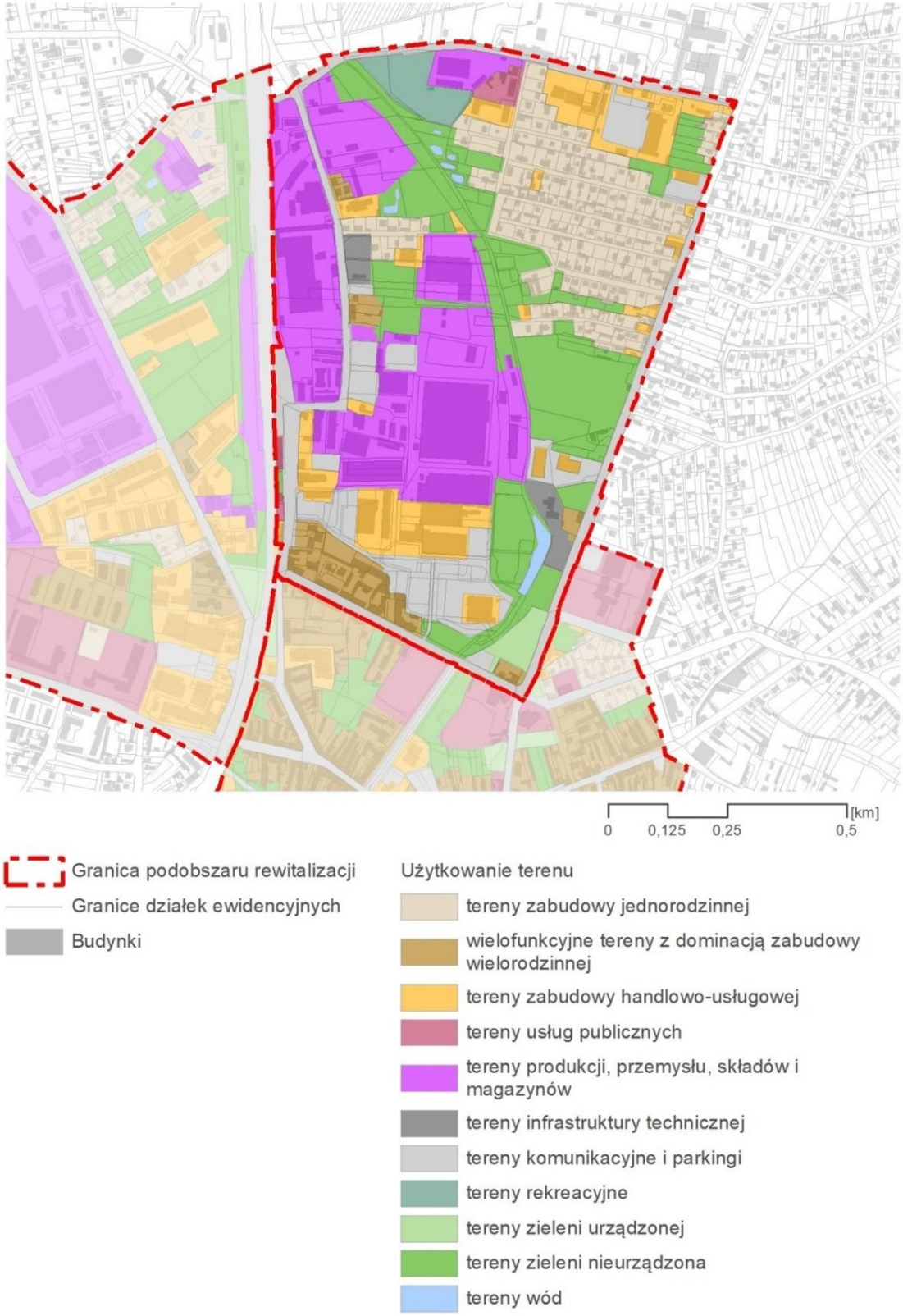

Rys. 20. Użytkowanie terenu podobszaru rewitalizacji Kopiec
Źródło: opracowanie własne.

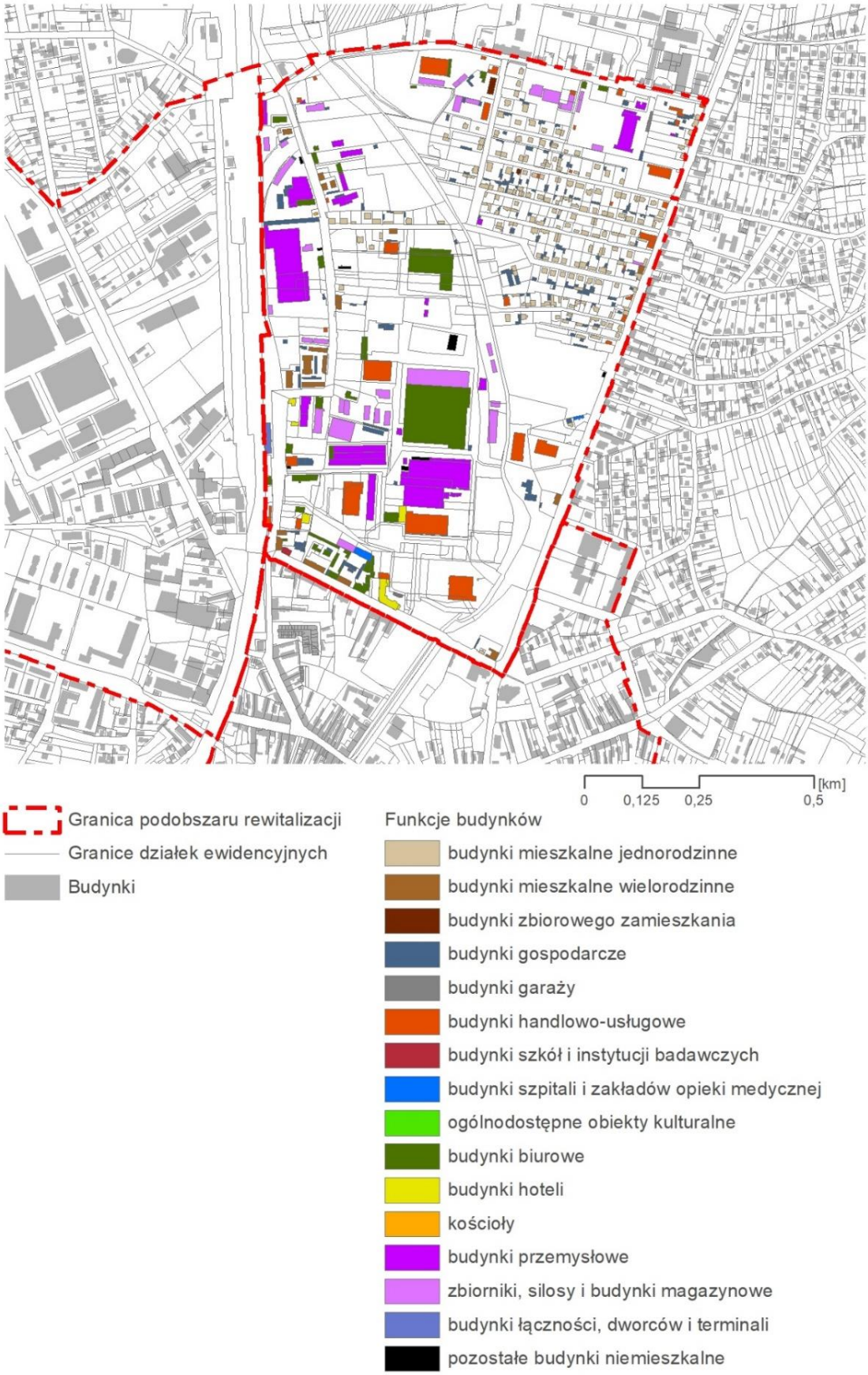

Rys. 21. Funkcje budynków na podobszarze Kopiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie Topograficznej Bazy Danych.

Struktura własności

Grunty znajdujące się w granicach podobszaru Kopiec to przede wszystkim własność prywatna – 43% powierzchni całego obszaru objętego analizą (40,47 ha). Działki gminne, wedle stanu na marzec 2020 r., zajmują 20,36 ha (21%), natomiast nieruchomości należące do Skarbu Państwa 33,00 ha (32%) – to m.in. tereny Metalurgii S.A. Radomsko, Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia, tereny kolejowe. Pozostałe 4% gruntów są we władaniu powiatu.

Na podobszarze Kopiec mieści się 17 budynków komunalnych, które łącznie składają się z 162 lokali mieszkalnych i 8 lokali użytkowych.

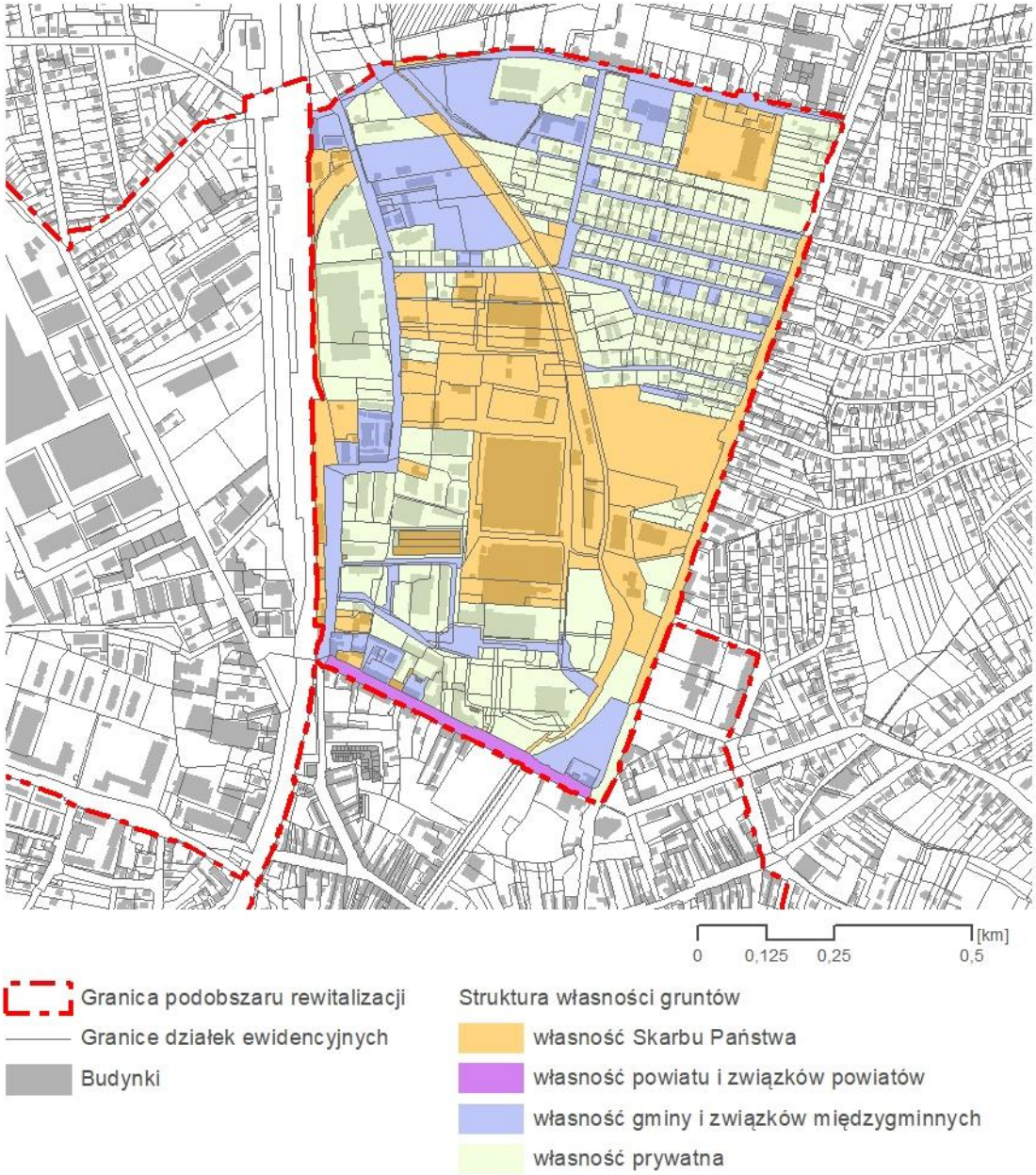

Rys. 22. Własność gruntów na podobszarze rewitalizacji Kopiec
Źródło: opracowanie własne.

Zagospodarowanie Przestrzenne

Zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowani przestrzennego miasta Radomska, podobszar rewitalizacji Kopiec mieści się przede wszystkim w zasięgu strefy aktywności gospodarczej (A), która obejmuje tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, w tym głównie: produkcję, bazy, składy magazyny oraz centra logistyczne, przeładunkowe, transportowe, kurierskie i wysyłkowe, a także handel detaliczny i hurtowy, działalność produkcyjną w

gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, usługi publiczne itp. Jej uzupełnieniem są obszary mieszkaniowe – fragment zabudowy śródmiejskiej przy ul. Kościuszki i osiedle zabudowy jednorodzinnej w północno-wschodniej części podobszaru.

W granicach podobszaru, zgodnie ze Studium, dominują tereny o następujących podstawowych typach zagospodarowania przestrzennego:

M.1 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy śródmiejskiej,
M.3 – obszary zamieszkiwania – forma zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług,
A – obszary aktywności gospodarczej,
Z – obszary zieleni,
Sa – obszary sportowo-rekreacyjne,
Sd – ogrody działkowe,
K – obszary komunikacji i infrastruktury.

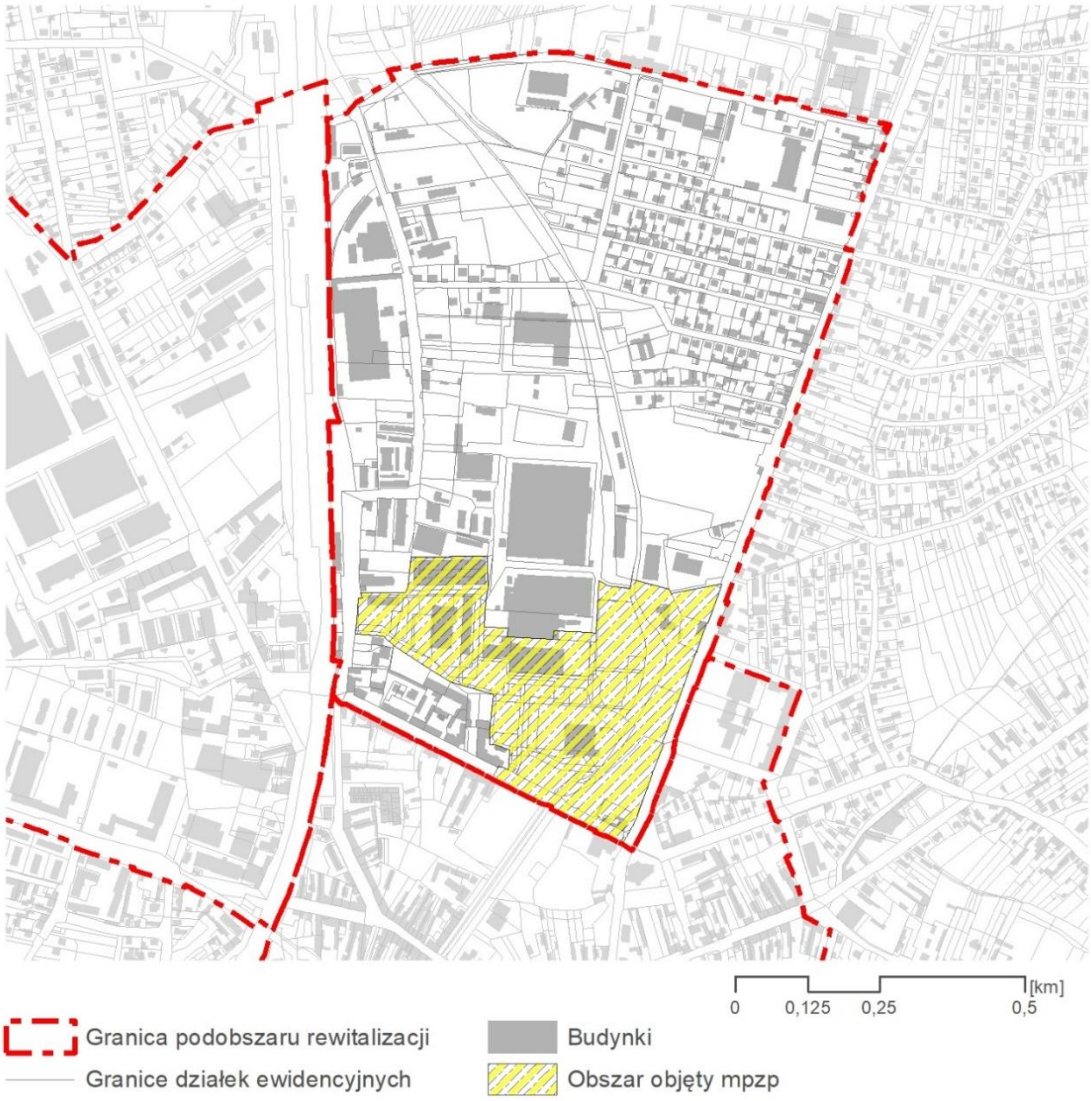

Rys. 23. Pokrycie podobszaru rewitalizacji Kopiec miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
Źródło: opracowanie własne.

Podobszar rewitalizacji Kopiec w 16% (15,52 ha) jest objęty dwoma miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (Rys.).

Są to:

- mpzp w rejonie ulic Reymonta, Kościuszki uchwalony uchwałą nr LV/460/18 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 6 września 2018 r.,

- mpzp w rejonie ulic Narutowicza, Kościuszki uchwalony uchwałą nr XIX/145/08 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 25 stycznia 2008 r.

Przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zostały podjęte dla:

- mpzp w rejonie ulic Żwirki, Kopiec, uchwała nr XIX/130/11 z dnia 30 grudnia 2011 r.,
- mpzp fragmentu miasta Radomska w rejonie ulic: Brzeźnickiej, al. Jana Pawła II, Kościuszki, Metalurgii do terenów PKP, uchwała nr XI/129/19 z dnia 29 października 2019 r.

Plany miejscowe na podobszarze Kopiec są kontynuacją myśli urbanistycznej przyjętej na podobszarze Centrum. Mpzp w rejonie ulic Reymonta i Kościuszki przeznacza tereny pod funkcje usługowe, w tym usług handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Południowa część Kopca jest swoistym rozszerzeniem ścisłego centrum miasta na nowe obszary pofabryczne. Plany miejscowe przewidują zachowanie ciągłości terenów zieleni urządzonej wzdłuż rzeki Radomka, tworząc tym samym wyraźny zarys osnowy ekologicznej miasta.

W zasięgu podobszaru rewitalizacji Kopiec znajdują się m.in. tereny dworca PKP i PKS wraz zabudową towarzyszącą oraz tereny dawnego zakładu Metalurgia. Cały obszar przemysłowy położony jest w obrębie strefy „B" częściowej ochrony konserwatorskiej, gdzie zachowaniu podlegają typ pierzei, skala i gabaryty zabudowy, układ otwarć kompozycyjnych i występowanie dominant, układy zieleni (w tym zieleni ulicznej w formie szpalerów drzew). Wprowadzanie nowej zabudowy zaleca się tam jako wymianę nieprzydatnej, zdegradowanej zabudowy i/lub elementów bezpośrednio powiązanych z istniejącą tkanką zabudowy, stanowiących z nią spójny element. Obiekty dysharmonizujące lub degradujące otoczenie należy usuwać lub osłaniać zielenią, a także wykluczyć stosowanie wielkopowierzchniowych reklam i urządzeń reklamowych. Lokalizacja jakiegokolwiek obiektu, urządzenia reklamowego nie może wpływać negatywnie na zabytkowy charakter obszaru i elementy zabytkowe.

Niewielki fragment u zbiegu ulic Narutowicza i Kościuszki, obejmujący założenie parkowe wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków oraz północną część historycznego śródmiejskiego układu urbanistycznego zostały ujęte w strefie „A" ścisłej ochrony konserwatorskiej.

Podobszar Kopiec jest również miejscem koncentracji obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Ponadto znajduje się tu stanowisko archeologiczne uwzględnione w AZP.

DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

Podobszar Kopiec ma najmniejszą liczbę ludności spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji. Na podstawie dostępnych danych nie sposób jednoznacznie wskazać tendencji zmiany liczby mieszkańców, widoczny jest zarówno spadek w 2015 r., jak i wzrost w 2019 r. Obecnie Kopiec zamieszkuje 1212 osób, co stanowi 2,63% populacji miasta (Rys.).

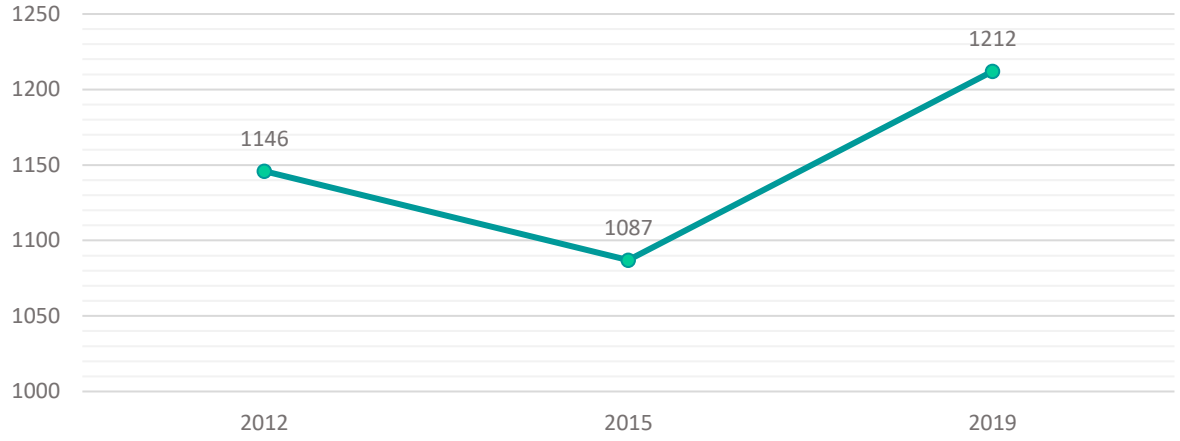

Rys. 24. Zmiana liczby mieszkańców na podobszarze Kopiec w latach 2012-2019
Źródło: opracowanie własne.

W zakresie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej podobszar Kopiec wypada na tle miasta bardzo niekorzystnie. Zdecydowana większość wskaźników przekracza co najmniej 2-krotnie średnią

dla Radomska, jedynie w przypadku osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemocy sytuacja prezentuje się lepiej od ogólnego poziomu miasta. Najbardziej znaczące przekroczenie występuje w kwestii osób pobierających dodatki mieszkaniowe, gdzie dla Kopca wskaźnik prawie 5-krotnie odbiega od średniej dla Radomska. Skala pobierania świadczeń świadczy o znacznym ubóstwie mieszkańców podobszaru. Podobszar ten jest też postrzegany w Radomsku, co wybrzmiało w przeprowadzonym badaniu ankietowym.

Tab. 20. Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej dla podobszaru Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	118	97,36	45,88	2,12
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa	80	66,01	31,89	2,07
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu	11	9,08	5,33	1,70
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	24	19,8	4,12	4,81
Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społ. z tyt. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	23	18,98	6,92	2,74
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tyt. przemocy	3	2,48	3,73	0,66
Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej	35	28,88	12,81	2,25

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie jak w przypadku świadczeń socjalnych, Kopiec cechują problemy związanie z przekraczaniem prawa. Dotyczą one przemocy w rodzinie, o czym świadczy liczba założonych tu niebieskich kart, prawie 2-krotnie przewyższająca wartość średnią dla miasta. Skrajnie niekorzystnie prezentują się czyny karalne nieletnich, wskaźnik ten wypada najgorzej wśród badanych w Radomsku jednostek, dowodząc problemów społecznych osób młodych pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych. Podobnie niekorzystnie wypadają wykroczenia przeciwko mieniu – i w tym przypadku Kopiec znajduje się w najgorszej sytuacji w porównaniu z resztą miasta. Wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej również zauważalnie odbiegają na niekorzyść od średniej, natomiast nie stwierdzono tu dużej liczby wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu.

Tab. 21. Wskaźniki z zakresu konfliktów z prawem na podobszarze Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba niebieskich kart	7	5,78	3,13	1,85
Czyny karalne nieletnich	10	8,25	0,72	11,46
Liczba wykroczeń p-ko mieniu	31	25,58	12,37	2,07
Liczba wykroczeń p-ko obyczajności publicznej	2	1,65	0,23	7,17
Liczba wykroczeń p-ko porządkowi i spokoju publicznemu	0	0	0,3	-

Źródło: opracowanie własne.

Bezrobocie w Kopcu jest dużym problemem – badane wskaźniki około 1,5-krotnie przewyższają średnią dla Radomska. Problem ten dotyczy zarówno osób pozostających bez pracy ogółem, jak i osób długotrwale bezrobotnych. Najgorzej wypada bezrobocie wśród osób poniżej 25 lat, gdzie wskaźnik na 1000 mieszkańców jest najwyższy w całym mieście.

Tab. 22. Wskaźniki w zakresie bezrobocia na podobszarze Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób bezrobotnych	36	29,7	19,34	1,54
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	22	18,15	11,45	1,59
Liczba bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat	4	3,3	1,97	1,68

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku pozostałych badanych wskaźników należy podkreślić problem w zakresie zaległości czynszowych w lokalach komunalnych, gdzie zadłużenia odbierają prawie 4,5-krotnie od średniej dla miasta. Stosunkowo małe jest natomiast obciążenie demograficzne – liczba osób powyżej 75 lat jest bowiem nieznacznie niższa od średniej dla Radomska. Na podobszarze działają organizacje pozarządowe, jeden z mieszkańców zgłosił projekt zgłoszony do budżetu obywatelskiego – co świadczy o pewnej aktywności społecznej interesariuszy z podobszaru.

Tab. 23. Pozostałe wskaźniki na podobszarze Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł	43 267,60	35 699,34	7964,99	4,49
Liczba osób w wieku pow. 75 lat	78	64,36	80,48	0,80
Liczba NGO	3	2,48	1,54	1,61
Liczba projektów zgłoszonych do BO	1	0,83	0,72	1,15

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ

Na koniec 2020 r. działalność gospodarczą prowadziły 72 podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie podobszaru Kopiec. Do największych należą zakłady produkcyjne, m.in. Metalurgia S.A. Radomsko specjalizująca się w produkcji drutu, FRMA Plastica zajmująca się produkcją tworzyw sztucznych, liczne obiekty handlowo – usługowe m.in. Galeria Radomsko, hipermarkety budowlane (PSB Mrówka, Bricomarche), Wilga, naprawa pojazdów. Dokładne rozmieszczenie wszystkich podmiotów przedstawia Rys. .

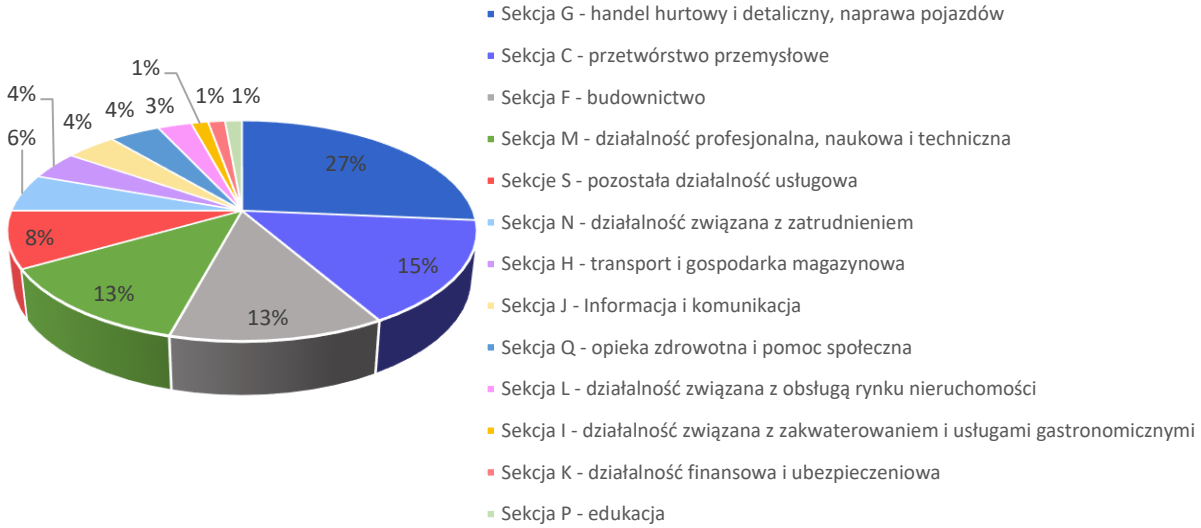

Rys. 25. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD2007 na podobszarze Kopiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Instytucja wspierająca rozwój przedsiębiorczości Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, mająca siedzibę na podobszarze, zrzesza ponad 70 podmiotów, wspiera je przez działania doradcze, informacyjne i szkoleniowe (głównie małe i średnie przedsiębiorstwa). Wśród podmiotów prowadzących tu działalność największy odsetek stanowią podmioty z Sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów (27%), w następnej kolejności z Sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (15%), Sekcji F – budownictwo (13%) oraz z Sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (13%). Dokładny podział struktury podmiotów gospodarczych według PKD przedstawia Rys. .

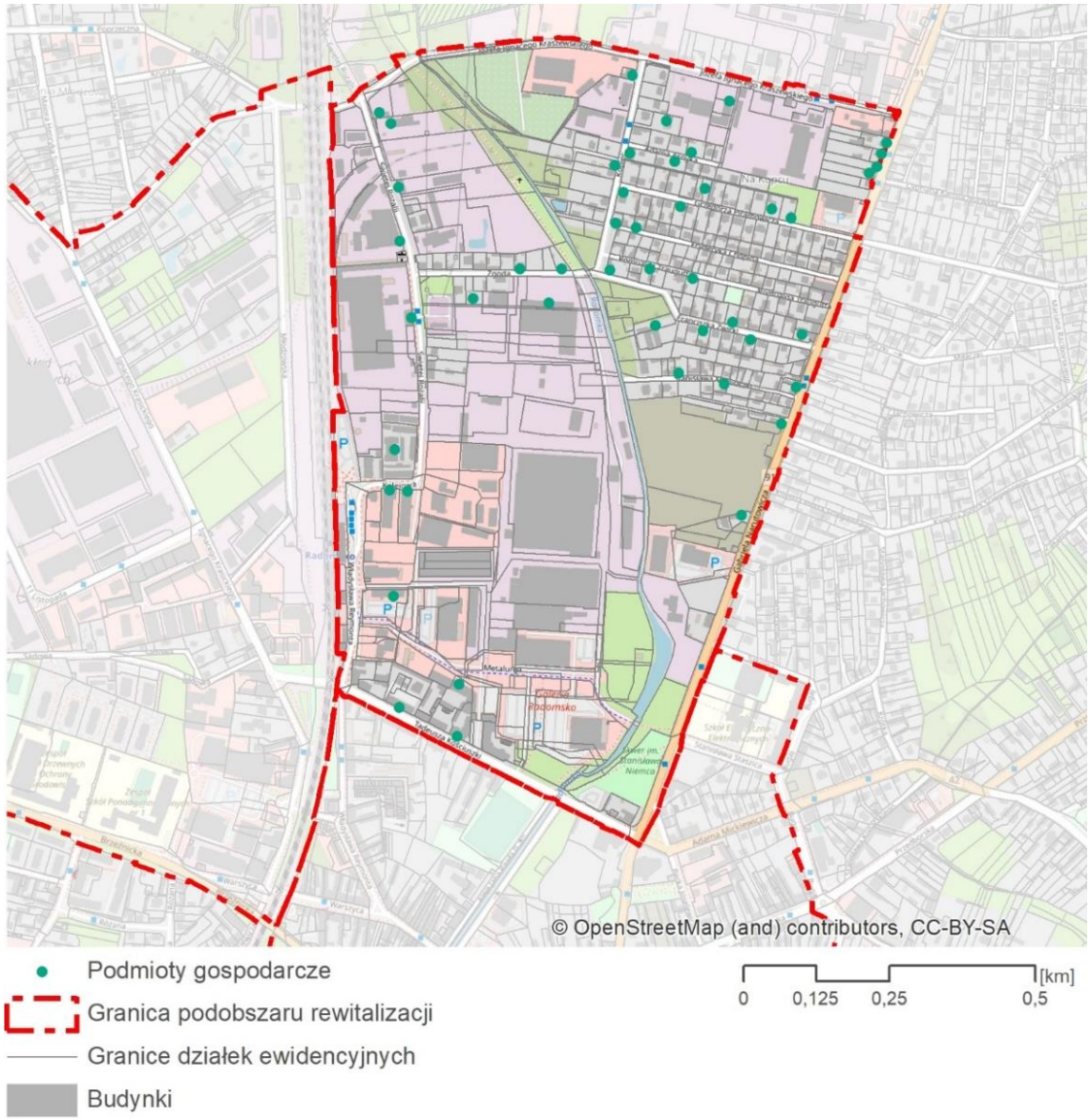

Rys. 26. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na podobszarze Kopiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Z pięciu wskaźników odnoszących się do sfery gospodarczej, wybranych na potrzeby analizy delimitacyjnej, trzy w przypadku Kopca przekraczają wartość średnią dla miasta (Tab. 24), świadcząc o stanie kryzysowym. Na podobszarze notuje się, trzykrotnie więcej niż średnia dla miasta, występowanie niepożądanych branż (lombardy, punkty sprzedaży alkoholu, zakłady losowe, firmy udzielające pożyczki i kredyty konsumpcyjne). Z jednej strony świadczą one o problemach społecznych mieszkańców, z drugiej pogłębiają negatywne zjawisk w tej sferze. Kopiec również negatywnie wyróżnia się pod względem liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej, przekraczając prawie 2,5-krotnie średnią wartość tego wskaźnika dla miasta.

Pracodawcy, tworzący lokalny rynek pracy, mogą mieć trudności w znalezieniu pracowników o odpowiednim wykształceniu i kwalifikacjach. O niestabilnej sytuacji na rynku pracy świadczy także duża liczba wyrejestrowań z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej firm działających na podobszarze, co wskazuje na słabą kondycję małych i średnich, przy dużej liczbie nowych zarejestrowani z CEIDG. Należy też zwrócić uwagę na liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, który, tak jak i na podobszarze Młodzowy, jest niższy niż średnia dla miasta, co w ujęciu gospodarczym można oznaczać pewien potencjał rozwojowy.

Tab. 24. Wskaźniki sfery gospodarczej dla podobszaru Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej	16	13,2	5,38	2,45
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	203	167,49	205,27	0,82
Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu	18	14,85	5,18	2,87
Liczba wyrejestrowań z CEIDG	7	5,78	3,99	1,45
Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG	13	10,73	5,57	1,93

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Na podobszarze Kopiec najbardziej wartościowy pod względem konserwatorskim jest teren wzdłuż ulic: Kościuszki, Reymonta i św. Rozalii, w którym zlokalizowane są budynki mieszkalne i produkcyjne. Objęty jest on strefą „B" częściowej ochrony konserwatorskiej. Tutaj również koncentruje się najwięcej zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków (27 kart). Poza tym w północno-wschodniej części podobszaru zlokalizowany jest park miejski z II połowy XIX w. – Skwer Stanisława Niemca, który jest częścią historycznego śródmiejskiego układu urbanistycznego i jako taki objęty jest ochroną w ramach strefy „A" ścisłej ochrony konserwatorskiej. Badany podczas diagnozy delimitacyjnej wskaźnik liczby obiektów zabytkowych ujętych w GEZ na 1000 osób osiągnął tu najwyższy wynik w mieście, prawie 5-krotnie przewyższając wartość referencyjną.

Pod względem funkcji zabudowy podobszar dzieli się na dwie oddzielone od siebie strefy. Gęsta zabudowa osiedla budynków jednorodzinnych, otoczona obiektami produkcyjno-przemysłowymi, od lat korzysta z infrastruktury technicznej i społecznej bardzo niskiej jakości. Część budynków jest w złym stanie technicznym, nie spełnia norm technicznych, prawnych, stanowiąc zagrożenie. W konsekwencji, budynki te są źródłem zanieczyszczeń powietrza. Realny problem w tej kwestii uwypuklają wskaźniki, które mocno korelują z występowaniem tzw. niskiej emisji, mierzonej liczbą dni z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu PM10, który na tym terenie osiągnął jedną z niższych wartości. Wartości wskaźnika liczby budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci c.o. są tu najwyższy w mieście.

Innym zdiagnozowanym problemem podobszaru, widocznym szczególnie na osiedlu zabudowy jednorodzinnej jest brak terenów rekreacyjnych. W sąsiedztwie, w ramach przekształceń obiektów poprzemysłowych powstają wielkopowierzchniowe obiekty handlowe, wokół których zamiast ogólnodostępnej, funkcjonalnej przestrzeni utworzono rozległy parking powierzchniowy, który negatywnie wpływa na jakość, walory estetyczne i mikroklimat podobszaru.

W Kopcu znajdują się liczne obiekty usług komercyjnych i handlu, w tym wielkopowierzchniowego, jednak zauważalny jest brak przestrzeni publicznych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych. Notuje się deficyt miejsc integracji, rekreacji, wypoczynku, terenów zieleni urządzonej, terenów sportowo-rekreacyjnych. Na te niedobory również zwracali uwagę respondenci podczas badania ankietowego. Uwzględniając duże zapotrzebowanie mieszkańców na kontakt z zielenią, należy poddać ocenie wskaźnik

powierzchni terenów zieleni w przeliczeniu na 1000 osób. Na podobszarze Kopiec wskaźnik jest niższy niż średnia referencyjna. Stąd konieczne są działania rewaloryzacyjne istniejących terenów zieleni, a także wykreowanie nowych terenów, np. wykorzystując dolinę rzeki Radomki.

W aspekcie komunikacyjnym ważną kwestią są ścieżki rowerowe, będące alternatywnym i zdrowym sposobem przemieszczania się po podobszarze. W tym względzie Kopiec wypada gorzej w porównaniu ze średnią dla miasta. By zapewnić spójny rozwój miasta, należy rozważyć wytyczenie sieci dróg rowerowych na podobszarze, które łączyłyby ze sobą najważniejsze miejsca na mapie centralnej części miasta.

Kolejnym ważną kwestią są przystanki komunikacji publicznej dostosowane do osób ze szczególnych potrzebach. W Kopcu tego typu przystanki nie występują (Tab. 26), w związku z czym należy dążyć tu do usunięcia istniejących barier architektonicznych w tym zakresie.

Tab. 25. Wskaźniki sfery przestrzennej dla podobszaru Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba obiektów zabytkowych ujętych w GEZ	40	33	3,88	8,5
Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej	11	9,08	0,91	9,98
Liczba budynków przyłączonych do sieci ciepłowniczej	4	3,3	15,68	0,21
Długość ścieżek rowerowych w metrach	190	156,77	227,7	0,69
Liczba przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do potrzeb osób o szczególnych potrzebach w łącznej liczbie przystanków	0	0	0,07	0
Powierzchnia terenów zieleni [ha]	13,54	11,17	18,03	0,62

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA SFERY TECHNICZNEJ

Na podobszarze Kopiec podobnie, jak na pozostałych podobszarach, można stwierdzić stan kryzysowy w sferze technicznej, przy czym na tym podobszarze wartości badanych wskaźniki przyjęły najgorsze wartości (Tab. 26). Zła sytuacja dotyczy lokali komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi, szczególnie zaś budynków komunalnych w złym stanie technicznym, co wskazuje na znaczne potrzeby remontowe i modernizacyjne, wynikające z wieloletnich zaniedbań. Trzeba pamiętać, że zły stan techniczny budynków wywiera negatywny wpływ na użytkowników obiektu, obniżając ich jakość życia, jak i środowisko oraz przestrzeń miejską.

Tab. 26. Wskaźniki sfery technicznej podobszaru Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym	7	0,58	0,08	7,25
Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 rokiem	8	6,6	0,82	8,05
Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę	64	52,81	3,6	14,67
liczba lokali komunalnych i prywatnych (mieszkaniowych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi	154	127,06	68,32	1,86

Źródło: opracowanie własne.

W badaniu ankietowym respondenci wskazywali ulice, znajdujące się w granicach podobszaru Kopiec, jako najgorsze miejsca do mieszkania w Radomsku. Za słabą stronę podobszaru uznano kamienice i budynki wymagające remontu. W odpowiedziach Kopiec wskazywany jest również jako dzielnica biedna.

DIAGNOZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ

Głównym problemem podobszaru związanym ze sferą środowiskową jest zła jakość powietrza, o czym świadczą najwyższe wartości wskaźnika odnoszącego się do działalności gospodarstw wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza w skali miasta. Pod względem jakości powietrza przeanalizowano także liczbę dni z przekroczoną normą PM2,5 i PM10. Pierwszy ze wskaźników plasuje Kopiec na 10 miejscu, natomiast drugi na 9 miejscu spośród wszystkich podobszarów. Z kolei, co należy uznać za pozytywne, obecność azbestu na podobszarze, należy do najniższych w Radomsku.

Tab. 27. Wskaźniki w zakresie środowiskowym w podobszarze Kopiec

Wskaźnik		Wskaźnik na 1000 osób	Wskaźnik na 1000 osób w mieście	Współczynnik wskaźnika dla podobszaru w stosunku do miasta
Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m^2	450	37,13	108,33	0,34
Liczba działalności gospodarczych wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza	10	8,25	1,86	4,43
Wskaźnik		**Wartość najniższa dla miasta**	**Wartość najwyższa dla miasta**	**Miejsce podobszaru**
Liczba dni z przekroczoną normą PM2,5	153	106	190	10
Liczba dni z przekroczoną normą dla PM10	112	51	152	9

Źródło: opracowanie własne.

POTENCJAŁY PODOBSZARU REWITALIZACJI

Największym potencjałem podobszaru Kopiec jest zintegrowany węzeł komunikacyjny (PKP, PKS, autobusy). Na jego bazie możliwe jest wytworzenie przestrzeni publicznej o dużych walorach integracyjnych, za pomocą połączenia funkcji komunikacyjnej z funkcjami handlowymi, kulturalnym (Miejska Biblioteka Publiczna), administracyjnymi czy rekreacyjnymi. Dodatkowo warto zaznaczyć, że podobszar Kopiec stanowi jedną z ważniejszych części miasta z uwagi na znaczącą wartość historyczną. Występują tutaj liczne obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków, praktycznie cały podobszar objęty jest też ochroną w ramach strefy B częściowej ochrony konserwatorskiej.

W aspekcie społecznym istotnym potencjałem jest aktywna działalność organizacji pozarządowych. Ich oferta w dużej mierze skierowana jest do wszystkich mieszkańców Radomska, jednak ich lokalizacja na podobszarze powoduje, że w większym stopniu oddziałują one w skali lokalnej. Na terenie podobszaru Kopiec są zarejestrowane:

- organizacje działające w obszarze sportu (np. Klub Karate „RANDORI"),
- organizacje z zakresu ochrony zdrowia i pomocy niepełnosprawnym (np. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, Oddział Terenowy w Radomsku, Stowarzyszenie „Radomszczański Klub Amazonek", Fundacja Radomszczańska „Ochotnicza Grupa Ratownicza"),
- pozostałe organizacje społeczne – Liga Obrony Kraju Radomsko.

Aktywność społeczną pobudza również działająca przy urzędzie miasta Młodzieżowa Rada Miasta i Miejska Rada Seniorów.

Stosunkowo niski w skali miasta udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz zwiększająca się od 2015 r. liczba mieszkańców powodują, że struktura demograficzna także stanowi swojego rodzaju potencjał rozwojowy. Za potencjał można też uznać bezrobotnych mieszkańców podobszaru – po objęciu ich procesem aktywizacji zawodowej mogą oni stanowić siłę roboczą dla lokalnych działalności gospodarczych.

W sferze gospodarczej do potencjałów podobszaru należy duży odsetek zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w większości związanych z handlem, przetwórstwem przemysłowym i budownictwem. Podobnie jak w przypadku pozostałych podobszarów ważnym zasobem jest też działalność instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości – Starter Radomsko, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców, a szczególnie zlokalizowana tu Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa są motorem tworzenia aktywnych postaw na rynku pracy, w tym wśród osób przedsiębiorców, osób bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach lub wchodzących na rynek pracy.

Zasobem kluczowym z punktu widzenia sfery środowiskowej i sfery przestrzennej jest rzeka Radomka. Wykorzystując towarzyszące jej tereny zieleni nieurządzonej, możliwa jest realizacja wartościowych i przyjaznych mieszkańcom przestrzeni publicznych i terenów sportowo-rekreacyjnych, pełniących rolę aktywizacyjną i integracyjną. Ponadto ciek ten daje możliwość osiowego połączenia podobszaru Kopiec i Centrum pod względem komunikacyjnym i rekreacyjnym.

POTRZEBY PODOBSZARU REWITALIZACJI

Tab. 28. Zestawienie potrzeb rewitalizacyjnych podobszaru Kopiec w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej

Sfera	Potrzeby
Sfera społeczna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Stworzenie atrakcyjnej oferty edukacji powszechnej i ustawicznej zwiększającej szanse życiowe/zawodowe w celu ograniczenia korzystania zasiłków, w tym z tytułu ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i dodatków mieszkaniowych. • Udostępnienie edukacji powszechnej i ustawicznej w odniesieniu do kierunków edukacji zwiększających szanse zawodowe dla osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym. • Organizowanie różnorodnych form pracy z młodymi osobami z rodzin dysfunkcyjnych, nakierowanych na przerwanie cyklu dziedziczenia ubóstwa, przez wpieranie wszelkich form edukacji i animacji. • Podwyższenie poziomu bezpieczeństwa na podobszarze rewitalizacji. • Realizacja programu oddłużania skierowanego do mieszkańców podobszaru z zadłużeniem czynszowym. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Wyłonienie lokalnych liderów, którzy byliby łącznikiem między społecznością lokalną a władzami miasta. • Budowanie wspólnoty mieszkańców wokół dobra wspólnego, wzmacnianie tożsamość lokalnej i poczucia związku z tą tożsamością również za pośrednictwem NGO. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Organizowanie wydarzeń animacyjno-integracyjnych dla mieszkańców, w tym wydarzeń wzmacniające lokalną tożsamość. • Promocja przedsięwzięć o charakterze społecznym i kulturalnym. • Stworzenie całorocznej oferty rekreacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży.
Sfera gospodarcza	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Wspieranie procesów wzrostu zatrudnienia na podobszarze rewitalizacji szczególnie wśród osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach i wchodzących na rynek pracy (poniżej 25 roku życia). • Promocja instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości (Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, Starter Radomsko, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców, Zrzeszenie Handlu i Usług), które są motorem tworzenia aktywnych postaw na rynku pracy, w tym wśród osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach lub wchodzących na rynek pracy. • Udostępnienie edukacji dorosłym w celu nabierania doświadczenia zawodowego i kwalifikacji, które umożliwią podwyższenie kompetencji i odpowiedzenie na potrzeby rynku pracy. • Stworzenie atrakcyjnej oferty radomszczańskiego rynku pracy w celu zatrzymania migracji młodych osób z miasta – dzięki temu możliwa jest zmiana proporcji piramidy demograficznej na bardziej sprzyjającą wzrostowi gospodarczemu. • Ograniczenie działalności branż niepożądanych wpływających negatywnie na kwestie społeczne (lombardy, sklepy z alkoholem, firmy pożyczkowe). • Podjęcie działań wspierających działalność lokalnych firm, ze względu na występowanie w podobszarze rewitalizacji wysokiego odsetka upadających działalności gospodarczych. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Poprawa dostępu do edukacji z zakresu rozwoju zawodowego dla różnych grup mieszkańców. • Promocja postaw przedsiębiorczości, szczególnie wśród przedstawicieli młodego pokolenia.
Sfera przestrzenna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Rozbudowa sieci ciepłowniczej w niezbędnym zakresie oraz dostosowanie techniczne budynków komunalnych w celu ich podłączenia. • Rozplanowanie sieci dróg rowerowych wraz ze stacjami do bezpiecznego pozostawiania rowerów.

	• Zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej. • Rewaloryzacja obszaru doliny rzeki Radomki. • Wykorzystanie rzeki Radomki jako baza inwestycji z zakresu rekreacji i integracji społecznej. • Zaplanowanie kompleksowej renowacji i/lub przekształceń funkcjonalnych budynków będących obiektami wpisanymi do GEZ. • Dostosowania przystanków autobusowych dla osób o szczególnych potrzebach. • Opracowanie racjonalnej polityki parkingowej. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Poprawa ogólnej estetyki i wizerunku podobszaru, by mógł stać się wizytówką miasta o charakterze centrotwórczym, ze względu na obecność zintegrowanego dworca (PKP/PKS/autobusy). • Poprawa jakości przestrzeni publicznych i zaniedbanej zieleni miejskiej. • Wykreowanie ogólnodostępnych, atrakcyjnych miejsc integracji społecznej oraz rekreacji dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji.
Sfera techniczna	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Realizacja termomodernizacji budynków i ograniczenie ich energochłonności. • Poprawa standardu technicznego mieszkań w zasobie komunalnym i części wspólnych budynków, zwłaszcza obiektów historycznych. • Wsparcie mieszkańców w poprawie substandardowego wyposażenia lokali w zakresie systemu grzewczego oraz sanitarnego. • Opracowanie polityki w zakresie ograniczania źródeł niskiej emisji, w szczególności na terenach zabudowy jednorodzinnej. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Poprawa jakości infrastruktury technicznej dla wnętrz urbanistycznych terenów mieszkaniowych i przestrzeni publicznych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców (poprawa stanu technicznego budynków, modernizacja, dróg, i oświetlenia ulicznego, urządzenie terenów zielonych, urządzenie przestrzeni wokół budynków, zagospodarowanie podwórek).
Sfera środowiskowa	**Potrzeby wynikające z diagnozy pogłębionej:** • Polepszenie jakości środowiska naturalnego w celu poprawy jakości zamieszkania na podobszarze rewitalizacji – ograniczenie źródeł niskiej emisji i zanieczyszczeń powietrza w wyniku spalania paliw stałych przez rozbudowę sieciowej infrastruktury ciepłowniczej lub zastosowanie ekologicznych paliw. • Promocja rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów mieszkaniowych, użyteczności publicznej. • Wsparcie w dalszym usuwaniu i utylizacji materiałów zawierających azbest, które są potencjalnym zagrożeniem dla zdrowia mieszkańców. **Potrzeby wynikające z rozmów z interesariuszami:** • Opracowanie strategii adaptacji do zmian klimatu, mającej na celu przygotowanie wytycznych dla dokumentów planistycznych odpowiadających na problem coraz częstszego pojawiania się anomalii pogodowych, takie jak fale upałów, susze czy ulewne deszcze powodujące powodzie miejskie. **Potrzeby wynikające z badania ankietowego:** • Zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej.

Źródło: opracowanie własne.

3. INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ

Zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w przypadku podziału obszaru rewitalizacji na podobszary, gminny program rewitalizacji jest opracowywany z podziałem na podobszary.

Przeprowadzone szczegółowe diagnozy – delimitacyjna oraz pogłębiona, opisująca uwarunkowania poszczególnych podobszarów rewitalizacji, wskazują na ich jednolitość pod względem charakteru występujących w nich zjawisk kryzysowych, skali kryzysu, jak i zidentyfikowanych potrzeb.

Podobszary są centralnie położone w Radomsku, posiadają wspólne granice. Z powodu swojej bliskości cechują je te same problemy i potrzeby definiowane dla centralnej części.

Szczegółowy opis problemów, z jakimi borykają się poszczególne podobszary, identyfikacja ich potencjałów i potrzeb zostały określone tak na podstawie danych analitycznych, jak i głosów interesariuszy planowanego procesu rewitalizacji. Analiza danych statystycznych oraz analiza wniosków z towarzyszących powstawaniu GPR spotkań z interesariuszami ukazały wspólne obszary problemowe wszystkich podobszarów rewitalizacji w każdej ze sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Odpowiedzią na zdiagnozowane kryzysy, siłą rzeczy, będą zbliżone przedsięwzięcia skoncentrowane na poszczególnych podobszarach.

Z uwagi na zbieżność potrzeb podobszarów, składających się na tożsame cele i kierunki działań, nie zostały one rozdzielone dla podobszarów rewitalizacji, lecz zaproponowano je na poziomie obszaru rewitalizacji jako całości.

Z tego powodu zasadne było uspójnienie wizji, celów i kierunków działań, które dotyczą całego obszaru rewitalizacji, z założeniem, iż każdy podobszar będzie brał udział w ich realizacji. Prace nad określeniem wizji, celów i kierunków działań przebiegały w trzech etapach:

1. określenie dla każdego z podobszarów szczegółowych potrzeb rewitalizacyjnych,
2. wstępne określenie celów i kierunków działań dla każdego podobszaru rewitalizacji - na tym etapie bez ich hierarchizacji - zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy o rewitalizacji,
3. przygotowanie wspólnej wizji rozwoju obszaru rewitalizacji, a następnie opracowanie wspólnych celów procesu oraz odpowiadających im kierunków działań.

3.1. UWSPÓLNIONA WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI RADOMSKA

Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że GPR powinien zawierać opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, a także cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Przez wizję rozumiemy obraz przyszłości, którą chcemy wykreować. Wizja i uporządkowany system celów rewitalizacji powinny stanowić spójną całość w tym sensie, że każdy z celów rewitalizacji musi w czytelny sposób przyczyniać się do realizacji wizji jako całości lub jej fragmentu.

Wizja przemian obszaru rewitalizacji jest spójna z wizją rozwoju miasta, określoną w Strategii Rozwoju Miasta Radomska do roku 2030. Nawiązanie w wizji rozwoju obszaru rewitalizacji do wizji rozwoju ze Strategii umożliwi realizację na obszarze rewitalizacji celów rozwoju zdefiniowanych dla całego miasta. W ten sposób działania rewitalizacyjne będą dodatkowo realizować cele polityki rozwoju Radomska, co umożliwi pełną integrację polityk publicznych o znaczeniu rozwojowym, prowadzonych na obszarze rewitalizacji.

Wizja obszaru rewitalizacji Radomska nawiązuje do wizji rozwoju miasta w zakresie znaczenia kapitału gospodarczego, oczekiwanego poziomu aktywności mieszkańców (przedsiębiorczych i generujących działania oddolne), zakłada też wykorzystanie potencjałów podobszarów rewitalizacji do generowania impulsów rozwojowych. Obszar rewitalizacji Radomska po zakończeniu wdrażania GPR to miejsce, gdzie ludzie chcą mieszkać, wypoczywać i pracować, a w szczególności:

Po 2032 roku obszar rewitalizacji Radomska będzie charakteryzował się wysoką atrakcyjnością jako miejsce do życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej i społecznej. Zmodyfikowane podobszary rewitalizacji, charakteryzujące się ładem przestrzennym oraz funkcjonalnymi rozwiązaniami, godzącymi potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności, zyskają nowy wizerunek
i pozytywny odbiór mieszkańców.

Interwencja w sferze przestrzennej poprawi dostępność do dóbr i usług oferowanych w poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Polepszy się ich dostępność komunikacyjna, zwiększą się wizyty pozostałych mieszkańców w tej części miasta – Centrum, Kopiec oraz Młodzowy będą licznie odwiedzane nie tylko z powodu realizowanych funkcji administracyjnych i biznesowych, lecz również
z uwagi na przyciągające otoczenie, zachęcające do spędzania w nim czasu wolnego. Atrakcyjna przestrzeń publiczna, dająca różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu oraz wchodzenie w zbiorowe relacje sprzyjać będzie poprawie aktywności mieszkańców. W oparciu o centralnie ulokowane place, wzbogacone o tereny zielone, ale przede wszystkim z powodu ograniczenia ruchu samochodowego, rozwoju systemu ścieżek rowerowych i ograniczenia barier architektonicznych funkcjonować będą liczne miejsca spotkań, konsumpcji, wypoczynku i rozrywki. Odnajdzie się w nich ze swoimi oczekiwaniami i aspiracjami młodzież oraz seniorzy. Nowoczesna, funkcjonalna i przyjazna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji współtworzyć będzie funkcje miejskie, łącząc cechy salonu i rynku, integrując nie tylko mieszkańców tego terenu, ale i pozostałych części miasta. Wzrośnie doświadczenie bliskości i funkcjonalności zapewniające mieszkańcom możliwość optymalnego łączenia czasu pracy, nauki, wypoczynku i rekreacji. Miejska przestrzeń zostanie dobrze wykorzystana.

Wdrożone rozwiązania urbanistyczne ograniczą uciążliwość funkcji transportowej realizowanej na terenie obszaru rewitalizacji. Ograniczony zostanie wpływ ruchu samochodowego, co podniesie komfort codziennego życia mieszkańców, zmniejszona będzie emisja zanieczyszczeń oraz zwiększone bezpieczeństwo. Alternatywą dla ruchu samochodowego będzie system ścieżek rowerowych
z infrastrukturą towarzyszącą, umożliwiającą odbywanie przejazdów po podobszarach rewitalizacji bez użycia aut.

Istotną cechą tej przestrzeni będzie znacząca rola środowiska naturalnego osiągnięta poprzez rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązania promujące bliskość i obecność natury w krajobrazie obszaru rewitalizacji. W ramach rozwiązań niwelujących dominację zabudowy i ciągów komunikacyjnych zostaną wykonane instalacje zieleni, wpływające na czystość środowiska oraz estetykę przestrzeni. Nastąpi renaturalizacja rzeki Radomki jako ważnego elementu struktury przestrzennej podobszarów rewitalizacji. W procesie rewitalizacji zostanie odzyskana przestrzeń dla natury, z której częściej korzystać będą mieszkańcy w ramach wolnego czasu i aktywnego wypoczynku. Innowacje środowiskowe wraz z kulturą zgodnego współżycia miasta z naturą wpłyną na istotną poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

Obszar rewitalizacji Radomska stanowić będzie coraz chętniej wybierane miejsce prowadzenia działalności gospodarczej. W efekcie podejmowanych działań rewitalizacyjnych dokonywać się będzie systematyczny rozwój sektora gospodarczego opartego na inicjatywach własnych i przedsiębiorczości mieszkańców. Rozwijające się zakłady produkcyjne oraz firmy handlowo-usługowe tworzyć będzie dla lokalnej społeczności nową przestrzeń atrakcyjnego rynku pracy. Zwiększy się poziom dochodów własnych gospodarstw domowych, obniży poziom zadłużenia, pozyskane kapitały zostaną zainwestowane m.in. w podniesienie standardu nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

Na obszarze rewitalizacji nastąpi rozwój komunalnych zasobów mieszkaniowych. Dzięki aktywnej polityce społecznej zostaną ograniczone istniejące deficyty społeczne. Wzmocnienie kapitału społecznego w efekcie zwiększonej aktywności organizacji pozarządowych, zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy swego otoczenia oraz solidarności międzypokoleniowej będzie dodatkowym czynnikiem wspomagającym rozwój obszaru rewitalizacji Radomska. Wzrośnie ogólny poziom zaufania i satysfakcji z przynależności do lokalnej wspólnoty, zainteresowanie jej losem.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają dogodne warunki dla indywidualnego i zbiorowego rozwoju. Będą one wynikiem stabilności społecznej, dostępności zasobów kulturowych oraz ekonomicznych wspierających wybór i realizację ścieżek zawodowych, ale też dojrzałego i sprzyjającego kreatywności środowiska lokalnego.

3.2. UWSPÓLNIONE CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Z wizji stanu obszaru rewitalizacji wynika, iż teren ten stanie się przyjaznym miejscem do życia, pracy i wypoczynku – głównie dzięki funkcjonalnej przestrzeni, ale też za sprawą zwiększonej aktywności podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców, wzmacnianej przez działalność wielu instytucji publicznych oraz inicjatywy oddolne.

Na tej podstawie zostaną określone zasadnicze kierunki interwencji rewitalizacyjnej Radomska, skupione na rozwiązaniu głównych problemów obszaru rewitalizacji:

- zmniejszeniu skali negatywnych zjawisk społecznych i zwiększeniu aktywności mieszkańców,
- wsparciu aktywności gospodarczej,
- poprawie stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych,
- poprawie stanu środowiska naturalnego.

Cele rewitalizacji Radomska i odpowiadające im kierunki działań zostały przedstawione na poniższym schemacie.

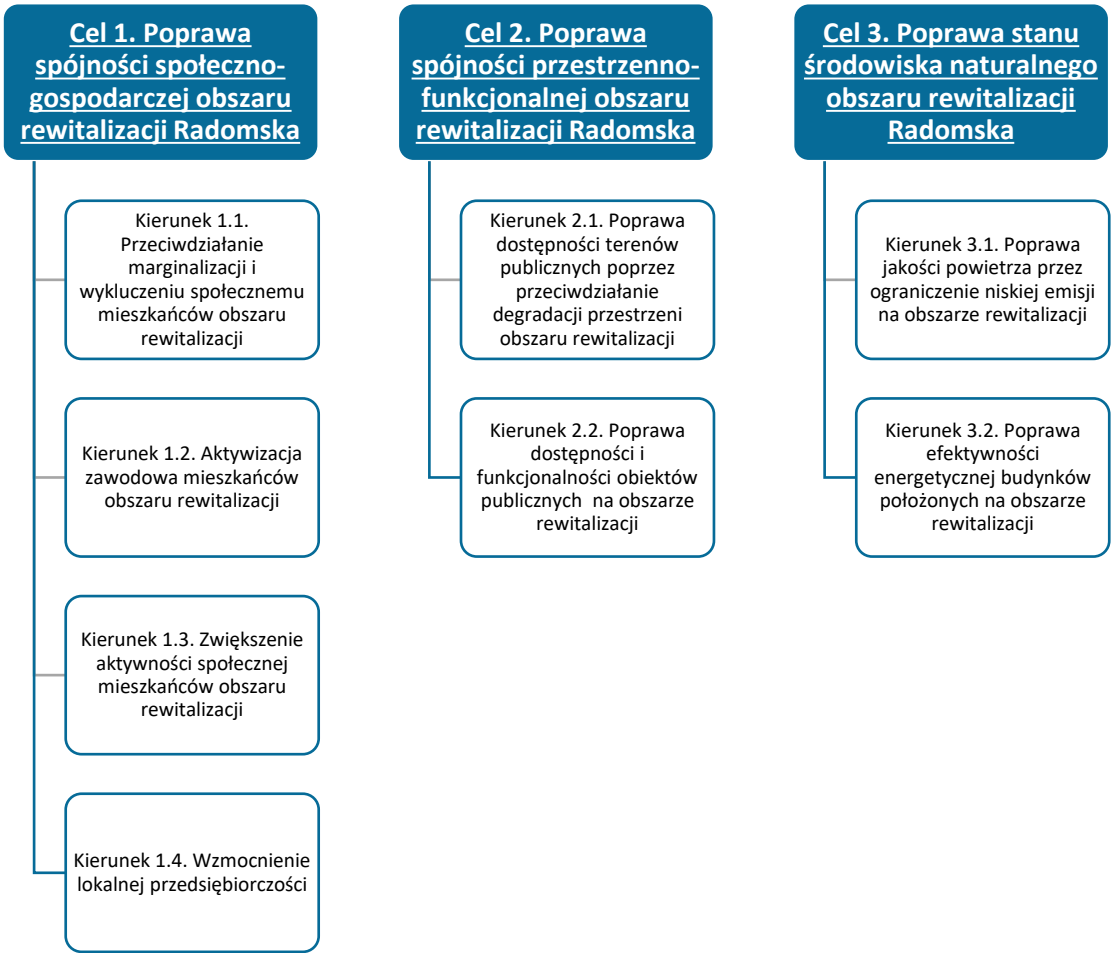

Schemat 1. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji w Radomsku
Źródło: opracowanie własne.

Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji nie zostały rozdzielone na podobszary rewitalizacji, gdyż z powodu zbieżności potrzeb podobszarów, każdy z nich będzie brał udział w ich realizacji.

4. POWIĄZANIA GPR MIASTA RADOMSKA 2030+ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ jest dokumentem operacyjnym, który stanowi ramy do przeprowadzenia kompleksowej i zintegrowanej interwencji w zdiagnozowanych sferach kryzysowych na wskazanym obszarze rewitalizacji. Z uwagi na złożony charakter procesu rewitalizacji określone w nim cele i kierunki działań rewitalizacyjnych powinny wpisywać się w inne obowiązujące w gminie dokumenty strategiczne i planistyczne. Dzięki tak wykazanej spójności i komplementarności z innymi politykami program rewitalizacji staje się skutecznym narzędziem zarządzania projektami z różnych sektorów, umożliwiając kompleksowe podejście do rozwiązania wielu problemów zdiagnozowanych na wyznaczonym obszarze. Dobrze zaplanowany i zintegrowany z innymi politykami GPR powinien także stać się kołem zamachowym rozwoju lokalnego.

Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ z dokumentami strategicznymi określono na poziomie wskazanych w nich celów i zadań do realizacji oraz analizy treści odnoszącej się do zagadnień związanych z rewitalizacją lub z nimi skorelowanych.

4.1. POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU MIASTA RADOMSKA DO ROKU 2030

Strategia Rozwoju Miasta Radomska do roku 2030 jest podstawowym dokumentem gminy wskazującym główne cele dalszego rozwoju. Ma charakter nadrzędny w stosunku do pozostałych dokumentów przyjmowanych przez władze, dlatego w jej założenia i cele jest muszą wpisywać się innego dokumenty, w tym GPR.

W Strategii Rozwoju Miasta Radomska do 2030 r. misja, która zawiera manifest najważniejszych celów i dążeń, została sformułowana w następujący sposób: „Społeczność Radomska skutecznie wzmacnia fundamenty gospodarcze i kapitał społeczny służące osiąganiu zrównoważonego rozwoju. Żyje w harmonii ze środowiskiem, kształtując ład przestrzenny, estetykę i bezpieczeństwo miasta. Jest ono miejscem zapewniającym wysoką jakość życia, otwartym na świat i przyszłość”. Z kolei w sformułowanej w tym dokumencie wizji znajdują się odniesienia do m.in.:

- tworzenia w mieście dogodnych warunków dla indywidualnego i zbiorowego rozwoju,
- rozwoju instrumentów wsparcia potrzeb i deficytów społecznych m.in. w zakresie komunalnego zasobu mieszkaniowego,
- wzmocnienia kapitału społecznego, budowania zaufania, tożsamości i postaw obywatelskich,
- stopniowego odwracania negatywnych trendów demograficznych,
- rozwoju strefy inwestycyjnej, która będzie pociągała za sobą rozwój lokalnego środowiska gospodarczego opartego na przedsiębiorczości mieszkańców oraz wpłynie na atrakcyjność rynku pracy i zwiększenie dobrobytu mieszkańców,
- tworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych oferujących możliwość spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup oraz budowania relacji społecznych,

- podniesienia znaczenia zielono-błękitnej infrastruktury w kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta oraz warunków życia mieszkańców poprzez m.in. renaturalizację rzeki Radomki, tworzenie atrakcyjnych terenów rekreacyjnych czy instalacje zieleni w ramach ciągów komunikacyjnych,
- rozwoju infrastruktury i rozwiązań, które sprzyjać będą alternatywnym, wobec samochodu, sposobom komunikacji i pokonywania przestrzeni tj. niezawodnemu transportowi publicznemu oraz masowemu wykorzystaniu rowerów,
- dostępności komunikacyjnej, którą wzmocnić ma uruchomienie Centralnego Portu Komunikacyjnego, dzięki czemu wzrośnie lokalizacyjna atrakcyjność Radomska dla podmiotów gospodarczych,
- kształtowania układu drogowego, tak aby zmniejszyć jego uciążliwość dla mieszkańców przy jednoczesnym zapewnieniu przepływu osób i towarów, zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń oraz zwiększeniu bezpieczeństwa.

Przedstawiona wizja ma być zrealizowana za pomocą wytyczonych celów strategicznych i podporządkowanym im celom operacyjnym, które, o ile było to zasadne dla obszaru rewitalizacji, zostały uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji. Cele strategiczne Strategii:

1. Wsparcie zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej,
2. Poprawa jakości przestrzeni miasta i jej funkcjonalności dla mieszkańców,
3. Wzmocnienie potencjału ekonomicznego i organizacyjnego,

pokrywają się z celami GPR, których akcent pada przede wszystkim na kwestie społeczno-gospodarcze oraz przestrzenno-funkcjonalno-środowiskowe.

Z kolei, jeśli chodzi o cele operacyjne wyznaczone w Strategii to w przeważającym stopniu są one tożsame z celami i kierunkami działań przyjętymi w GPR – jako odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby podobszarów rewitalizacji. Należy przy tym zwrócić szczególnie uwagę na cel operacyjny 3. Podnoszenie efektywności wsparcia socjalnego i kontynuacja działań w zakresie rewitalizacji, który wprost odwołuje się do konieczności prowadzenia procesu rewitalizacji, którego wyrazem jest niniejszy program rewitalizacji. W tabeli poniżej kolorem wyróżniono cele operacyjne, które są ściśle powiązane z celami lub kierunkami działań ujętymi w GPR. Kolorem wyróżniono także powiązania między działaniami przyjętymi w Strategii a przedsięwzięciami podstawowymi i uzupełniającymi wyznaczonymi w GPR.

Tab. 29. Cele operacyjne w Strategii Rozwoju Miasta Radomska do 2030 roku

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA
OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO	
1. Minimalizowanie następstw negatywnych trendów demograficznych	1.1. Wspieranie decyzji osiedleńczych i wyboru Radomska jako miejsca życia
	1.2. Rozwój infrastruktury wsparcia rodzin i dzietności
	1.3. Pozyskiwanie i aktywna asymilacja obywateli innych państw
2. Podnoszenie oferty, jakości i efektywności w zakresie edukacji i kultury	2.1. Podnoszenie standardów szkolnictwa podstawowego
	2.2. Rozwijanie środowiskowego charakteru szkół
	2.3. Wsparcie rozwoju osobowego uczniów
	2.4. Multiplikowanie działań w sferze kultury
	2.5. Wielowymiarowa współpraca międzynarodowa
3. Podnoszenie efektywności wsparcia socjalnego i kontynuacja działań w zakresie rewitalizacji	3.1. Skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym
	3.2. Wsparcie w zabezpieczeniu bytu mieszkańców w potrzebie
	3.3. Rozwój infrastruktury socjalnej
4. Podnoszenie jakości życia i wszechstronnej aktywności wszystkich pokoleń i środowisk	4.1. Upowszechnienie wdrażania i wykorzystania nowych technologii w życiu codziennym
	4.2. Tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu przez różne grupy wiekowe
	4.3. Zwiększanie potencjału i wzmacnianie roli organizacji pozarządowych
	4.4. Rozwój wolontariatu
5. Wzrost sprawności zarządzania i funkcjonowania miasta	5.1. Wzmocnienie kompetencji kadr w instytucjach publicznych.
	5.2. Wykorzystanie nowych technologii i rozwiązań w procesie zarządzania
	5.3. Współpraca lokalna i regionalna jako narzędzie nowoczesnego rozwoju miasta

OBSZAR GOSPODARKA	
6. Podtrzymanie i rozwijanie warunków dla funkcjonowania strefy inwestycyjnej	6.1. Zrównoważony rozwój i zarządzanie przestrzenią inwestycyjną
	6.2. Rozwój więzi i współpracy podmiotów działających w obrębie strefy inwestycyjnej ze środowiskiem lokalnym
	6.3. Monitoring stanu, tendencji, potrzeb i perspektyw rozwojowych w odniesieniu do podmiotów aktywnych w ramach strefy inwestycyjnej
7. Aktywizacja i wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości	7.1. Tworzenie korzystnych warunków rozwoju i powstawania firm z sektora MŚP
	7.2. Integracja i wzmocnienie środowiska gospodarczego
	7.3. Stymulowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców
8. Inspirowanie zmian w systemie edukacji w celu lepszego dopasowania do rynku pracy i wspieranie aktywności zawodowej społeczności miasta	8.1. Upowszechnianie pożytecznych kwalifikacji i kompetencji
	8.2. Wsparcie dla procesu wchodzenia na lokalny rynek pracy i utrzymywania się na nim ludzi młodych
9. Optymalizacja promocji i informacji gospodarczej	9.1. Aktywne zarządzanie informacją o walorach i potencjale gospodarczym miasta
	9.2. Budowa systemu gromadzenia i obiegu danych gospodarczych i finansowych we współpracy z biznesem
OBSZAR PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA	
10. Porządkowanie i racjonalizacja struktury komunikacyjnej miasta	10.1. Modernizacja i optymalizacja infrastruktury drogowej
	10.2. Rozwój przyjaznego miejskiego systemu transportowego
	10.3. Tworzenie przyjaznych warunków dla ruchu pieszego i rowerowego
11. Rozwój infrastruktury i zagospodarowanie przestrzeni publicznej	11.1. Dobrze zaplanowane miasto
	11.2. Rozwój i modernizacja budownictwa mieszkaniowego
	11.3. Upowszechnianie niebieskiej i zielonej infrastruktury
	11.4. Wzmocnienie zaplecza sportowego i rekreacyjnego
	11.5. Tworzenie atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni publicznej w tym reaktywacja martwych i nieatrakcyjnych przestrzeni
	11.6. Partnerstwo technologiczne na rzecz modernizacji zwiększenia funkcjonalności infrastruktury
OBSZAR ŚRODOWISKO	
12. Podniesienie jakości powietrza	12.1. Efektywne przeciwdziałanie emisji zanieczyszczeń
	12.2. Energetyczna przebudowa miasta
13. Wzmocnienie ochrony i wykorzystania zasobów wodnych	13.1. Monitorowanie stanu zasobów wodnych
	13.2. Ochrona rzeki Radomki i zagospodarowanie jej brzegów
	13.3. Wdrażanie modelu miasta szanującego wodę
14. Rozwój obszarów zieleni	14.1. Utrzymywanie stanu, zwiększanie i funkcjonalizacja obiektów i przestrzeni zielonych
	14.2. Wdrażanie rozwiązań związanych z zarządzaniem zielenią
15. Nasilenie i upowszechnienie edukacji ekologicznej	15.1. Kształtowanie postaw proekologicznych i estetyki miasta
	15.2. Upowszechnianie standardów środowiskowych
	15.3. Zarządzanie wiedzą o stanie i potrzebach środowiska naturalnego

Źródło: opracowanie na podstawie Strategii Rozwoju Miasta Radomska do 2030 roku.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w określone w Strategii wizję, cele i działania. Realizacja celów, kierunków działań i przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji przyczyni się tym samym do osiągnięcia wyznaczonych w Strategii celów strategicznych i operacyjnych oraz działań. Powyższe dotyczy przede wszystkim zadań i celów związanych z:

- podnoszeniem efektywności wsparcia socjalnego i kontynuacji działań w zakresie rewitalizacji,
- aktywizacją i wzmacnianiem lokalnej przedsiębiorczości,
- podnoszeniem jakości życia i wszechstronnej aktywności wszystkich pokoleń i środowisk,
- porządkowaniem i racjonalizacją struktury komunikacyjnej miasta,
- rozwojem infrastruktury i zagospodarowaniem przestrzeni publicznej,
- inspirowaniem zmian w systemie edukacji w celu lepszego dopasowania do rynku pracy i wspierania aktywności zawodowej społeczności miasta,
- podnoszeniem jakości powietrza.

W związku z powyższym można uznać, że oba dokumenty spójne i komplementarne, a ich realizacja przyczyni się do wzmocnienia efektów prowadzonych działań w ramach obu polityk.

4.2. POWIĄZANIA Z MIEJSKĄ STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2021-2031

Dokumentem wyznaczającym najważniejsze obszary działania samorządu lokalnego w sferze problemów społecznych w Radomsku jest Miejska Strategia Rozwiazywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031 (MSRPS). Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odnosi się do różnych aspektów funkcjonowania lokalnej społeczności, m.in. ich aktywności zawodowej, edukacji, kultury, rekreacji, sytuacji zdrowotnej oraz zabezpieczenia ich potrzeb materialnych i mieszkaniowych. Jej celem jest ukierunkowanie działań samorządu na zapobieganie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, dlatego ten dokument jest tak niezwykle ważny w przypadku GPR, którego nadrzędnym celem jest interwencja w sferze społecznej, prowadząca do likwidacji lub zmniejszenia problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji.

Głównym celem Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031 jest „Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia umożliwiającego optymalne warunki rozwoju i życia mieszkańców miasta w sferze ekonomicznej i społecznej poprzez przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu”. Tak sformułowany cel wprost odpowiada Celowi 1, wyznaczonemu w GPR – Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska. Osiągnięcie celu MSRPS będzie realizowane przez wyznaczone w tym dokumencie obszary priorytetowe i podporządkowane im kierunki działań. Zarówno obszary te, jak i zaplanowane kierunki działań kolei w przeważającym stopniu są tożsame z kierunkami działań przyjętymi w GPR, które mają być realizowane przez przedsięwzięcia – jako odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby podobszarów rewitalizacji. W tabeli poniżej kolorem wyróżniono obszary priorytetowe i kierunki działań MSRPS, które są ściśle powiązane z celami, kierunkami działań i przedsięwzięciami ujętymi w GPR.

Tab. 30. Kierunki działań w Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radomska na lata 2021-2031

Obszar priorytetowy	Kierunek działań
Rozwój infrastruktury socjalnej i zwiększenie dostępu do samorządowego systemu pomocy społecznej oraz realizatorów wsparcia	Zwiększenie dostępu oraz dostosowanie systemu informacyjnego dotyczącego dostępnych świadczeń oraz usług pomocy społecznej dla mieszkańców miasta
	Wzmacnianie potencjału instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej (publicznych i prywatnych) poprzez poprawę warunków organizacyjno-technicznych, podnoszenie kompetencji pracowników tych instytucji, oraz mechanizmów koordynacji i współpracy tych instytucji na poziomie lokalnym
	Rozwój infrastruktury społecznej wsparcia dziennego i opieki całodobowej zabezpieczających wszechstronną pomoc dla dorosłych osób niepełnosprawnych, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób bezdomnych
	Poprawa dostępności i jakości usług placówek wsparcia dziennego i ośrodków wsparcia
	Rozwój i poprawa dostępności do oferty usług edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych
Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym	Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Wdrażanie działań i programów na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnością, osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy
	Realizacja kompleksowego systemu przeciwdziałania, wsparcia i pomocy osobom i rodzinom wykluczonym bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym
	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji pozarządowych / podmiotów ekonomii społecznej w obszarach profilaktyki, aktywizacji i pomocy osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem
	Zapobieganie i ograniczanie występowania zjawiska bezdomności
	Przeciwdziałanie występowaniu problemów zdrowotnych mieszkańców miasta
Rozwój zintegrowanego systemu wielopłaszczyznowego	Przeciwdziałanie występowaniu problemów w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
	Rozwój infrastruktury i oferty usług aktywnych form spędzania wolnego czasu dla

wsparcia i pomocy rodzinie w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	rodzin z dziećmi i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży
	Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej
	Rozwój bazy techniczno-organizacyjny placówek oraz usług realizowanych przez placówki wsparcia dziennego na terenie miasta
	Rozwój zaplecza organizacyjno-infrastrukturalnego dla działań profilaktycznych i zwiększających szanse edukacyjne dzieci i młodzieży
Zintegrowany system wspierania i pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym.	Diagnoza i wypracowanie nowych form wsparcia oraz pomocy w środowisku lokalnym m.in. poprzez rozszerzenie zakresu opieki sąsiedzkiej, działalność wolontariatu, animatorów, opiekunów osób zależnych
	Badanie i analiza potrzeb w zakresie dostępności oraz poziomu usług zdrowotnych, specjalistycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz dostosowanie rozwiązań do tych potrzeb
	Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych m.in. poprzez zwiększenie dostępności do ośrodków wsparcia, inicjatyw organizacji pozarządowych oraz lokalnych imprez kulturalnych i programów skierowanych do seniorów
	Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowanie grup samopomocowych rodziców dzieci z niepełnosprawnością oraz dla NGO działających na rzecz tych rodzin
	Zwiększenie dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej lokalnych instytucji publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych, słabowidzących, głuchych, głuchoniemych i innych)
	Zwiększenie dostępności do różnych form terapii, rehabilitacji i wsparcia czasowego oraz stacjonarnego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi (we współpracy z NGO)
Zintegrowany system poprawy bezpieczeństwa publicznego w Mieście i zmniejszenie skali zjawisk uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.	Rozwój zaplecza organizacyjno-infrastrukturalnego dla działań profilaktycznych w szczególności w zakresie problemu uzależnień i przemocy w rodzinie
	Profesjonalizacja kadr instytucji i organizacji zajmujących się problematyką uzależnień i przemocy w rodzinie
	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy
	Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami doświadczającymi uzależnień (w tym od środków psychoaktywnych i cyberprzestrzeni) i przemocy
Popularyzacja inicjatyw społecznych i rozwoju wolontariatu - wsparcie i koordynacja działań instytucji i organizacji pozarządowych.	Wspieranie innowacyjnych inicjatyw zwiększających dostępność i jakość usług w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym
	Zwiększenie potencjału mieszkańców w działaniach służących lokalnej społeczności i integracji międzypokoleniowej. Wsparcie liderów w aktywnym i świadomym działaniu
	Wsparcie aktywności mieszkańców na rzecz projektowania i wdrażania inicjatyw służących lokalnej społeczności oraz rozwiązywaniu problemów społecznych

Źródło: opracowanie na podstawie Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031.

W związku z nagromadzeniem na obszarze rewitalizacji problemów społecznych, powiązania GPR z opisaną wyżej Miejską Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych przejawiają się we wspólnych priorytetach, celach i kierunkach, które w sposób integralny harmonizują się. Relacja między GPR a MSRPS jest szczególnie silna w kontekście kierunków działań skierowanych na:

- rozwój infrastruktury socjalnej i zwiększenie dostępu do samorządowego systemu pomocy społecznej,
- kompleksowego wsparcia osób z niepełnosprawnościami,
- rozwój infrastruktury i oferty usług aktywnych form spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży,
- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców w tym osób starszych oraz osób zagrożonych wykluczeniem,
- rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (aktywizacja zawodowa, budowanie kompetencji).

Kluczowym czynnikiem planowanych działań rewitalizacyjnych jest aktywne uczestnictwo i zaangażowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, który jest także jednym z ważnych interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska. Zaproponowane przez MOPS przedsięwzięcia podstawowe do ujęcia w GPR bezpośrednio wynikają z Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

4.3. POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADOMSKA

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska zostało pierwotnie zatwierdzone uchwałą nr XXXIV/306/2001 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 17 grudnia 2001 r. Od tego momentu było dwukrotnie zmieniane, najpierw uchwałą nr LXIII/476/10 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 30 września 2010 r., potem uchwałą nr V/53/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 20 marca 2019 r. – I fragmentaryczna zmiana studium. Obecnie trwają prace nad II fragmentaryczną zmianą studium dla części obrębów ewidencyjnych nr 7, 12, 13, 14 i 50 położonych w zachodniej części miasta.

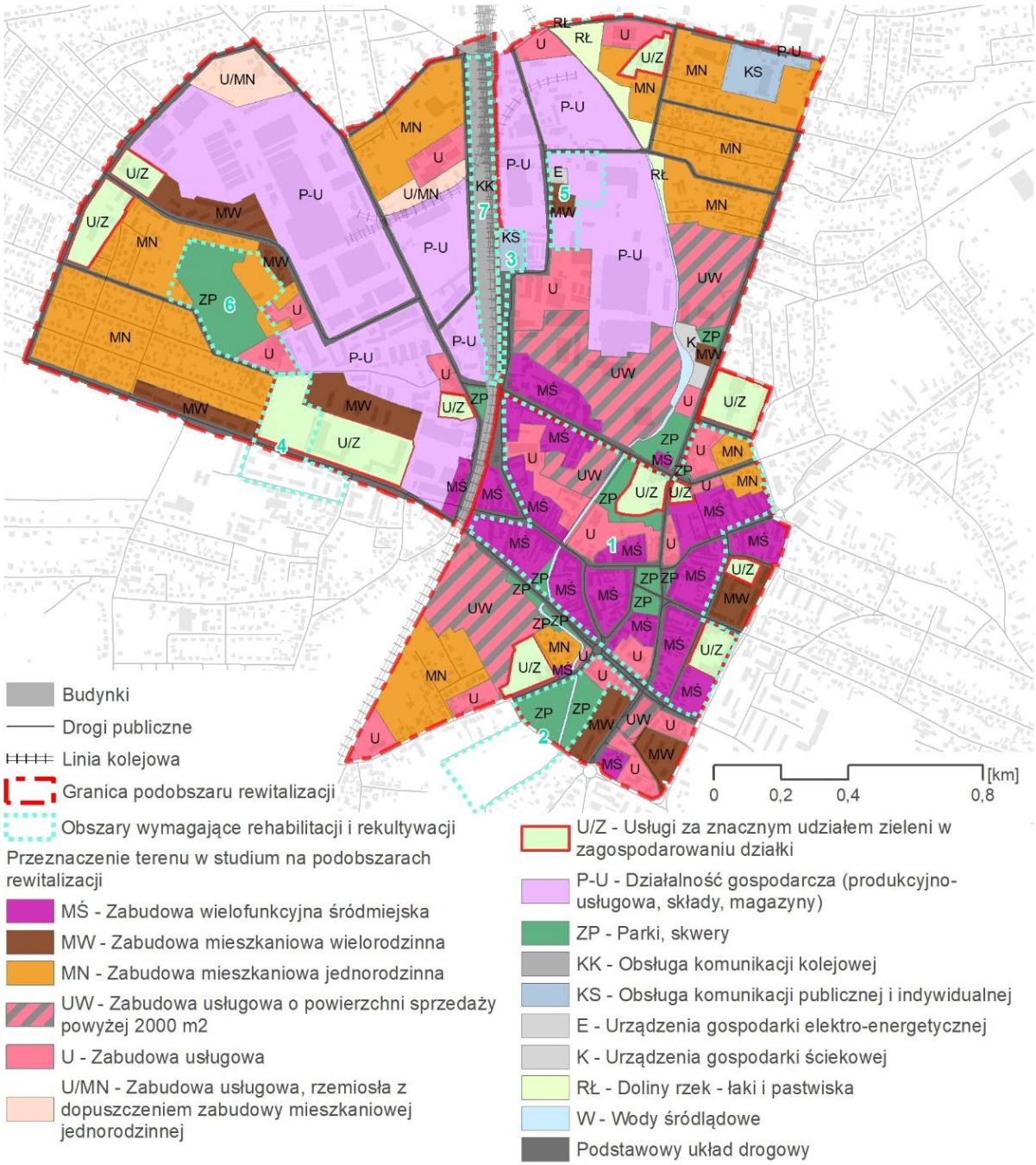

Rys. 27. Przeznaczenie terenu na obszarze rewitalizacji w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://geoportalgminy.pl:80/wms/Radomsko/radomsko.

Studium w rozdziale poświęconym obszarom wymagającym rehabilitacji i rekultywacji wskazuje obszary przewidziane do rewitalizacji wskazane na podstawie wcześniej obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji. Spośród 11 wymienionych w Studium obszarów 7 znajduje się w granicach obecnego obszaru rewitalizacji, wyznaczonego na podstawie uchwalonej diagnozy delimitacyjnej (Rys.). Analiza przedstawionych w Studium kierunków działań prowadzi do wniosku, że w przeważającej mierze wpisują się one bezpośrednio lub pośrednio w cele i kierunki przyjęte w GPR.

Obszary te oraz postulowane dla nich kierunki działań prezentuje tabela poniżej. Kolorem zaznaczono kierunki działań tożsame z kierunkami działań i stanowiącymi ich realizację przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wyznaczonymi w GPR.

Tab. 31. Obszary rehabilitacji i rekultywacji wskazane w obowiązującym studium

Lp.	Obszar	Charakterystyka	Kierunki działań w ramach rewitalizacji
1.	Centrum miasta (Podobszar Centrum)	teren obejmuje ścisłe centrum miasta, skupia tradycyjne funkcje usługowo – handlowe o zasięgu ponadlokalnym, pełniąc równocześnie funkcję reprezentacyjną, jego użyteczność obniża duże natężenie ruchu samochodowego związane z przebiegiem dróg krajowych nr 42 oraz 91 oraz lokalnych, problemem jest także brak miejsc parkingowych.	- uatrakcyjnienie funkcji handlowych i usługowych, - poprawa standardu i estetyki zabudowy mieszkaniowej, - poprawa atrakcyjności pl. 3 Maja (modernizacja nawierzchni placu, odnowienie elewacji, zabudowy), - wprowadzenie funkcji turystycznej w oparciu o historię miasta (biuro informacji, szlak turystyczny), - opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów przy ul. Komuny Paryskiej (obecnie Al. Jana Pawła II), - wykorzystanie terenów przy ul. Komuny Paryskiej (obecnie Al. Jana Pawła II) dla funkcji usługowych, reprezentacyjnych, rekreacyjnych, - w powiązaniu z przebudową układu komunikacyjnego miasta – wyprowadzenie części ruchu samochodowego ze ścisłego centrum miasta
2.	Targowica (podobszar Centrum)	teren obejmuje plac targowy (poza obszarem rewitalizacji) wraz z otaczającą go infrastrukturą drogową, park miejski z placem zabaw i muszlą koncertową oraz otoczenie Miejskiego Domu Kultury. Centralne położenie terenu predestynuje go do wykorzystania dla działalności handlowej, rekreacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej.	- poprawa estetyki placu targowego (modernizacja nawierzchni placu, usprawnienie skomunikowania), - przywrócenie świetności parku (odnowa i zróżnicowanie roślinności, oczyszczenie stawu, modernizacja placu zbaw dla dzieci, muszli koncertowej i otoczenia, mała architektura, mini –arboretum, ogrodzenie), - poprawa warunków działalności MDK (odnowienie elewacji, wykreowanie i promocja ofert edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej)
3.	Obszar PKP – PKS (podobszar Młodowy)	budynek i perony dworca PKP oraz budynek dworca PKS z terenami otaczającymi, z powodu corocznego spadku liczby pasażerów i liczby przewozów kolejowych konieczne jest wprowadzenie do budynku dworca PKP nowych funkcji, które uwzględniałyby tereny bezpośrednio z nim sąsiadujące, w tym dworzec PKS oraz plac przy obu dworcach.	- podniesienie standardu budynków dworca PKP, - uporządkowanie przestrzeni publicznej
4.	Osiedle Brzeźnicka-MOSiR (podobszar Centrum)	teren obejmuje budynki mieszkalne wielorodzinne (poza obszarem rewitalizacji) oraz obiekty sportowo-rekreacyjne (basen odkryty wraz otoczeniem, stadion). Z powodu złego stanu technicznego budynków mieszkalnych oraz ich otoczenia konieczne jest podjęcie działań inwestycyjnych zmierzających do poprawy warunków życia oraz opracowanie koncepcji uporządkowania terenu wraz z nowym wykorzystaniem obiektów sportowo – rekreacyjnych.	- podniesienie standardu budynków mieszkalnych, - poprawa estetyki otoczenia budynków mieszkalnych, - likwidacja basenu, wykorzystanie i zagospodarowanie terenu po basenie oraz wokół stadionu dla potrzeb działalności miejskiego centrum sportowego, - modernizacja urządzeń sportowych, rekreacyjnych, zaplecza (widownia, zadaszenie, płyta boiska, bieżnia, oświetlenie itp.) MOSiR
5.	Obszar przy ul. św. Rozalii (podobszar Kopiec)	tereny w przeszłości wykorzystywane przez nieistniejące już i restrukturyzowane zakłady przemysłowe, budynki mieszkalne (mieszkania socjalne) oraz kaplica św. Rozalii. Położenie terenu w przemysłowo – produkcyjnej części miasta predysponuje go do ponownego wykorzystania dla lokalizacji małych i średnich	- stworzenie oferty inwestycyjnej, - podniesienie standardu socjalnych lokali mieszkaniowych oraz remonty elewacji, - poprawa estetyki ul. św. Rozalii, wykorzystanie kaplicy św. Rozalii i zagospodarowanie terenu wokół kaplicy

		przedsiębiorstw. Dla istniejących budynków socjalnych planuje się poprawę ich standardu.	
6.	Obszar przy ul. 11 Listopada (podobszar Młodzowy_	teren poprzemysłowy po eksploatacji surowca dla nieistniejącej cegielni. Obecnie jest to głębokie wyrobisko, częściowo zasypane gruzem i materiałami budowlanymi. Z powodu bliskiego sąsiedztwa terenów zabudowy mieszkaniowej oraz wielkości i ukształtowania terenu sugeruje się jego wykorzystanie na cele sportowo – rekreacyjne oraz usługowe.	- przygotowanie terenu dla potrzeb przyszłych funkcji usługowo – rekreacyjnych (zakończenie działalności wysypiska, wyposażenie w infrastrukturę techniczną i rekreacyjną), - wprowadzenie funkcji usługowej (oferta inwestycyjna dla przedsiębiorstw)
7.	Obszar przy ul. Młodzowskiej (podobszar Młodzowy)	teren pomiędzy torami kolejowymi a ul. Młodzowską. Istniejąca rampa kolejowa predysponuje go do lokalizacji funkcji logistycznej, składów, handlowej itp.	- podniesienie atrakcyjności funkcji gospodarczej poprzez realizację infrastruktury technicznej, - przygotowanie oferty inwestycyjnej

Źródło: opracowanie na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska.
.

Powiązania GPR i obowiązującego studium polegają na kontynuacji działań rewitalizacyjnych, które koncentrują się w centrum miasta. Ponadto zapisy studium, w kontekście kształtowania przestrzeni w ramach poszczególnych wydzieleń funkcjonalnych, nawiązują do m.in.:

- wykształcenia przestrzeni publicznej o wysokim poziomie estetycznym i funkcjonalnym, aby centrum stało się miejscem, w którym koncentruje się życie miasta, z którym identyfikują się mieszkańcy – tereny MŚ,
- ochrony lokalnych elementów systemu przyrodniczego i zieleni oraz obowiązkowego urządzenia terenów zieleni i wypoczynku – tereny MW,
- systematycznej poprawy stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną – tereny MN, MW, ZP,
- szczególnej dbałości o jakość przestrzeni publicznej – ZP,
- realizacji dojazdów, parkingów ścieżek rowerowych – ZP.

Ogólnie można stwierdzić, że kierunki wyznaczone w Studium są nadal zbieżne z kierunkami działań wskazanymi w GPR w zakresie spójności przestrzenno-funkcjonalnej oraz odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji. Jednak trzeba zauważyć, że cześć z postulowanych w Studium zadań zostało już zrealizowanych, a zmiany rozwojowe sprawiły, że jest już w pewnym stopniu nieaktualny. Dotyczy to m.in. rozstrzygnięć przyjętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Radomska 3020+, który jest dokumentem nadrzędnym w stosunku do Studium. Dlatego Studium będzie wymagało aktualizacji i dostosowania do obowiązujących norm prawnych w zakresie wyznaczania obszarów zdegradowanych, co zostało szczegółowo omówione w podrozdziale: 14.12. ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

4.4. POWIĄZANIA Z MIEJSKIM PROGRAMEM WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Dokumentem strategicznym, który obejmuje syntetyczną diagnozę warunków rozwoju przedsiębiorczości w Radomsku oraz wskazuje działania, konieczne dla wspierania przedsiębiorczości przez samorząd, jest Miejski Program Wspierania Przedsiębiorczości 2019-2023 przyjęty uchwałą nr XIII/149/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 27 listopada 2019 r. (MPWP).

Realizacja celów i zadań programu (Tab. 32) ma wpłynąć na atrakcyjność gospodarczą miasta oraz wzmocnić jego konkurencyjność. Oczekiwanym rezultatem ma być zainteresowanie ze strony inwestorów zewnętrznych oraz dobry klimat dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Propozycje działań zawarte w dokumencie mają kształtować przedsiębiorczą postawę młodzieży, co będzie możliwe dzięki współpracy środowisk otoczenia biznesu i nauki. Istotnym kierunkiem działań jest wsparcie w zakresie pozyskania kompetencji wymaganych w zawodach, które cieszą się popularnością na lokalnym rynku pracy. Program zakłada także wsparcie w zakresie promocji

lokalnego biznesu, upowszechnianie idei przedsiębiorczości oraz budowę wizerunku miasta przyjaznego biznesowi.

Opisane założenia MPWP są bezpośrednio powiązane z kierunkami działań zawartymi w GPR, dotyczącymi aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości, które wchodzą w skład Celu 1 – Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska. GPR szczególnie wpisuje się w cele operacyjne i kierunki działań w ramach
1 celu strategicznego MPWP – Rozwój gospodarki na terenie miasta Radomska dla podnoszenia standardów życia mieszkańców. W tabeli poniżej zaprezentowano cele operacyjne (taktyczne) i kierunki działań ujęte w MPWP**.** Kolorem zaznaczono cele i kierunki działań tożsame z celami i kierunkami działań rewitalizacyjnych wyznaczonymi w GPR.

Tab. 32. Cele i zadania zawarte w Miejskim Programie Wspierania Przedsiębiorczości

Cele strategiczne	Cele taktyczne (operacyjne)	Kierunki działań
1. Rozwój gospodarki na terenie miasta Radomsko dla podnoszenia standardów życia mieszkańców	1.1. Zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców miasta oraz poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Radomsku	1.1.1. Zapewnienie korzystnych warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie organizacyjnym, lokalnych przepisów prawnych oraz inwestycji wspomagających rozwój biznesu
		1.1.2. Wsparcie aktywności gospodarczej podmiotów z terenu miasta w zakresie promocji lokalnej przedsiębiorczości
		1.1.3. Poprawa dostępności przedsiębiorców do usług doradczo-szkoleniowych inicjowanie oraz przeprowadzenie wśród przedsiębiorców kampanii informacyjnych o dostępnych programach pomocowych z UE i źródeł krajowych
	1.2. Budowa kompetencji kadr na lokalnym rynku pracy	1.2.1. Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy w mieście. Edukacja na rzecz przedsiębiorczości
2. Budowa wizerunku miasta o sprzyjającym klimacie gospodarczym oraz szanującego i rozwijającego tradycję meblarską	2.1. Budowanie / wzmacnianie pozytywnych relacji miasta z otoczeniem	2.1.1. Budowanie przychylności wewnętrznych i zewnętrznych grup interesariuszy wobec polityki gospodarczej miasta
	2.2. Pozycjonowanie miasta w regionie w oparciu o meblarską markę gospodarczą miasta	2.2.1. Wykorzystanie potencjału gospodarczego miasta w budowaniu wizerunku

Źródło: opracowanie na podstawie Uchwały nr XIII/149/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie Miejskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości 2019-2023.

5. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

5.1. PLANOWANE PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Poniżej przedstawione zostało zestawienie planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do GPR, przygotowanych zgodnie z wymogami art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Miasto Radomsko ogłosiło otwarty nabór na przedsięwzięcia rewitalizacyjne wśród partnerów społecznych, wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców oraz pozostałych podmiotów. Nabór projektów rewitalizacyjnych trwał od 15 lipca 2021 r. do 30 września 2021 r.[7] Celem naboru było określenie zakresu interwencji rewitalizacyjnej w Radomsku, złożonej z katalogu projektów podstawowych oraz pozostałych dopuszczalnych.

Założono, że projekty powinny przyczyniać się do rozwiązywania lokalnych problemów społecznych oraz gospodarczych i/lub przestrzenno-funkcjonalnych i/lub technicznych i/lub środowiskowych występujących na obszarze rewitalizacji w celu wyprowadzenia go z sytuacji kryzysowej. Powinny być także spójne z celami rewitalizacji Radomska. Szczególnie oczekiwane były inicjatywy wpisujące się w następujące kierunki działań:

- zwiększanie aktywności społecznej - pobudzanie mieszkańców do aktywności społecznej i obywatelskiej; integrowanie społeczności lokalnych;
- działania skierowane do seniorów oraz dzieci i młodzieży - rozwój form wypoczynku, spędzania czasu wolnego, dostępu do sportu, kultury i edukacji, profilaktyki i usług zdrowotnych oraz inne działania zwiększające aktywność i integrację tych grup społecznych;
- podnoszenie wiedzy i świadomości nt. gospodarowania przestrzenią miejską i dbania o nią (np. wykorzystywanie przestrzeni publicznych pod inicjatywy społeczności, zrównoważone wykorzystanie zieleni miejskiej, zaangażowanie społeczności w planowanie inwestycji miejskich, podnoszenie estetyki);
- zwiększanie świadomości ekologicznej (zieleń miejska, jakość powietrza, czystość wód i inne zagadnienia prowadzące do poprawy jakości środowiska);
- społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR) – działania ukierunkowane na nawiązanie i poprawę relacji przedsiębiorców ze społecznością lokalną i władzami samorządowymi (udział w życiu społeczności lokalnej, wspieranie lokalnych instytucji i osób, współpraca z lokalnymi organizacjami, udział w kampaniach społecznych i in.).

Zgłoszone przedsięwzięcia zostały zweryfikowane pod kątem kompletności formularzy zgłoszeniowych oraz wykonalności projektów, położenia (w granicach wyznaczonych podobszarów rewitalizacji), związków z celami rewitalizacji określonymi w GPR oraz ocenione w zakresie wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji Radomska. Pozytywne zweryfikowanie przedsięwzięcia zostały wpisane na listę podstawową GPR lub ujęte jako pozostałe przedsięwzięcia (uzupełniające). W efekcie naboru zostało zadeklarowanych do objęcia zapisami GPR łącznie 24 przedsięwzięć do realizacji na podobszarach rewitalizacji Radomska – w kształcie, który wynika ze złożonych deklaracji.

Co do zasady projekt/przedsięwzięcie musi być realizowane na obszarze rewitalizacji. Dopuszczono jednak możliwość zgłaszania przedsięwzięć realizowanych poza obszarem rewitalizacji – zgodnie z zapisami art. 15 ust. 3 oraz ust. 4 ustawy o rewitalizacji - jeśli będą one służyć realizacji celów przypisanych obszarowi rewitalizacji, a beneficjentem ostatecznym projektu będą mieszkańcy tego terenu. Dotyczy to zwłaszcza inicjatyw społecznych nakierowanych na aktywizację zawodową i społeczną oraz zadań z zakresu rozwoju mieszkalnictwa.

[7] https://bip.radomsko.pl/res/serwisy/pliki/27439554?version=2.0

Wszystkie projekty ujęte na liście podstawowej spełniają warunek poprawy dostępności osobom, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Horyzont czasowy realizacji projektów wskazano jako tożsamy z okresem obowiązywania GPR Miasta Radomska 2030+, tj. lata 2022–2032.

Opisy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych sformułowano w oparciu o bieżący stan przygotowania ich do realizacji. W przypadku przedsięwzięć, które nie mają np. dokumentacji technicznej, opisy zostały przedstawione w ogólny sposób. Zostaną one uszczegółowione na dalszym etapie wdrażania GPR.

Zapisy gminnego programu rewitalizacji w zakresie wartości przedsięwzięć i ich dofinansowania nie przesądzają o ostatecznym układzie źródeł finansowania projektów, gdyż będą one uszczegółowiane każdorazowo przez właściwego wnioskodawcę na etapie analiz finansowych opracowywanych w związku z procesem aplikowania o zewnętrzne granty.

Szczegółowe zestawienie projektów podstawowych zaprezentowano poniżej.

Karta przedsięwzięcia nr PP1	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obiekt zlokalizowany będzie przy ul. Inwestycyjnej (bezpośrednie sąsiedztwo podobszaru Młodzowy) w Radomsku, a osobami korzystającymi z jego usług będą mieszkańcy wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Przedsięwzięcie odpowiada na problem marginalizacji i wykluczenia społecznego, a tym samym brak wyrównanych szans wśród wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. Na poziomie diagnozy sfery społecznej skalę problemu obrazuje duża liczba osób niepełnosprawnych oraz osób w wieku powyżej 75 roku życia wymagających specjalistycznego wsparcia i opieki. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę sytuacji życiowej osób narażonych na wykluczenie i marginalizację z tytułu niepełnosprawności lub wieku. <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem projektu jest zmniejszenie marginalizacji i wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych zamieszkujących obszar rewitalizacji. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zapewniona zostanie wszechstronna pomoc dorosłym osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.). Podjęte działania umożliwią profesjonalną opiekę dzienną lub całodobową wraz z zapewnieniem działań poświęconych rozwojowi podopiecznych oraz zaspokajających ich potrzeby towarzyskie i kulturalne. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> W ramach projektu wybudowany zostanie obiekt nieposiadający barier

	architektonicznych, umożliwiając tym samym swobodne i samodzielne korzystanie z niego osobom o szczególnych potrzebach, składającego się z 14 pomieszczeń przeznaczonych na pobyt całodobowy oraz sześciu pomieszczeń pobytu dziennego. Projekt zakłada również zagospodarowanie terenu przy powstałej nieruchomości wraz z wyposażeniem w elementy małej architektury, nasadzenia, ścieżki piesze. W ramach realizowanego przedsięwzięcia podopieczni zyskają możliwość samodzielnego funkcjonowania w społeczności lokalnej, podjęcie działań terapeutycznych i ogólnousprawniających form terapii zajęciowej m.in. muzykoterapii, zajęć z rękodzieła oraz poprawiających sprawność fizyczną. Dodatkowo w ramach funkcjonowania obiektu zapewniona zostanie profilaktyka wspierająca utrzymanie aktualnego stanu podopiecznych i niedopuszczenie do pogłębiania ich dysfunkcji, dostosowana do indywidualnych potrzeb oraz możliwości.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba wspartych miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1 szt. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie – 20 os., w tym: Podobszar Centrum – 9 os. Podobszar Kopiec – 6 os. Podobszar Młodzowy – 5 os.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Budynek Centrum będzie wyposażony w windę oraz nie będzie posiadał żadnych barier architektonicznych, co zagwarantuje swobodę przemieszczania się osób niepełnosprawnych. Dodatkowo pomieszczenia będą wyposażone w system monitorująco-alarmowy oraz przyzywowy w każdym pomieszczeniu, w którym będzie przebywać osoba niepełnosprawna z zachowaniem prywatności uczestników.
Czas realizacji	Podobszar Centrum: II kwartał 2021 – II kwartał 2023 Podobszar Kopiec: II kwartał 2021 – II kwartał 2023 Podobszar Młodzowy: II kwartał 2021 – II kwartał 2023
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	5 428 920,55 zł
Potencjalne źródła finansowania	Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne" – Fundusz Solidarnościowy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (56%); środki własne (44%)

Karta przedsięwzięcia nr PP2	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Mały Wielki Człowiek**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zlokalizowane na podobszarze Centrum (w siedzibie MOPS), obejmujące wsparciem mieszkańców wszystkich trzech podobszarów.

Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem marginalizacji i wykluczenia społecznego, a tym samym brak wyrównanych szans wśród wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Na poziomie diagnozy sfery społecznej problem ten przedstawiały bardzo wysokie wartości wskaźników obrazujących liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w tym z tyt. ubóstwa, alkoholizmu, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy, pobierających dodatki mieszkaniowe, czy też posiadających znaczne zadłużenie czynszowe. Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest zmniejszenie marginalizacji i wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych zamieszkujących obszar rewitalizacji. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zapewniona zostanie poprawa dostępu do realizowanych w Radomsku usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne. Zakres realizowanych zadań: Projekt zakłada realizację zadań związanych z rozwojem kompetencji kluczowych oraz wsparciem o charakterze społecznym i integracyjnym. W ramach przedsięwzięcia przewidziano szeroki zakres wsparcia dostosowany do potrzeb uczestników, mający za zadanie rozwój ich umiejętności zarówno w obszarze posiadanej wiedzy, jak również kompetencji społecznych, którego efektem będzie przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Przedsięwzięcie obejmuje wsparciem dzieci i młodzież w wieku od 6 do 18 lat z rodzin zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, korzystające ze wsparcia świetlic prowadzonych przez MOPS w Radomsku oraz otoczenie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, będące również nimi zagrożone. Projekt obejmuje swoim działaniem placówki wsparcia dziennego prowadzone przez MOPS w Radomsku. Są to jedyne w mieście ośrodki wsparcia, gdzie dzieci i młodzież mogą spędzać wolny czas.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 65 os., w tym: Podobszar Centrum – 35 os. Podobszar Kopiec – 20 os. Podobszar Młodzowy – 10 os.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Pomieszczenia, w których realizowany będzie projekt są dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób niepełnosprawnych. Wszystkie produkty i materiały wykorzystane w trakcie projektu będą dostępne dla osób niedowidzących i niedosłyszących, w tym prezentacje będą wyposażone w system do audiodeskrypcji. W przypadku udzielania zamówień publicznych na realizację wsparcia poza siedzibą MOPS, w przypadku wystąpienia takiej konieczności, Wykonawca będzie zobligowany do zapewnienia odpowiednich warunków realizacji zajęć.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : I kwartał 2021 - II kwartał 2023 Podobszar Kopiec : I kwartał 2021 - II kwartał 2023 Podobszar Młodzowy : I kwartał 2021 - II kwartał 2023
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 202 462,25 zł Podobszar Kopiec: 101 230,50 zł Podobszar Młodzowy: 101 230,50 zł **Razem**: 404 923,25 zł
Potencjalne źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (IX.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne) - 85%

	oraz środki własne miasta Radomska - 15%

Karta przedsięwzięcia nr PP3	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Aktywni razem – stop wykluczeniu w Mieście Radomsku**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Regionalna Izba Przemysłowo – Handlowa w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Projekt będzie realizowany w siedzibie RIPH przy ul. Kościuszki 6 w Radomsku, który znajduje się na podobszarze Centrum, a działania będą skierowane do zagrożonych wykluczeniem mieszkańców wszystkich podobszarów.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Przedsięwzięcie odpowiada na problem marginalizacji i wykluczenia społecznego, a tym samym brak wyrównanych szans wśród wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Na poziomie diagnozy sfery społecznej zdiagnozowano dużą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych takich, jak: bezrobocie, ubóstwo, niewydolność w sprawowaniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodzin, odpływ mieszkańców, depopulacja, starzenie się społeczności lokalnej rzutujące na wiele dziedzin życia społecznego i gospodarczego. Ponadto miasto boryka się z problemem dużej liczby niepożądanych działalności gospodarczych takich jak lombardy, firmy udzielające pożyczek w systemie pozabankowym i prowadzących zakłady losowe. <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem projektu jest wzrost kompetencji społecznych i zawodowych oraz uzyskanie kwalifikacji zgodnych z osobistym potencjałem i potrzebami rynku pracy, co przyczyni się do wzrostu zatrudnienia osób bezrobotnych zagrożonych ubóstwem oraz seniorów. W danym obszarze wsparcie otrzymają również w sposób pośredni i bezpośredni rodziny uczestników projektu. Projekt umożliwi integrację społeczną i kulturalną mieszkańców i zapewni zwiększenie dostępności usług społecznych. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> W ramach realizacji przedsięwzięcia uczestnicy projektu zostaną objęci formami wsparcia takimi, jak diagnoza potrzeb oraz predyspozycji społeczno-zawodowych, indywidualne poradnictwo obywatelskie oraz psychologiczne, możliwość uczestniczenia w warsztatach dotyczących gospodarowania budżetem domowym oraz prawa w zadłużeniach, możliwość skorzystania ze szkoleń oraz staży zawodowych, z doradztwa zawodowego oraz pośrednictwa pracy. Dodatkowo dzięki realizacji przedsięwzięcia seniorzy będą zatrudniani w ramach formy wykorzystania ich potencjału, w szczególności posiadanych kwalifikacji i doświadczenia, organizowane będą zajęcia i spotkania integrujące o charakterze społecznym, sportowym i kulturalnym, otwarte szkolenia komputerowe, z robotyki, manualne, z rękodzieła artystycznego, florystyczne, kulinarne oraz w zakresie zawodów tradycyjnych i wymierających (kowalstwo artystyczne, pszczelarstwo, zegarmistrzostwo, tapicerstwo), jak również zajęcia integrujące lokalne społeczności z cudzoziemcami przebywającymi zarobkowo i zamieszkałymi w rewitalizowanym terenie (festyny, pikniki, przeglądy artystyczne wystawy tematyczne, itp.).
Spójność z celami rewitalizacji	**<u>Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska</u>** *Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji*

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 40 os., w tym: Podobszar Centrum – 18 os. Podobszar Kopiec – 11 os. Podobszar Młodzowy – 11 os. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie – 5 os., w tym: Podobszar Centrum – 3 os. Podobszar Kopiec – 1 os. Podobszar Młodzowy – 1 os.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Uczestnicy projektu będą mieć zapewnioną dostępność architektoniczną, informacyjno-komunikacyjna, dostępność cyfrową, wsparcie drugiej osoby i odpowiednich instytucji i urzędów – w tym również w opiece nad dziećmi wymagającymi opieki, w opiece nad osobami niesamodzielnymi i zależnymi – zgodnie z zasadami równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : IV kwartał 2022 - III kwartał 2023 Podobszar Kopiec : IV kwartał 2022 - III kwartał 2023 Podobszar Młodzowy: IV kwartał 2022- III kwartał 2023
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 4 500 000,00 zł Podobszar Kopiec: 2 250 000,00 zł Podobszar Młodzowy: 2 250 000,00 zł **Razem:** 9 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027(85%); środki własne (15%)

Karta przedsięwzięcia nr PP4	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Chcemy działać**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zlokalizowane na podobszarze Centrum (w siedzibie MOPS), obejmujące wsparciem mieszkańców wszystkich trzech podobszarów.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem bezrobocia oraz konieczności aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji. W ramach diagnozy sfery społecznej zjawisko to obrazowały znaczne przekroczenia we wskaźnikach dotyczących liczby osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat oraz bezrobotnych długotrwale, liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, w tym z tytułu ubóstwa, pobierających dodatki mieszkaniowe. Zjawisko bezrobocia, a dokładnie liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym lub poniżej, było wskaźnikiem służącym także diagnozie sfery gospodarczej. Główny cel projektu: Głównym celem przedsięwzięcia jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców

	obszaru rewitalizacji, a tym samym przywrócenie zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dzięki realizacji przedsięwzięcia podniesione zostaną kompetencje osób bezrobotnych, w tym o najniższym wykształceniu, co będzie stanowić podstawę do poprawy sytuacji społecznej tychże, jak również gospodarczej obszaru. Zakres realizowanych zadań: Projekt przewiduje realizację zadań związanych z funkcjonowaniem Klubu Integracji Społecznej zgodnie z ustawą z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. Uwzględnia on działania na rzecz aktywnej integracji mające na celu wsparcie o charakterze społecznym, edukacyjnym i zawodowym. Również w ramach realizacji przedsięwzięcia zatrudnieni zostaną pracownicy socjalni, którzy wspólnie z uczestnikami projektu będą realizować kontrakty socjalne.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba wspartych miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1 szt. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu – 40 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 20 os. Podobszar Kopiec – 10 os. Podobszar Młodzowy – 10 os. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie – 10 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 4 os. Podobszar Kopiec – 3 os. Podobszar Młodzowy – 3 os. Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu – 12 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 6 os. Podobszar Kopiec – 3 os. Podobszar Młodzowy – 3 os.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Pomieszczenia w siedzibie Klubu Integracji Społecznej, w których realizowany będzie projekt są dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób niepełnosprawnych. Wszystkie produkty i materiały wykorzystane w trakcie projektu będą dostępne dla osób niedowidzących i niedosłyszących, w tym jeżeli będzie konieczność przedstawiania informacji w formie prezentacji, to będą one wyposażone w system do audiodeskrypcji. W przypadku udzielania zamówień publicznych na realizację wsparcia poza siedzibą MOPS, w przypadku wystąpienia takiej konieczności, Wykonawca będzie zobligowany do zapewnienia odpowiednich warunków realizacji zajęć.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : III kwartał 2021 - II kwartał 2023 Podobszar Kopiec : III kwartał 2021 - II kwartał 2023 Podobszar Młodzowy: III kwartał 2021- II kwartał 2023
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 350 255,41 zł Podobszar Kopiec: 185 041,50 zł Podobszar Młodzowy: 185 041,50 zł **Razem**: 720 338,41 zł
Potencjalne źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (IX.1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) – 85% oraz środki własne miasta Radomska (15%).

Karta przedsięwzięcia nr PP5	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Lider: Miasto Radomsko Partnerzy: PUP, Starostwo Powiatowe, MOPS, Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	Projekt realizowany będzie w siedzibie Startera Radomsko (Inkubator) przy ul. Narutowicza w Radomsku, który bezpośrednio przylega do obszaru rewitalizacji, a jego beneficjentami będą mieszkańcy wszystkich trzech podobszarów.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Przedsięwzięcie odpowiada na problem bezrobocia oraz konieczności aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku przedemerytalnym. W ramach diagnozy sfery społecznej zjawisko to obrazowały znaczne przekroczenia we wskaźnikach dotyczących liczby osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia. Bezrobocie jest zjawiskiem, które oprócz sfery społecznej dotyka również sferę gospodarczą. Skalę problemu gospodarczego obrazował wskaźnik dotyczący liczby osób w wieku poprodukcyjnym. <u>Główny cel projektu:</u> Zwiększenie możliwości zatrudnienia w grupie wiekowej 50+. Głównym celem przedsięwzięcia jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji, a tym samym przywrócenie zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zwiększone zostaną szanse na zatrudnienie osób w wieku powyżej 50 roku życia co będzie stanowić podstawę do poprawy sytuacji zawodowej oraz społecznej tychże, jak również gospodarczej obszaru. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Przedsięwzięcie jest skonstruowane w formie trzech odrębnych zadań. Pierwsze zadanie obejmuje szkolenia zwiększające wiedzę o lokalnej gospodarce i możliwościach zatrudnienia przez istniejące podmioty gospodarcze, szkolenia zwiększające kompetencje odnalezienia się na rynku pracy, szkolenia z pisania CV, listu motywacyjnego, prezentacji przed potencjalnym pracodawcą oraz szkolenia z nowoczesnych technologii wspierających umiejętność poszukiwania pracy, kreowania ogłoszeń itp. Drugie z zadań obejmuje cykliczne spotkania osób powyżej 50 roku życia poszukujących pracy lub chcących znaleźć lepszą pracę - z pracodawcami. Częstotliwość spotkań zostanie ustalona na podstawie doświadczeń, ale nie będzie mniejsza niż 3 razy w roku. Dodatkowo w ramach tego zdania przedstawiane będą prezentację pracodawców o możliwości pracy i kierunkach, w których potrzebne jest zatrudnienie nowych osób. Trzecie zadanie obejmuje szkolenia/warsztaty z zakładania własnej firmy wraz z przedstawieniem różnych form działalności gospodarczych, konieczna wiedza z obowiązków przedsiębiorcy, szkolenia/warsztaty z marketingu w mediach, szkolenia umiejętności pozyskiwania funduszy na rozwój własnej działalności gospodarczej, pisanie biznes planów, szkolenia/warsztaty z motywacji do rozwoju oraz podnoszenie umiejętności organizacji pracy.
Spójność z celami rewitalizacji	**<u>Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska</u>** *Kierunek 1.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji*

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie – 30 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 10 os. Podobszar Kopiec – 10 os. Podobszar Młodzowy – 10 os. Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu – 15 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 5 os. Podobszar Kopiec – 5 os. Podobszar Młodzowy – 5 os.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Pomieszczenia w siedzibie Startera Radomsko, w których realizowany będzie projekt są dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób niepełnosprawnych. Wszystkie produkty i materiały wykorzystane w trakcie projektu będą dostępne dla osób niedowidzących i niedosłyszących, w tym prezentacji będą wyposażone w system do audiodeskrypcji.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : I kwartał 2023 - IV kwartał 2030 Podobszar Kopiec : I kwartał 2023 - IV kwartał 2030 Podobszar Młodzowy: I kwartał 2023- IV kwartał 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 60 000,00 zł Podobszar Kopiec: 60 000, 00 zł Podobszar Młodzowy: 60 000, 00 zł **Razem**: 180 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027(85%); środki własne (15%).

Karta przedsięwzięcia nr PP6	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Żyć lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Regionalna Izba Przemysłowo – Handlowa w Radomsku ul. Kościuszki 6, 97-500 Radomsko
Lokalizacja przedsięwzięcia	Projekt będzie realizowany w siedzibie RIPH, który znajduje się na podobszarze Centrum, a działania będą skierowane do zagrożonych wykluczeniem mieszkańców wszystkich podobszarów.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem bezrobocia oraz konieczności aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku przedemerytalnym. W ramach diagnozy sfery społecznej zjawisko to obrazowały znaczne przekroczenia we wskaźnikach dotyczących bezrobocia, ubóstwa, przemocy w rodzinach, przestępczości. Zdiagnozowane problemy społeczne w dużej mierze dotyczą osób młodych, o niskich kompetencjach i wykształceniu, pozostających bez pracy, wykluczonych społecznie, którzy wywodzą się z rodzin zmarginalizowanych, nieradzące sobie w sprawach życiowych i opiekuńczych. Osoby młode pochodzące z takich rodzin tym łatwiej popadają w spiralę problemów społecznych, powtarzając często trajektorię losów rodziców.

	Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest wzrost kompetencji społecznych i zawodowych oraz uzyskanie kwalifikacji zgodnych z osobistym potencjałem interesariuszy i potrzebami rynku pracy oraz terenu objętego rewitalizacją. W szczególności będą to zawody, które wpisują się w zapisy Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego czyli tzw. zielone zawody - miejsca pracy pozytywnie oddziałujące na środowisko naturalne. Osoby zatrudnione będą bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanie w poprawianie stanu środowiska na danym terenie, a ich praca przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego. Inne zawody będą zaplanowane zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy i w oparciu o Barometr Zawodów 2019, 2020, 2021. Rezultatem działań projektowych będzie również poznanie tajników nowych zawodów, pozyskanie stałego zatrudnienia, co przełoży się na zapewnienie bezpieczeństwa finansowego uczestników, wyjście z ubóstwa i bezrobocia, a co za tym idzie poprawę sytuacji grupy docelowej na lokalnym rynku pracy oraz rozwój obszaru rewitalizacji Miasta Radomska. W szczególności obszar objęty rewitalizacją przestanie kojarzyć się z miejscem, w którym stopień występowania zjawiska bezrobocia i innych negatywnych zjawisk będzie powodował dalszą degradację, a jego mieszkańcy będą stałymi klientami MOPS. Uczestnicy projektu będą grupą docelową potencjalnych pracowników dla pracodawców i przedsiębiorców zrzeszonych w RIPH. Zakres realizowanych zadań: W ramach realizacji przedsięwzięcia uczestnicy projektu zostaną objęci formami wsparcia takimi, jak diagnoza potrzeb oraz predyspozycji społeczno-zawodowych, indywidualne poradnictwo obywatelskie oraz psychologiczne, identyfikacja potrzeb i przygotowanie Indywidualnego Planu Działania, możliwość skorzystania ze szkoleń, kursów oraz staży zawodowych, z doradztwa zawodowego oraz pośrednictwa pracy. Dodatkowo dzięki realizacji przedsięwzięcia będzie możliwość zatrudnienia subsydiowanego.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem – 40 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 20 os. Podobszar Kopiec – 10 os. Podobszar Młodzowy – 10 os. Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu – 20 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 10 os. Podobszar Kopiec – 5 os. Podobszar Młodzowy – 5 os.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Uczestnicy projektu będą mieć zapewnioną dostępność architektoniczną, informacyjno-komunikacyjna, dostępność cyfrową, wsparcie drugiej osoby i odpowiednich instytucji i urzędów – w tym również w opiece nad dziećmi wymagającymi opieki, w opiece nad osobami niesamodzielnymi i zależnymi – zgodnie z zasadami równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : II kwartał 2022 - IV kwartał 2025 Podobszar Kopiec : II kwartał 2022 - IV kwartał 2025 Podobszar Młodzowy: II kwartał 2022- IV kwartał 2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 680 000,00 zł Podobszar Kopiec: 340 000,00 zł Podobszar Młodzowy: 340 000,00 zł **Razem**: 1 360 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027(85%); środki własne (15%)

Karta przedsięwzięcia nr PP7	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie będzie realizowane w siedzibie klubu, znajdującym się na podobszarze Centrum, przy pl. 3 Maja 13 w Radomsku i będzie skierowane do mieszkańców wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym osób w wieku senioralnym. W diagnozie sfery społecznej problem został wyrażony wysokimi wartościami wskaźnika liczby osób w wieku powyżej 75 roku życia. Wysoka liczba seniorów jest rezultatem szybkiego starzenia się społeczeństwa miasta. Obserwowane niekorzystne procesy demograficzne przekładają się na utratę funkcji społeczno-gospodarczych Radomska. Rosnąca grupa seniorów potrzebuje różnorodnych działań aktywizacyjnych, w tym z zakresu aktywności społecznej, obywatelskiej, ale i zawodowej. Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest wzrost aktywności społecznej osób starszych poprzez zwiększenie dostępności do ośrodków wsparcia, organizacji pozarządowych oraz imprez kulturalnych i programów do nich skierowanych. Dzięki realizacji przedsięwzięcia osoby w wieku senioralnym zyskają dostęp do różnorodnych zajęć umożliwiających im włącznie społeczne. Zakres realizowanych zadań: Bieżąca działalność Klubu Senior+ polega na motywowaniu seniorów do działań na rzecz samopomocy i działań wolontariackich na rzecz innych poprzez umożliwienie uczestnictwa w spotkaniach Klubu Senior+, tj. korzystania z zaplecza w postaci pomieszczenia do zajęć rehabilitacyjno-ruchowych, sali spotkań, aneksu kuchennego, komputerów z dostępem do Internetu, gier towarzyskich. Ponadto pracownik klubu-animator celem aktywizacji osób uczestniczących w zajęciach będzie prowadził zajęcia artystyczne oraz warsztaty kulinarne, których celem będzie rozwój sprawności manualnej uczestników. Organizowane będą ponadto imprezy okolicznościowe m.in. Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Kobiet, Dzień Mężczyzn, Dzień Seniora czy Mikołajki. Celem aktywizacji kulturalnej osób uczestniczących w Klubie Senior+ przewiduje się wyjścia do kina oraz do teatru. Seniorzy będą korzystać także z zajęć na basenie.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 30 os. rocznie, w tym: Podobszar Centrum – 15 os. Podobszar Kopiec – 10 os. Podobszar Młodzowy – 10 os.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Pomieszczenia Klubu Senior+, w których realizowany będzie projekt nie posiadają żadnych barier architektonicznych, są w pełni dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób niepełnosprawnych.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : I kwartał 2021 - IV kwartał 2025 Podobszar Kopiec : I kwartał 2021 - IV kwartał 2025 Podobszar Młodzowy: I kwartał 2021- IV kwartał 2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 250 000,00 zł Podobszar Kopiec: 125 000,00 zł Podobszar Młodzowy: 125 000,00 zł **Razem**: 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Program wieloletni „Senior+" na lata 2021-2025 (50%); środki własne (50%)

Karta przedsięwzięcia nr PP8

Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Przystanek Food Truck Radomsko**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko - Wydział Informacji i Promocji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane będzie na ul. Reymonta w Radomsku, a jego beneficjentami będą wszyscy mieszkańcy trzech podobszarów rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Przedsięwzięcie odpowiada na problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. W diagnozie sfery społecznej problem został wyrażony w sposób pośredni poprzez niską wartość wskaźnika obrazującego liczbę NGO oraz liczbę projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego. <u>Główny cel projektu:</u> Projekt służy przede wszystkim podniesieniu poziomu integracji społecznej. Przyczynia się do zwiększenia oferty kulturalnej w mieście, dając większe możliwości spędzania czasu wolnego. Jego celem nadrzędnym jest więc aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, włączenie ich w życie społeczne miasta. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Projekt realizowany przez organizacje pozarządowe, które zostaną wyłonione w drodze konkursu. Podczas imprezy plenerowej odbędą się koncerty, występy artystyczne, animacje dla dzieci i młodzieży oraz otwarte konkursy dla wszystkich uczestników.
Spójność z celami rewitalizacji	**<u>Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska</u>** *Kierunek 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji*

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych – 1 szt. rocznie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Impreza plenerowa na otwartej przestrzeni nie stwarzająca barier dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych, osób z ograniczeniami ruchu, osób z niepełnosprawnościami.
Czas realizacji (kwartał, rok)	Impreza cykliczna w II kwartale w latach 2022 - 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	60 000,00 zł rocznie
Potencjalne źródła finansowania	Środki własne (100%) – z możliwością pozyskania finansowania zewnętrznego w ramach FEŁ 2027

Karta przedsięwzięcia nr PP9

Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Letnie Granie**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko - Wydział Informacji i Promocji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie będzie realizowane przy ul. Reymonta w Radomsku i będzie skierowane do mieszkańców wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Przedsięwzięcie odpowiada na problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. W diagnozie sfery społecznej problem został wyrażony w sposób pośredni poprzez niską wartość wskaźnika obrazującego liczbę NGO oraz liczbę projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego. <u>Główny cel projektu:</u> Projekt służy przede wszystkim podniesieniu poziomu integracji społecznej. Przyczynia się do zwiększenia oferty kulturalnej w mieście, dając większe możliwości spędzania czasu wolnego. Jego celem nadrzędnym jest więc aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, włączenie ich w życie społeczne miasta. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Projekt realizowany przez organizacje pozarządowe, które zostaną wyłonione w drodze konkursu. Podczas imprezy plenerowej odbędą się koncerty, występy artystyczne, animacje dla dzieci i młodzieży oraz otwarte konkursy dla wszystkich uczestników.
Spójność z celami	**<u>Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska</u>**

rewitalizacji	*Kierunek 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych – 1 szt. rocznie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Impreza plenerowa na otwartej przestrzeni nie stwarzająca barier dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych, osób z ograniczeniami ruchu, osób z niepełnosprawnościami.
Czas realizacji (kwartał, rok)	Impreza cykliczna w II kwartale w latach 2022 - 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	80 000,00 zł rocznie
Źródła finansowania	Środki własne (100%) – z możliwością pozyskania finansowania zewnętrznego w ramach FEŁ 2027

Karta przedsięwzięcia nr PP10	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Jarmark bożonarodzeniowy**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko - Wydział Informacji i Promocji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane będzie na ul. Reymonta w Radomsku, a jego beneficjentami będą wszyscy mieszkańcy trzech podobszarów rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Przedsięwzięcie odpowiada na problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. W diagnozie sfery społecznej problem został wyrażony w sposób pośredni poprzez niską wartość wskaźnika obrazującego liczbę NGO oraz liczbę projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego. <u>Główny cel projektu:</u> Projekt służy przede wszystkim podniesieniu poziomu integracji społecznej. Przyczynia się do zwiększenia oferty kulturalnej w mieście, dając większe możliwości spędzania czasu wolnego. Jego celem nadrzędnym jest więc aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, włączenie ich w życie społeczne miasta. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Projekt realizowany przez organizacje pozarządowe, które zostaną wyłonione w drodze konkursu. Podczas imprezy plenerowej odbędzie się jarmark z artykułami spożywczymi i dekoracjami świątecznymi, koncerty kolęd oraz występy artystyczne.

Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych – 1 szt. rocznie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Impreza plenerowa na otwartej przestrzeni nie stwarzająca barier dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych, osób z ograniczeniami ruchu, osób z niepełnosprawnościami.
Czas realizacji (kwartał, rok)	Impreza cykliczna w IV kwartale w latach 2022 - 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	50 000,00 zł rocznie
Źródła finansowania	Środki własne (100%) – z możliwością pozyskania finansowania zewnętrznego w ramach FEŁ 2027

Karta przedsięwzięcia nr PP11	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Jarmark wielkanocny**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko - Wydział Informacji i Promocji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane będzie na ul. Reymonta w Radomsku, a jego beneficjentami będą wszyscy mieszkańcy trzech podobszarów rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. W diagnozie sfery społecznej problem został wyrażony w sposób pośredni poprzez niską wartość wskaźnika obrazującego liczbę NGO oraz liczbę projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego. Główny cel projektu: Projekt służy przede wszystkim podniesieniu poziomu integracji społecznej. Przyczynia się do zwiększenia oferty kulturalnej w mieście, dając większe możliwości spędzania czasu wolnego. Jego celem nadrzędnym jest więc aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, włączenie ich w życie społeczne miasta. Zakres realizowanych zadań: Projekt realizowany przez organizacje pozarządowe, które zostaną wyłonione w drodze konkursu. Podczas imprezy plenerowej odbędzie się jarmark z artykułami spożywczymi, koncerty oraz występy artystyczne.

Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych – 1 szt. rocznie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Impreza plenerowa na otwartej przestrzeni nie stwarzająca barier dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych, osób z ograniczeniami ruchu, osób z niepełnosprawnościami.
Czas realizacji (kwartał, rok)	Impreza cykliczna w I lub II kwartale w latach 2022 - 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	30 000,00 zł rocznie
Źródła finansowania	Środki własne (100%) – z możliwością pozyskania finansowania zewnętrznego w ramach FEŁ 2027

Karta przedsięwzięcia nr PP12

Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Poprawa funkcji gospodarczo-społecznej na obszarze rewitalizacji**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Osoba prywatna
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie będzie realizowane na podobszarze Centrum: 97-500 Radomsko, ul. Tysiąclecia 8, Obręb 18, działki 297/8 i 287/2, Akt notarialny Repertorium nr 3991/93 r.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Główny cele projektu: Zakres realizowanych zadań: Przeznaczenie w/w działek pod usługi, handel, biurowe, mała gastronomia i mieszkalne. Po uchwaleniu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania m. R-ska" oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla tego terenu.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.4. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości*

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie: - likwidacja barier architektonicznych- budynki parterowe
Czas realizacji (kwartał, rok)	-
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	-
Źródła finansowania	-

Karta przedsięwzięcia nr PP13	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Projekt realizowany będzie w siedzibie CRiPR przy ul. Reymonta 12 w Radomsku, a jego beneficjentami będą mieszkańcy wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem wymagający wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości. W diagnozie sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji przedstawiały go niekorzystne wartości wskaźnika obrazujące niską przedsiębiorczość mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy w porównaniu z mieszkańcami innych dzielnic Radomska wykazują mniejszą aktywność zawodową. Dotyczy to m.in. osób w wieku 50+, które jako grupa narażona na marginalizację z powodu wieku została wskazana jako ta, do której warto skierować pomoc. Inną grupą wymagającą wsparcia w zakresie przedsiębiorczości są osoby z niepełnosprawnościami. Ponadto obszar rewitalizacji cechuje wyższy stopień bezrobocia i ubóstwa. Zdiagnozowane problemy społeczne dotyczą osób nieaktywnych zawodowo, o niskich kompetencjach i wykształceniu. Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji. Działanie to przyniesie bezpośrednie korzyści Cechowi Rzemieślników i Przedsiębiorców w Radomsku, ale także mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Aktywny rozwój przedsiębiorczości może sprawić, że centrum miasta stanie się atrakcyjniejsze dla przedsiębiorców. Będą oni chętniej rozwijali swoją działalność na obszarze rewitalizacji, chętniej będą w niego inwestować, chętniej wynajmą lokale, które dziś stoją

	opustoszałe. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie pozytywnie na wizerunek obszaru rewitalizacji, jako na miejsce idealne do prowadzenia biznesu. Zakres realizowanych zadań: W ramach przedsięwzięcia będą organizowane szkolenia i kursy zarówno dla przedsiębiorców zrzeszonych w Cechu jak i przedsiębiorców działających na terenie miasta Radomska oraz w jego najbliższej okolicy**.**
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1.4. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem – 35 os., w tym: Podobszar Centrum – 15 osób Podobszar Kopiec – 10 osób Podobszar Młodzowy – 10 osób Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 5 szt., w tym: Podobszar Centrum – 3 szt. Podobszar Kopiec – 1 szt. Podobszar Młodzowy – 1 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Uczestnicy projektu będą mieć zapewnioną dostępność architektoniczną, informacyjno-komunikacyjna, dostępność cyfrową, wsparcie drugiej osoby i odpowiednich instytucji i urzędów – w tym również w opiece nad dziećmi wymagającymi opieki, w opiece nad osobami niesamodzielnymi i zależnymi – zgodnie z zasadami równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : IV kwartał 2022 - IV kwartał 2023 Podobszar Kopiec : IV kwartał 2022 - IV kwartał 2023 Podobszar Młodzowy: IV kwartał 2022- IV kwartał 2023
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 25 000,00 zł Podobszar Kopiec: 12 500,00 zł Podobszar Młodzowy: 12 500,00 zł **Razem**: 50 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027(85%), środki własne (15%)

Karta przedsięwzięcia nr PP14	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest realizowane na podobszarze Centrum, Kopiec i Młodzowy

Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem dostępności przestrzeni publicznych dla wszystkich mieszkańców, który w diagnozie sfery społecznej jest wyrażony poprzez liczbę osób niepełnosprawnych oraz liczbę osób w wieku powyżej 75 lat zamieszkujących obszar rewitalizacji. Realizacja projektu wpłynie również na poprawę wartości wskaźników związanych ze znacznymi przekroczeniami w liczbie wykroczeń na obszarze rewitalizacji. Dodatkowo projekt odpowiada na niewielkie powierzchnie zieleni urządzonej oraz bardzo niski wskaźniki wyrażający długość ścieżek rowerowych dostępnych na wszystkich trzech podobszarach rewitalizacji. Przedsięwzięcie będzie miało wpływ na zidentyfikowane problemy ze złym stanem technicznym zabudowy podobszaru Centrum oraz na złą jakość powietrza zdiagnozowaną na cały wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Główny cel projektu: Jest to wiodące, modelowe przedsięwzięcie realizowane w ramach GPR Miasta Radomska. Głównym celem projektu jest zwiększenie i poprawa dostępności rekreacyjno-wypoczynkowych, bezpieczeństwa i jakości przestrzeni publicznych wraz z rozwojem pieszo-rowerowej infrastruktury komunikacyjnej, co pozwoli zaspokoić potrzeby osób przemieszczających się w przestrzeni miasta, w tym przede wszystkim osób o szczególnych potrzebach. Przeprowadzone prace budowlane, remontowe i modernizacyjne doprowadzą do poprawy jakości i spójności przestrzennej obszaru rewitalizacji oraz będą miały pozytywny wpływ poprawę środowiska naturalnego przez m.ni. wyłączenie części ciągów komunikacyjnych z ruchu kołowego, uspokojenie ruchu, rozbudowanie infrastruktury rowerowej oraz wprowadzenie terenów zielonych i rekreacyjnych w przestrzeń obszaru rewitalizacji. Głównym celem projektu jest powstanie miejsc rekreacji dla rodzin oraz strefy przeznaczone wyłącznie dla pieszych oraz rowerzystów, jak również miejsce rozrywki dla wszystkich grup odbiorców, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami, w formie bulwaru. W ramach przedsięwzięcia powstaną ścieżki rowerowe i ciągi piesze, w tym stanowiące połączenie z terenami zielonymi. Realizacja przedsięwzięcia, zgodnie z założeniami GPR, umożliwi korzystanie z przestrzeni objętej projektem większej grupie mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami m.in. osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, jak również będzie miała pozytywny wpływ na wizerunek i identyfikację obszaru rewitalizacji przez mieszkańców miasta. Zakres realizowanych zadań: Planowany projekt zakłada przebudowę dróg polegająca na poprawie standardu komunikacji pieszo-rowerowej, w tym realizacji ścieżek rowerowych oraz chodników z zastosowaniem kompleksowych w skali obszaru rewitalizacji rozwiązań technicznych i materiałowych. W ramach inwestycji powstaną bulwary nad rzeką Radomką w Alei Jana Pawła II ~~na odcinku od ulicy Reymonta do ulicy Kościuszki~~, wraz z umocnieniem koryta rzeki i rozwiązaniami inżynierskimi w zakresie regulacji przepływu oraz kładkami i ścieżkami pieszo-rowerowymi. W celu poprawy dostępności obszarów rewitalizowanych nastąpi przebudowa placu 3 Maja wraz ze zmianą organizacji ruchu poprzez wykluczenie ruchu samochodowego na przedłużeniu ul. Wyszyńskiego oraz rewaloryzacja i rewitalizacja zieleni i nawierzchni w południowej części placu. Również przebudowie ulegną ciągi komunikacyjne ul. Reymonta i ul. Piłsudskiego w celu uspokojenia ruchu. W ramach realizacji przedsięwzięcia powstaną również miejsca rekreacji wraz z obiektami i urządzeniami obsługi ruchu pieszo-rowerowego, w tym: wypożyczalnie rowerów miejskich, hulajnóg elektrycznych lub innych pojazdów elektrycznych i innych urządzeń transportu osobistego (UTO), stacje ładowania pojazdów i urządzeń transportu osobistego, samoobsługowe stanowiska naprawy rowerów, solarne meble miejskie, itp. Całość projektu uzupełni rewaloryzacja i rewitalizacja terenów zieleni urządzonej poprzez wykonanie terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej (parków, skwerów, zieleńców) wraz z urządzeniami rekreacji takimi, jak: place zabaw, siłownie plenerowe i inne urządzenia sportowo-rekreacyjne. Z uwagi na zakres i skalę planowanych w ramach

	projektu działań przedsięwzięcie będzie realizowane etapami. I etap obejmie interwencję na podobszarze Centrum, II etap – działania na podobszarze Kopiec, III etap – na podobszarze Młodzowy.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska dzięki zwiększeniu jego dostępności** *Kierunek 1. Poprawa dostępności terenów publicznych poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w ha – 7,32 ha, w tym: Podobszar Centrum – 2,15 ha Podobszar Kopiec – 4,87 ha Podobszar Młodzowy – 0,30 ha Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 19 szt., w tym: Podobszar Centrum – 10 szt. Podobszar Kopiec – 4 szt. Podobszar Młodzowy – 5 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zostaną zlikwidowane bariery architektoniczne w ciągach komunikacyjnych, wyposażenie miejsc odpoczynku m.in. w obiekty malej architektury, meble miejskie spełniające wymagania projektowania uniwersalnego o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, jak również zastosowane zostaną nawierzchnie i rozwiązania techniczne w ciągach komunikacyjnych zgodnych z zasadami projektowania uniwersalnego.
Czas realizacji	Podobszar Centrum : I kwartał 2022 - IV kwartał 2030 Podobszar Kopiec : I kwartał 2025 - IV kwartał 2030 Podobszar Młodzowy: I kwartał 2027- IV kwartał 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum – 25 490 487,00 zł, w tym: – realizacja zieleni urządzonej, zagospodarowanie placów, skwerów, itp. – 4 450 500,00 zł – realizacja punktów obsługi ruchu pieszo-rowerowego (wypożyczalnie rowerów, stacje ładowania, itp.) – 1 110 000,00 zł – realizacja ścieżek rowerowych oraz komunikacji pieszej – 2 243 690,00 zł, – przebudowa ulic – 12 524 025,00 zł, – bulwar – 467 460,00 zł przebudowa ulic mająca na celu uspokojenie ruchu – 1 999 372,00 zł, – kładki nad rzeką – 2 695 440,00 zł Podobszar Kopiec – 22 214 135,00 zł, w tym: – realizacja zieleni urządzonej, zagospodarowanie placów, skwerów, itp. – 10 080 900,00 zł – realizacja punktów obsługi ruchu pieszo-rowerowego (wypożyczalnie rowerów, stacje ładowania, itp.) – 740 000,00 zł – realizacja ścieżek rowerowych oraz komunikacji pieszej – 4 607 773,00 zł, – przebudowa ulic – 6 785 462,00 zł. Podobszar Młodzowy – 10 130 060,00 zł, w tym: – realizacja zieleni urządzonej, zagospodarowanie placów, skwerów, itp. – 630 936,00 zł – realizacja punktów obsługi ruchu pieszo-rowerowego (wypożyczalnie rowerów, stacje ładowania, itp.) – 925 000,00 zł

	– realizacja ścieżek rowerowych oraz komunikacji pieszej – 7 519 098,00 zł, – przebudowa ulic – 1 055 026,00 zł. **Razem**: **57 834 682,00 zł**
Potencjalne źródła finansowania	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności Komponent B3.4.1. Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast/środki własne miasta Radomska/FEŁ 2027

Karta przedsięwzięcia nr PP15	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM, KOPIEC, MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane na podobszarze Centrum oraz podobszarze Kopiec – ul. Kościuszki (od przejazdu kolejowego do ul. Krasickiego) oraz ul. Narutowicza (od ul. Kościuszki do ul. Kraszewskiego); Przedsięwzięcie realizowane na podobszarze Centrum – ul. Piastowska (od ul. Krakowskiej do ul. Tysiąclecia); Przedsięwzięcie realizowane na podobszarze Młodzowy – ul. Sierakowskiego, ul. Krasickiego (od ul. Kościuszki do ul. ks. Kościowa) oraz ul. Brzeźnicka (od ul. Krakowskiej do ul. ks. Kościowa).
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie</u>: Przedsięwzięcie odpowiada na problem dostępności przestrzeni publicznych dla wszystkich mieszkańców, który w diagnozie sfery społecznej jest wyrażony poprzez liczbę osób niepełnosprawnych oraz liczbę osób w wieku powyżej 75 lat zamieszkujących obszar rewitalizacji. Realizacja projektu wpłynie również na poprawę wartości wskaźników związanych ze znacznymi przekroczeniami w liczbie wykroczeń na obszarze rewitalizacji. Dodatkowo modernizacja oświetlenia ulicznego poprawi jakość przestrzeni publicznej, a tym samym przyczyni się do zmniejszenia jej postępującej degradacji. <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, co pozwoli zaspokoić potrzeby osób przemieszczających się w przestrzeni miasta, w tym przede wszystkim osób o szczególnych potrzebach. Przeprowadzone prace modernizacyjne doprowadzą do poprawy jakości i spójności przestrzennej obszaru rewitalizacji oraz będą miały pozytywny wpływ poprawę środowiska naturalnego przez zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Realizacja przedsięwzięcia, zgodnie z założeniami GPR, umożliwi korzystanie z przestrzeni objętej projektem większej grupie mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób niedowidzących, jak również będzie miała pozytywny wpływ na wizerunek i identyfikację obszaru rewitalizacji przez mieszkańców miasta. <u>Zakres realizowanych zadań</u>: Planowany projekt zakłada zwiększenie dostępności oraz atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia, w tym wymianę kabli oświetleniowych,

	słupów latarni oraz opraw oświetleniowych na energooszczędne wraz z redukcją ich mocy.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska dzięki zwiększeniu jego dostępności** *Kierunek 1. Poprawa dostępności terenów publicznych poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji sztuk	Długość wybudowanych/przebudowanych dróg na podobszarze Centrum – 0,931 km Długość wybudowanych/przebudowanych dróg na podobszarze Kopiec – 0,735 km Długość wybudowanych/przebudowanych dróg na podobszarze Mlodzowy – 3,234 km
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami, seniorów, osób niedowidzących. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy widoczności oraz do zwiększenia bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych.
Czas realizacji (kwartał, rok)	Podobszar Centrum : I kwartał 2022 - IV kwartał 2023 Podobszar Kopiec : I kwartał 2022 - IV kwartał 2023 Podobszar Młodzowy: IV kwartał 2022- IV kwartał 2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Podobszar Centrum: 362 000,00 zł Podobszar Kopiec: 290 000,00 zł Podobszar Młodzowy: 1 280 000,00 zł **Razem**: **1 932 000,00 zł**
Źródła finansowania	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (50%); środki własne (50%)

Karta przedsięwzięcia nr PP16

Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Radomsko
Lokalizacja przedsięwzięcia	Specjalna Strefa Rewitalizacji zostanie utworzona na podobszarze Centrum
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę problemu złego stanu technicznego budynków mieszkalnych oraz usługowych oraz pośrednio wpłynie na polepszenie jakości przestrzeni publicznej podobszaru Centrum. Przedsięwzięcie odpowiada na problem

	niskiej dostępności zabudowy podobszaru Centrum w sytuacji wysokiej koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności (seniorów praz niepełnosprawnych) zamieszkujących obszar rewitalizacji. Główny cel projektu: Istotnym problemem podobszaru rewitalizacji Centrum jest duża liczba budynków w złym stanie technicznym oraz pustostanów należących do właścicieli prywatnych. Narzędziem umożliwiającym rozwiązanie tego problemu są dotacje do remontów obowiązujące w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR), która zostanie ustanowiona na podobszarze Centrum na okres 10 lat i zostanie przyjęta uchwałą stanowiącą akt prawa miejscowego. Głównym celem projektu jest poprawa stanu technicznego zabudowy podobszaru Centrum, a tym samym ograniczenie degradacji przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji. Przeprowadzone remonty poprawią dostępność i bezpieczeństwo modernizowanych obiektów, a także wpłyną na poprawę jakości życia na obszarze rewitalizacji, w szczególności licznie zamieszkującym tu seniorom i osobom z niepełnosprawnościami. Odnowa obiektów objętych programem dotacji będzie miała pozytywny wpływ na wizerunek i identyfikację obszaru rewitalizacji przez mieszkańców miasta. Zakres realizowanych zadań: Planowany projekt zakłada przeprowadzenie niezbędnych robót budowlanych polegających, zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na remoncie lub przebudowie, pracach konserwatorskich i restauratorskich w rozumieniu art. 3 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282, 782 i 1378) w odniesieniu do nieruchomości niewpisanych do rejestru zabytków. Dotacje będą skierowane do właścicieli nieruchomości lub użytkowników wieczystych nieruchomości położonych na obszarze SSR, zaś dotacjobiorcy będą wyłaniani w organizowanym każdego roku konkursie. Wysokość dotacji nie przekroczy 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac remontowych. Szacowana wysokość środków przeznaczanych na finansowanie programu dotacji – 500 tys. zł rocznie.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 1. Poprawa dostępności terenów publicznych poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni obszaru rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich - 50 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 50 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do likwidacji barier architektonicznych oraz zwiększenia bezpieczeństwa dla wszystkich grup mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.
Czas realizacji	I kwartał 2023 - IV kwartał 2032
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	5 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki własne (100%)

Karta przedsięwzięcia nr PP17	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez modernizację Muzeum Regionalnego w Radomsku**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Muzeum Regionalne im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest realizowane na podobszarze Centrum – ul. Narutowicza 1, 97-500 Radomsko, działka nr 126/1, obręb 18; decyzją TG-7224-4/3/00 Zarządu Miasta Radomska z dnia 12.07.2000 r. Muzeum nabyło prawo użytkowania wieczystego w/w gruntu
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie</u>: Przedsięwzięcie odpowiada na problem dostępności dla wszystkich mieszkańców do obiektów publicznych, który w diagnozie sfery społecznej wyraża wysoka wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób niepełnosprawnych oraz liczbę osób w wieku powyżej 75 lat zamieszkujących obszar rewitalizacji. Dodatkowo jednym z problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji jest duża liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę wartości wskaźnika obrazującego sytuację kryzysową w zakresie złego stanu technicznego obiektów zabytkowych oraz poprawi jakość przestrzeni publicznej podobszaru Centrum. <u>Główny cel projektu</u>: Budynek muzeum jest jednym z najważniejszych zabytków kultury miasta, istotnym i nieodłącznym elementem zabudowy urbanistycznej podobszaru Centrum. Stanowi też wizytówkę Radomska. Jako obiekt zabytkowy, stanowiąc ważny potencjał miasta, wymaga kontynuacji działań związanych z ochroną, a także dostosowaniem do nowych funkcji. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez poprawę stanu technicznego i infrastruktury budynku muzeum. Przeprowadzona modernizacja poprawi dostępność i bezpieczeństwo tego obiektu kultury, a tym samym pozwoli zaspokoić potrzeby odwiedzających placówkę, w tym przede wszystkim osób o szczególnych potrzebach. Dzięki temu placówka zyska nowe grupy odbiorców, w tym mieszkańców wszystkich podobszarów rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwią wzbogacenie oferty kulturalnej i wprowadzenie nowych inicjatyw, co powinno przełożyć się na wzrost atrakcyjności muzeum, które zgodnie z założeniem GPR ma pełnić funkcję aktywizacyjną dla zidentyfikowanych grup mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznych, m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, jak i młodych mieszkańców pochodzących z rodzin wymagających wsparcia. Tak więc głównym celem planowanego przedsięwzięcia jest doprowadzenie do powstania innowacyjnej infrastruktury muzealnej i pozbycia się istniejących przeszkód w działaniach służących rozpowszechnianiu i podtrzymywaniu dorobku kulturalnego poprzednich pokoleń. Odnowa muzeum będzie miała pozytywny wpływ na wizerunek i identyfikację obszaru rewitalizacji przez mieszkańców miasta. <u>Zakres realizowanych zadań</u>: Planowany projekt zakłada likwidację barier architektonicznych, a także przeprowadzenie innych niezbędnych robót budowlanych, w tym odnowy elewacji,

	wymiany rynien i rur spustowych, stolarki okienno-drzwiowej budynku, naprawy balkonu, likwidacji zawilgoceń, przebudowy szatni i galerii muzeum. W fazie wstępnym projektu zostaną przeprowadzone też konieczne w obiektach zabytkowych badania archeologiczne mające na celu stwierdzenie istnienia piwnic i weryfikację informacji dotyczących pochówków ofiar zbrodni komunistycznych.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska dzięki zwiększeniu jego dostępności** *Kierunek 2. Poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów publicznych na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. Liczba osób korzystających z obiektów kultury objętych wsparciem – 200 os. rocznie Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych – 4 rocznie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Oferta Muzeum Regionalnego jest skierowana do jak najszerszego grona odbiorców bez względu na płeć, rasę, stopień niepełnosprawności czy pochodzenie, a zatem przyczynia się do realizacji zasady równych szans i dzięki różnorodności usług zapobiega wszelkiej dyskryminacji pod względem płci, rasy czy pochodzenia danej osoby. Realizacja projektu przyczyni się do udostępnienia powierzchni wystawienniczych wszystkim grupom odbiorców w tym osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach projektu planuje się likwidacje barier w dostępności parteru budynku w części muzealnej, wyposażenie w system do audiodeskrypcji także przyczyni się do zwiększenia dostępności placówki osobom ze szczególnymi potrzebami.
Czas realizacji (kwartał, rok)	I kwartał 2023 - IV kwartał 2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	1 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (50%); środki własne (50%)

Karta przedsięwzięcia nr PP18

Nazwa podobszaru rewitalizacji	KOPIEC
Nazwa przedsięwzięcia	**Zwiększenie dostępności do usług Miejskiej Biblioteki Publicznej poprzez kompleksową modernizację obiektu wraz z budową windy zewnętrznej**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miejska Biblioteka Publiczna w Radomsku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest realizowane na podobszarze Kopiec – ul. Narutowicza 4, 97-500 Radomsko, nr działki: 104/2. Działka gruntu w użytkowaniu wieczystym oraz stanowiące odrębną nieruchomość budynki (KW PT1R/00039774/5)

Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Przedsięwzięcie odpowiada na problem dostępności dla wszystkich mieszkańców do obiektów publicznych, który w diagnozie sfery społecznej wyraża wysoka wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób niepełnosprawnych oraz liczbę osób w wieku powyżej 75 lat zamieszkujących obszar rewitalizacji. Dodatkowo realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę jakości przestrzeni publicznej podobszaru Kopiec. Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez poprawę stanu technicznego i infrastruktury budynku biblioteki wraz z dobudowaniem windy zewnętrznej. Przeprowadzona modernizacja poprawi dostępność i bezpieczeństwo obiektu kultury, a tym samym pozwoli zaspokoić potrzeby odwiedzających placówkę, w tym przede wszystkim osób o szczególnych potrzebach. Dzięki temu placówka zyska nowe grupy odbiorców, w tym mieszkańców wszystkich podobszarów rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwią poszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej i zwiększenie różnorodności działań kulturalno-oświatowych, co powinno przełożyć się na wzrost atrakcyjności biblioteki, która zgodnie z założeniem GPR ma pełnić funkcję aktywizacyjną dla zidentyfikowanych grup mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznych, m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, jak i młodych mieszkańców pochodzących z rodzin wymagających wsparcia. W związku z powyższym głównym celem planowanego przedsięwzięcia jest doprowadzenie do powstania innowacyjnej infrastruktury i pozbycia się istniejących przeszkód w działaniach służących rozpowszechnianiu i podtrzymywaniu dorobku kulturalnego biblioteki. Odnowa biblioteki będzie miała pozytywny wpływ na wizerunek i identyfikację obszaru rewitalizacji przez mieszkańców miasta. Zakres realizowanych zadań: Planowany projekt zakłada likwidację barier architektonicznych m.in. poprzez dobudowanie windy zewnętrznej, jak również wykonanie niezbędnych robót budowlanych, w tym odnowy elewacji wraz z termomodernizacją.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska dzięki zwiększeniu jego dostępności** *Kierunek 2. Poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów publicznych na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. Liczba osób korzystających z obiektów kultury objętych wsparciem - 100 os. rocznie Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych - 2 rocznie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Oferta oraz działania prowadzone w Bibliotece Miejskiej są skierowane do jak najszerszego grona odbiorców bez względu na płeć, rasę, stopień niepełnosprawności czy pochodzenie, a zatem przyczynia się do realizacji zasady równych szans i dzięki różnorodności usług zapobiega wszelkiej dyskryminacji pod względem płci, rasy czy pochodzenia danej osoby. Realizacja projektu przyczyni się do udostępnienia powierzchni bibliotecznych wszystkim grupom odbiorców, w tym osób ze szczególnym potrzebami. W ramach projektu planuje się likwidację bariery związanej z dostępnością poprzez budowę windy zewnętrznej.
Czas realizacji (kwartał, rok)	IV kwartał 2023 - IV kwartał 2030

Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	9 500 000,00 zł
Źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (50%); środki własne (50%)

Karta przedsięwzięcia nr PP19	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę strefy rekreacyjno-wypoczynkowej**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest realizowane na podobszarze Młodzowy – ul. Sadowa 7, 7A, 7B, 7C, 7D, 97-500 Radomsko, nr działki 285/13, 285/14, 285/17, 285/18, 285/19 nr obrębu 15, wł. Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie</u>: Przedsięwzięcie odpowiada na problem dostępności przestrzeni publicznych dla wszystkich mieszkańców, który w diagnozie sfery społecznej jest wyrażony poprzez liczbę osób niepełnosprawnych oraz liczbę osób w wieku powyżej 75 lat zamieszkujących obszar rewitalizacji. Realizacja projektu wpłynie również na poprawę bezpieczeństwa, w tym wartości wskaźnika związanego m.in. z czynami karalnymi osób nieletnich. Dodatkowo budowa strefy rekreacyjno-wypoczynkowej poprawi jakość przestrzeni publicznej, a tym samym przyczyni się do zmniejszenia jej postępującej degradacji. <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, co pozwoli zaspokoić potrzeby osób przemieszczających się w przestrzeni miasta, w tym przede wszystkim osób o szczególnych potrzebach. Budowa strefy rekreacyjno-wypoczynkowej doprowadzi do poprawy jakości i spójności przestrzennej obszaru rewitalizacji oraz umożliwi rozwój form wypoczynku, spędzania czasu wolnego, dostępu do sportu, kultury i edukacji, profilaktyki i usług zdrowotnych oraz inne działania zwiększające aktywność i integrację grup społecznych. Realizacja przedsięwzięcia, zgodnie z założeniami GPR, umożliwi korzystanie z przestrzeni objętej projektem większej grupie mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, będzie miała pozytywny wpływ na poprawę sprawności ruchowej i kondycji fizycznej mieszkańców, jak również przyczyni się do pozytywnej zmiany wizerunku i identyfikacji obszaru rewitalizacji przez mieszkańców miasta. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Planowany projekt zakłada zwiększenie dostępności oraz atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez budowę placu zabaw oraz siłowni zewnętrznej. Oprócz tego w ramach realizacji przedsięwzięcia uporządkowana i zagospodarowana zostanie przestrzeń publiczna poprzez wykonanie ścieżek pieszych umożlwiających dojście do obiektu rekreacyjno-sportowego, oświetlenia umożlwiającego korzystanie z obiektu o różnych porach dnia oraz zwiększającego bezpieczeństwo mieszkańców oraz wykonane

	zostaną nasadzenia zieleni wraz z małą architekturą zwiększające funkcjonalność powstałego obiektu dla szerszej grupy odbiorców.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 2. Poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów publicznych na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy jakości oraz do zwiększenia bezpieczeństwa i komfortu w przemieszczaniu się w przestrzeniach publicznych.
Czas realizacji (kwartał, rok)	II kwartał 2024 - IV kwartał 2024
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	250 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	środki własne (100%)

Karta przedsięwzięcia nr PP20	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie będzie realizowane na podobszarze Młodzowy.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Głównym problemem obszaru rewitalizacji zdiagnozowanym zarówno w sferze technicznej, funkcjonalno-przestrzennej jak i środowiskowej jest ponadprzeciętna liczba budynków komunalnych ogrzewanych za pomocą indywidualnych źródeł ciepła niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę wartości wskaźnika obrazującego sytuację kryzysową w zakresie liczby budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej, liczby lokali w

	zasobie komunalnym (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych paliwami stałymi oraz liczby dni z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w µg/m3. A co za tym idzie doprowadzi do ograniczenia niskiej emisji oraz poprawy jakości powietrza podobszaru Młodzowy. Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest zmniejszenie niskiej emisji pyłów do atmosfery oraz poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby budynków obsługiwanych za pomocą miejskiej sieci ciepłowniczej. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców poprzez minimalizację przypadków zatrucia tlenkiem węgla, wybuchów czy pożarów. Zakres realizowanych zadań: Planowany projekt zakłada budowę nowych odcinków sieci ciepłowniczej w celu przyłączenia nowych odbiorców oraz budowa przyłączy do nowych odbiorców.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 3.1. Poprawa jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 15 szt. Długość wybudowanej sieci c.o. – 600 m
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez zapewnienie centralnego bezobsługowego źródła ciepła, co w znaczący sposób odciąży te osoby z obowiązku zapewnienia i obsługi indywidualnych źródeł ciepła (wyeliminowanie konieczności noszenia/dostarczania opału do lokali mieszkalnych). Ogrzewanie c.o. oznacza eliminację węgla, co przekłada się na poprawę jakości powietrza, poprawiając jakość życia dla starszych i chorych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Czas realizacji (kwartał, rok)	II kwartał 2024 - IV kwartał 2028
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	1 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027(45%), Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (45%), środki własne (10%)

Karta przedsięwzięcia nr PP21	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Centrum**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.

Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie będzie realizowane na podobszarze Centrum.
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Głównym problemem obszaru rewitalizacji zdiagnozowanym zarówno w sferze technicznej, funkcjonalno-przestrzennej jak i środowiskowej jest ponadprzeciętna liczba budynków komunalnych ogrzewanych za pomocą indywidualnych źródeł ciepła niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę wartości wskaźnika obrazującego sytuację kryzysową w zakresie liczby budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej, liczby lokali w zasobie komunalnym (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych paliwami stałymi oraz liczby dni z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w µg/m3. A co za tym idzie doprowadzi do ograniczenia niskiej emisji oraz poprawy jakości powietrza podobszaru Centrum. Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest zmniejszenie niskiej emisji pyłów do atmosfery oraz poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby budynków obsługiwanych za pomocą miejskiej sieci ciepłowniczej. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców poprzez minimalizację przypadków zatrucia tlenkiem węgla, wybuchów czy pożarów. Zakres realizowanych zadań: Planowany projekt zakłada budowę nowych odcinków sieci ciepłowniczej w celu przyłączenia nowych odbiorców oraz budowa przyłączy do nowych odbiorców. podobszarze rewitalizacji. W tym celu zostanie wybudowanych 600 m sieci ciepłowniczej
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 3.1. Poprawa jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 20 szt. Długość wybudowanej sieci c.o. – 800 m
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez zapewnienie centralnego bezobsługowego źródła ciepła, co w znaczący sposób odciąży te osoby z obowiązku zapewnienia i obsługi indywidualnych źródeł ciepła (wyeliminowanie konieczności noszenia/dostarczania opału do lokali mieszkalnych). Ogrzewanie c.o. oznacza eliminację węgla, co przekłada się na poprawę jakości powietrza, poprawiając jakość życia dla starszych i chorych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Czas realizacji (kwartał, rok)	II kwartał 2024 - IV kwartał 2028
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	1 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027(45%), Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (45%), środki własne (10%)

Karta przedsięwzięcia nr PP22	
Nazwa podobszaru rewitalizacji	CENTRUM
Nazwa przedsięwzięcia	**Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest realizowane na podobszarze Centrum: 1) ul. Przedborska 1, 97-500 Radomsko, nr działki 129 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko 2) ul. Warszyca 4, 97-500 Radomsko, nr działki 40 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko 3) Plac 3 Maja 5, 97-500 Radomsko, nr działki 121/13 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko 4) ul. Przedborska 14, 97-500 Radomsko, nr działki 210 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko 5) ul. Warszyca 1, 97-500 Radomsko, nr działki 63 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko 6) ul. Kościuszki 7a, 97-500 Radomsko, nr działki 33/1 nr obrębu 18, wł. Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o. 7-8) ul. Przedborska 8, 97-500 Radomsko, nr działki 228/6 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko 9) ul. Piłsudskiego 44, 97-500 Radomsko, nr działki 77 nr obrębu 25, wł. Gmina Miasta Radomsko 10) Plac 3 Maja 5B, 97-500 Radomsko, nr działki 121/13 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko.
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Jednym z problemów sfery technicznej zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji jest duża liczba budynków komunalnych wymagających generalnych remontów. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę wartości wskaźnika obrazującego sytuację kryzysową w zakresie złego stanu technicznego tychże, jak również poprawi jakość i bezpieczeństwo zamieszkiwania w podobszarze Centrum. <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem projektu jest poprawa jakości miejsc zamieszkania poprzez podwyższenie standardu technicznego budynków. Modernizacja zmierzająca do poprawy efektywności energetycznej budynku ograniczy straty ciepła, a co za tym idzie również zmniejszy emisję gazów cieplarnianych CO2 oraz roczne zużycie energii pierwotnej. Przeprowadzone prace umożliwią również poprawę estetyki zabudowy oraz ogólnego wizerunku przestrzeni publicznych podobszaru rewitalizacji. Odnowione budynki komunalne przestaną być kojarzone z ubóstwem i patologią społeczną, co wpłynie pozytywnie na mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Planowany projekt zakłada docieplenie budynków, a także przeprowadzenie innych niezbędnych robót budowlanych, w tym odnowy elewacji, wymiany rynien i rur spustowych, stolarki okienno-drzwiowej budynku, likwidacji zawilgoceń, wymiany instalacji elektrycznej i oświetlenia na energooszczędne, modernizacji systemu grzewczego.

Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 3.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków położonych na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 20 szt. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich – 20 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez poprawę jakości zamieszkiwania oraz ograniczenie utraty ciepła z lokali mieszkalnych, co w znaczący sposób zmniejszy koszty eksploatacyjne (zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną).
Czas realizacji (kwartał, rok)	I kwartał 2024 - IV kwartał 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	9 565 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Bank Gospodarstwo Krajowego (50%); środki własne (50%)

Karta przedsięwzięcia nr PP23

Nazwa podobszaru rewitalizacji	MŁODZOWY
Nazwa przedsięwzięcia	**Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest realizowane na podobszarze Młodzowy: 1) ul. 11 Listopada 11B, 97-500 Radomsko, nr działki 95/35 nr obrębu 15, wł. Gmina Miasta Radomsko 2) ul. Młodzowska 1, 97-500 Radomsko, nr działki 193/3 nr obrębu 9, wł. Gmina Miasta Radomsko 3) ul. Krasickiego 24, 97-500 Radomsko, nr działki 172 nr obrębu 9, wł. Gmina Miasta Radomsko 4) ul. Krasickiego 14, 97-500 Radomsko, nr działki 192/2 nr obrębu 9, wł. Gmina Miasta Radomsko
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Jednym z problemów sfery technicznej zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji jest duża liczba budynków komunalnych wymagających generalnych remontów. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę wartości wskaźnika obrazującego sytuację kryzysową w zakresie złego stanu technicznego tychże, jak również poprawi jakość i bezpieczeństwo zamieszkiwania w podobszarze Młodzowy.

	Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest poprawa jakości miejsc zamieszkania poprzez podwyższenie standardu technicznego budynków. Modernizacja zmierzająca do poprawy efektywności energetycznej budynku ograniczy straty ciepła, a co za tym idzie również zmniejszy emisję gazów cieplarnianych CO2 oraz roczne zużycie energii pierwotnej. Przeprowadzone prace umożliwią również poprawę estetyki zabudowy oraz ogólnego wizerunku przestrzeni publicznych podobszaru rewitalizacji. Odnowione budynki komunalne przestaną być kojarzone z ubóstwem i patologią społeczną, co wpłynie pozytywnie na mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Zakres realizowanych zadań: Planowany projekt zakłada docieplenie budynków, a także przeprowadzenie innych niezbędnych robót budowlanych, w tym odnowy elewacji, wymiany rynien i rur spustowych, stolarki okienno-drzwiowej budynku, likwidacji zawilgoceń, wymiany instalacji elektrycznej i oświetlenia na energooszczędne, modernizacji systemu grzewczego.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 3.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków położonych na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 4 szt. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich – 4 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez poprawę jakości zamieszkiwania oraz ograniczenie utraty ciepła z lokali mieszkalnych, co w znaczący sposób zmniejszy koszty eksploatacyjne (zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną).
Czas realizacji (kwartał, rok)	I kwartał 2025 - IV kwartał 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	1 850 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Bank Gospodarstwo Krajowego (50%); środki własne (50%)

Karta przedsięwzięcia nr PP24

Nazwa podobszaru rewitalizacji	KOPIEC
Nazwa przedsięwzięcia	**Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec**
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o.

Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest realizowane na podobszarze Kopiec: 1) ul. Św. Rozalii 1, 97-500 Radomsko, nr działki 175/1 nr obrębu 11, wł. Gmina Miasta Radomsko 2) ul. Piramowicza 30, 97-500 Radomsko, nr działki 69 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 3) ul. Zgoda 10, 97-500 Radomsko, nr działki 47/2 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 4) ul. Kolejowa 3, 97-500 Radomsko, nr działki 175/1 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 5) ul. Reymonta 58, 97-500 Radomsko, nr działki 243 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 6) ul. Reymonta 56, 97-500 Radomsko, nr działki 6 nr obrębu 18, wł. Gmina Miasta Radomsko 7) ul. Św. Rozalii 36A, 97-500 Radomsko, nr działki 39/4 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 8) ul. Św. Rozalii 36B, 97-500 Radomsko, nr działki 39/1 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 9) ul. Św. Rozalii 36C, 97-500 Radomsko, nr działki 39/4 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 10) ul. Zgoda 13, 97-500 Radomsko, nr działki 47/2 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko 11) ul. ul. Zgoda 11, 97-500 Radomsko, nr działki 51 nr obrębu 10, wł. Gmina Miasta Radomsko
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Jednym z problemów sfery technicznej zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji jest duża liczba budynków komunalnych wymagających generalnych remontów. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę wartości wskaźnika obrazującego sytuację kryzysową w zakresie złego stanu technicznego tychże, jak również poprawi jakość i bezpieczeństwo zamieszkiwania w podobszarze Kopiec. Główny cel projektu: Głównym celem projektu jest poprawa jakości miejsc zamieszkania poprzez podwyższenie standardu technicznego budynków. Modernizacja zmierzająca do poprawy efektywności energetycznej budynku ograniczy straty ciepła, a co za tym idzie również zmniejszy emisję gazów cieplarnianych CO2 oraz roczne zużycie energii pierwotnej. Przeprowadzone prace umożliwią również poprawę estetyki zabudowy oraz ogólnego wizerunku przestrzeni publicznych podobszaru rewitalizacji. Odnowione budynki komunalne przestaną być kojarzone z ubóstwem i patologią społeczną, co wpłynie pozytywnie na mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Zakres realizowanych zadań: Planowany projekt zakłada docieplenie budynków, a także przeprowadzenie innych niezbędnych robót budowlanych, w tym odnowy elewacji, wymiany rynien i rur spustowych, stolarki okienno-drzwiowej budynku, likwidacji zawilgoceń, wymiany instalacji elektrycznej i oświetlenia na energooszczędne, modernizacji systemu grzewczego.
Spójność z celami rewitalizacji	**Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska** *Kierunek 3.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków położonych na obszarze rewitalizacji*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 11 szt. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich – 11 szt.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt służy zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez poprawę jakości zamieszkiwania oraz ograniczenie utraty ciepła z lokali mieszkalnych, co w znaczący sposób zmniejszy koszty eksploatacyjne (zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną).
Czas realizacji (kwartał, rok)	I kwartał 2026 - IV kwartał 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	10 650 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Bank Gospodarstwo Krajowego (50%); środki własne (50%)

5.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

W poniższej tabeli przedstawiono zbiorczą charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o rewitalizacji. Projekty te charakteryzuje mniejsza skali oddziaływania, ale ich realizacja jest pożądana ze względu na konieczność pełnego wdrożenia celów programu rewitalizacji. Realizacja tych projektów wpłynie pozytywnie na stan obszaru rewitalizacji. W tabeli ujęto również projekty, które nie były szczegółowo opracowane na etapie tworzenia gminnego programu rewitalizacji, ale są spójne z tym dokumentem, a ich realizacja przyczyni się do większego zintegrowania interwencji rewitalizacyjnej.

Tab. 33. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

Nazwa przedsięwzięcia uzupełniającego	Opis	Podmiot realizujący, ewentualne partnerstwa	Czas trwania przedsięwzięcia	Koszt i źródła finansowania
Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska				
PU1. Program oddłużania mieszkańców obszaru rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy wsparcia osób zagrożonych utratą mieszkania w związku z zadłużeniem czynszowym. Przedsięwzięcie swoim zakresem obejmie: – organizację pracy dla osób zadłużonych z tytułu czynszu za zajmowany lokal komunalny zamieszkujących obszar rewitalizacji, – zamianę mieszkań dla osób zamieszkujących lokale za drogie, do lokali tańszych, – poprawę warunków mieszkaniowych dla rodzin wielodzietnych lub wymagających szczególnego wsparcia. Realizacja przedsięwzięcia zwiększy aktywność społeczną i zawodową mieszkańców obszaru oraz będzie miała pozytywny wpływ na zmianę ich postaw życiowych.	Miasto Radomsko	2022-2032	100 000,00 zł – środki własne miasta Radomska

PU2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji Radomska	Przedsięwzięcie jest skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji o niskich kwalifikacjach zawodowych, pozostających bez pracy i zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Przedsięwzięcie będzie realizowane w zakresie: – doradztwa zawodowego wraz z opracowaniem Indywidualnego Planu Działania (IPD), – warsztatów aktywizacji zawodowej, – szkoleń otwartych zgodnie z IPD, – pośrednictwa pracy, – staży zawodowych. Działanie będzie miało wpływ na zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych szczególnie w grupie bezrobotnych z niskim wykształceniem z obszaru rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięcia zwiększy aktywność społeczną i zawodową mieszkańców obszaru oraz będzie miała pozytywny wpływ na zmianę ich postaw życiowych.	Powiatowy Urząd Pracy	2022-2032	150 000,00 zł – Fundusz Pracy
PU3. Młodzi aktywni	Przedsięwzięcie skierowane jest do mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku poniżej 25 r.ż. pozostających bez pracy i zarejestrowanych jako osoby bezrobotne, w szczególności osoby o niskich kwalifikacjach oraz długotrwale bezrobotne. Przedsięwzięcie będzie realizowane w zakresie: – identyfikacja potrzeb – indywidualne poradnictwo zawodowe, – warsztaty aktywizacji służące wejściu/powrotowi na rynek pracy, – organizacja staży zawodowych, – usługi pośrednictwa pracy, – zatrudnienie subsydiowane. Działanie będzie miało wpływ na zmniejszenie liczby długotrwale bezrobotnych szczególnie w grupie bezrobotnych poniżej 25 roku życia. Realizacja przedsięwzięcia zwiększy aktywność społeczną i zawodową mieszkańców obszaru oraz będzie miała pozytywny wpływ na zmianę ich postaw życiowych.	Powiatowy Urząd Pracy	2022-2032	200 000,00 zł – Fundusz Pracy
PU4. Budżet obywatelski	Budżet obywatelski umożliwia włączenie mieszkańców miasta w decydowanie o zmianach najbliższego otoczenia, w tym obszaru rewitalizacji. Inicjatywy budżetowe mają za zadanie animować lokalne społeczności wokół generowanych przez nie mikroprojektów. Przedsięwzięcie będzie miało pozytywny wpływ na wzrost aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz na ich zaangażowanie społeczne i obywatelskie, co przełoży się także na rozwój i pozytywne zmiany ich miejsca zamieszkania i otoczenia.	Miasto Radomsko	2022-2032	1 000 000,00 zł – środki własne miasta Radomska
PU5. Program „wyremontuj i zamieszkaj”	Przedsięwzięcie skierowane jest to mieszkańców oczekujących na przydział mieszkania oraz najemców lokali mieszkalnych, którzy poprzez zamianę lokalu chcą poprawić swoje warunki mieszkaniowe. W pilotażowej edycji programu wytypowano pięć lokali mieszkalnych. Aby stać się najemcą	Miasto Radomsko, Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	2022-2032	100 000,00 zł – środki własne mieszkańców

	jednego z nich, trzeba wybrany lokal wyremontować na własny koszt. W ramach wskazanych pięciu lokalu są nieruchomości znajdujące się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, w związku z czym mieszkańcy obszaru stanowią bezpośrednią grupę odbiorców, a realizacja przedsięwzięcia wpłynie na wzrost aktywności społecznej oraz zmianę postaw życiowych mieszkańców, jak również zmniejszy zasób lokali mieszkalnych w złym stanie technicznym.			
PU6. Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	Przedsięwzięcie obejmuje wsparcie realizacji zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznych, w formie corocznie organizowanych otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych, organizowanych w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Udzielane wsparcie przeznacza się na: – organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży z elementami programu profilaktycznego, – prowadzenie klubów młodzieżowych i profilaktyki środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, – przeciwdziałanie uzależnieniom. Realizacja zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom odbywa się m.in. w granicach obszaru rewitalizacji, gdzie mają siedziby realizujące je NGO. Z racji koncentracji na obszarze rewitalizacji problemów związanych z wykluczeniem społecznym, mieszkańcy z tego terenu będą w większości stanowić docelową grupę odbiorców tego wsparcia.	Miasto Radomsko **Partnerzy:** lokalne organizacje pozarządowe wybierane w wyniku otwartego naboru	corocznie do 2032 r.	160 000,00 zł – środki własne miasta Radomska
PU7. Pomoc społeczna, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.	Przedsięwzięcie obejmuje wsparcie realizacji zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznych, w formie corocznie organizowanych otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych, organizowanych w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Udzielane wsparcie przeznacza się: – działania na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, – działania pomocowe na rzecz osób najuboższych i bezrobotnych. Realizacja zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania patologiom odbywa się m.in. w granicach obszaru rewitalizacji, gdzie mają siedziby realizujące je NGO. Z racji tego, że na obszarze rewitalizacji występuje szczególna koncentracja osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem, to jego mieszkańcy stanowią najistotniejszą grupę odbiorców tego wsparcia. Celem projektu jest wyrównanie szans życiowych rodzin i osób objętych wsparciem.	Miasto Radomsko **Partnerzy:** lokalne organizacje pozarządowe wybierane w wyniku otwartego naboru	corocznie do 2032 r.	80 000,00 zł – środki własne miasta Radomska
PU8. Wspieranie i	Przedsięwzięcie obejmuje wsparcie realizacji zadań publicznych w zakresie rozwoju sportu w	Miasto Radomsko	corocznie do 2032 r.	580 000,00 zł – środki

rozwój sportu - dotacje dla klubów sportowych	formie corocznie organizowanych dotacji dla klubów sportowych. Dotacje są przyznawane na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz uchwały nr VIII/102/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu na terenie Miasta Radomska. Realizacja zadań publicznych w zakresie kultury odbywa się m.in. w granicach obszaru rewitalizacji, gdzie prowadza działalność realizujące je kluby. Oferta realizowana przez kluby sportowe wpływa na poprawę aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.	**Partnerzy:** lokalne kluby sportowe wybierane w wyniku otwartego naboru		własne miasta Radomska
PU9. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	Przedsięwzięcie obejmuje wsparcie realizacji zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury i sztuki w formie corocznie organizowanych otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych, organizowanych w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wsparcie przeznaczono na: – edukacja kulturalna i artystyczna mieszkańców Radomska (stałe formy pracy artystycznej), – wspieranie organizowanych na terenie miasta wydarzeń kulturalnych i artystycznych o charakterze ponadregionalnym, – wspieranie organizowanych na terenie miasta wydarzeń kulturalnych i artystycznych o charakterze lokalnym i środowiskowym. Realizacja zadań publicznych w zakresie kultury odbywa się w granicach obszaru rewitalizacji, gdzie mają siedziby realizujące je NGO. Realizacja tych zadań pozytywnie wpływa na aktywność społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji i lokalną przedsiębiorczość.	Miasto Radomsko **Partnerzy:** lokalne organizacje pozarządowe wybierane w wyniku otwartego naboru	corocznie do 2032 r.	106 000,00 zł – środki własne miasta Radomska
PU10. Podejmowanie działań wspierających rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw	Przedsięwzięcie ma na celu wprowadzenie efektywnej polityki czynszowej w zasobie komunalnych lokali użytkowych. Zróżnicowane stawki czynszu wspierać będą rozwój branż pożądanych na obszarze rewitalizacji (np. przemysły kreatywne, kultura i sztuka, gastronomia), kosztem branż niepożądanych (np. lombardy, kredyty chwilówki). W ramach działania będą również organizowane wydarzenia plenerowe i kulturalne.	Miasto Radomsko	do 2032 r.	działanie bezkosztowe
PU11. Starter Radomsko	Starter Radomsko jest nowoczesnym inkubatorem przedsiębiorczości oferującym m.in.: – doradztwo i pomoc w zakładaniu własnej firmy w tym wybór formy prawnej, formy opodatkowania, – doradztwo sposobu finansowania firm zarówno finansowania bankowego jak i ze środków pozabankowych,	Miasto Radomsko, Centrum Nowoczesnych Inwestycji	do 2032 r.	Środki własne miasta Radomska ustalane coroczne w zależności od liczby zainteresowanych

	– pomoc w znalezieniu pracowników, – analizę możliwości rozwoju działalności gospodarczej, analizę słabych stron przedsięwzięcia zarówno już działającego, jak i fazie projektu. Jak również: – możliwość wynajęcia umeblowanego i wyposażonego biura – „siadaj i pracuj” – wirtualne biuro – adres korespondencyjny do kontaktów z kontrahentami – wynajmu sali konferencyjnej na spotkania, – biura na godziny. W miesięcznych cyklach są organizowane spotkania i szkolenia mające na celu uczyć przedsiębiorczości, zarządzania projektem, marketingu. Z uwagi na zdiagnozowane problemy gospodarcze na obszarze rewitalizacji, przedsiębiorcy z obszaru oraz zainteresowani rozpoczęciem swojej działalności na obszarze są głównymi odbiorcami działań Startera.			
PU12. Zaufany pracodawca	Celem przedsięwzięcia jest wyróżnienie i promocja pracodawców miasta Radomska. Wyróżnieni pracodawcy charakteryzują się: – odpowiednimi wynagrodzeniami swoich pracowników, – traktowaniem pracowników z szacunkiem i dbaniem o ich dobro, – podnoszeniem kwalifikacji swoich pracowników, – prowadzeniem aktywnych działań socjalnych na rzecz pracowników. Firma, która jest zgłaszana do programu, powinna się wyróżniać również w takich kategoriach, jak: – działania socjalne, – działania na rzecz zwiększania kompetencji pracowników, – inne działania na rzecz pracowników nie wynikające z obowiązku prawnego, – działania społecznej odpowiedzialności biznesu, – działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, – współpraca ze szkołami, kształcenie młodocianych lub nauka zawodu. Po otrzymaniu tytułu „zaufanego pracodawcy” przedsiębiorca otrzymuje liczne uprawnienia przez rok od otrzymania tytułu. Z uwagi na zdiagnozowane problemy gospodarcze na obszarze rewitalizacji przedsiębiorcy z obszaru są głównymi odbiorcami działań przedsięwzięcia.	Miasto Radomsko, Centrum Nowoczesnych Inwestycji	do 2032 r.	Środki własne miasta Radomska ustalane coroczne w zależności od liczby zainteresowanych
Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska				
PU13. Przebudowa Placu 3 Maja	W ramach przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone roboty budowlane z zakresu infrastruktury drogowej oraz instalacji, jak	Miasto Radomsko	do 2025 r.	7 000 000,00 zł – środki własne miasta

	również wybudowana zostanie kanalizacja deszczowa. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez podniesienie jakości przestrzeni publicznej.			Radomska
PU14. Przebudowa ulicy Przedborskiej od ul. Krakowskiej do ul. Tysiąclecia	W ramach przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone roboty budowlane z zakresu infrastruktury drogowej oraz instalacji, jak również wybudowana zostanie kanalizacja deszczowa. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji przez podniesienie jakości przestrzeni publicznej.	Miasto Radomsko	do 2025 r	5 300 000,00 zł – środki własne miasta Radomska
Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska				
PU15. Program edukacji ekologicznej dedykowany niskiej emisji	Przedsięwzięcie mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji przez szkolenia, seminaria, prelekcje oraz akcje społeczne, podczas których będzie poruszany temat tzw. niskiej emisji i zagrożeń z niej wynikających. Dzięki podejmowanym działaniom zwiększy się liczba osób zainteresowanych wymianą pieca węglowego, a co za tym idzie poprawie ulegnie jakość powietrza atmosferycznego.	Miasto Radomsko	2022-2032	50 000,00 zł – środki własne miasta Radomska
PU16. Wymiana źródeł ciepła	Z powodu występowania na obszarze rewitalizacji dużej liczby lokali mieszkalnych i użytkowych ogrzewanych piecami węglowymi, istotnym instrumentem wymaganym do włączenia w proces rewitalizacji jest Uchwała Nr XXIX/320/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu określającego zasady udzielenia dotacji celowych na lata 2021-2023 ze środków budżetu Gminy Miasta Radomska na przedsięwzięcia mające na celu ograniczanie niskiej emisji na terenie Miasta Radomska w ramach programu „Radomsko bez smogu" . Dotacje te skierowane są do osób fizycznych, prawnych i wspólnot mieszkaniowych. Dotację można wykorzystać na likwidację lokalnych źródeł ciepła takich, na podłączenie istniejących obiektów do sieci c.o., wykonanie węzła cieplnego lub wykonanie lub zmodernizowane istniejącej instalacji c.o. i c.w.u. Program dotacji jest ogólnomiejski, natomiast z powodu dużej liczby pieców węglowych występujących na obszarze rewitalizacji Radomska, mieszkańcy tego terenu są głównymi odbiorcami tego działania.	Miasto Radomsko	2022-2032	500 000,00 zł rocznie – środki własne miasta Radomska
PU17. Termomodernizacja budynku Domu Rzemiosła	W ramach przedsięwzięcia zostanie przeprowadzona termomodernizacja budynku w zakresie docieplenia elewacji zewnętrznej obiektu. Budynek Cechu leży na podobszarze Centrum, a instytucja ta jest ważnym interesariuszem procesu rewitalizacji, planująca prowadzenie działań aktywizacji zawodowej i wspierania przedsiębiorczości mieszkańców wszystkich podobszarów rewitalizacji. Realizacja działania przełoży się na poprawę efektywności energetycznej	Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców	2022-2024	450 000,00 zł – Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027, środki własne

budynku, co jest odpowiedzią na zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji problemy ze złą jakością środowiska naturalnego, złej jakości powietrza spowodowanej tzw. niską emisją.			

Źródło: opracowanie własne.

6. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+

Głównym źródłem finansowania rewitalizacji są środki publiczne pochodzące z budżetu gminy, uzupełnione o środki zewnętrzne (granty rządowe, fundusze strukturalne UE) oraz środki prywatne.

Zgodnie z zasadą dodatkowości funduszy UE, dofinansowanie pieniężne może być wyłącznie dodatkiem do innych środków przeznaczonych na dany projekt przez władze państwowe, regionalne lub lokalne. Powodzenie procesu rewitalizacji zależy więc od różnorodności źródeł finansowania procesu, dzięki którym odciąża się budżet gminy od wydatków koniecznych na wdrożenie poszczególnych projektów.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinien także finansować sektor prywatny. W procesie rewitalizacji zasada partnerstwa i partycypacji umożliwia współpracę jednostki samorządu terytorialnego z podmiotami spoza sektora finansów publicznych (np. właścicielami i zarządcami nieruchomości, przedsiębiorcami, parafiami, lokalnymi organizacjami pozarządowymi). Udział środków niepublicznych pozwala uzupełniać braki w bilansie wykonalności gminnego programu rewitalizacji i zmniejsza zaangażowanie środków publicznych miasta.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ zakłada, że podstawowym źródłem finansowania projektów będą środki pochodzące z budżetu miasta Radomska oraz fundusze strukturalne UE, dostępne na poziomie programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027* (FEŁ 2027). Z uwagi na fakt, iż na etapie opracowywania GPR dopiero kształtowały się założenia dokumentów programowych dotyczących perspektywy budżetowej UE 2021-2027 zakłada się, iż źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogą ulec zmianie.

Źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych objętych GPR Miasta Radomska 2030+ obejmują m.in:

- środki strukturalne Unii Europejskiej, w tym:
  - Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027 –dla zadań realizowanych w latach 2022-2027,
  - Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020 dla zdań realizowanych w okresie 2022-2023,
- krajowe środki publiczne:
  - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - dla zadań z zakresu ograniczania niskiej emisji, rozwoju infrastruktury wod-kan, poprawy jakości terenów zielonych,
  - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL),
  - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
  - Fundusz Dostępności – dla zadań z zakresu likwidacji barier architektonicznych,

  - programy Ministra Kultury i Dziedzictw Narodowego – dla zadań dedykowanych obiektom zabytkowym i lokalnemu dziedzictwu kulturowemu,
  - programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w tym Fundusz Solidarnościowy, Program „Senior+" na lata 2021-2025,
  - programy Banku Gospodarstwa Krajowego finansujące zadania z zakresu mieszkalnictwa, w tym mieszkalnictwa społecznego,
  - Fundusz Pracy – dla zadań z zakresu poprawy aktywności zawodowej.
- środki prywatne interesariuszy zewnętrznych, którzy zgłosili swoje projekty do objęcia zapisami GPR.

Wszystkie przedsięwzięcia Miasta Radomska będą realizowane zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową i budżetami rocznymi gminy, zabezpieczającymi realizację inwestycji w horyzoncie obowiązywania GPR.

Poniżej zaprezentowano zestawienie szacowanych wartości przedsięwzięć podstawowych i pozostałych dopuszczalnych, zaplanowanych w Gminnych Programie Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+. Łączna wartość przedsięwzięć objętych programem wynosi **136,5 mln zł**, w tym możliwe do pozyskania dofinansowanie zewnętrzne zamyka się w kwocie **88,9 mln zł,** w tym w ramach polityki spójności UE - **60,2 mln zł.** Realizacja zaplanowanych projektów wymaga zabezpieczenia środków publicznych w wysokości **36,2 mln zł**, natomiast środki prywatne zamykają się w kwocie **11,4 mln zł.**

Poniżej przedstawiono zestawienie wartości podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podziale na poszczególne podobszary.

Tab. 34. Szacunkowe ramy finansowe GPR w podziale na podobszary rewitalizacji Radomska

Nazwa podobszaru	Wartość przedsięwzięć podstawowych w zł	w tym projekty realizujące Cel 1. Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska – w zł	w tym projekty realizujące Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska dzięki zwiększeniu jego dostępności – w zł	w tym projekty realizujące Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska – w zł
Centrum	54 189 725,21	10 772 238,21	32 352 487,00	11 065 000,00
Kopiec	47 322 807,00	4 668 672,00	32 004 135,00	10 650 000,00
Młodzowy	18 693 332,00	4 183 272,00	11 660 060,00	2 850 000,00
Razem	120 205 864,21	19 624 182,21	76 016 682,00	24 565 000,00

Źródło: opracowanie własne

Tab. 35. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ z podziałem na źródła finansowania [w zł]

Rodzaje przedsięwzięć	Wartość przedsięwzięć	Wkład własny finansowany ze środków publicznych	Wkład własny finansowany ze środków prywatnych	Dofinansowanie w ramach programów krajowych	Dofinansowanie w ramach polityki spójności UE - EFS	Dofinansowanie w ramach polityki spójności UE - EFRR
Cel 1: Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska						
Przedsięwzięcia podstawowe	19 624 182,21	0,00	6 376 014,29	3 290 195,51	9 957 972,41	0,00
Przedsięwzięcia uzupełniające	2 476 600,00	100 000,00	2 026 600,00	350 000,00	0,00	0,00
Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska						
Przedsięwzięcia podstawowe	76 016 682,00	250 000,00	20 141 202,30	6 466 000,00	0,00	49 159 479,70
Przedsięwzięcia uzupełniające	12 300 000,00	0,00	6 150 000,00	6 150 000,00	0,00	0,00
Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska						
Przedsięwzięcia podstawowe	24 565 000,00	11 032 500,00	250 000,00	12 157 500,00	0,00	1 125 000,00
Przedsięwzięcia uzupełniające	1 500 000,00	0,00	1 275 000,00	225 000,00	0,00	0,00
RAZEM	136 482 464,21	11 382 500,00	36 218 816,59	28 638 695,51	9 957 972,41	50 284 479,70

Źródło: opracowanie własne.

7. MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Warunkiem zaplanowania i przeprowadzenia skutecznej interwencji rewitalizacyjnej są odpowiednio dobrane i uzupełniające się kierunki działań oraz wynikające z nich przedsięwzięcia, które powinny być wobec sobie komplementarne. Zasada wielowymiarowej komplementarności jest bowiem jedną z niezbędnych cech programów rewitalizacji, nastawionych na wysoką skuteczność i efektywność podejmowanych działań. Zaprojektowaną interwencję rewitalizacyjną powinna cechować komplementarność:

- przestrzenna – warunkująca powiązania między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi – powinny być one skoncentrowane terytorialnie, a nie rozproszone; niektóre przedsięwzięcia mogą być realizowane poza obszarem rewitalizacji, jeśli są niezbędne dla skutecznej interwencji i mają wpływ na obszar;
- problemowa – kierunki działań i przedsięwzięcia powinny dopełniać się tematycznie, dzięki czemu proces rewitalizacji będzie oddziaływał na wszystkie zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji sfery kryzysowe, ze szczególnym uwzględnieniem sfery społecznej;
- proceduralno-instytucjonalna – system zarządzania programem rewitalizacji powinien zostać tak zaplanowany, aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji, ich wzajemne uzupełnianie się oraz spójność procedur;
- źródeł finansowania – środki przeznaczone na finansowanie rewitalizacji powinny się uzupełniać, co oznacza konieczność łączenia różnych źródeł – publicznych i prywatnych, środków strukturalnych w ramach Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2027 i innych środków pochodzących z programów rządowych;
- międzyokresowa – oznacza ciągłość prowadzonych działań rewitalizacyjnych, ich kontynuację w poszczególnych perspektywach względem tego samego obszaru rewitalizacji i korzystanie z efektów wdrożonych przedsięwzięć podczas realizacji nowej interwencji.

Poniżej przedstawiono metody zapewnienia różnych wymiarów komplementarności między przedsięwzięciami planowanymi do realizacji na podobszarach Centrum, Kopiec i Młodzowy w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+.

Tab. 36. Metody zapewnienia komplementarności między projektami na obszarze rewitalizacji

Obszary komplementarności	Opis mechanizmów zapewnienia komplementarności
Przestrzenna	Na podstawie analizy delimitacyjnej – opracowanej pod postacią „Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomska" - wyznaczono obszar rewitalizacji przyjęty Uchwałą nr XXXI/332/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 28 maja 2021 r. Obszar rewitalizacji złożony jest z trzech podobszarów – Centrum, Kopiec i Młodzowy. W tych jednostkach stwierdzono największą kumulację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, którym towarzyszyły problemy zidentyfikowane we wszystkich innych sferach problemowych: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Jednocześnie obszar ten cechuje największy potencjał dla rozwoju lokalnego. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne włączone do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ służą rozwiązaniu problemów zidentyfikowanych na poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Uważa się, że z uwagi na pełnienie przez obszar rewitalizacji ważnych funkcji centrotwórczych (rola centrum handlowo-usługowego, rekreacyjnego i kulturalnego miasta), z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, opartego na licznych potencjałach rozwojowych tego terenu, korzystać będą pozostali mieszkańcy miasta, przyczyniając się do jego dalszego rozwoju. Opracowując obecny dokument uwzględniono powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych we wszystkich sferach kryzysowych, dzięki czemu efekty rewitalizacji będą się wzajemnie dopełniać, a efekty ich realizacji będą widoczne tak na samym obszarze rewitalizacji, jak i terenach sąsiednich. Komplementarność przestrzenną została spełniona dzięki koncentracji interwencji na poszczególnych podobszarach rewitalizacji, zgodnie ze zdiagnozowanymi na nich problemami, ich skalą i wielkością

	poszczególnych jednostek. Skoncentrowane pod względem przestrzennym działania zapobiegną z jednej strony realizacji rozproszonych interwencji, a z drugiej przenoszeniu problemów z obszaru rewitalizacji na pozostałe tereny miasta. Do programu włączono dwa projekty, które są umiejscowione poza obszarem rewitalizacji, choć w jego bliskim sąsiedztwie. Projekty te – realizowane w istniejącej i planowanej siedzibie interesariuszy procesu rewitalizacji – stanowią jedne z najważniejszych przedsięwzięć ze sfery społecznej skierowanych do zidentyfikowanych grup z obszaru rewitalizacji, narażonych na marginalizację. Ich celem jest wzmocnienie aktywizacji społecznej, obywatelskiej i zawodowej osób wykluczonych, będących mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Przeprowadzona analiza potwierdziła, że planowane w ramach tych projektów działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne tereny, ani nie będą prowadzić do negatywnych efektów społecznych jak segregacja czy wykluczenie społeczne.
Problemowa	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniają, ponieważ wszystkie przyczyniają się do złagodzenia lub rozwiązania najważniejszych problemów zdiagnozowanych w sferach kryzysowych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej – szczególnie dotyczy to problemów społeczno-gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych. Zrealizowane nie będą tylko sumą poszczególnych projektów, ale złożą się one na spójną i komplementarną całość, stworzą też wartość dodaną. W każdej ze sfer zaproponowano projekty o największej sile oddziaływania przestrzennego i problemowego. Projekty o charakterze społeczno-gospodarczym są przede wszystkim skierowane do zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji grup zagrożonych marginalizacją, w tym osób starszych, z niepełnosprawnością oraz osób do 25 r.ż. pochodzących z rodzin borykającymi się z szeroko rozumianą bezradnością życiową. Przedsięwzięcia te mają na celu przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, a także zwiększenie ich aktywizacji zawodowej dzięki różnorodnym projektom podnoszącym kompetencje, umiejętności i przedsiębiorczość mieszkańców, oraz ich aktywizacji społecznej i obywatelskiej przez włączenie się do życia lokalnej społeczności. Aktywizacji społecznej służą projekty poprawiające warunki przestrzenne obszaru rewitalizacji, w tym przedsięwzięcie całościowo podchodzące do zmian przestrzenno-funkcjonalnych terenów publicznych, które da możliwość stworzenia bezpiecznej, atrakcyjnej i nowoczesnej przestrzeni spacerowo-rowerowej. Przedsięwzięcie to wzmacniają inne projekty poprawiające jakość przestrzeni publicznej, ułatwiające dostęp do oferty kulturalnej, proponujące aktywne formy spędzania czasu wolnego, czemu sprzyjać mają również zakrojone na szeroką skalę działania dążące do ograniczenia źródła niskiej emisji. Wszystkie projekty wpisują się w cele wynikające z dokumentów strategicznych i planistycznych gminy, dzięki czemu rozwiązują problemy zdiagnozowane w tych opracowaniach.
Proceduralno-instytucjonalna	System zarządzania Gminnym Programem Miasta Radomska 2030+ opiera się na funkcjonowaniu zespołu zadaniowego, powołanego Zarządzeniem nr 8/2021 Prezydenta Miasta Radomska w dniu 8 stycznia 2021 r. oraz uspołecznionego Komitetu Rewitalizacji. Stworzony system zarządzania umożliwia skuteczne współdziałanie różnych instytucji i prowadzenie spójnych procedur zarządczych podczas przygotowywania i wdrażania GPR. Nadzór nad pracą zespołu sprawuje Prezydent Miasta, natomiast przewodniczącym zespołu jest Skarbnik Miasta. Obsługę administracyjno-organizacyjną zapewnia Biuro Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta. W skład zespołu weszli przedstawiciele wszystkich komórek merytorycznych Urzędu Miasta i kierownicy jednostek organizacyjnych, ważnych dla planowanego procesu rewitalizacji. Są nimi przedstawiciele: Biura Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta, Wydziału Informacji i Promocji, Towarzystwa Budownictwa Społecznego SP z o.o., Zakładu Wodociągów i Kanalizacji oraz Zakładu Ciepłowniczego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., Centrum Nowoczesnych Inwestycji, Wydziału Gospodarki Nieruchomościami i Nadzoru Właścicielskiego, Wydziału Edukacji i Kultury, Wydziału Inwestycji i Inżynierii Miejskiej, Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Odpadami, Wydziału Rozwoju Miasta, Wydziału Bezpieczeństwa i Porządku, Wydziału Spraw Obywatelskich, Miejskiego Domu Kultury, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rolą zespołu jest przede wszystkim koordynowanie prac związanych z przygotowaniem a następnie wdrażaniem programu rewitalizacji, w tym w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i szerokiego włączenia społecznego na wszystkich etapach prac. Zespół ma też zajmować się prowadzeniem monitoringu z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym koordynacją współpracy między jednostkami organizacyjnymi gminy, organizacjami pozarządowymi i instytucjami zaangażowanymi w realizację GPR. Ma także rekomendować zmiany i korekty związane z realizowanymi zadaniami na podstawie przygotowywanych sprawozdań z postępów z realizacji programu. Zgłoszone i ujęte w GPR przedsięwzięcia stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy

	obszaru rewitalizacji, zostały wypracowane w drodze konsultacji społecznych jako oddolne inicjatywami interesariuszy. Są one spójne z celami i kierunkami działań określonymi w GPR oraz wzajemnie się dopełniają, a ich realizatorzy posiadają potencjał do przygotowania wniosków aplikacyjnych, wdrożenia i rozliczenia dotacji.
Międzyokresowa	Ideę rewitalizacji miasto rozpoczęło w Zintegrowanym Programie Rozwoju Lokalnego na lata 2007-2013. Działania rewitalizacyjne podjęte przez Miasto Radomsko w okresie programowania 2007-2013 dotyczyły projektów: - „Rewitalizacja terenów przydworcowych - projekt współfinansowany z RPO WŁ 2007-2013", polegał na modernizacji i przebudowie budynku dawnej przychodni kolejowej oraz drogi z wykonaniem chodnika i przejściami dla pieszych oraz elementów sieci (teletechnicznej, deszczowej), oświetlenia, a także uporządkowania terenu dworca autobusowego, - „Ja, mój dom, moja ulica, moje życie" Program Rewitalizacji Społecznej na terenie Miasta Radomsko – projekt dotyczył aktywizacji zawodowej (szkolenia zawodowe) i społecznej (warsztaty i szkolenia „miękkie"), jak również miał na celu aktywizowanie społeczności lokalnej zamieszkującej obszar miasta objęty projektem. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ jest drugim wdrażanym programem rewitalizacji. Wcześniejszy, Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Radomska do 2023 r., realizowany na podstawie ustawy o samorządzie gminnym, pozwolił interesariuszom procesu na zdobycie niezbędnych doświadczeń w zakresie przygotowania i prowadzenia procesu rewitalizacji, traktowanego jako zintegrowana, kompleksowa i interwencja w zdiagnozowanych sferach kryzysowych, planowana i wdrażana w ramach szerokiego włączenia społecznego za pomocą komplementarnych wobec siebie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W ramach LPR, w poprzedniej perspektywie finansowania, zrealizowano różnorodne projekty społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obecny obszar rewitalizacji (podobszary Centrum i Kopiec), wyznaczony podczas diagnozy delimitacyjnej, przygotowanej na potrzeby GPR, pokrywa się z obszarem rewitalizacji z poprzedniego programu. Na tych terenach działania rewitalizacyjne będą kontynuowane, zgodnie z bieżącym charakterem potrzeb lokalnej społeczności, zapewniając ciągłość procesu. Dodatkowo, podczas diagnozy delimitacyjnej zidentyfikowano podobszar Młodzowy, poprzednio nie zaliczający się do obszaru rewitalizacji, który z uwagi na stopień kryzysu i potencjał do rozwoju lokalnego zdecydowano się włączyć do wyznaczonego w ramach GPR obszaru rewitalizacji. W jego przypadku zaplanowane działania rewitalizacyjne będą stanowić kontynuację realizowanych wcześniej projektów o charakterze rozwojowym. Zaplanowane w GPR przedsięwzięcia będą korzystać z efektów zadań zrealizowanych w poprzednich perspektywach, które aktualnie stanowią istotne potencjały obszaru rewitalizacji. W naturalny sposób zaplanowane w GPR projekty będą stanowić poszerzenie lub dopełnienie wdrożonych w latach 2007-2021 przedsięwzięć, zgodnie z logiką projektową i przestrzenną.
Źródeł finansowania	Projekty rewitalizacyjne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji będą finansowane w oparciu o środki własne Gminy Miasta Radomska, uzupełnione o środki strukturalne UE, środki krajowe – programy rządowe oraz środki prywatne. W ramach planowanych podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewiduje się wdrożenie zarówno projektów społeczno-gospodarczych, jak i przedsięwzięć inwestycyjnych, zabezpieczających różnorodność źródeł finansowania procesu. Należy więc uznać, że Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ spełnia wymóg komplementarności źródeł finansowania.

Źródło: opracowanie własne.

Opisane powyżej mechanizmy zapewniające komplementarność projektowo-podmiotową przekładają się na kompleksowość przygotowywanego obecnie GPR. Uwzględnia on bowiem aspekty społeczne, a także gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe czy techniczne – związane zarówno z obszarem rewitalizacji, jak i jego otoczeniem. Dlatego interwencję wynikającą z Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, złożoną z różnorodnych, wzajemnie dopełniających się projektów, należy uznać za całościowy i zintegrowany proces rewitalizacji, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Szczególnym instrumentem służącym integrowaniu działań rewitalizacyjnych jest koncepcja architektoniczno-urbanistyczna opracowana dla obszaru rewitalizacji Radomska (projekt PP14), dzięki której punktowo planowane przedsięwzięcia (przez poszczególnych interesariuszy) zostały uzupełnione spójną interwencją przestrzenną, gwarantującą całościowe zmiany podobszarów rewitalizacji, a także wzmocnienie realizowanych przez nie funkcji.

Szczegółowe powiązania uwzględniające różne rodzaje komplementarności zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 37. Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

Nazwa przedsięwzięcia	Powiązania z innymi przedsięwzięciami	Charakter powiązań		
		Komplementarność przestrzenna i problemowa	Komplementarność źródeł finansowania	Komplementarność międzyokresowa
PP1. Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku	**PP3.** Aktywni razem – stop wykluczeniu w Mieście Radomsku **PP8.** Przystanek Food Truck Radomsko **PP9.** Letnie Granie **PP10.** Jarmark bożonarodzeniowy **PP11.** Jarmark wielkanocny **PP17.** Zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez modernizację Muzeum Regionalnego w Radomsku **PP18.** Zwiększenie dostępności do usług Miejskiej Biblioteki Publicznej poprzez kompleksową modernizację obiektu wraz z budową windy zewnętrznej **PP19.** Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę strefy rekreacyjno-wypoczynkowej	Komplementarność przestrzenna – wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Niezależnie od miejsca, w którym realizowane są przedsięwzięcia, są one skierowane do mieszkańców wszystkich podobszarów, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. Projekty komplementarne stanowią dopełnienie jednej z najważniejszych interwencji w sferze społecznej, wsparcie osób dorosłych z niepełnosprawnościami, mającej na celu wzmocnienie spójności społecznej na obszarze rewitalizacji w Radomsku. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby dorosłych mieszkańców z różnym stopniem niepełnosprawności. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu.	Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne” - Fundusz Solidarnościowy, środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: – Klub Integracji Społecznej Radomsko – w kierunku zmiany - Nowoczesna i skuteczna Pomoc Społeczna w Radomsku – projekt realizowany przez MOPS - Radomszczańskie Spotkania Integracyjne - Sztuka w Parku Świętojańskim - Różewicz Open Festiwal

PP2. Mały Wielki Człowiek	**PP4.** Chcemy działać **PP8.** Przystanek Food Truck Radomsko **PP9**. Letnie Granie **PP10.** Jarmark bożonarodzeniowy **PP11.** Jarmark wielkanocny **PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji **PP17.** Zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez modernizację Muzeum Regionalnego w Radomsku **PP18.** Zwiększenie dostępności do usług Miejskiej Biblioteki Publicznej poprzez kompleksową modernizację obiektu wraz z budową windy zewnętrznej **PP19.** Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę strefy rekreacyjno-wypoczynkowej	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane m.in. do młodych mieszkańców zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku. Projekty komplementarne stanowią dopełnienie jednej z najważniejszych interwencji w sferze społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną, szczególnie z dwóch grup: dzieci i młodzieży oraz rodzin zagrożonych ubóstwem. Wszystkie powiązane ze sobą przedsięwzięcia mają na celu wzmocnienie spójności społecznej na obszarze rewitalizacji w Radomsku przez aktywizację społeczną, obywatelską i zawodową, a także włączenie w życie społeczności lokalnej.	Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027; środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: – Klub Integracji Społecznej Radomsko – w kierunku zmiany - Dobre miejsce –projekt realizowany przez MOPS - Nowoczesna i skuteczna Pomoc Społeczna w Radomsku – projekt realizowany przez MOPS - Radomszczańskie Spotkania Integracyjne - Sztuka w Parku Świętojańskim - Różewicz Open Festiwal
PP3. Aktywni razem – stop wykluczeniu w Mieście Radomsku	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP4.** Chcemy działać **PP6.** Żyć lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie **PP7**. Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku	Komplementarność przestrzenna – wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Niezależnie od miejsca, w którym będą realizowane przedsięwzięcia, są one skierowane do mieszkańców wszystkich podobszarów, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. Projekty komplementarne stanowią dopełnienie dwóch najważniejszych interwencji w sferze społecznej, wsparcie osób starszych oraz dorosłych z niepełnosprawnościami, mającej na celu wzmocnienie spójności społecznej na obszarze rewitalizacji w Radomsku. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do	Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: – Klub Integracji Społecznej Radomsko – w kierunku zmiany - Nowoczesna i skuteczna Pomoc Społeczna w Radomsku – projekt realizowany przez MOPS - Radomszczańskie Spotkania Integracyjne - Sztuka w Parku Świętojańskim - Różewicz

		rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby osób starszych oraz dorosłych mieszkańców z różnym stopniem niepełnosprawności. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu.		Open Festiwal
PP4. Chcemy działać	**PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP3.** Aktywni razem – stop wykluczeniu w Mieście Radomsku **PP5.** Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy **PP6.** Żyć lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie	Komplementarność przestrzenna – projekty z wyjątkiem PP5 – realizowane są na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie PP5 Budowa kompetencji kadr 50+ będzie realizowany w siedzibie lidera projektu, Centrum Nowoczesnych Inwestycji, która znajduje w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Niezależnie od miejsca, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku. Projekty komplementarne stanowią dopełnienie jednej z najważniejszych interwencji w sferze społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną, szczególnie z grupy osób bezrobotnych, w tym osób pozostających bez pracy do 25 r.ż, ale także osób bezrobotnych z niskim wykształceniem, objętych pomocą społeczną. Wszystkie przedsięwzięcia powiązane ze sobą mają na celu wzmocnienie spójności społecznej na obszarze rewitalizacji w Radomsku przez aktywizację zawodową mieszkańców obszaru.	Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027; środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Klub Integracji Społecznej Radomsko – w kierunku zmiany - Dobre miejsce – projekt realizowany przez MOPS - Nowoczesna i skuteczna Pomoc Społeczna w Radomsku – projekt realizowany przez MOPS - „Starter Radomsko" jako katalizator rozwoju biznesu/ Miasto Radomsko
PP5. Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy	**PP4.** Chcemy działać **PP6.** Żyć lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie **PP13.** Wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	Komplementarność przestrzenna – projekty z wyjątkiem PP5 – realizowane są na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie PP5 Budowa kompetencji kadr 50+ będzie realizowany w siedzibie lidera projektu, Centrum Nowoczesnych Inwestycji, która znajduje w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Niezależnie od miejsca, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców zagrożonych	Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Dobre miejsce – projekt realizowany przez MOPS - Nowoczesna i skuteczna Pomoc

		wykluczeniem i marginalizacją z powodu bezrobocia z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku. Projekty komplementarne stanowią dopełnienie jednej z najważniejszych interwencji w sferze społecznej, wsparcie osób zagrożonych marginalizacją społeczną z grupy osób +50. Wszystkie przedsięwzięcia powiązane ze sobą mają na celu wzmocnienie spójności społecznej na obszarze rewitalizacji w Radomsku przez aktywizację zawodową lub/i wsparcie zawodowe starszych mieszkańców obszaru rewitalizacji.		Społeczna w Radomsku – projekt realizowany przez MOPS - „Starter Radomsko" jako katalizator rozwoju biznesu/ Miasto Radomsko
PP6. Żyć lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie	**PP3.** Aktywni razem – stop wykluczeniu w Mieście Radomsku **PP4.** Chcemy działać **PP5.** Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy **PP13.** Wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	Komplementarność przestrzenna – projekty z wyjątkiem PP5 – realizowane są na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie PP5 Budowa kompetencji kadr 50+ będzie realizowany w siedzibie lidera projektu, Centrum Nowoczesnych Inwestycji, która znajduje w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Niezależnie od miejsca, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją z powodu braku aktywności zawodowej z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku. Projekty komplementarne stanowią dopełnienie jednej z najważniejszych interwencji w sferze społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną związaną z ubóstwem i brakiem pracy. Wszystkie przedsięwzięcia powiązane ze sobą mają na celu wzmocnienie spójności społecznej na obszarze rewitalizacji w Radomsku przez aktywizację zawodową lub/i wsparcie zawodowe starszych mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027; środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Dobre miejsce – projekt realizowany przez MOPS - Nowoczesna i skuteczna Pomoc Społeczna w Radomsku – projekt realizowany przez MOPS - „Starter Radomsko" jako katalizator rozwoju biznesu/ Miasto Radomsko
PP7. Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku	**PP3.** Aktywni razem - stop wykluczeniu w Mieście Radomsku **PP5.** Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy **PP8.** Przystanek Food Truck Radomsko **PP9.** Letnie Granie **PP10.** Jarmark	Komplementarność przestrzenna – projekty z wyjątkiem PP5 – realizowane są na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie PP5 Budowa kompetencji kadr 50+ będzie realizowany w siedzibie lidera projektu, Centrum Nowoczesnych Inwestycji, która znajduje w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji.	Program wieloletni „Senior+" na lata 2021-2025; środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Klub Integracji Społecznej Radomsko – w

	bożonarodzeniowy **PP11.** Jarmark wielkanocny **PP13.** Wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji **PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji **PP17.** Zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez modernizację Muzeum Regionalnego w Radomsku **PP18.** Zwiększenie dostępności do usług Miejskiej Biblioteki Publicznej poprzez kompleksową modernizację obiektu wraz z budową windy zewnętrznej **PP19.** Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę strefy rekreacyjno-wypoczynkowej	Niezależnie od miejsca, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do starszych mieszkańców zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku. Projekty komplementarne stanowią dopełnienie jednej z najważniejszych interwencji w sferze społecznej, wsparcie osób starszych zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną. Wszystkie przedsięwzięcia mają na celu wzmocnienie spójności społecznej na obszarze rewitalizacji w Radomsku przez aktywizację zawodową i społeczną osób starszych, a także włączenie ich w życie społeczności lokalnej oraz zachęcenie do aktywnego spędzania wolnego czasu.		kierunku zmiany - „Starter Radomsko" jako katalizator rozwoju biznesu - Radomszczański e Spotkania Integracyjne - Sztuka w Parku Świętojańskim - Różewicz Open Festiwal - Małe Granty MDK – zwiększenie uczestnictwa w kulturze mieszkańców obszaru rewitalizacji Radomska - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego
PP8. Przystanek Food Truck Radomsko	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku **PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji	Wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Planowane przedsięwzięcia, niezależnie od miejsca realizacji, są skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie mieszkańców narażonych na marginalizację, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób młodych do 25 r.ż. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na	Środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Radomszczański e Spotkania Integracyjne - Różewicz Open Festiwal - Przebudowa ulicy Reymonta od Placu 3 Maja do ul. Żeromskiego/ Miasto Radomsko/ zakres: roboty - Przebudowa wraz z rozbudową

		potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie ze zidentyfikowanych grup. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu w odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju przestrzeni.		systemu monitoringu miejskiego
PP9. Letnie Granie	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku **PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji	Wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Planowane przedsięwzięcia, niezależnie od miejsca realizacji, są skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie mieszkańców narażonych na marginalizację, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób młodych do 25 r.ż. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie ze zidentyfikowanych grup. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu w odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju przestrzeni.	Środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Radomszczański e Spotkania Integracyjne - Różewicz Open Festiwal - Przebudowa ulicy Reymonta od Placu 3 Maja do ul. Żeromskiego/ Miasto Radomsko/ zakres: roboty - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego
PP10. Jarmark bożonarodzeniowy	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku **PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju	Wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Planowane przedsięwzięcia, niezależnie od miejsca realizacji,	Środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Radomszczański e Spotkania Integracyjne

	ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji	są skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie mieszkańców narażonych na marginalizację, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób młodych do 25 r.ż. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie ze zidentyfikowanych grup. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu w odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju przestrzeni.		- Sztuka w Parku Świętojańskim - Przebudowa ulicy Reymonta od Placu 3 Maja do ul. Żeromskiego/ Miasto Radomsko/ zakres: roboty - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego
PP11. Jarmark wielkanocny	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku **PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji	Wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Planowane przedsięwzięcia, niezależnie od miejsca realizacji, są skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie mieszkańców narażonych na marginalizację, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób młodych do 25 r.ż. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie ze zidentyfikowanych grup. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu w odnowionej w duchu	Środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Radomszczańskie Spotkania Integracyjne - Sztuka w Parku Świętojańskim - Przebudowa ulicy Reymonta od Placu 3 Maja do ul. Żeromskiego/ Miasto Radomsko/ zakres: roboty - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego

		zrównoważonego rozwoju przestrzeni.		
PP12. Poprawa funkcji gospodarczo-społecznej na obszarze rewitalizacji	**PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społeczno-gospodarczych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności zawodowej i postaw przedsiębiorczych w nowym atrakcyjnym miejscu – w odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju przestrzeni.		Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 2014-2020: - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego - Przebudowa ulicy Reymonta od Placu 3 Maja do ul. Żeromskiego - Podejmowanie działań wspierających rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw / Miasto
PP13. Wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	**PP3.** Aktywni razem - stop wykluczeniu w Mieście Radomsku **PP5.** Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy **PP6.** Żyć lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie	Komplementarność przestrzenna – projekty z wyjątkiem PP5 – realizowane są na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie PP5 Budowa kompetencji kadr 50+ będzie realizowany w siedzibie lidera projektu, Centrum Nowoczesnych Inwestycji, która znajduje w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Niezależnie od miejsca, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją m.in. z uwagi na wiek i niepełnosprawność. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społeczno-gospodarczych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności zawodowej i postaw przedsiębiorczych w nowym atrakcyjnym miejscu – w odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju przestrzeni.	Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027, środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - „Starter Radomsko" jako katalizator rozwoju biznesu - Podejmowanie działań wspierających rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw / Miasto

PP14. Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej	**PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16.** Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji **PP22.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP23.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec **PP24.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie osób młodych i starszych zagrożonych marginalizacją. Przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się do stworzenia przyjaznej, bezpiecznej, nowoczesnej przestrzeni – odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju – której towarzyszy znaczące polepszenie jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń ma w założeniu pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.	Fundusz Europejski dla Województwa Łódzkiego 2027, środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Wymiana kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w ulicach objętych procesem rewitalizacji w LPR - Przebudowa (modernizacja) oświetlenia ulicznego na obszarze objętym rewitalizacją - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego - Przebudowa ulicy Reymonta od Placu 3 Maja do ul. Żeromskiego/ Miasto Radomsko/ zakres: roboty - Budowa nowego budynku mieszkalnego na obszarze rewitalizacji Radomska; 18 lokali - Rewaloryzacja skwerów na obszarze rewitalizacji - Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji i poszerzenie oferty czasu wolnego – rewitalizacja zieleni i rozwój infrastruktury rekreacyjnej na obszarze rewitalizowany

				m. - Sztuka w Parku Świętojańskim - Różewicz Open Festiwal
PP15. Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji	**PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku **PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP16**. Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji **PP22.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP23.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec **PP24.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie osób starszych. Przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się do stworzenia przyjaznej, bezpiecznej, nowoczesnej przestrzeni – odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju – której towarzyszy znaczące polepszenie jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń ma w założeniu pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; środki własne miasta Radomka	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Przebudowa (modernizacja) oświetlenia ulicznego na obszarze objętym rewitalizacją - Wymiana kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w ulicach objętych procesem rewitalizacji w LPR - Budowa nowego budynku mieszkalnego na obszarze rewitalizacji Radomska; 18 lokali - Rewaloryzacja skwerów na obszarze rewitalizacji - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego
PP16. Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji	**PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP22.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku. Przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się do stworzenia przyjaznej, bezpiecznej,	środki własne miasta Radomska	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Wymiana kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w ulicach objętych procesem rewitalizacji w LPR

	termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP23.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec **PP24.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	nowoczesnej przestrzeni – odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju – której towarzyszy znaczące polepszenie jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń ma w założeniu pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.		- Przebudowa (modernizacja) oświetlenia ulicznego na obszarze objętym rewitalizacją/ Miasto - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego - Przebudowa ulicy Reymonta od Placu 3 Maja do ul. Żeromskiego/ Miasto Radomsko/ zakres: roboty - Rewaloryzacja skwerów na obszarze rewitalizacji - Budowa nowego budynku mieszkalnego na obszarze rewitalizacji Radomska; 18 lokali
PP17. Zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez modernizację Muzeum Regionalnego w Radomsku	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku	Wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Planowane przedsięwzięcia, niezależnie od miejsca realizacji, są skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie zidentyfikowanych grup narażonych na wykluczenie społeczne – osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób młodych zagrożonych marginalizacją. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie ze zidentyfikowanych grup	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Przygotowanie i wykonanie stałej wystawy „Zbiory sztuki w radomszczański m muzeum” - Różewicz Open Festiwal - Małe Granty MDK – zwiększenie uczestnictwa w kulturze mieszkańców obszaru rewitalizacji Radomska

		zagrożonych marginalizacją. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu.		
PP18. Zwiększenie dostępności do usług Miejskiej Biblioteki Publicznej poprzez kompleksową modernizację obiektu wraz z budową windy zewnętrznej	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP2.** Projekt Mały Wielki Człowiek **PP7.** Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku	Komplementarność przestrzenna Wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Planowane przedsięwzięcia, niezależnie od miejsca realizacji, są skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie zidentyfikowanych grup narażonych na wykluczenie społeczne – osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób młodych zagrożonych marginalizacją. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie ze zidentyfikowanych grup zagrożonych marginalizacją. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu.	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Różewicz Open Festiwal - Małe Granty MDK – zwiększenie uczestnictwa w kulturze mieszkańców obszaru rewitalizacji Radomska
PP19. Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę strefy rekreacyjno-wypoczynkowej	**PP1.** Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku **PP2.** Mały Wielki Człowiek **PP7**. Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku	Komplementarność przestrzenna Wszystkie projekty, z wyjątkiem PP1., realizowane są na obszarze rewitalizacji. Projekt PP1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne – z uwagi na możliwości wykorzystania odpowiedniej wielkości działek, zostanie zbudowane, poza obszarem, ale w pobliżu podobszaru Młodzowy. Planowane przedsięwzięcia, niezależnie od miejsca realizacji, są skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie zidentyfikowanych grup	środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Poprawa atrakcyjności turystycznej południowej części Województwa Łódzkiego poprzez budowę

		narażonych na wykluczenie społeczne – osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób młodych zagrożonych marginalizacją. Komplementarność problemowa – projekty przyczyniają się do rozwiązywania zdiagnozowanych na problemów społecznych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie ze zidentyfikowanych grup zagrożonych marginalizacją. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu zwiększenie ich aktywności życiowej w zakresie szeroko rozumianej aktywizacji społecznej i obywatelskiej, włączenia się w życie społeczności lokalnej, aktywnego spędzania wolnego czasu.		kompleksu obiektów sportowo - rekreacyjnych w Radomsku - Rewaloryzacja skwerów na obszarze rewitalizacji - oświetlenia ulicznego na obszarze objętym rewitalizacją/ Miasto - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego - Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji i poszerzenie oferty czasu wolnego – rewitalizacja zieleni i rozwój infrastruktury rekreacyjnej na obszarze rewitalizowanym.
PP20. Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	**PP21.** Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP22.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP23.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec **PP24.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na	Komplementarność przestrzenna– projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, na którym realizowane jest przedsięwzięcie, z jego efektów będą korzystać wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji w Radomsku. Komplementarność problemowa – przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się znaczącego polepszenia jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń – w ramach innych projektów – ma pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027; NFOŚiGW; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Remonty części wspólnych budynków wchodzących w skład Mieszkaniowego Zasobu Gminy na obszarze rewitalizacji Radomska w celu ograniczenia niskiej emisji

	podobszarze rewitalizacji Młodzowy	aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.		
PP21. Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Centrum	**PP20**. Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy **PP22.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP23.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec **PP24.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	Komplementarność przestrzenna– projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, na którym realizowane jest przedsięwzięcie, z jego efektów będą korzystać wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji w Radomsku. Komplementarność problemowa – przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się znaczącego polepszenia jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń – w ramach innych projektów – ma pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027; NFOŚiGW; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Wymiana kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w ulicach objętych procesem rewitalizacji w LPR/ Miasto Radomsko - Remonty części wspólnych budynków wchodzących w skład Mieszkanioweg o Zasobu Gminy na obszarze rewitalizacji Radomska w celu ograniczenia niskiej emisji
PP22. Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich modernizację i remont w celu podniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum	**PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16**. Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji **PP20.** Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy **PP21.** Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Centrum	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie osób młodych i starszych zagrożonych marginalizacją. Przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się do stworzenia przyjaznej, bezpiecznej, nowoczesnej przestrzeni – odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju – której towarzyszy znaczące polepszenie jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń	Bank Gospodarstw o Krajowego; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Wymiana kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w ulicach objętych procesem rewitalizacji w LPR - Remonty części wspólnych budynków wchodzących w skład Mieszkanioweg o Zasobu Gminy na obszarze rewitalizacji Radomska w

	PP23. Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec **PP24.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	ma w założeniu pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.		celu ograniczenia niskiej emisji - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego
PP23. Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich modernizację i remont w celu podniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec	**PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15**. Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16**. Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji **PP20.** Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy **PP21.** Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP22.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP24.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie osób młodych i starszych zagrożonych marginalizacją. Przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się do stworzenia przyjaznej, bezpiecznej, nowoczesnej przestrzeni – odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju – której towarzyszy znaczące polepszenie jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń ma w założeniu pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.	Bank Gospodarstwo Krajowego; środki własne	Projekt wykorzystuje efekty przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Remonty części wspólnych budynków wchodzących w skład Mieszkanioweg o Zasobu Gminy na obszarze rewitalizacji Radomska w celu ograniczenia niskiej emisji Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego
PP24. Poprawa efektywności	**PP14.** Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej	Komplementarność przestrzenna – projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji, niezależnie	Bank Gospodarstwo Krajowego;	Projekt wykorzystuje efekty

energetycznej budynków poprzez ich modernizację i remont w celu podniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej **PP15.** Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji **PP16**. Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji **PP20.** Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy **PP21.** Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP22.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum **PP23.** Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec	od podobszaru, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, jest ono skierowane do mieszkańców z całego obszaru rewitalizacji w Radomsku, w tym szczególnie osób młodych i starszych zagrożonych marginalizacją. Przedsięwzięcia mające na celu podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji w Radomsku dzięki spójnej interwencji przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej przyczyniają się do stworzenia przyjaznej, bezpiecznej, nowoczesnej przestrzeni – odnowionej w duchu zrównoważonego rozwoju – której towarzyszy znaczące polepszenie jakości powietrza – dzięki ograniczeniu niskiej emisji budynków leżących na obszarze. Odnowiona, zdrowa przestrzeń ma w założeniu pełnić funkcję aktywizacyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób zagrożonych marginalizacja i wykluczeniem, oferując im aktywne formy spędzania wolnego czasu i włączenie w tej sposób w życie lokalnej społeczności.	środki własne	przedsięwzięć realizowanych w latach 20014-2020: - Remonty części wspólnych budynków wchodzących w skład Mieszkanioweg o Zasobu Gminy na obszarze rewitalizacji Radomska w celu ograniczenia niskiej emisji - Przebudowa wraz z rozbudową systemu monitoringu miejskiego

Źródło: opracowanie własne.

8. REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA

8.1 IDENTYFIKACJA INTERESARIUSZY PROCESU REWITALIZACJI

Dokumenty prawne i strategiczne dotyczące rewitalizacji podkreślają znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i wdrażania programów rewitalizacji, czyniąc z nich element obowiązkowy procesu. Rewitalizacja to proces, którego centrum stanowią głównie mieszkańcy i przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy, w tym podmiotów samorządowych, pozarządowych, gospodarczych, grup nieformalnych i innych – jako czynnych twórców i odbiorców programu. Dlatego jedynie partycypacyjne podejście do rewitalizacji daje szansę na sukces i realizację celów określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Biorąc pod uwagę powyższe, zasada partycypacji społecznej powinna towarzyszyć na każdym etapie procesu rewitalizacji – od programowania Gminnego Programu Rewitalizacji przez wdrażanie działań po ich monitoring i ocenę całego procesu. Miasto Radomsko uznało, że nie sposób przeprowadzić rzetelnej diagnozy mające na celu identyfikację obszarów kryzysowych bez udziału osób, dla których i wśród których ma być prowadzona rewitalizacja w różnych aspektach: społecznym, gospodarczym, technicznym, przestrzennym i środowiskowym. Ważnym elementem przygotowania miasta do koordynacji i zarządzania procesem rewitalizacji było określenie interesariuszy, którzy będą nie tylko odbiorcami, czy uczestnikami działań, ale i ich realizatorami, którzy będą mieli realny wpływ na osiąganie celów rewitalizacji Radomska. W kolejnych podrozdziałach zostały opisane działania związane z realizacją zasady partycypacji społecznej i partnerstwa na etapie programowania oraz wdrażania i monitorowania radomszczańskiej rewitalizacji.

Analiza grup interesariuszy ma na celu wskazanie aktorów, którzy mogą włączyć się w tworzenie i wdrażanie programu. Analizie poddano przede wszystkim instytucje, organizacje pozarządowe i lokalnych przedsiębiorców.

Bezpośrednimi interesariuszami projektu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji Radomska, do których przede wszystkim skierowane są projektowane działania. Są to więc:

- mieszkańcy obszaru zagrożeni wykluczeniem społecznym,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Na obszarze rewitalizacji działają następujące obiekty usług publicznych:

- Komenda Powiatowa Policji,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- Urząd Gminy Radomsko,
- Urząd Stanu Cywilnego,
- Urząd Skarbowy,
- Szkoła Podstawowa nr 2,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4,
- Zespół Szkół Elektryczno-Elektronicznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Radomsku,
- UMLKS Radomsko,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Radomsku,
- Miejski Dom Kultury,
- Parafia św. Marii Magdaleny w Radomsku,
- Parafia św. Lamberta w Radomsku,
- Kościół Rzymskokatolicki i Klasztor oo. Franciszkanów,
- Muzeum Drukarstwa Rodziny Kamińskich w Radomsku,

- Muzeum Regionalne im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Radomsku,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji i na terenie gminy.

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze gospodarczej, ważnym partnerem Radomska w prowadzeniu procesu rewitalizacji powinny być instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości, tj. Starter Radomsko, Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców wraz z Centrum Kształcenia Ustawicznego; Zrzeszenie Handlu i Usług, a także działająca przy urzędzie miasta Młodzieżowa Rada Miasta i Miejska Rada Seniorów.

Ważnymi interesariuszami rewitalizacji Radomska są także działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji organizacje pozarządowe. Funkcjonują tu dwa uniwersytety trzeciego wieku aktywizujące seniorów. Ważną dla mieszkańców rolę odgrywają kluby sportowe o zróżnicowanym profilu. Na terenie podobszaru Centrum zarejestrowane są:

- organizacje społeczne z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (np. Fundacja Inicjatyw Kulturalnych, Stowarzyszenie „Teatr Źródło", Towarzystwo Patriotyczne),
- organizacje działające w obszarze sportu (np. Klub Sportowy „Tytani Radomsko"),
- organizacje działające na rzecz dzieci i młodzieży (np. Stowarzyszenie „Parafiada", Oddział Radomsko im. Jana Pawła II),
- organizacje z zakresu pomocy społecznej (np. CARITAS Archidiecezji Częstochowskiej, Oddział w Radomsku),
- organizacje z zakresu ochrony zdrowia i pomocy niepełnosprawnym (np. Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy i Rozwoju „ProMental"),
- organizacje kombatanckie (np. Związek byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych),
- pozostałe organizacje społeczne – np. Ochotnicza Straż Pożarna Ratownictwa Wodnego, Stowarzyszenie „Czarny Radomsko", Stowarzyszenie „Klub Weterani Szos Radomsko".

Na podobszarze Młodzowy zidentyfikowano licznych interesariuszy z branży gospodarczej, m.in. przedsiębiorstwa produkujące meble i akcesoria meblowe, przedsiębiorstwo wytwarzające filtry studzienne i liczne obiekty handlowo-usługowe.

Wśród obiektów usług publicznych na tym terenie są:

- Stadion RKS Radomsko,
- Zespół Szkół Drzewnych i Ochrony Środowiska,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Romualda Traugutta,
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi – Terenowy Inspektorat,
- Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa.

W aspekcie społecznym kluczowym potencjałem jest aktywna działalność organizacji pozarządowych. Na terenie podobszaru Młodzowy są zarejestrowane:

- organizacje działające w obszarze sportu (np. Radomszczański Kolektyw Sportowy „RKS Radomsko", Akademia Karate „KYOKUSHIN Radomsko"),
- inne organizacje społeczne – np. Koło Działaczy Opozycji Antykomunistycznej w Radomsku, Stowarzyszanie „Morsy z Radomska".

W sferze gospodarczej liczną grupę interesariuszy stanowią zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej, w większości związane z handlem, przetwórstwem przemysłowym i działalnością specjalistyczną. Ze szczególnym wskazaniem na sektor meblarski. W celu zrzeszenia producentów mebli regionu radomszczańskiego – jednego z najważniejszych ośrodków meblowych w Polsce powstała inicjatywa „Radomsko Mebluje".

Na podobszarze Kopiec największym potencjałem są potencjalni partnerzy gospodarczy, wśród nich m.in. przedsiębiorstwo handlowe, produkcyjne i usługowe. Obiektami usług publicznych na tym terenie jest Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Grażyny Bacewicz oraz Miejska Biblioteka Publiczna.

Na koniec 2020 r. działalność gospodarczą prowadziły 72 podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie podobszaru Kopiec. Do największych należą: zakłady produkcyjne Metalurgia S.A. Radomsko specjalizujące się w produkcji drutu, FRMA Plastica zajmująca się produkcją tworzyw sztucznych, liczne obiekty handlowo – usługowe m.in. Galeria Radomsko, hipermarkety budowlane (PSB Mrówka, Bricomarche), Wilga, naprawa pojazdów.

Instytucja wspierająca rozwój przedsiębiorczości Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa zrzesza ponad 70 podmiotów, są to głównie małe i średnie przedsiębiorstwa. Izba wpiera je przez działania doradcze, informacyjne i szkoleniowe.

W aspekcie społecznym istotnym potencjałem jest aktywna działalność organizacji pozarządowych, które mają tu swoją siedzibę. Są to:

- organizacje działające w obszarze sportu (np. Klub Karate RANDORO),
- organizacje z zakresu ochrony zdrowia i pomocy niepełnosprawnym (np. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, Oddział Terenowy w Radomsku, Stowarzyszenie „Radomszczański Klub Amazonek", Fundacja „Radomszczańska Ochotnicza Grupa Ratownicza"),
- pozostałe organizacje społeczne – Liga Obrony Kraju Radomsko.

Aktywność społeczną pobudza również działająca przy urzędzie miasta Młodzieżowa Rada Miasta i Miejska Rada Seniorów.

Wskazane podmioty były odbiorcami działań informacyjno-promocyjnych na etapie tworzenia GPR. Będzie z nimi podejmowana współpraca w kolejnych okresach, związana z wdrażaniem
i monitorowaniem procesu, w tym przede wszystkim w związku z konsultacjami społecznymi podejmowanymi w trybie ustawy o rewitalizacji, dotyczącymi m.in. uchwalenia GPR, powołania Komitetu Rewitalizacji, ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

8.2 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE PRZYGOTOWYWANIA PROGRAMU

Podczas przygotowania programu rewitalizacji zdecydowano się na wykorzystanie różnych form partycypacji społecznej w celu zwiększenia udziału mieszkańców w tworzeniu dokumentu. Zrealizowano m.in. badanie społeczne mieszkańców, a jego wyniki zostały wykorzystane do opracowania diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta, uzasadniającej wniosek do Rady Miejskiej o przyjęcie uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Radomsku. Celem badania była ocena aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców wobec procesu rewitalizacji Radomska. Problematyka badawcza, która została podjęta w ramach badania, dotyczyła następujących obszarów:

- identyfikacji najważniejszych w opinii społecznej negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych występujących na terenie miasta,
- wskazania fragmentów miasta do objęcia procesem rewitalizacji,
- oczekiwania dotyczącego efektów procesu rewitalizacji.

Badanie zrealizowano od 8 stycznia 2021 do 8 marca 2021 r. na próbie 413 mieszkańców. Formularze ankiet były dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej miasta, a także dostępne w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim w Radomsku. W badaniu ankietowym wzięli udział przedstawiciele wszystkich wytypowanych grup wiekowych. Zdecydowanie najliczniejsza grupa uczestników reprezentowała przedział 36-50 lat (56,9%). Kolejne grupy reprezentowały przedziały 26-35 lat (18,9%) i 51-65 lat (12,3%). Najmniej liczebną grupą okazały się osoby poniżej 18 lat (0,5%).

Mieszkańców biorących udział w badaniu poproszono o wskazanie głównych negatywnych zjawisk dotykających Radomsko we wszystkich pięciu sferach. W ten sposób wybrano katalog wskaźników analizowanych w procesie diagnostycznym służącym wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Udzielone odpowiedzi pomogły również w wyborze kierunków prowadzenia procesu rewitalizacji w Radomsku. Mieszkańcy wskazywali oczekiwane kierunki zmian w procesie

rewitalizacji miasta, z których zbudowano priorytetowe wyzwania procesu określone w rozdziale *Cele i kierunki działań GPR.*

Istotnym elementem umożliwiającym interesariuszom uczestnictwo w procesie programowania rewitalizacji są konsultacje społeczne poszczególnych uchwał podejmowanych w trybie przewidzianym ustawą o rewitalizacji. Konsultacje uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Radomska odbywały się w czasie trwającej epidemii COVID-19. Przed przystąpieniem do konsultacji został opracowany ich program z uwzględnieniem uwarunkowań aktualnych obostrzeń epidemiologicznych. Wszystkie spotkania z interesariuszami odbywały się on-line, zgodnie z wymogami art. 6 ust. 3a ustawy o rewitalizacji (dla Zespołu ds. rewitalizacji oraz radnych Rady Miejskiej w Radomsku w dniu 26 kwietnia 2021 r., dla mieszkańców w dniu 7 maja 2021 r.).Projekty uchwał z załącznikami wyłożone były również do wglądu w wersji papierowej dla tych osób, które nie miały możliwości zapoznania się z nimi w wersji cyfrowej.

Wszelkie dokumenty i informacje związane z prowadzonym w Radomsku procesem rewitalizacji są zwyczajowo publikowane na stronach internetowych oraz na tablicach informacyjnych w urzędzie, a także w lokalnych mediach (prasie, radiu i telewizji). Dodatkowo do akcji informacyjnych wykorzystano również przystanki komunikacji publicznej. Plakaty i ulotki o konsultacjach pojawiały się również w obiektach handlowych oraz były kolportowane przez administratorów nieruchomości na osiedlach mieszkaniowych.

Po przyjęciu w dniu 15 lipca 2021 r. uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia GPR rozpoczęto prace merytoryczne związane z opracowaniem treści programu. W tym celu przeprowadzono otwarty nabór na przedsięwzięcia rewitalizacyjne w okresie od 15 lipca do 30 września 2021 r. Propozycje projektów interesariusze mogli zgłaszać na przygotowanym w tym celu formularzu projektowym. Na potrzeby naboru zorganizowano serię spotkań z interesariuszami – wewnętrznymi i zewnętrznymi, podczas których omówiono zasady wypełniania fiszek projektowych. W efekcie naboru wpłynęły 24 projekty głoszone przez instytucje publiczne oraz interesariuszy prywatnych. Aktywność partnerów społeczno-gospodarczych umożliwiła realne włączenie interesariuszy w etap wdrażania GPR.

Na etapie przygotowania programu Prezydent Miasta Radomska powołał Zarządzeniem nr 8/2021 Zespół ds. Rewitalizacji, który m.in odpowiada także za prowadzenie działań z zakresu partycypacji społecznej. Najważniejsze z nich to:

- organizacja konsultacji społecznych w procesie opracowania GPR,
- bieżący monitoring nad realizacją zadań oraz przedsięwzięć zaplanowanych w GPR, w tym koordynacja współpracy między jednostkami organizacyjnymi gminy, organizacjami pozarządowymi i instytucjami zaangażowanymi w realizację GPR,
- podejmowanie działań w zakresie informacji i promocji GPR,
- współpraca ze wszystkimi grupami interesariuszy obszaru rewitalizacji Radomska,
- koordynowanie procesu aktywizacji lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji poprzez wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz aktywności mieszkańców, tworzenie warunków do aktywizacji społecznej mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji,
- pozyskiwanie partnerów do realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPR, w tym prowadzenie działań na rzecz zwiększenia włączenia organizacji społecznych w realizację programu,
- edukacja mieszkańców i partnerów społecznych w zakresie rewitalizacji,
- opiniowanie wniosków przedkładanych przez interesariuszy dotyczących zadań realizowanych w ramach obszaru rewitalizacji Radomska.

W skład zespołu, oprócz przedstawicieli wydziałów i referatów Urzędu Miasta, weszli również przedstawiciele ważnych interesariuszy procesu, jak np. MOPS, TBS Sp. z o.o., czy Miejski Dom Kultury, którzy mieli wpływ na ustalanie zakresu interwencji, zgłaszając własne inicjatywy do objęcia zapisami GPR.

8.3 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I OCENY REALIZACJI PROGRAMU

Ważnym organem zapewniającym udział interesariuszy na etapie wdrażania i oceny realizacji programu będzie Komitet Rewitalizacji. Zostanie on powołany po przyjęciu przez Radę Miasta Radomska uchwały w sprawie GPR. Komitet będzie stanowił miejsce współpracy oraz dialogu dla przedstawicieli gminy i interesariuszy procesu rewitalizacji. Komitet będzie pełnił rolę opiniodawczo-doradczą Prezydenta Miasta. Zasady działania oraz wyboru członków radomszczańskiego Komitetu Rewitalizacji zostały opisane szczegółowo w rozdziale 12. Założenia te gwarantują realizację wszystkich założeń ustawy o rewitalizacji w odniesieniu wymogów uspołecznienia procesu.

Dodatkowo w działania dotyczące wdrażania gminnego programu rewitalizacji będą angażowane środowiska ściśle współpracujące z Prezydentem Miasta – na zasadzie bieżącego doradztwa i opiniowania kluczowych kwestii w przedmiocie rewitalizacji. Należą do nich m.in. Miejska Rada Seniorów, Rada Gospodarcza, Miejska Rada Sportu. Dzięki temu GPR będzie wdrażany przy czynnym, partnerskim udziale i zaangażowaniu przedstawicieli mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacji społecznych, sektora gospodarczego i instytucji publicznych realizujących inne polityki publiczne na obszarze rewitalizacji Radomska.

Zgodnie z zasadą partnerstwa w proces rewitalizacji Radomska włączyły się różne grupy interesariuszy, co przełożyło się na liczne przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji przez jednostki organizacyjne gminy i podmioty spoza sektora finansów publicznych. Dzięki włączeniu różnych środowisk w proces wdrażania działań rewitalizacyjnych została zapewniona zasada komplementarności działań, a sam proces został lepiej dopasowany do potrzeb mieszkańców. Niezwykle ważne będzie również zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji możliwości uczestnictwa w realizacji poszczególnych zadań. Służyć temu będą m.in.:

- liczne projekty uzupełniające, zakładające zlecanie lokalnym organizacjom pozarządowym przez Gminę Miasto Radomsko realizację zadań publicznych powiązanych z procesem rewitalizacji,
- instrumenty Specjalnej Strefy Rewitalizacji, w szczególności program dotacji do remontów nieruchomości prywatnych, który będzie angażował prywatnych właścicieli nieruchomości do prowadzenia procesów modernizacyjnych zabudowy obszaru rewitalizacji.

W GPR przewidziano również inne warunki do aktywnego zaangażowania się interesariuszy we wdrażanie programu rewitalizacji i tworzenie końcowych rezultatów będących efektem procesu rewitalizacji. Zaangażowanie społeczne w proces rewitalizacji będzie możliwe w efekcie inicjatyw partnerów Miasta Radomska, którzy zgłosili do objęcia zapisami GPR wiele przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – realizacja licznych działań społecznych, których odbiorcami są mieszkańcy obszaru rewitalizacji;
- Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Radomsku – realizator przedsięwzięć wspierających podmioty gospodarcze i aktywizujących mieszkańców obszaru rewitalizacji; projekty RIPH będą służyć aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców;
- Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców – w zakresie realizacji przedsięwzięcia na rzecz wzmocnienia kompetencji kluczowych mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- Centrum Nowoczesnych Inwestycji – partnerstwo na rzecz projektu „Starter Radomsko" (inkubator przedsiębiorczości) oraz innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na rzecz lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- organizacje pozarządowe – wybrane w trybie konkursu do realizacji zadań publicznych wspierających proces rewitalizacji,
- Powiatowy Urząd Pracy – realizator przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy;

- Muzeum Regionalne im. Stanisława Sankowskiego w Radomska oraz Miejska Biblioteka Publiczna – w zakresie poprawy jakości świadczenia oferty kultury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.– w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych i usług dostępnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy, do których skierowane będą programy dotacyjne – dotacje remontowe w ramach rozwiązań SSR oraz dotacje celowe na wymianę źródeł ciepła – na obszarze rewitalizacji jako szczególny problem zidentyfikowano niską jakość powietrza z powodu koncentracji pieców na paliwa stałe; w tym przypadku mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą głównymi odbiorcami, ale i realizatorami działań remontowych, których efektem będzie poprawa jakości środowiska naturalnego oraz poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji.

Zaangażowanie społecznych partnerów obejmie:

- współorganizowanie aktywizacyjnych działań społecznych i gospodarczych tak, aby interesariusze społeczni byli nie tylko ich beneficjentami, ale także w możliwie jak największym stopniu realizatorami programu;
- zaangażowanie sektora pozarządowego – włączenie sektora pozarządowego w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych jako podmiotów samodzielnie wdrażających przedsięwzięcia rewitalizacyjne lub jako partnerów w przedsięwzięciach;
- współdziałanie gminy ze wszystkimi podmiotami, których propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały ujęte w programie w celu monitorowania stopnia jego realizacji – podmioty będą zobligowane do regularnego raportowania stanu realizacji zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Partycypacja społeczna nie kończy się wraz z realizacją przedsięwzięć. Równie istotne jest zapewnienie udziału społeczeństwa na etapie monitorowania rewitalizacji. Proces ten polega na agregowaniu i analizowaniu informacji dotyczących postępu rzeczowego i finansowego w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W związku z tym szczególnie istotne będzie utrzymywanie bieżącego kontaktu z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ to w efekcie ich działań będzie następować poprawa stanu obszaru rewitalizacji.

Włączenie społeczne w proces monitorowania odbywać się będzie m.in. w ramach działalności Zespołu ds. Rewitalizacji. Prezydent Miasta Radomska zobowiązał Zespół do organizacji co najmniej jednego spotkania w ciągu roku z innymi interesariuszami procesu rewitalizacji. W trakcie spotkań będzie możliwość podejmowania rozmów na temat bieżącego stopnia realizacji przedsięwzięć, etapów realizacji programu, problemów, barier wynikających z wdrażania poszczególnych działań.

Cykliczne oceny aktualności i stopnia realizacji GPR podlegać będą ocenie i opiniowaniu Komitetu Rewitalizacji, a także upublicznieniu w BIP, dzięki czemu możliwy będzie dialog społeczny wokół jakości procesu rewitalizacji i jego bieżących rezultatów.

9 ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+

9.1 OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA GPR

Główne podmioty, na których spoczywa obowiązek wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, to:

Tab. 38 Podmioty realizujące czynności z zakresu zarządzania GPR Miasta Radomska 2030 +

Podmiot	Zadania
Prezydent Miasta Radomska	– nadzór nad sporządzaniem i realizacją GPR, – przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu GPR, – powołanie w drodze zarządzenia Zespołu ds. Rewitalizacji, – podejmowanie decyzji w sprawie zmian i aktualizacji GPR,
Rada Miejska w Radomsku	– zatwierdzenie i uchwalenie dokumentu GPR oraz jego aktualizacji,
Komitet Rewitalizacji	– pełnienie roli opiniodawczo-doradczej w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji,
Zespół ds. Rewitalizacji	– koordynowanie przebiegu monitorowania i aktualizacji GPR, – opiniowanie efektów wdrażania GPR i informowanie o ewentualnych zagrożeniach w osiągnięciu celów programu, – inicjowanie zmian i aktualizacji GPR, – zatwierdzanie sprawozdań z realizacji i oceny GPR,
Kierownicy referatów i naczelnicy wydziałów Urzędu Miasta Radomska oraz kierownicy jednostek organizacyjnych i spółek Gminy Miasta Radomska	– współpraca w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny działań rewitalizacyjnych, – realizacja projektów służących osiągnięciu celów rewitalizacji, – przygotowywanie informacji na temat realizacji projektów wynikających z GPR i osiągniętych wskaźników, – współpraca w przygotowywaniu projektów aktualizacji GPR, – informowanie o ewentualnych zagrożeniach związanych z realizacją projektów i GPR,
Partnerzy procesu, którzy zgłosili propozycje przedsięwzięć do objęcia zapisami GPR oraz mieszkańcy, organizacje społeczne, wspólnoty mieszkaniowe, kościelne osoby prawne	– udział w konsultacjach społecznych dotyczących GPR, – informowanie o zjawiskach negatywnych, potrzebach i potencjałach obszaru rewitalizacji, – aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, infrastrukturalnych zgodnie z lokalnymi potrzebami i interesami, – realizacja przedsięwzięć zgłoszonych do GPR.

Źródło: opracowanie własne.

Zarządzanie GPR odbywa się w strukturach organizacyjnych Urzędu Miasta w ramach bieżących obowiązków pracowników. Miejscem spotkań koordynacyjnych osób zaangażowanych w realizację procesu rewitalizacji jest siedziba Urzędu, a spotkania te odbywają się w czasie jego urzędowania.

System zarządzania rewitalizacją wymaga osadzenia w istniejącym systemie zarządzania rozwojem gminy i strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Radomska. Aby umożliwić współpracę wszystkich podmiotów, na których spoczywają obowiązki związane z realizacją GPR, Zarządzeniem nr 8/2021 Prezydenta Miasta Radomska został powołany międzyreferatowy zespół zadaniowy, którego celem jest koordynowanie realizacji procesu rewitalizacji w obrębie różnych sektorów. Zespół ds. Rewitalizacji jest odpowiedzialny za opracowanie, wdrażanie i monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+[8]. Zespół działa pod kierownictwem Przewodniczącego Zespołu, którego funkcję pełni Skarbnik Miasta. Jego członkami są przedstawiciele komórek merytorycznych

[8] Zarządzenie Nr 8/ 2021 Prezydenta Miasta Radomska z dnia 8 stycznia 2021 r. w sprawie powołania Zespołu ds. rewitalizacji w związku z realizacją projektu „Konsultacje i pilotaż modelowych rozwiązań na rzecz odpowiedzialnej urbanizacji w Polsce" oraz opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Urzędu Miasta Radomska, a także gminnych jednostek organizacyjnych, które pełnią ważną rolę w przegotowaniu i prowadzeniu zaplanowanego procesu rewitalizacji. Nadzór nad pracą Zespołu sprawuje Prezydent Miasta, który podejmuje kluczowe decyzje na poziome strategicznego zarządzania Programem. Natomiast obsługę administracyjno-organizacyjną Zespołu zapewnia Biuro Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta. Do zadań Zespołu należy w szczególności:

- udział w przygotowaniu diagnoz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Radomsku,
- priorytetyzacja problemów dotyczących obszaru rewitalizacji,
- definiowanie celów i kierunków działań procesu rewitalizacji,
- opracowanie koncepcji projektów rewitalizacyjnych,
- koordynacja procedury uchwalenia GPR,
- organizacja konsultacji społecznych w procesie opracowania GPR,
- wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach komórek organizacyjnych gminy,
- koordynacja realizacji GPR w odniesieniu do wynikających z programu celów,
- bieżący monitoring nad realizacją zadań oraz przedsięwzięć zaplanowanych w GPR, w tym koordynacja współpracy między jednostkami organizacyjnymi gminy, organizacjami pozarządowymi i instytucjami zaangażowanymi w realizację GPR,
- rekomendowanie zmian w zakresie procedur związanych z realizowanymi zadaniami przez poszczególne komórki/jednostki organizacyjne, niezbędnych dla sprawnej realizacji działań rewitalizacyjnych oraz ich wdrożenie,
- podejmowanie działań korygujących,
- gromadzenie, dostarczanie i analizowanie danych niezbędnych do wdrażania i monitorowania GPR,
- przygotowywanie sprawozdań z realizacji GPR,
- koordynowanie wprowadzania zmian do GPR,
- konsultowanie zmian w GPR,
- podejmowanie działań w zakresie informacji i promocji GPR,
- współpraca ze wszystkimi grupami interesariuszy obszaru rewitalizacji Radomska,
- koordynowanie procesu aktywizacji lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji poprzez wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz aktywności mieszkańców, tworzenie warunków do aktywizacji społecznej mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji,
- pozyskiwanie partnerów do realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPR, w tym prowadzenie działań na rzecz zwiększenia włączenia organizacji społecznych w realizację programu,
- edukacja mieszkańców i partnerów społecznych w zakresie rewitalizacji,
- opiniowanie wniosków przedkładanych przez interesariuszy dotyczących zadań realizowanych w ramach obszaru rewitalizacji Radomska[9].

Posiedzenia zespołu odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał i doraźnie, gdy pojawiają się istotne kwestie konieczne do omówienia. W trakcie każdego z posiedzeń zespołu sekretarz sporządza podsumowanie ustaleń i zestawienie wyników uzgodnień razem z wnioskami. Zgodnie z zapisami Regulaminu pracy Zespołu ds. Rewitalizacji, stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 8/2021, do podstawowych obowiązków Przewodniczącego Zespołu należy:

- organizowanie i kierowanie pracą zespołu,
- zwoływanie spotkań zespołu,
- reprezentowanie zespołu lub delegowanie innych członków zespołu do reprezentowania zespołu,
- zaproszenie do udziału w pracach zespołu osób spoza jego składu,

[9] Tamże.

- podpisywanie podsumowań ustaleń ze spotkań zespołu.

Do obowiązków członków zespołu natomiast należy:

- aktywny udział w spotkaniach zespołu,
- udzielanie informacji w zakresie merytorycznym i organizacyjnym dot. uwarunkowań obszaru rewitalizacji i jego potrzeb rewitalizacyjnych,
- inicjowanie projektów do GPR,
- udział w konsultacjach społecznych w procesie opracowania GPR,
- wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie merytorycznym w ramach komórek organizacyjnych gminy,
- monitorowanie realizacji GPR i opiniowanie zmian do kluczowych przedsięwzięć,
- opiniowanie bieżących działań w ramach procesu rewitalizacji,
- rekomendacja zmian do dokumentów strategicznych miasta,
- przygotowanie wraz z zespołem wniosków o sporządzenie analiz, raportów i opracowań[10].

Zarządzenie Prezydenta Miasta stanowi akt wewnętrzny kierownictwa urzędu, w związku z czym nie ma mocy obowiązującej dla podmiotów zewnętrznych niebędących jednostkami podległymi gminie. Włączenie społeczne w etap zarządzania, wdrażania oraz oceny Gminnego Programu Rewitalizacji realizowane będzie z udziałem Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany niezwłocznie po uchwaleniu GPR, na zasadach przewidzianych w art. 7 ustawy o rewitalizacji. Komitet będzie stanowił miejsce współpracy oraz dialogu przedstawicieli gminy i interesariuszy procesu rewitalizacji reprezentujących stronę społeczną. Zasady działania Komitetu, jak również zasady wyboru jego składu zostaną określone w odrębnej uchwale Rady Miasta Radomska, której projekt zostanie poddany konsultacjom społecznym. Uchwała ta zostanie przyjęta w ciągu trzech miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta Radomska 2030+. Członkowie Komitetu zostaną powołani do jego składu w ślad za uchwałą - na mocy osobnego zarządzenia Prezydenta Miasta.
Z Komitetem współpracować będzie Zespół ds. Rewitalizacji, przedkładając do zaopiniowania dokumenty wytwarzane w procesie wdrażania GPR.

Dodatkowo Zespół ds. rewitalizacji będzie organizował co najmniej jedno spotkanie w ciągu roku z zewnętrznymi interesariuszami procesu rewitalizacji. W trakcie spotkań będzie możliwość podejmowania rozmów na temat bieżącego monitorowania przedsięwzięć, etapów realizacji programu, problemów, barier wynikających z wdrażania poszczególnych działań.

Identyfikacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w GPR umożliwia aplikowanie o dofinansowanie zewnętrzne na ich realizację. W związku z powyższym jednym z istotnych zadań wpływających na poziom wdrożenia programu będzie pozyskiwanie środków finansowych na projekty. Za przygotowanie wniosków o dofinansowanie projektów, których beneficjentem jest Miasto Radomsko, będą odpowiadać pracownicy Wydziału Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Radomska - Biura Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta. Za realizację przedsięwzięcia zgodnie z wytycznymi programu,
w ramach którego pozyskano dofinansowanie, będą odpowiedzialni naczelnicy wydziałów lub kierownicy jednostek organizacyjnych realizujących projekt.

Finansowanie wszystkich projektów miejskich, stanowiących przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zostanie zabezpieczone w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Przedstawiony system zarządzania umożliwi sprawne i efektywne wdrożenie oraz monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, z uwzględnieniem obowiązkowej partycypacji społecznej.

[10] Załącznik do Zarządzenia Nr 8/2021 Prezydenta Miasta Radomska z dnia 8 stycznia 2021 r.

9.2 RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI ORAZ KOSZTY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI

W poniższej tabeli przedstawiono ramowy harmonogram realizacji GPR Radomska 2030+ - w odniesieniu do czynności proceduralnych niezbędnych do podjęcia w procedurze wdrażania GPR. Terminy realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikają z zapisów rozdziału 5.

Tab. 39 Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Radomska 2030+

Lp.	Etapy i rodzaje działań	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
1	Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji przez Radę Miasta	■										
2	Ustanowienie i funkcjonowanie Specjalnej Strefy Rewitalizacji	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
3	Powołanie Komitetu Rewitalizacji	■					■					■
4	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Wieloletniej Prognozy Finansowej	■										
5	Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji (co najmniej raz na kwartał)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
6	Działania informacyjno-promocyjne Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym dotyczące narzędzi Specjalnej Strefy Rewitalizacji	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
7	Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
8	Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji				■			■			■	
9	Przygotowanie projektów do realizacji, pozyskanie finansowania zewnętrznego, wdrożenie projektów	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
10	Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie finansowej 2021-2027							■				
11	Przygotowanie do działań rewitalizacyjnych w ramach kolejnej perspektywy finansowej							■	■			

Źródło: opracowanie własne.

Nie przewiduje się dodatkowego wynagradzania osób biorących udział w procesie zarządzania GPR. Członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji zadania związane z obsługa GPR będą realizować w ramach obowiązków służbowych, bez dodatkowego wynagrodzenia. Praca w Komitecie Rewitalizacji pełniona jest społecznie, bez wynagrodzenia. W poniższej tabeli oszacowano inne możliwe wydatki, jakie będzie generowało wdrożenia GPR Miasta Radomska 2030+.

Tab. 40 Koszty zarządzania Gminny Programem Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

Lp.	Działania	Liczba	Jednostka	Cena [zł]	Wartość [zł]
1	Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+	2	szt.	30 000,00	60 000,00
2	Obsługa Komitetu Rewitalizacji - koszty organizacji szkoleń	2	szt.	5.000,00	10.000,00
3	Wyjazdy studyjne członków Zespołu ds. Rewitalizacji	5	szt.	2.000,00	10.000,00
4	Działania informacyjno-promocyjne, w tym:				
4a	Ulotki i broszury informacyjno-edukacyjne o Specjalnej Strefie Rewitalizacji	1.000	szt/ 1kpl.	10.000,00	10.000,00
4b	Inne (wsparcie eksperckie i in.)	1	kpl.	10.000,00	10.000,00
				Razem:	**100 000,00**

Źródło: opracowanie własne.

10 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

10.1 METODYKA MONITOROWANIA I OCENY GPR

Kierując się zasadą efektywności wykorzystania środków publicznych, w procesie rewitalizacji niezbędne jest prowadzenie analizy oddziaływania realizowanych przedsięwzięć na problemy obszaru rewitalizacji, skutkujące ograniczeniem negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. Warunkiem skuteczności procesu rewitalizacji jest zapewnienie monitorowania postępu realizacji celów programu, mierzonych postępami w realizacji przedsięwzięć oraz wynikającymi z tego rezultatów.

Monitorowanie programu rewitalizacji jest obowiązkowym mechanizmem, który wspomaga zarządzanie programem rewitalizacji. Polega ono na systematycznym zbieraniu i analizowaniu danych na temat wdrażanych projektów, a w konsekwencji uzyskaniu informacji zwrotnej dot. zmiany stanu zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji.

Proces monitoringu pozwala na ocenę skuteczności programu rewitalizacji i umożliwia ocenić korzyści, jakie płyną z realizacji jego celów dla obszaru rewitalizacji. W przypadku niedostatecznego tempa zmian wnioski z monitorowania powinny dać podstawę do dokonywania modyfikacji programu, o ile okaże się to konieczne.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Prezydent Miasta występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Natomiast w przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny GPR, osiągnięcia celów rewitalizacji, Rada Miasta uchyla uchwałę w sprawie GPR w całości albo w części – dotyczącej właściwego podobszaru rewitalizacji.

Proces monitorowania GPR Miasta Radoska 2030+ będzie więc złożony z następujących etapów:

- ocena stopnia realizacji celów GPR za pomocą stanu zaawansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – realizowana corocznie,
- ocena aktualności i stopnia realizacji celów GPR za pomocą informacji o zjawiskach kryzysowych obszaru rewitalizacji – realizowana raz na 3 lata.

W etap opracowania oceny aktualności i stopnia realizacji celów GPR (z użyciem informacji o rezultatach osiąganych na poziomie polityki rewitalizacyjnej) wpisana będzie ocena jakościowa procesu, możliwa do przeprowadzenia w efekcie zaangażowania następujących obszarów badawczych:

- dynamika realizacji przedsięwzięć podstawowych ujętych w GPR,
- ocena niezrealizowanych potrzeb rewitalizacyjnych,
- dynamika zmian zjawisk kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji, a wytypowanych do monitorowania procesu,
- sukcesy i bariery procesu rewitalizacji miasta,
- identyfikacja przesłanek do aktualizacji GPR.

Włączenie Komitetu Rewitalizacji do opiniowania raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zostanie wykorzystane nie tylko w celach formalnych, związanych z pozyskaniem obligatoryjnej opinii, ale przy tej okazji zostanie wywołana dyskusja (w trakcie posiedzenia KR) dotycząca postrzegania procesu rewitalizacji przez mieszkańców Radomska oraz odbioru efektów działań rewitalizacyjnych przez poszczególnych przedstawicieli lokalnej społeczności. W szczególności pod dyskusję KR zostanie poddana teza dotycząca oceny możliwości wystąpienia eksportu problemów

poza obszar rewitalizacji, a także możliwego wpływu zewnętrznych czynników na bieżące wyniki procesu. Przebieg dyskusji dotyczącej jakości polityki rewitalizacyjnej zostanie zaprotokołowany, a wnioski i rekomendacje z niej wynikające umożliwią zaprojektowanie działań naprawczych procesu.

Zgodnie z nowym podejściem do monitorowania i ewaluacji polityk publicznych, wynikającym z raportu Komisji Europejskiej z 2011 roku,[11] w procesie monitorowania i oceny GPR należy uwzględnić ocenę możliwego wpływu czynników zewnętrznych na wskaźniki rezultatu, które zmieniają się nie tylko pod wpływem podjętej interwencji publicznej, ale i z powodu zmienności otoczenia (makroekonomicznego, polityki podatkowej, polityki inwestycyjnej, uwarunkowań pandemicznych). Na poziomie analiz rezultatów procesu rewitalizacji należy uwzględnić możliwy wpływ tych czynników na stan zjawisk kryzysowych, aby wykluczyć negatywna ocenę całej polityki w efekcie ich wystąpienia.

10.2 MONITOROWANIE POSTĘPU W REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Monitoring GPR na poziomie projektów polega na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne przez Biuro Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta, który w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta jest odpowiedzialny za przygotowywanie działań służących realizacji Strategii Rozwoju Miasta (GPR jest jednym z instrumentów realizacji Strategii na obszarze rewitalizacji). Pracownicy Biura zbierać będą informacje od zaangażowanych podmiotów o postępie w realizacji poszczególnych przedsięwzięć, a następnie będą je agregować do poziomu określonego w GPR. Umożliwi to dokonywanie oceny w postępie realizacji programu, reagowanie na trudności związane z wdrażaniem programu, jak również na prezentację Zespołowi ds. Rewitalizacji i Komitetowi Rewitalizacji informacji w zakresie stanu zaawansowania prowadzonych prac.

Raport roczny z monitorowania realizacji przedsięwzięć będzie tworzony na podstawie wypełnionych przez realizatorów przedsięwzięć formularzy (Załącznik nr 3 do GPR). Raport będzie zawierał opis stanu zaawansowania poszczególnych projektów, stan realizacji w odniesieniu do harmonogramu wraz
z informacją o możliwych opóźnieniach i komplikacjach, potrzebach wprowadzenia zmian, wysokości wydatków poniesionych na ich realizację, kolejnych krokach realizacyjnych w następnych latach (w przypadku zadań wieloletnich).

Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych uczestników procesu monitoringu.

Tab. 41 Organizacja procesu monitoringu Gminy Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

Stanowisko	Zadania w procesie	Odpowiedzialność
Kierownik referatu merytorycznego lub jednostki organizacyjnej /spółki Gminy Miasta Radomska	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań na formularzu stanowiącym załącznik nr 3 do GPR.	Efektywne wykonanie zadań, terminowe przekazanie informacji o realizowanych projektach.
Biuro Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta	Sporządzenie corocznego raportu monitoringowego z realizacji przedsięwzięć.	Weryfikacja informacji o stanie realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Terminowe przekazanie raportu do opiniowania Zespołowi ds. Rewitalizacji, Komitetowi Rewitalizacji oraz do zatwierdzenia

[11] Outcome Indicators And Targets. Towards a New System of Monitoring and Evaluation in EU Cohesion Policy. Revised version. High Level Group Reflecting on Future Cohesion Policy, June 2011

		Prezydentowi Miasta Radomska.
Zespół ds. Rewitalizacji	Pełnienie roli koordynującej w procesie zbierania danych, ich analizy i opracowywania rekomendacji w raporcie z monitorowania.	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR. Identyfikacja potrzeb w zakresie wprowadzania zmian do GPR – w opisach projektów.
Komitet Rewitalizacji	Pełnienie roli opiniodawczo-doradczej w sprawach dotyczących monitorowania procesu rewitalizacji - opiniowanie raportu monitoringowego.	Formułowanie oceny jakościowej procesu rewitalizacji z punktu widzenia społeczności lokalnej.
Prezydent Miasta Radomska	Podejmowanie decyzji w sprawie zmian i aktualizacji GPR. Zatwierdzenie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu monitoringowego, przyjęcie rekomendacji wynikających z raportu.	Nadzór nad realizacją i aktualizacją GPR. Nadzór nad wykonaniem zadań zaplanowanych w budżecie miasta na dany rok - w ramach procesu rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Przedmiotem monitorowania GPR z ujęciem informacji o przedsięwzięciach będzie ocena stopnia wdrożenia poszczególnych celów, z użyciem informacji o poniesionych na ich realizację nakładach – w poszczególnych podobszarach rewitalizacji.

Tab. 42. Szacunkowe ramy finansowe GPR w podziale na podobszary rewitalizacji Radomska

Nazwa podobszaru	Centrum	Kopiec	Młodzowy	Razem obszar rewitalizacji
Planowana wartość projektów w Celu 1. Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska – w zł	10 772 238,21	4 668 672,00	4 183 272,00	19 624 182,21
Poniesione nakłady na realizację projektów w Celu 1 w danym roku – w zł	...	...	...	...
Planowana wartość projektów w Celu 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska dzięki zwiększeniu jego dostępności – w zł	32 352 487,00	32 004 135,00	11 065 000,00	76 016 682,00
Poniesione nakłady na realizację projektów w celu 2 w danym roku – w zł	...	...	...	...
Planowana wartość projektów w Celu 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska – w zł	11 660 060,00	10 650 000,00	2 850 000,00	24 565 000,00
Poniesione nakłady na realizację projektów w celu 3 w danym roku – w zł	...	...	...	...

Źródło: opracowanie własne

10.3 OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GPR Z UŻYCIEM INFORMACJI O STANIE OBSZARU REWITALIZACJI

Ocena skuteczności działań wymaga analizy efektów procesu rewitalizacji, czyli skutków wdrażanych przedsięwzięć, wywoływanych w stosunku do zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych obszaru rewitalizacji. Monitoring programu rewitalizacji w odniesieniu do negatywnych zjawisk, w oparciu o które wyznaczono obszar rewitalizacji, należy realizować w cyklach trzyletnich (z uwagi na wydłużony cykl inwestycyjny projektów infrastrukturalnych i konieczności oczekiwania na bezpośrednie rezultaty wdrażanych działań).

GPR Miasta Radomska 2030+ zostanie przyjęty w 2022 r., co oznacza iż pierwsza ocena zjawisk kryzysowych obszaru rewitalizacji odbędzie się w 2025 r. i obejmować będzie 3-letni okres obowiązywania programu w latach 2022-2024, a kolejne po następnych trzech latach.

W ramach procesu monitorowania poziomu degradacji obszaru rewitalizacji przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Biuro Funduszy Zewnętrznych i Strategii Miasta zbiera dane umożliwiające wyliczenie wskaźników wskazanych w poniższej tabeli (pn. Zestawienie wskaźników monitorowania GPR) - w terminie do dnia 31 marca w cyklu trzyletnim. Na podstawie zebranych danych powstaje raport nt. zmian stanu zjawisk kryzysowych obszaru rewitalizacji (będący elementem składowym obligatoryjnego raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR), który zostaje przekazany do zaopiniowania Zespołowi ds. Rewitalizacji oraz Komitetowi Rewitalizacji - do dnia 30 kwietnia – w cyklu trzyletnim.
2. Zespół ds. Rewitalizacji oraz Komitet Rewitalizacji opiniują raport i przekazują swoje uwagi i zalecenia do dnia 31 maja w cyklu trzyletnim.
3. Prezydent Miasta zatwierdza raport w terminie do dnia 30 czerwca – w cyklu trzyletnim. Raport zostanie opublikowany w BIP i będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.

Podstawowym narzędziem do śledzenia zmian poziomu degradacji obszaru rewitalizacji są wskaźniki monitorowania czynników kryzysowych. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników poziomu degradacji skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów strategicznych GPR. Nie ma zaś potrzeby ponownego badania wszystkich wskaźników użytych do delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Wybór wskaźników skupił się przede wszystkim na zapewnieniu adekwatnych mierników poszczególnych celów strategicznych GPR, odpowiadających za kluczowe zmiany czynników kryzysowych obszaru rewitalizacji. Wskaźniki monitorowania obrazują najtrudniejsze ze zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji problemów w sferze społecznej oraz w sferach pozaspołecznych. Raporty z monitorowania będą zawierały zestawienie wartości wskaźników w podziale na cele, wartości wskaźników aktualne na koniec danego roku w zestawieniu z wartością bazową. Dzięki temu możliwa będzie obserwacja zmian społeczno-gospodarczych oraz trendu, jaki przyjmują zjawiska w badanych latach.

Tab. 43 Zestawienie wskaźników monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji w 2021 r.			Wartość wskaźnika dla miasta w 2021 r.	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji w 2032 r.			Trend	Źródło danych
Podobszar	Centrum	Młodzowy	Kopiec		Centrum	Młodzowy	Kopiec		
Cel 1. Poprawa spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Radomska									
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób	120,51	61,26	97,36	45,88	95,0	50,0	70,0	maleje	MOPS
Wielkość zaległości	44 409	11 557	35 699	7964	30000	8000	20000	maleje	UM

czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób									
Liczba osób bezrobotnych na 1000 osób	32,01	17,88	29,7	19,34	20,00	10,00	15,00	maleje	PUP
Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 1000 osób	4,95	8,75	5,78	3,99	3,00	5,00	4,00	maleje	UM
Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Radomska									
Długość wybudowanych/przebudowanych dróg w km	0	0	0	0	4,33	0,53	1,75	rośnie	UM
Długość wybudowanych/przebudowanych dróg rowerowych	0	0	0	0	2,05	4,21	6,87	rośnie	UM
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w ha	0	0	0	0	2,15	0,30	4,87	rośnie	UM
Cel 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Radomska									
Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu	112	106	112	(norma roczna 35 dni)	70,0	70,0	70,0	maleje	UM
Liczba lokali komunalnych i prywatnych (mieszkalnych i usługowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób	69,23	71,92	127,06	68,32	50,0	50,0	80,0	maleje	UM

Źródło: opracowanie własne.

Wartości bazowe wskaźników zostały określona na etapie programowania GPR, natomiast wartości docelowe oszacowano w ostrożny sposób, posiłkując się aktualną wartością średnią danego zjawiska. Z uwagi na znaczny poziom degradacji obszaru rewitalizacji brak jest możliwości założenia szybkiego osiągnięcia wartości wskaźników na poziomie średniej dla miasta odnotowanej w 2021 r. Wysokość wartości docelowej określono na poziomie realnym do osiągnięcia przy uwzględnieniu zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i skali planowanych działań.

10.4 OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Zgodnie z zapisami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji ocena aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji powinna odbywać się nie rzadziej niż raz na trzy lata. W odniesieniu do problematyki aktualności ocenie podlegać będą poszczególne składowe dokumentu GPR pod kątem spójności z bieżącymi uwarunkowaniami procesu. Ocena aktualności ma za zadanie zidentyfikować przesłanki związane z potrzebą zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji i dostosowania go do bieżącego stanu procesu. Ocena aktualności polegająca na cyklicznym przeglądzie zapisów GPR jest instrumentem, który umożliwia utrzymywanie żywotności programu w dłuższej perspektywie, w jakiej trzeba oczekiwać na pozytywne efekty procesu rewitalizacji.

Stwierdzona nieaktualność GPR (w odniesieniu m.in. do otoczenia dokumentów strategicznych, założeń celów i kierunków działań, opisów projektów, systemu monitorowania bądź zarządzania procesem) stanowi przesłankę do zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, skutkującą możliwością identyfikacji nowych problemów, podjęcia dodatkowych działań rewitalizacyjnych, uwzględnienia zmian w otoczeniu prawnym i strategicznym procesu rewitalizacji. Rekomendacja związana z rozpoczęciem procedury aktualizacyjnej GPR powinna

wynikać z raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Powinna zostać zatwierdzona przez Zespół ds. rewitalizacji oraz pozytywnie zaopiniowana przez Komitet Rewitalizacji.

Zakres zmian w GPR powinien uzasadniać tworzony raporty z oceny stopnia realizacji i aktualności GPR. Przesłanką do podjęcia aktualizacji GPR mogą być również niepożądany stopień realizacji celów procesu (nieosiągnięcie zakładanych wartości wskaźników monitorowania), jak i negatywna ocena procesu. W przypadku, gdy wartość niezrealizowanych przedsięwzięć w ramach danego celu przekroczy 50% jego wartości, pod uwagę będzie brane wprowadzenie zmian w sformułowaniu celu oraz ewentualne skorygowanie wskaźników, które zostały mu przypisane. Dodatkową przesłanką do aktualizacji będzie konieczność wprowadzenia zmian w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, których przyczyną mogą być uwarunkowania związane z pozyskiwaniem środków finansowych na ich realizację.

W sytuacji, gdy konieczna okaże się aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, zgodnie z ustawą o rewitalizacji Prezydent miasta wystąpi do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku zostanie załączona opinia Komitetu Rewitalizacji. Zmiana programu rewitalizacji nastąpi w trybie, w jakim został on uchwalany. W dwóch przypadkach zmiana programu nie będzie wymagała opinii uprawnionych organów i przeprowadzenia konsultacji społecznych:

- jeśli zmiana nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w GPR na podstawie art. 15 ust. 1 pkt. 5 lit. a ustawy o rewitalizacji;
- jeśli zmiana nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, w związku z czym nie dotyczy m.in. zmiany obszaru rewitalizacji.

W przypadku wniosków o ujęcie nowych przedsięwzięć w GPR należy zbadać ich związek z celami procesu rewitalizacji Radomska oraz zgodność z lokalnymi politykami publicznymi i dokumentami strategicznymi. Planowane do ujęcia w GPR projekty rewitalizacyjne powinny charakteryzować się wysokim potencjałem do kreowania spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji i zaspokajać pilne potrzebny lokalnej społeczności.

11 OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO

Zgodnie z art. 21 ust 3a ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego realizacja gminnego programu rewitalizacji może rodzić konieczność uwzględnienia w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 tej ustawy, działań prowadzących do zapobieżenia wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie zasad ustalania wysokości czynszów.

Kwestie dotyczące zasad gospodarowania i wynajmowania zasobu mieszkaniowego Miasta Radomska są regulowane w dwóch dokumentach:

- Uchwale Nr XXVIII/308/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Radomska w latach 2021-2026, zmienioną Uchwałą Nr XXIX/319/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 30 kwietnia 2021 r.[12],
- Uchwale Nr XIV/162/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Radomska[13].

W wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Radomska założono realizację w okresie jego obowiązywania kilkudziesięciu lokali w ramach państwowych programów budownictwa mieszkaniowego oraz społecznego. Powiększy się także zasób radomszczańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego przy ul. Sadowej 7e (32 lokale mieszkalne). Spółka zamierza także wyremontować kamienicę przy ul. Kościuszki 7a, gdzie może powstać 15 lokali mieszkalnych. Tym samym można uznać, iż w programie zabezpieczono zwiększenie zasobu, pokrywające zapotrzebowanie na lokale zamienne, wygenerowane w związku z remontami nieruchomości mieszkaniowych położonych na obszarze rewitalizacji.

W GPR został ujęty projekt nr PU1 *Program oddłużania mieszkańców obszaru rewitalizacji.* Jego realizacja jest zabezpieczona z jednej strony w zapisach wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Radomska w latach 2021-2026, gdzie w § 20 ust. 1 pkt 3 proponuje się działania polegające na „proponowaniu zawierania ugód na spłatę zadłużenia, odpracowywania zadłużenia, zamiany lokali na mniejsze i tańsze w eksploatacji, wypowiadania umów najmu w przypadku braku regulowania zobowiązań". Dodatkowo kwestie te zostały szczegółowo uregulowane w Uchwale Nr XLIX/402/18 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie szczegółowych zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych, mających charakter cywilnoprawny, przypadających Miastu Radomsko i jego jednostkom organizacyjnym[14], która określiła warunki rozkładania na raty, odroczenia lub umorzenia zadłużenia wynikającego
z zaległości czynszowych.

Realizacja kolejnego projektu nr PU5 *Program „wyremontuj i zamieszkaj",* polegającego na przydzieleniu poza kolejnością lokalu komunalnego do samodzielnego remontu, została zabezpieczona w zapisach Uchwały Nr XIV/162/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Radomska

[12] http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2021/2306/akt.pdf
[13] http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2020/815/akt.pdf
[14] http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2018/1443/akt.pdf

W wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Radomska zostały wydzielone dwie strefy czynszowe, z czego strefa I położona jest w większości w granicach obszaru rewitalizacji. Dla strefy I obowiązują stawki bazowe czynszu – bez obniżek. Dodatkowo założono,
iż ulepszenia w lokalu lub budynku stanowić będą podstawę do podwyższenia stawki czynszu. Przykładowo w przypadku usytuowania lokalu w budynkach, w których przeprowadzona została termomodernizacja lub zostały one kompleksowo wyremontowane, podwyżka czynszu wyniesie 10%.

Zapisy te mogą służyć do systemowego wykluczania mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z odnowionego gminnego zasobu mieszkaniowego, czyli z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji. Aby temu zapobiec należy do wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Radomska wprowadzić regulacje dotyczące polityki czynszowej na obszarze rewitalizacji, ograniczające liniowy wzrost stawek czynszu w efekcie podejmowanych prac modernizacyjnych w zasobie gminnym. Przeciętne stawki czynszu w odnowionym w efekcie rewitalizacji zasobie komunalnym nie powinny być wyższe niż koszty utrzymania budynków, z uwzględnieniem wysokości nakładów poniesionych na ich remonty.

12 KOMITET REWITALIZACJI

Zgodnie z zapisami art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z realizacją procesu. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia GPR, zostanie podjęta uchwała określająca zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji. Nie przewiduje się powoływania osobnych Komitetów dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji Radomska.

W skład Komitetu wejdą wyłącznie przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji. Członków Komitetu powoła Prezydent Miasta Radomska na wspólną kadencję w drodze zarządzenia. Członkowie Komitetu będą wybierani w trybie otwartego naboru oraz wskazani przez Prezydenta Miasta Radomska spośród przedstawicieli Urzędu Miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz spółek miejskich.

Kadencja Komitetu będzie trwała 5 lat. Członkowie Komitetu mogą pełnić swoją funkcję nie dłużej niż przez 2 kolejne kadencje. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewni Prezydent Miasta Radomska. Za pracę w Komitecie nie przysługuje wynagrodzenie.

Komitet będzie liczył nie mniej niż 7 członków i nie więcej niż 15 członków, w tym nie więcej niż:

1) 2 przedstawicieli Urzędu Miasta Radomska/miejskich jednostek organizacyjnych/spółek miejskich wskazanych przez Prezydenta Miasta Radomska;
2) 1 przedstawiciel Rady Miejskiej w Radomsku,
3) 3 mieszkańców – po jednym z każdego podobszaru rewitalizacji,
4) 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze miasta;
5) 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących na obszarze miasta działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych;
6) 3 przedstawicieli właścicieli/użytkowników wieczystych nieruchomości/podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych - po jednym z każdego podobszaru rewitalizacji;
7) 2 mieszkańców miasta innych niż wymienieni w pkt 1-5.

Przedstawiciele sektora publicznego nie mogą przekroczyć 50% członków Komitetu. Rada Gospodarcza działająca przy Prezydencie Miasta może wskazać jednego członka Komitetu Rewitalizacji z grupy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze miasta. Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego może wskazać jednego członka Komitetu Rewitalizacji z grupy podmiotów prowadzących działalność społeczną na obszarze miasta

Wybór członków do Komitetu Rewitalizacji będzie się odbywał w sposób przejrzysty i transparentny - w celu zgłoszenia reprezentanta danej grupy społecznej wymagane będzie uzyskanie poparcia:

- co najmniej 15 mieszkańców – dla zgłoszeń osób fizycznych,
- co najmniej 3 podmiotów społecznych lub gospodarczych - dla zgłoszeń osób prawnych działających w danym obszarze.

Zadaniami należącymi do Komitetu Rewitalizacji będą w szczególności:

- opiniowanie zmian gminnego programu rewitalizacji,
- opiniowanie zmian w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- opiniowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji gminnego programu rewitalizacji,
- opiniowanie projektów uchwał oraz aktów prawa miejscowego odnoszących się do Specjalnej Strefy Rewitalizacji,
- opiniowanie spraw związanych z realizowanym procesem partycypacji społecznej,
- zatwierdzanie zmian w kierunkach realizacji programu.

Opinie i swoje stanowisko Komitet Rewitalizacji będzie podejmować w drodze głosowania, przy czym każdy członek Komitetu będzie posiadał jeden ważny głos. Gdy głosowaniu zostaną poddane projekty dokumentów, których opracowanie jest zadaniem Prezydenta Miasta, to zgodnie z art. 7 ust. 8 ustawy o rewitalizacji, przedstawiciele gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, w tym gminnych osób prawnych, nie będą brali udziału w głosowaniu. Komitet Rewitalizacji będzie miał możliwość zapraszać osoby spoza Komitetu na swoje posiedzenia, będzie też mógł powoływać grupy robocze, które będą zajmować się danymi podobszarami rewitalizacji i konkretnymi zagadnieniami. Sposób powoływania grup roboczych i ich liczebność zostaną określone uchwałą Komitetu Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji zabezpieczy niezbędne włączenie społeczne w proces wdrażania i zarządzania GPR Miasta Radomska 2030+. Zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych w sprawie związane z zarządzaniem procesem służy realizacji zasady partnerstwa w rewitalizacji oraz jest najwyższą formą włączenia społecznego przewidzianą w tym procesie.

13 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 12 ustawy o rewitalizacji w GPR konieczne jest wskazanie, czy na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zostanie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR), wraz z okresem jej obowiązywania. Ustanowienie SSR daje możliwość korzystania z narzędzi mających na celu sprawną realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Analiza problemów i potrzeb podobszarów, z uwzględnieniem stopnia ich pilności, doprowadziła do wniosku, że ustanowienie takiej Strefy będzie zasadne w przypadku podobszaru Centrum. W związku z tym przewiduje się ustanowienie na podobszarze Centrum na okres 10 lat Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2016 r. o rewitalizacji. Ustanowienie Strefy oraz dokładny zakres jej regulacji będzie przedmiotem odrębnej uchwały Rady Miejskiej w Radomsku. Na etapie sporządzania tej uchwały, po przeprowadzeniu dodatkowych analiz i konsultacji, rozstrzygnięte zostanie, jakie narzędzia ustawowe zostaną wdrożone w ustanawianej Strefie. Ustanowienie Strefy wymaga zabezpieczenia analogicznego 10-letniego horyzontu obowiązywania GPR.

Jednocześnie nie wyklucza się, zgodnie z art. 25 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, podjęcia uchwał ustanawiających Specjalną Strefę Rewitalizacji na pozostałych podobszarach rewitalizacji.

SSR będzie jednym z ważnych elementów przemiany Centrum, dopełniającym główną interwencję w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, wynikającą z koncepcji architektoniczno-urbanistycznej opracowanej na potrzeby programowania GPR. Zawartość koncepcji została uwzględniona jako przedsięwzięcie podstawowe nr PP14, w związku z czym tworzona Strefa umożliwi z jednej strony sprawniejszą realizację tego projektu, zaś z drugiej uzupełnienie całościowych przemian podobszaru rewitalizacji w odniesieniu do istniejącej zabudowy, której dedykowane są instrumenty SSR. Dzięki ustanowieniu Strefy możliwe będzie pobudzenie procesów remontowych nieruchomości,
a także pełne włączenie właścicieli prywatnych w proces rewitalizacji.

14 SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

14.1 ZAŁOŻENIA KONCEPCJI ARCHITEKTONICZNO-URBANISTYCZNEJ DLA OBSZARU REWITALIZACJI RADOMSKA

Diagnoza delimitacyjna obszaru rewitalizacji, który składa się z trzech podobszarów – Centrum, Młodzowy i Kopiec – wykazała, że w sferze funkcjonalno-przestrzennej najistotniejszymi problemami są:

- brak przestrzeni publicznych o wysokiej jakości i estetyce,
- słabo funkcjonujące centrum miasta,
- niedobór miejsc parkingowych,
- słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna,
- niewystarczająca dostępność piesza do podstawowych usług,
- niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych.

W aspekcie przestrzennym oraz pośrednio powiązanych z nim sferach technicznej i środowiskowej diagnoza szczegółowa poszczególnych podobszarów wykazała następujące problemy i potrzeby rewitalizacyjne:

1) podobszar Centrum:

- budowa wizerunku podobszaru rewitalizacji jako przestrzeni atrakcyjnej i przyjaznej dla mieszkańców w celu zahamowania spadku liczby mieszkańców oraz przyciągnięcia nowych,
- wykreowanie podobszaru Centrum jako miejsca prestiżowego dla prowadzenia działalności gospodarczej,
- potrzeba rozwoju usług gastronomicznych oraz usług sprzyjających organizacji czasu wolnego,
- rozplanowanie sieci dróg rowerowych wraz ze stacjami do bezpiecznego pozostawiania rowerów,
- wyprowadzenie z ścisłego centrum miasta ruchu kołowego o dużej intensywności, poprzez zastosowania rozwiązań mających na celu uspokojenie ruchu,
- opracowanie racjonalnej polityki parkingowej,
- dostosowanie przystanków autobusowych dla osób o szczególnych potrzebach,
- zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej,
- rewaloryzacja obszaru doliny rzeki Radomki,
- wykorzystanie rzeki Radomki jako bazy inwestycji z zakresu rekreacji i integracji społecznej,
- poprawa ogólnej estetyki i wizerunku podobszaru tak by mógł stać się reprezentacyjną wizytówką miasta o charakterze centrotwórczym,
- poprawa jakości przestrzeni publicznych, zaniedbanej zieleni miejskiej, przestrzeni wokół prestiżowych budynków publicznych,
- wykreowanie ogólnodostępnych, atrakcyjnych miejsc integracji społecznej oraz rekreacji dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji,
- poprawa jakości infrastruktury technicznej dedykowanej wnętrzom urbanistycznym terenów mieszkaniowych i przestrzeniom publicznym w celu podniesienia jakości życia mieszkańców (poprawa stanu technicznego budynków, remont placówek kultury, modernizacja dróg, chodników i oświetlenia ulicznego, urządzenie przestrzeni wokół budynków, urządzenie terenów zielonych, zagospodarowanie podwórek),
- zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej,
- wyprowadzenie z podobszaru rewitalizacji ruchu kołowego o dużej intensywności, ze względu na przekroczenia norm hałasu komunikacyjnego;

2) Podobszar Młodzowy:
- rozplanowanie sieci dróg rowerowych wraz ze stacjami do bezpiecznego pozostawiania rowerów,
- opracowanie racjonalnej polityki parkingowej,
- modernizacja układu komunikacyjnego z mocnym naciskiem na drogi osiedlowe,
- dostosowanie przystanków autobusowych dla osób o szczególnych potrzebach,
- zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej,
- poprawa jakości przestrzeni publicznych i zaniedbanej zieleni miejskiej,
- wykreowanie ogólnodostępnych, atrakcyjnych miejsc integracji społecznej oraz rekreacji dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji,
- poprawa jakości przestrzeni publicznych i zaniedbanej zieleni miejskiej,
- wykreowanie ogólnodostępnych, atrakcyjnych miejsc integracji społecznej oraz rekreacji dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji,
- zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej;

3) Podobszar Kopiec:
- rozplanowanie sieci dróg rowerowych wraz ze stacjami do bezpiecznego pozostawiania rowerów,
- opracowanie racjonalnej polityki parkingowej,
- dostosowanie przystanków autobusowych dla osób o szczególnych potrzebach,
- zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej,
- rewaloryzacja obszaru doliny rzeki Radomki,
- wykorzystanie rzeki Radomki jako bazy inwestycji z zakresu rekreacji i integracji społecznej,
- poprawa ogólnej estetyki i wizerunku podobszaru tak by mógł stać się wizytówką miasta o charakterze centrotwórczym ze względu na obecność zintegrowanego dworca (PKP/PKS/autobusy),
- poprawa jakości przestrzeni publicznych i zaniedbanej zieleni miejskiej,
- wykreowanie ogólnodostępnych, atrakcyjnych miejsc integracji społecznej oraz rekreacji dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji,
- poprawa jakości infrastruktury technicznej dedykowanej wnętrzom urbanistycznym terenów mieszkaniowych i przestrzeniom publicznym w celu podniesienia jakości życia mieszkańców (poprawa stanu technicznego budynków, remont placówek kultury, modernizacja dróg, chodników i oświetlenia ulicznego, urządzenie przestrzeni wokół budynków, urządzenie terenów zielonych, zagospodarowanie podwórek),
- zwiększenie udziału urządzonych terenów zieleni w przestrzeni publicznej.

Na poszczególnych podobszarach ze względu na ich specyfikę nie wszystkie problemy są tożsame lub mają tę samą wagę. Można jednak wyodrębnić część z nich, która dotyczy całego obszaru rewitalizacji, a ich rozwiązanie stanowi o kompleksowości działań rewitalizacyjnych w aspekcie przestrzenno-funkcjonalnym. Takim wspólnym mianownikiem są:
- jakość i ilość publicznych terenów zieleni urządzonej, której rola jest identyfikowana przez przydatność do pełnienia funkcji estetycznej i rekreacyjnej,
- jakość przestrzeni publicznych w kontekście atrakcyjności miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- stworzenie systemu komunikacji pieszo-rowerowej, jako alternatywnego sposobu poruszania się po mieście,
- wykorzystanie potencjału rzeki Radomki w kontekście funkcji przyrodniczej i rekreacyjnej, a także przestrzeni aktywizacji i integracji społecznej.

Głównym celem koncepcji urbanistyczno-architektonicznej obszaru rewitalizacji jest rozwiązanie jak najszerszego spektrum problemów, tworząc spójny model przestrzenny wspomagający proces rewitalizacji trzech podobszarów. Tym celem jest rewaloryzacja istniejących parków, skwerów i innych terenów publicznej zieleni urządzonej oraz realizacja nowych terenów

zieleni w rejonach ich niedoboru. Spoiwem jest poprawa dostępności terenów rekreacyjno-wypoczynkowych poprzez stworzenie systemu komunikacji pieszo-rowerowej.

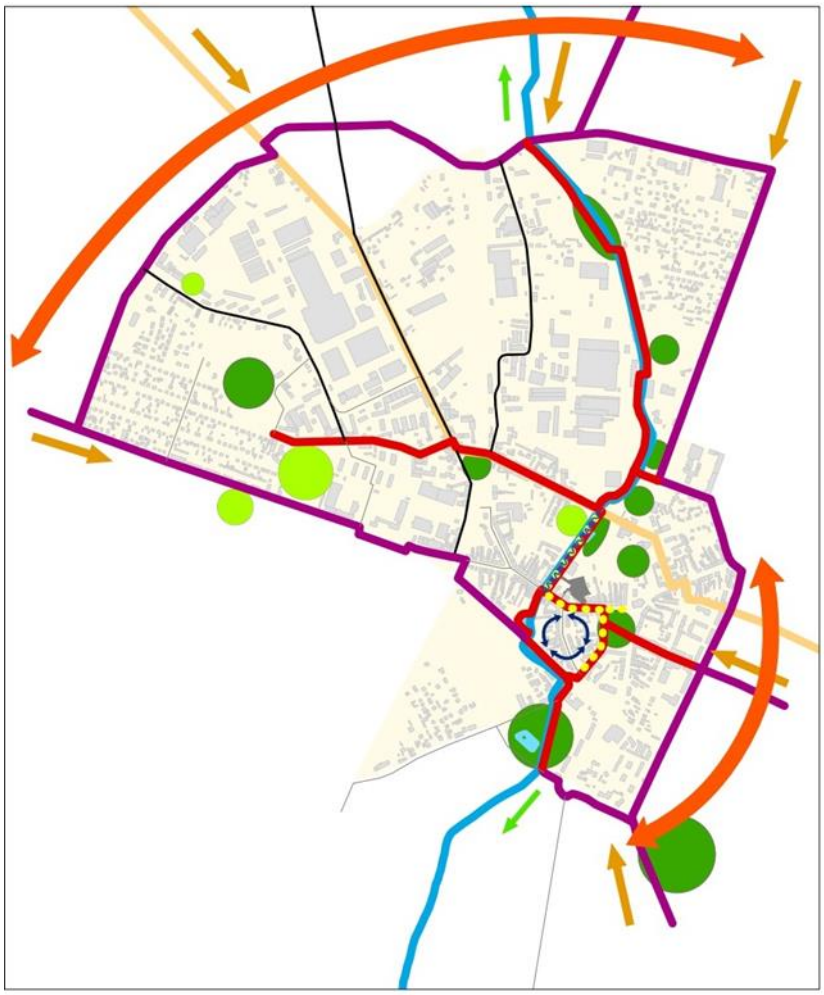

Rys. 28. Schemat powiązań przestrzennych
Źródło: opracowanie własne.

Planowane działania obejmują modernizację istniejących ulic w celu poprawy jakości komunikacji pieszej i wyposażenia ich w odrębne ciągi dla ruchu rowerowego oraz realizacja nowych połączeń niezależnych od ruchu kołowego. Po przeanalizowaniu rozmieszczenia terenów zieleni publicznej, lokalizacji obiektów usług publicznych, w szczególności szkół, obiektów sportowych, administracji publicznej i innych przestrzeni publicznych, zidentyfikowano potencjalne kierunki przepływu ruchu, które zostały zweryfikowane z potencjalnymi możliwościami poprawy jakości komunikacji pieszo-rowerowej. W efekcie zaprojektowano schemat komunikacji pieszo-rowerowej, który włącza obszar rewitalizacji w istniejący układ ścieżek rowerowych, ale przede wszystkim stanowi alternatywną w stosunku do komunikacji kołowej możliwość poruszania się po obszarze rewitalizacji. Główną osią kompozycyjną jest rzeka Radomka, która zamiast stanowić o podziale miasta, ma integrować podobszary. Wzdłuż rzeki planowane jest przeprowadzenie ścieżek pieszo-rowerowych, które wraz z terenami zieleni urządzonej mają pełnić funkcje wypoczynkową i rekreacyjną. Ponadto ścieżki stanowią szkielet komunikacji pieszo-rowerowej pozwalającej na dogodne przemieszczanie się między podobszarami i ważniejszymi obiektami oraz terenami w strukturze funkcjonalnej miasta, w tym także zlokalizowanymi poza obszarem rewitalizacji.

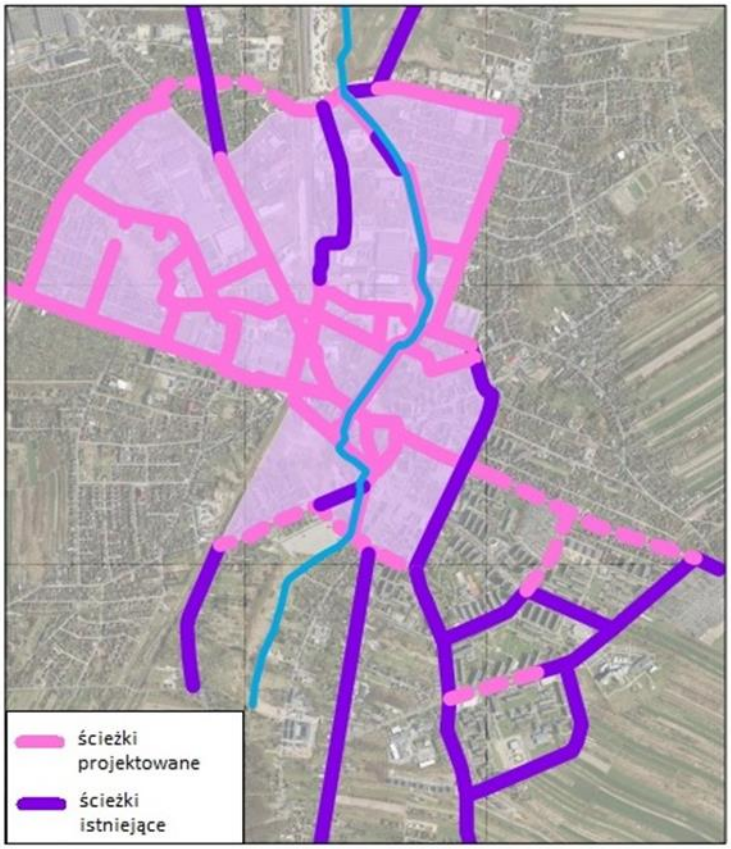

Rys. 29. Schemat docelowego układu ścieżek rowerowych
Źródło: opracowanie własne.

Mając na celu wykreowanie nowego modelu komunikacyjnego, a zarazem polepszenie jakości zamieszkania przez zmniejszenie uciążliwości ruchu samochodowego, w koncepcji zaproponowano szereg rozwiązań wspierających alternatywne w stosunku do samochodu środki komunikacji indywidualnej. M.in zaproponowano wprowadzenie systemu rowerów miejskich. Rozmieszczenie stacji rowerowych uwzględnia czas dojścia do obiektów lub terenów publicznych istotnych w strukturze funkcjonalnej miasta oraz liczbę potencjalnych użytkowników. W ramach wskazanych lokalizacji przewiduje się także możliwość wyposażenia terenów w stacje ładowania pojazdów i urządzeń transportu osobistego, samoobsługowe stanowiska naprawy rowerów, miejsca do parkowania rowerów, itp.

Schemat komunikacyjny wraz z powiązaniami przestrzennymi został przedstawiony na Rys. 8 koncepcji architektoniczno-urbanistycznej (który stanowi załącznik nr 2 do GPR).

Drugą istotną kwestią, poruszaną przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, jest podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych. Miasto realizuje lub jest w fazie projektowej kilku inwestycji na terenie centrum, które koncentrują się na przebudowie rzeki Radomki wraz ze skwerem i polderem przy al. Jana Pawła II, budowie parkingu i tzw. ogrodów deszczowych w rejonie al. Jana Pawła II i ul. Reymonta oraz przebudowie ul. Żeromskiego. W opracowanej na potrzeby GPR koncepcji architektoniczno-urbanistycznej zaproponowano trzy kierunki działań skupionych w obszarze centrum, które kontynuują i uzupełniają rozpoczęte przedsięwzięcia, tj.:

- realizację bulwaru nad rzeką Radomką,
- uspokojenie ruchu samochodowego w rejonie centrum wraz z przebudową dróg,
- przebudowie południowej części pl. 3 Maja.

W powiązaniu z przebudową rzeki Radomki planuje się przekształcenie al. Jana Pawła II w zachodniej części na bulwar nadrzeczny z ruchem pieszym, a w części wschodniej wprowadzenie ruchu kołowego oraz uzupełnienie pasa drogowego o ścieżkę rowerową.

Zdjęcie 1. Wizualizacja bulwaru nad rzeką Radomką
Źródło: opracowanie własne.

Planowana przebudowa ul. Żeromskiego umożliwi przekierowanie ruchu samochodowego z ul. Reymonta w kierunku Ronda Niepodległości. Zakłada się całkowite wyeliminowanie komunikacji niepublicznej z pl. 3 Maja i ul. Piłsudskiego. W koncepcji ulice Piłsudskiego oraz Reymonta i sam pl. 3 Maja stanowią strefę uspokojonego ruchu, którego kontynuacją będzie bulwar nad rzeką Radomką. W ramach reorganizacji ruchu przewiduje się także przebudowę południowej części placu, której celem jest eliminacja jezdni na przedłużeniu ul. Wyszyńskiego. Z uwagi na historyczną genezę podziału placu na dwie części proponuje się pozostawienie w zagospodarowaniu czytelnego nawiązania do obecnego układu poprzez rozróżnienie nawierzchnią i wykorzystanie tego fragmentu dla potrzeb komunikacji pieszo-rowerowej. Ponadto według danych historycznych południowa część placu w okresie międzywojennym stanowiła kwartał zabudowy. W związku z powyższym planuje się, aby w zagospodarowaniu uwzględnić elementy nawiązujące do historycznego rozplanowania poprzez układ ścieżek, murków, miejsc odpoczynku.

Rys. 30. Otoczenie pl. 3 Maja do przebudowy w standardzie strefy uspokojonego ruchu
Źródło: opracowanie własne.

Ponadto stosując się do zasad uniwersalnego projektowania, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w ramach rewitalizacji i rewaloryzacji placu i przebudowywanych dróg powinno się zapewnić użytkownikom bezpośredni dostęp z przestrzeni publicznych do przyległych budynków, w szczególności obiektów stanowiących południową pierzeję pl. 3 Maja.

W centrum będzie realizowanych wiele przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co wynika z wnioskowanej poprawy jakości tej reprezentacyjnej części miasta. W związku z powyższym w ramach wdrożenia niniejszej koncepcji powinno się przeprowadzić działania porządkujące przestrzeń, które winny znaleźć swoje odzwierciedlenie w aktach prawa miejscowego sporządzanych lub zmienianych na obszarze rewitalizacji. W szczególności należy:

- objąć jednolitym planem miejscowym tereny, dla których sporządzono uproszczoną koncepcję zagospodarowania obszaru centralnego z Rys. 9 koncepcji architektoniczno-urbanistycznej (załącznik nr 3 do GPR);
- wyznaczyć strefę zabudowy śródmiejskiej;
- pl. 3 Maja, bulwar nad Radomką, strefy uspokojonego ruchu w ulicach Reymonta i Piłsudskiego, skwer przy al. Jana Pawła II oraz teren publicznej zieleni urządzonej nad Radomką u zbiegu ulic Narutowicza i Kościuszki ustanowić obszarem przestrzeni publicznej;
- ustalić lokalizację ścieżek rowerowych zgodnie z założeniami koncepcji;
- uwzględnić rozmieszczenie stacji systemu rowerów miejskich;
- uwzględnić możliwość rozwoju ekomobilności w zakresie urządzeń transportu osobistego, w tym w formie indywidualnej lub systemowej;
- ustalić lokalizację bulwaru nadrzecznego w al. Jana Pawła II;
- ustalić warunki zachowania i możliwej kontynuacji formy zabudowy pierzejowej wzdłuż bulwaru nadrzecznego, z koniecznością lokalizacji usług w parterach budynków dostępnych z ww. bulwaru;
- w ramach preferencji dla usług gastronomii dopuścić możliwość lokalizacji na bulwarze sezonowych ogródków gastronomicznych;

- ustalić lokalizację nad rzeką Radomką minimum dwóch kładek pieszo-rowerowych na odcinku między ul. Reymonta a ul. Kościuszki;
- ustalić przebieg ścieżki rekreacyjnej wzdłuż rzeki Radomki wraz z miejscami odpoczynku;
- w ramach przebudowy rzeki Radomki przeprowadzić regulację koryta rzeki na odcinku między ulicami Reymonta i Kościuszki wzdłuż zaplanowanego bulwaru wraz z miejscami odpoczynku przy rzece, w tym należy rozważyć możliwość poszerzenia koryta rzeki, poprawiając jej odbiór wizualny;
- zlikwidować budynek usytuowany na moście w ul. Reymonta, który zakłóca ciągłość rzeki i planowanej wzdłuż niej komunikacji pieszo-rowerowej;
- ustalić uzupełnienie luk w zabudowie pierzejowej ulic Żeromskiego i Reymonta budynkami o minimalnej wysokości 2 kondygnacji nadziemnych;
- uzupełnić i kontynuować nasadzenia drzew w formie szpalerów wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych o charakterze reprezentacyjnym;
- rewaloryzowane i nowe tereny publicznej zieleni urządzonej wyposażyć w urządzenia i obiekty przeznaczone dla planowanej ich roli w strukturze funkcjonalnej obszaru, np. rekreacyjno-sportowej, wypoczynkowej, estetycznej, rekreacji codziennej (place zabaw) itp.;
- wprowadzić zmianę organizacji ruchu wraz z przebudową ulic Reymonta i Piłsudskiego mającą na celu uspokojenie ruchu , na odcinkach wskazanych w koncepcji;
- wykorzystać potencjał podwórek posesji zlokalizowanych przy pl. 3 Maja i ul. Reymonta do stworzenia przestrzeni ogólnodostępnych poprzez lokalizację usług i ogródków gastronomicznych wraz z połączeniami pieszymi umożliwiającymi dojście z parkingu publicznego z „ogrodem deszczowym" lub skweru przy al. Jana Pawła II, a w dalszym ujęciu z bulwaru;
- uwzględnić standardy korzystania i dostępności przestrzeni publicznych zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Opracowana na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ koncepcja architektoniczno-urbanistyczna została nowatorsko wykorzystana na wstępnym etapie programowania rewitalizacji. Dzięki włączeniu tego instrumentu urbanistyki operacyjnej w proces tworzenia GPR udało się wytworzyć oś spinającą pod względem przestrzennym wszystkie podobszary rewitalizacji oraz połączyć funkcjonalnie sobą mniejsze, rozproszone (punktowe) projekty, zgłoszone przez poszczególnych interesariuszy do ujęcia w GPR. Tym samym koncepcja zapewnia możliwość całościowej interwencji, która ze względu na skalę i kompleksowość oraz wzajemne powiązania pomiędzy projektami ma szansę wytworzyć gruntowane i trwałe zmiany uwarunkowań przestrzennych i krajobrazowych obszaru rewitalizacji. Skala tych zmian umożliwi z kolei wzrost prestiżu centrum Radomska, przekładając się na dalsze zmiany społeczno-gospodarcze tego terenu.

Po opracowaniu części graficznej koncepcja architektoniczno-urbanistyczna została następnie przełożona na język projektowy i ujęta w wykazie przedsięwzięć podstawowych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ jako projekt nr PP14 *„Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej"*.

Szczegółowe opracowanie graficzne koncepcji stanowi natomiast Załącznik nr 2 i 3 do niniejszego programu.

14.2 ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Obowiązujące Studium scharakteryzowano w podrozdziale 4.3. POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADOMSKA.

Dokument ten wymaga dostosowania do obowiązujących przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (upizp), w tym do wprowadzonych w niej zmian wynikających z wejścia w życie ustawy o rewitalizacji i wskazania obszarów zdegradowanych (art. 10 ust. 2 pkt. 14a upizp).

Ponadto wnioski z przeprowadzonej na podstawie art. 32 upizp oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego[15] wskazują na konieczność aktualizacji zapisów studium w zakresie:

- danych zawartych w opracowaniu w części dotyczącej uwarunkowań, które pochodzą z lat 2002-2007, a dotyczą m.in.: danych demograficznych, infrastruktury społecznej, zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia środowiska, potencjału gospodarczego miasta;
- zgodności z obowiązującymi dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego i ponadlokalnego;
- wykazu obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planów będących w trakcie opracowania.

Równocześnie z pracami nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji trwa procedura sporządzenia nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska. Projekt Studium został wyłożony do publicznego wglądu, w ramach wyłożenia odbyła się dyskusja publiczna nad przyjętymi w nim rozwiązaniami, upłynął także termin składania uwag, których rozpatrywanie zbiegają się w czasie z pracami nad GPR. Procedowany dokument uwzględnia rozstrzygnięcia przyjęte w GPR, co istotne wskazuje, że obszar rewitalizacji, obejmujący obszar zdegradowany miasta Radomska, składa się z trzech podobszarów: Kopiec, Młodzowy, Centrum[16]. Cele i kierunki rewitalizacji zostały w projekcie Studium sformułowane na podstawie obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska do 2023 r., a te będą miały swoją kontynuację w Gminnym Programie Rewitalizacji. W związku z powyższym przyjęcie nowego Studium zagwarantuje zgodność obu dokumentów.

Z uwagi na strategiczny wymiar ustaleń Studium i elastyczność zapisów zarówno obowiązującego jak i sporządzanego dokumentu, realizacja planowanych przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji będzie możliwa bez konieczności dokonywania zmian.

14.3 ZAKRES MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY

Na obszarze rewitalizacji obowiązują ustalenia 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Rys.). Pokrycie obszaru rewitalizacji planami miejscowymi wynosi 29%. Plany sporządzane były w oparciu o dwa akty prawne:

- ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym – 5 planów o łącznej powierzchni około 38 ha,
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – 6 planów o łącznej powierzchni około 55 ha.

Informacje o poszczególnych planach miejscowych zawiera sporządzony wykaz (Tab. 44). Uwzględnia on także informację o statusie planu, określonym na podstawie uchwały nr LVIII/486/18 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 6 listopada 2018 r. w sprawie w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Radomsko oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze Miasta Radomska oraz zakresie koniecznych zmian wynikających z przedsięwzięć, które mają być realizowane na obszarze rewitalizacji.

[15] Załącznik do uchwały nr LVIII/486/18 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 6 listopada 2018 r.

[16] zgodnie z podjętą uchwałą nr XXXI/332/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 28 maja 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Radomska, zmienioną uchwałą nr XXXII/355/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 24 czerwca 2021 r.

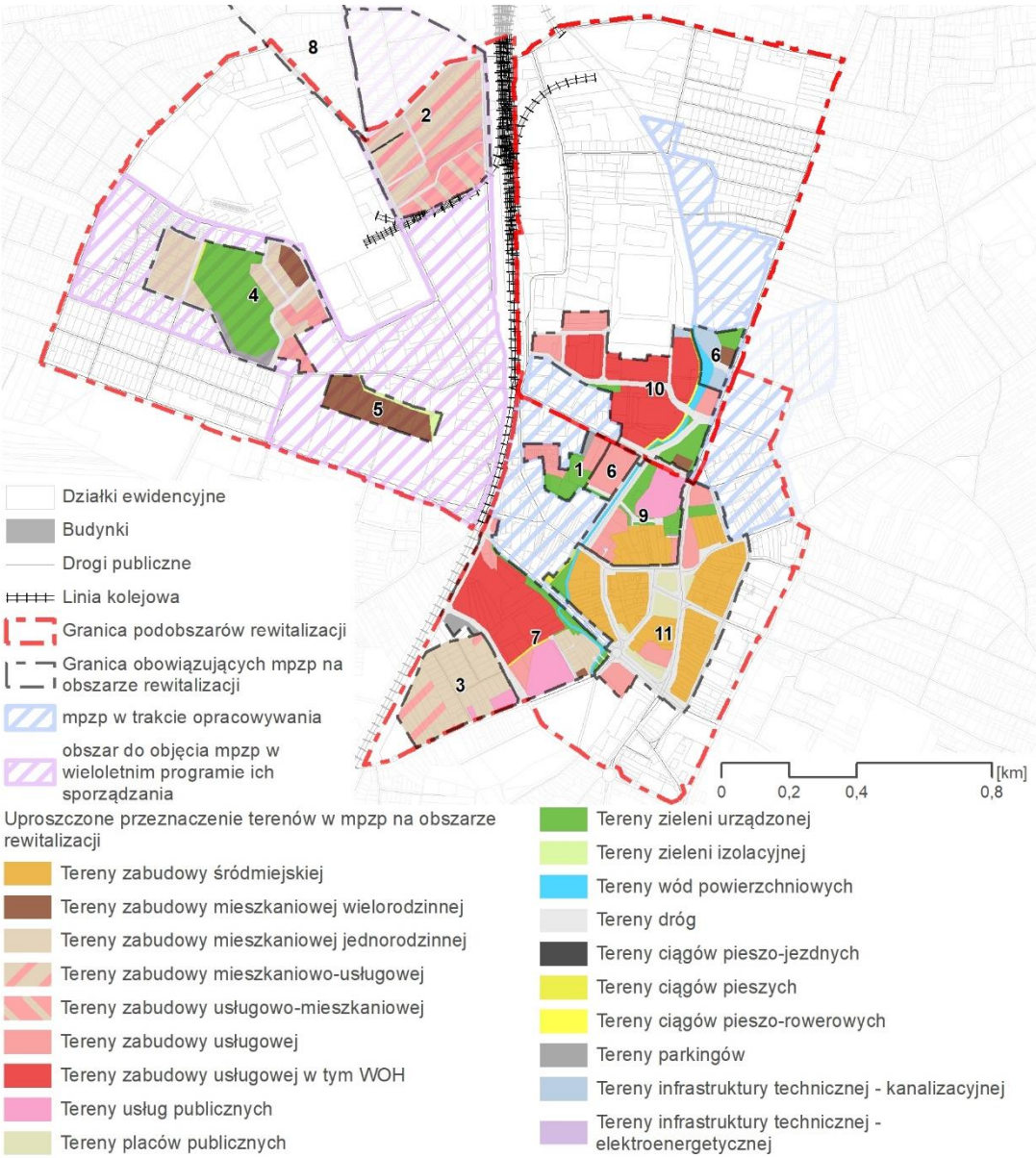

*oznaczenie liczbowe na mapie odpowiada LP. w **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**9

Rys. 31. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Radomsku.

Tab. 44. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji – ich status i postulowany zakres zmian

LP	NR UCHWAŁY	DATA UCHWAŁY	NAZWA PLANU	PRZEZNACZENIE TERENÓW	STATUS/ZAKRES ZMIAN
1.	XXIV/182/96	28.06.1996	Zmiana fragmentu miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska (w rejonie ul. Reymonta)	ZP - Teren zieleni publicznej	Uznany za nieaktualny na podstawie analizy z art. 32 upizp
				KS - Teren urządzeń komunikacji samochodowej	
				U - Teren usług	
2.	XXXIII/276/97	12.09.1997	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru wyznaczonego ulicami: Krasickiego, Sucharskiego, Poprzeczną, Młodzowską, bocznicą kolejową	UM - Tereny usługowo -mieszkaniowe	Uznany za nieaktualny na podstawie analizy z art. 32 upizp
				MU - Tereny mieszkaniowo-usługowe	
				U - Tereny usługowe	
				KZ - droga zbiorcza	
				KL - droga lokalna	
				KD - droga dojazdowa	
				KD-P - ciąg pieszo-jezdny	
				EE - Teren urządzeń elektroenergetycznych	
3.	XXXVIII/328/98	29.04.1998	Zmiana fragmentu miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska (w rejonie ul. Pułaskiego i ul. Zielonej)	MU - Teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej	Uznany za nieaktualny na podstawie analizy z art. 32 upizp
				UP - Teren usług publicznych	
				MJ - Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	
4.	XXXIX/339/98	29.05.1998	Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego przy ulicach: 11 Listopada, Osiedlowej, Marii Skłodowskiej-Curie, Gen. Grota-Roweckiego	MN - Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o niskiej intensywności	Uznany za nieaktualny na podstawie analizy z art. 32 upizp
				MNi - Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o wysokiej intensywności	
				MW - Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	
				U - Tereny usług	
				ZP - Tereny zieleni publicznej - parkowej	
				KP - Tereny parkingów	
				EE - Teren infrastruktury technicznej	
				KL - droga lokalna	
				KD - droga dojazdowa	
				KX - ciag pieszy	
5.	XX/209/2000	27.10.2000	Zmiana fragmentu miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomska (w rejonie ul. Sadowej)	MW - Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	Uznany za nieaktualny na podstawie analizy z art. 32 upizp
				ZI - teren zieleni izolacyjnej	
6.	XIX/145/08	25.01.2008	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Radomska dla terenu położonego w rejonie ulicy Narutowicza, Kościuszki i	MM - tereny zabudowy mieszkaniowej kilkurodzinnej	Uznany za częściowo nieaktualny na podstawie analizy z art. 32 upizp w zakresie przeznaczenia
				U - tereny zabudowy usługowej	
				IK/U - tereny obiektów obsługi systemu kanalizacyjnego z zabudową usługową	

			Komuny Paryskiej (ob. al. Jana Pawła II)	IK - tereny obiektów obsługi systemu kanalizacyjnego	terenu 13.U, które jest niezgodne z polityką przestrzenną miasta
				WS - tereny wód śródlądowych	
				ZU - tereny zieleni urządzonej	
				KD-Z - drogi publiczne klasy drogi zbiorczej	
				KD-L - drogi publiczne klasy drogi lokalnej	
				KD-D - drogi publiczne klasy drogi dojazdowej	
				KDW - drogi wewnętrzne	
7.	XXXVIII/338/13	20.05.2013	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Radomska dla terenu położonego w rejonie ulic: Warszyca–Brzeźnicka–Piłsudskiego, przedłużenie Targowej, do terenów PKP*	MW - teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	Wymaga zmiany w związku z realizacją przedsięwzięcia *Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska* w zakresie przebudowy dróg polegającej na poprawie standardu komunikacji pieszo-rowerowej oraz rewaloryzacji i rewitalizacji terenów zieleni urządzonej
				MN - teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	
				U - teren zabudowy usługowej	
				UC - teren usług handlu wielkopowierzchniowego	
				Uo - teren usług oświaty	
				WS - tereny wód powierzchniowych	
				ZP - tereny zieleni urządzonej	
				KD-G - drogi publiczne klasy głównej	
				KD-Z - drogi publiczne klasy drogi zbiorczej	
				KD-L - drogi publiczne klasy drogi lokalnej	
				KD-D - drogi publiczne klasy drogi dojazdowej	
				KDW - drogi wewnętrzne	
				KD-P - teren ciągu pieszego	
				KP - teren parkingu	
8.	XXXVI/256/17	03.03.2017	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Radomska dla terenu położonego w rejonie ulic: Krasickiego, Transportowej, Sucharskiego	KDZ – tereny dróg publicznych klasy zbiorczej	-
9.	LIV/450/18	21.06.2018	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Radomska dla terenu położonego w rejonie ulic: Kościuszki, Narutowicza, pl. 3 Maja, al. Jana Pawła II	MŚ - teren zabudowy śródmiejskiej	Wymaga zmiany w związku z realizacją przedsięwzięcia *Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska* w zakresie realizacji bulwaru nad rzeką Radomką oraz realizacja ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki Radomki
				U - teren zabudowy usługowej	
				UK - teren zabudowy usług kultury	
				ZP - tereny zieleni urządzonej	
				WS - tereny wód powierzchniowych	
				E - teren infrastruktury technicznej - energetyka	
				KP - teren parkingu	
				KD-Z - drogi publiczne klasy drogi zbiorczej	
				KD-D - drogi publiczne klasy drogi dojazdowej	
				KDW - drogi wewnętrzne	
10.	LV/460/18	27.09.2018	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	MW – teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	Wymaga zmiany w związku z realizacją przedsięwzięcia
				U – tereny zabudowy usługowej	

			fragmentu miasta Radomska w rejonie ul. Reymonta i Kościuszki	U/UC - tereny zabudowy usługowej, w tym zabudowy usług handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m2	*Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska* w zakresie przebudowy dróg polegającej na poprawie standardu komunikacji pieszo-rowerowej oraz realizacji ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki Radomki
				ZP – tereny zieleni urządzonej	
				WS – tereny wód powierzchniowych śródlądowych	
				KDZ – tereny dróg publicznych klasy zbiorczej	
				KDL – teren drogi publicznej klasy lokalnej	
				KDD – teren drogi publicznej klasy dojazdowej	
				KDW – tereny dróg wewnętrznych	
				K – teren infrastruktury technicznej - kanalizacja	
				KP-R - tereny publicznych ścieżek pieszo-rowerowych	
11.	XI/128/19	29.10.2019	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Radomska dla terenu położonego w rejonie pl. 3 Maja, ul. Narutowicza, Joselewicza, Fabianiego, Brzeźnickiej i Reymonta	MS - teren zabudowy mieszkaniowej wielofunkcyjnej śródmiejskiej	Wymaga zmiany w związku z realizacją przedsięwzięcia *Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska* w zakresie przebudowy dróg polegającej na poprawie standardu komunikacji pieszo-rowerowej, zmiany organizacji ruchu, realizacji ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki Radomki oraz rewaloryzacji i rewitalizacji terenów zieleni urządzonej
				U - teren zabudowy usługowej	
				U/Z - teren usług w zieleni	
				ZP - tereny zieleni urządzonej	
				PP - teren placów publicznych	
				E - teren infrastruktury technicznej - energetyka	
				WS - tereny wód powierzchniowych	
				KDGP - teren ulicy głównej ruchu przyśpieszonego	
				KDG - teren ulic głównych	
				KDZ - tereny ulic zbiorczych	
				KDL - tereny ulic lokalnych	
				KDD - tereny ulic dojazdowych	
				CP - teren publicznie dostępnego samorządowego ciągu pieszego	

upizp – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
Źródło: opracowanie własne.

14.4 MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI

Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ nie wskazują na konieczność sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37g ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

15. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają grupy projektów, planów i programów określone w art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 ze zm.). W przepisie tym usystematyzowano projekty w trzy grupy:

- pierwsza ma charakter zamknięty i znajdują się w niej projekty koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego z zakresu polityki rozwoju oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planu zagospodarowania przestrzennego - wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, (art. 46 ust. 1 pkt 1),
- druga grupa obejmuje projekty aktów planowania o charakterze sektorowym, które ustalają ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 ze zm.) (art. 46 ust. 1 pkt 2),
- trzecia grupa dokumentów ma charakter otwarty i obejmuje plany i programy mogące znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000 (art. 46 ust. 1 pkt 3).

Zgodnie z art. 48 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko może dotyczyć projektów dokumentów, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2, gdy realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 oraz projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy. Aby projekt dokumentu został zakwalifikowany do dokumentów wymienionych w art. 46 ust.1 pkt 2 ww. ustawy powinien jednocześnie (łącznie) spełnić wskazane ww. artykule kryteria:

1. musi być projektem polityki, strategii, planu lub programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu,
2. musi być opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji lub zgodnie z art. 56 ustawy ooś podmioty niebędące organem administracji,
3. musi wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, których ramy musi wyznaczać projekt dokumentu, są przedsięwzięcia wymienione w art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy, a które zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 ze zm.).

Organ odpowiedzialny za przygotowanie projektu GPR dokonał analizy przesłanek związanych z przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Z analizy

kwalifikowalności wynika, że Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Celem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ jest ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych i przestrzennych, występujących w centralnej części miasta, objętej granicami obszaru rewitalizacji, liczącym 322,79 ha (co stanowi 6,28% powierzchni gminy), zamieszkanym przez 7682 mieszkańców (16,66% populacji gminy). Działania rewitalizacyjne mają poprawić jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprzez zadania porządkujące przestrzenie publiczne, poprawiające stan techniczny zabudowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz stan środowiska naturalnego.

Program rewitalizacji jest dokumentem ogólnym, w ramach którego zaproponowano działania o charakterze nie inwestycyjnym (poprawiającymi aktywność mieszkańców), które uzupełnione zostały działaniami inwestycyjnymi z zakresu modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, poprawy stanu technicznego budynków, poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych i terenów zieleni, poprawy jakości powietrza. W ramach realizacji GPR zakłada się m.in. stworzenie miejsc rekreacji przyjaznych i bezpiecznych dla mieszkańców, służących integracji i aktywizacji, odnowę istniejących obiektów w celu realizacji nowych usług społecznych dla ludności.

Cele rewitalizacji i przedsięwzięcia mają charakter komplementarny wobec obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych miasta. Działania realizowane będą wyłącznie na terenie miasta Radomsko. Zadania związane z przeprowadzeniem robót budowlanych elementów zabudowy obszaru rewitalizacji, czy zagospodarowaniem terenów zieleni, mogą na etapie realizacji wykazywać negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na środowisko, które będzie miało charakter lokalny, związany z miejscem inwestycji, i odwracalny, tj. ustąpi po zakończeniu prac.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ nie zalicza się do dokumentów planistycznych wyszczególnionych w art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy, jak również nie stanowi dokumentu, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt2 ustawy, gdyż nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Program będący opracowaniem koncepcyjnym, mający wymiar lokalny, ograniczony do terenu miasta Radomsko, nie ustala ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Program nie zalicza się również do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 1 pkt 3 ustawy, gdyż Radomsko znajduje się w oddaleniu od obszarów Natura 2000, dlatego realizacja założeń dokumentu nie będzie powodować oddziaływania na te obszary.

W przypadku, gdy projekt dokumentu nie spełnia jednej z przesłanek warunkujących do kwalifikacji go do dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 1 ustawy ooś, tj. nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nie jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy ooś. W związku z tym nie podlega procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi pismem znak WOOŚ.411.127.2023.AJa z dnia 9 maja 2023 r.

16. OPINIE ZEBRANE NA TEMAT PROJEKTU GPR MIASTA RADOMSKA 2030+ ZGODNIE Z ART. 17 USTAWY O REWITALIZACJI

Projekt GPR Miasta Radomska 2030+ został przekazany do zaopiniowania w trybie przewidzianym w art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji do następujących instytucji:

Tab. 45 Wykaz instytucji opiniujących projekt GPR Miasta Radomska 2030+

Lp.	Wykaz instytucji opiniujących projekt GPR Miasta Radomska 2030+	Data i znak pisma w sprawie opinii	Treść opinii	Sposób uwzględnienia uwag
1	Zarząd Powiatu Starostwo Powiatowe w Radomsku ul. Leszka Czarnego 22 97-500 Radomsko	Pismo z dnia 19 kwietnia 2023r. Znak: PD.7134.1.70.2023	Pozytywna	Nd.
2	Zarząd Województwa Łódzkiego Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego al. Piłsudskiego 8 90-051 Łódź	-	Milcząca zgoda	Nd.
3	Wojewoda Łódzki Łódzki Urząd Wojewódzki ul. Piotrkowska 104 90-926 Łódź	Pismo z dnia 25 kwietnia 2023r. Znak: GPB-I.742.54.2023GPB-I.742.54.2023.MK	Pozytywna	Nd.
4	Komendant Główny Straży Granicznej al. Niepodległości 100 02-514 Warszawa	-	Milcząca zgoda	Nd.
5	Komendant Powiatowy Państwowej	-	Milcząca zgoda	Nd.

	Straży Pożarnej w Radomsku ul. Żeromskiego 19 97-500 Radomsko			
6	Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny ul. Wodna 40 90-046 Łódź	Pismo z dnia 17 kwietnia 2023r. Znak: ŁPWIS.NSOZNS.9022.189.2023.AK	Pozytywna	Nd.
7	Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna Urząd Miasta Radomska	Pismo z dnia 26 kwietnia 2023r. Bez znaku.	Pozytywna	Nd.
8	Centrala PGNiG SA ul. M. Kasprzaka 25 01-224 Warszawa	-	Milcząca zgoda	Nd.
9	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. ul. Mysia 2 00-496 Warszawa	Pismo z dnia 26 kwietnia 2023r. Znak: 10-RP-000072-2023-DB	Brak uwag	Nd.
10	Krajowy Zasób Nieruchomości ul. Nowy Świat 19 00-029 Warszawa	-	Milcząca zgoda	Nd.
11	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi ul. Traugutta 25 90-113 Łódź	Pismo z dnia 9 maja 2023r. Znak: WOOŚ.411.127.2023.AJa	Uzgodnienie odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	Dokonano korekty rozdz. 15 GPR powołując się na treść pisma z RDOŚ
12	Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków ul. Piotrkowska 99	Pismo z dnia 21 kwietnia 2023r. Znak: WUOZ-PP.5150.204.2023.AD	21.04.2023 - Negatywna	Uwzględniono uwagi WKZ w części dotyczącej form ochrony zabytków

	90-425 Łódź			obowiązujących na moment opiniowania GPR
13	Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie Nadzór Wodny w Łodzi ul. Północna 27 90-001 Łódź	Pismo z dnia 8 maja 2023r. Znak: PO.RPP.610.194.2023.PS	Uwagi dotyczące zasięgu terenu zagrożonego prawdopodobieństwem wystąpieniem powodzi	Uwzględniono informacje o obszarze zagrożonym powodzią, w tym w postaci korekty załącznika graficznego do GPR „Kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych”
14	Dyrektor Generalny Lasów Państwowych ul. Grójecka 127 02-124 Warszawa	Pismo z dnia 8 maja 2023r. Znak: ZS.2210.1.7.2023	Brak obowiązku opiniowania	Nd.
15	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi Ul. Traugutta 25 90-113 Łódź (w zakresie form ochrony przyrody)	Pismo z dnia 21 kwietnia 2023r. Znak: WPN.614.1.2023.BJa	Pozytywna	Nd.
16	Agencja Wywiadu ul. Miłobędzka 55 02-634 Warszawa	-	Milcząca zgoda	Nd.
17	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi ul. Lutomierska 108/112 91-048 Łódź	-	Milcząca zgoda	Nd.
18	Komendant Powiatowy Policji w Radomsku	-	Milcząca zgoda	Nd.

	ul. Piłsudskiego 56 97-500 Radomsko			
19	Wojewódzki Sztab Wojskowy ul. Źródłowa 52 91-735 Łódź	Pismo z dnia 12 kwietnia 2023r. Znak: CWCR_OZ_Łódź-WWiZ.0732.117.2023	Bez uwag	Nd.
20	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego ul. Piotrkowska 104 90-926 Łódź	Pismo z dnia 18 kwietnia 2023r. Znak: ZK-IV.740.1.2023	Milcząca zgoda	Nd.
21	Delegatura Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Katowicach Wydział Zamiejscowy w Łodzi ul. Północna 38/40 91-425 Łódź	Pismo z dnia 18 kwietnia 2023r. Znak: ZK-IV.740.1.2023	Bez uwag	Nd.
22	Orange Polska Spółka Akcyjna Al. Jerozolimskie 160 02-326 Warszawa	Pismo z dnia 24 kwietnia 2023r. Znak: TTDSILU/ASK.215-2304210010	Bez uwag	Nd.
23	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. ul. Targowa 74 03 – 734 Warszawa	Pismo z dnia 12 maja 2023r. Znak: ITS9.2110.10.2023.KCS.3	Opinia pozytywna do tekstu GPR, uwagi do załącznika graficznego w zakresie zasięgu terenu zamkniętego	Uwzględniono korektę granic terenu zamkniętego w załączniku graficznym do GPR „Kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych
24	Starostwo Powiatowe w Radomsku Wydział Zarządzania Drogami ul. Leszka Czarnego 22 97-500 Radomsko	-	Milcząca zgoda	Nd.

Źródło: opracowane własne

W odniesieniu do instytucji, do których Miasto Radomsko wystąpiło o zaopiniowanie projektu GPR pismami z dnia 29.03.2023 oraz 03-04.04.2023, termin na udzielenie odpowiedzi został wyznaczony na 14 dni od daty doręczenia. Pisma z odpowiedzią, opinią pozytywną oraz pisma zawierające wskazówki dotyczące uzgadniania projektów realizowanych w ramach GPR, otrzymano od 13 instytucji. Pozostałe dokonały pozytywnego zaopiniowania na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.

Poniżej dokonano szczegółowego przeglądu zgłoszonych wniosków związanych z korektami GPR Miasta Radomska 2030+.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu (pismo znak PO.RPP.610.194.2023.PS)

Na obszarze rewitalizacji Radomska występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią z art. 16 pkt 34 Prawa wodnego, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 ww. ustawy). Teren objęty Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ w szczególności znajduje się:

a. nieznacznie na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (tj. średnio raz na 100 lat),
b. nieznacznie na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (tj. średnio raz na 10 lat),
c. poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału.
d. nieznacznie na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%,
e. częściowo na obszarze narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Granice występowania terenów zalewowych, z uwagi na skalę i czytelność mapy, zostały ujawnione w załączniku graficznym do GPR *Kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych* w odniesieniu do terenów zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 0,2%, z uwagi na największy zasięg oddziaływania tej strefy.
Pomimo stwierdzenia, że obszar rewitalizacji jest narażony na ryzyko powodzi, faktyczne zagrożenie zalaniem obejmuje wyłącznie teren koryta rzeki Radomki w południowej części Parku Świętojańskiego i w żaden sposób nie dotyka planowanych w GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz istniejącej zabudowy położonej na obszarze rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wynikające z GPR Miasta Radomska 2030+ nie są realizowane na obszarze zagrożonym powodzią, niemniej jednak z uwagi na długoterminową perspektywę obowiązywania programu rewitalizacji, wskazuje się następujące ograniczenia dla ewentualnej,

przyszłej zabudowy tych terenów, celem ograniczenia negatywnych skutków zalania wodami powodziowymi:

- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z treścią art. 77 ust. 1 pkt 3) lit a) oraz b) Prawa wodnego, zakazuje się m.in. gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji mogących zanieczyścić wody, jak również lokalizacji nowych cmentarzy. Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia, dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich, zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy Prawo wodne, może, w drodze decyzji, zwolnić od wymienionych wyżej zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony, jakości wód;
- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy oraz ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.
- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy zapewnić swobodny przepływ wód powodziowych, poprzez zakaz nowej zabudowy.

PKP Polskie Linie Kolejowe SA Biuro Terenów Kolejowych i Ochrony Środowiska (pismo znak ITS9.2110.10.2023.KCS.2)

Przedsięwzięcia wynikające z Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ nie ingerują bezpośrednio w tereny kolejowe. Jednak z uwagi na długoterminowy charakter programu, wskazuje się na konieczność uzgadniania/opiniowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w sąsiedztwie obszaru kolejowego z właściwym terytorialnie zakładem linii kolejowych, tj. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Łodzi.

W załączniku graficznym nr 1 „Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Miasta Radomska" oraz załączniku graficznym nr 2 „Koncepcja architektoniczno-urbanistyczna dla obszaru rewitalizacji w Radomsku" zostały w całości uwzględnione obszary kolejowe, które zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 8) ustawy o transporcie kolejowym, stanowią obszar kolejowy w granicach działek ewidencyjnych.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi (pismo znak WUOZ-PP.5150.204.2023.AD)

Uznając obowiązek poszanowania wartości kulturowych w rewitalizacji, w GPR umieszcza się odwołania do zasad ochrony obiektów zabytkowych, wynikających z obowiązujących i planowanych do uchwalenia planów miejscowych (na etapie opracowania GPR), mogące mieć wpływ na ustalenia dokumentacji budowlanej i pozwoleń organów administracyjnych, które inwestorzy będą opracowywali na etapie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR. Dotyczy to w szczególności następujących zagadnień:

- Znaczna część podobszaru Centrum zlokalizowana jest na obszarze stanowisk archeologicznych. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR na tym podobszarze wymagać będzie przeprowadzenia badań archeologicznych, w szczególności dotyczy to projektów ingerujących w strukturę zabytkowego obszaru.
- Część przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR zaplanowano do realizacji przy obiektach objętych ochroną konserwatorską. W ich przypadku wskazuje się na konieczność opiniowania zakresu inwestycyjnego z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- W odniesieniu do ustaleń wynikających z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą nr XLV/456/22 z dnia 25 marca 2022 r.[17] wskazać należy następujące ustalenia dotyczące ochrony zabytków:
  - w obrębie zabytkowego śródmiejskiego układu urbanistycznego obowiązuje m.in. zakaz lokalizacji dominant przestrzennych, nakaz realizowania nowych budynków wyłącznie w formie zabudowy kamienicowej, nakaz nawiązania w kompozycji elewacji oraz proporcjach elementów elewacji nowych budynków do budynków tradycyjnych, wymóg stosowania ujednoliconej stolarki okiennej i drzwiowej w obrębie budynku, nakaz lokalizowania elementów małej architektury w ramach ujednoliconej formy architektonicznej;
  - w odniesieniu do obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków obowiązuje m.in.: zakaz nadbudowy budynków frontowych, nakaz prowadzenia badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych, dopuszczenie remontu oraz przebudowy z zachowaniem historycznej formy, nakaz dostosowania do historycznej formy oraz podziałów przy wymianie zewnętrznej stolarki okiennej i drzwiowej, nakaz stosowania materiałów nawiązujących do tradycyjnych rozwiązań, nakaz odtworzenia historycznych podziałów i detalu przy remoncie elewacji, zakaz stosowania zewnętrznej termomodernizacji budynków, zakaz stosowania parapetów, rynien i rur spustowych wykonanych z PCV;
- W GPR nie wskazuje się indywidualnych ustaleń związanych z ochroną zabytku w odniesieniu do zespołu starej synagogi przy ulicy Przedborskiej 9 w Radomsku w związku z tym, iż nie pochodzą z obowiązującego aktu planistycznego, tylko będącego w projektowaniu. Na etapie przygotowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmujących te obiekty, obowiązujące zasady ochrony tego zabytku należy uwzględnić w dokumentacji budowalnej/projekcie prac konserwatorskich.

17. OPIS SPEŁNIENIA PRZEZ GPR MIASTA RADOMSKA 2030+ WYMOGÓW DLA STRATEGII IIT

Zgodnie z Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa, Dz.U. z 2022, poz. 1079) gminny program rewitalizacji jest uznawany za inny instrument terytorialny (IIT), upoważniający do ubiegania się o wsparcie na realizację zadań rewitalizacyjnych ze środków strukturalnych UE, dostępnych w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027. Warunkiem jest jednak spełnienie przez GPR wymogów dotyczących strategii IIT, które zostały określone w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021-2027 oraz art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej.

[17] Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi wyrokiem sygn. akt II SA/Łd 613/22 z dnia 6 grudnia 2022 r. stwierdził nieważność Uchwały Nr XLV/456/22 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 25 marca 2022 r. w całości. Wyrok nie jest prawomocny, a sprawa jest przedmiotem postępowania odwoławczego z wniosku Urzędu Miasta Radomska.

Struktura GPR Miasta Radomska 2030+ zawiera w sobie zarówno elementy obligatoryjne wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, jak i zagadnienia wymagane od strategii IIT, o których mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej. Poniżej dokonano zestawienia kluczowych elementów dokumentu GPR, udowadniając spełnienie wymogów i ustawy o rewitalizacji, i przewidzianych dla strategii IIT.

……. Elementy struktury GPR Miasta Radomska 2030+ na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT

Wymogi dla strategii IIT wynikające z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej	Odpowiadające elementy GPR Miasta Radomska 2030+ wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji	Cechy GPR wynikające z *Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*
Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	Rozdz. 2. Podobszary rewitalizacji i ich diagnoza Rozdz. 2.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – podsumowanie „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomska” Rozdz. 1.2. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji w podziale na podobszary i poszczególne sfery	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu	Rozdz. 3. Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań Rozdz. 5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne Rozdz. 10. System monitorowania i oceny GPR	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Listę projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami	Rozdz. 5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne Rozdz. 5.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne Rozdz. 5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Rozdz. 7. Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów	Rozdz. 8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa Rozdz. 9. Zarządzanie	– podejście zintegrowane

reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT	Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+	
	Rozdz. 10. System monitorowania i oceny GPR	
	Rozdz. 12. Komitet Rewitalizacji	

Źródło: opracowanie własne

W rozdziale 2 GPR zawarto szczegółowe ustalenia oraz **syntezę zarówno diagnozy delimitacyjnej, jak i diagnozy pogłębionej podobszarów rewitalizacji Radomska, zawierającej analizę kluczowych problemów, potrzeb rewitalizacyjnych oraz potencjałów rozwojowych**. W ramach diagnoz wskazano na **wzajemne powiązania problemów ze sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej**. Powiązania te umożliwiły w kolejnym etapie prac sformułowanie wyzwań strategicznych GPR z zachowaniem podejścia zintegrowanego:

- **cele i kierunki działań zostały zintegrowane/uspójnione z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej podobszarów rewitalizacji**; w ramach diagnozy przeanalizowano problemy oraz potencjały występujące w podobszarach, na podstawie których sformułowano potrzeby rewitalizacyjne, zapewniając integrację działań rozwojowych, skoncentrowanych na wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego przy wzmacnianiu jego mocnych stron, umożliwiających szybszy rozwój;
- zastosowana komplementarność problemowa umożliwiła śledzenie **wzajemnych powiązań między negatywnymi zjawiskami obszaru rewitalizacji**, analizowanymi w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, co pozwoliło na zdefiniowanie dopełniających się celów, które oddziałują na wszystkie zidentyfikowane kryzysy;
- cele i kierunki działań GPR oraz wynikające z nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zintegrowane/ujednolicone z zakresem wsparcia programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027 (FEŁ); zastosowanie takiego podejścia umożliwia wykorzystanie **przy opisie przedsięwzięć wskaźników produktu i rezultatu powiązanych z realizacją FEŁ**;
- rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały zintegrowane w ramach GPR; do procesu tworzenia programu rewitalizacji zostali zaproszeni kluczowi interesariusze i partnerzy współpracujący z Miastem Radomsko, w tym **partnerzy społeczno-gospodarczy; interwencja rewitalizacyjna objęła różne sektory gospodarki i rozmaite polityki publiczne, umożliwiając włączenie zróżnicowanych typów partnerów procesu rewitalizacji i różnorodnych źródeł finansowania projektów**. Opis sposobu wyłonienia przedsięwzięć rewitalizacyjnych został opisany szczegółowo w rozdz. 5, a wzajemne powiązania między projektami wskazano w rozdz. 7.

Opis sposobu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Wymogi ustawy o rewitalizacji i Zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy. W ustawie o rewitalizacji katalog interesariuszy wskazany został w art. 2 ust. 2. W ustawie wdrożeniowej (art. 36 ust. 8 pkt 4) mowa jest o partnerach społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotach działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji - w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT. Analizując typy partnerów, którzy współtworzyli GPR miasta Radomska 2030+ należy wskazać na spełnienie wymogów zarówno ustawy o rewitalizacji, jak i ustawy wdrożeniowej.

Włączenie społeczne w trakcie opracowania GPR Miasta Radomska 2030+ odbywało się na kilka sposobów:

- poprzez udział w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach dedykowanych procesowi rewitalizacji, w których brali udział mieszkańcy, podmioty gospodarcze i społeczne, przedstawiciele samorządu lokalnego, organy władzy publicznej,
- poprzez udział w obowiązkowych konsultacjach społecznych projektów dokumentów (uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, uchwały w sprawie przyjęcia GPR),
- poprzez udział w naborze otwartym na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Na etapie wdrażania GPR Miasta Radomska 2030+ włączenie społeczne będzie odbywało się poprzez:

- udział w pracach Komitetu Rewitalizacji, do którego zostaną zaproszeni interesariusze wymienieni w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, jak i art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej,
- realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do GPR Miasta Radomska 2030+, w tym również w odniesieniu do zadań publicznych zlecanych organizacjom pozarządowym w obszarach wskazanych w GPR,
- realizację zadań remontowych wynikających z założeń programu dotacji dla nieruchomości prywatnych w ramach rozwiązań Specjalnej Strefy Rewitalizacji,
- udział w konsultacjach społecznych projektów dokumentów związanych z wdrażaniem GPR (np. uchwały w sprawie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, dokumentacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zmiany GPR).

Szczegółowo partnerzy procesu rewitalizacji Radomska zostali opisani w rozdz. *8.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu*.

Dzięki tym założeniom należy uznać GPR Miasta Radomska 2030+ za dokument, w którego opracowanie i wdrożenie włączono interesariuszy, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, co tym samym umożliwia uznanie GPR za strategię IIT.

Tab… Wskazanie sposobu włączenia społecznego interesariuszy w prace nad opracowaniem i wdrażaniem GPR – zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji

Interesariusze wg ustawy o rewitalizacji	Komitet Rewitalizacji	Realizatorzy przedsięwzięć	Udział w konsultacjach i opiniowaniu GPR
mieszkańcy podobszarów obszaru rewitalizacji i pozostali mieszkańcy miasta	x	x	x
właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami	x	x	x
spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS	x	x	x
podmioty prowadzące na obszarze miasta działalność gospodarczą	x	x	x
podmioty prowadzące na obszarze miasta działalność społeczną	x	x	x
samorząd lokalny	x	x	x
organy władzy publicznej	x		x
podmioty realizujące uprawnienia Skarbu Państwa	x	x	x

Źródło: opracowanie własne

Tab… Wskazanie sposobu włączenia społecznego interesariuszy w prace nad opracowaniem i wdrażaniem GPR - zgodnie z wymogami ustawy wdrożeniowej

Interesariusze wg ustawy wdrożeniowej	Komitet Rewitalizacji	Realizatorzy przedsięwzięć	Udział w konsultacjach i opiniowaniu GPR
partnerzy społeczno-gospodarczy (organizacje pracodawców)	x	x	x
podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	x	x	x
podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	x		x
podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji	x	x	x

Źródło: opracowanie własne

Podejście zintegrowane i koncentracja

Cele rewitalizacji, które stanowią odpowiedź na zdiagnozowane na podobszarach rewitalizacji problemy i wynikające z nich kierunki działań, mają charakter zintegrowany, gwarantując całościową odpowiedź na potrzeby obszaru rewitalizacji. Z uwagi na zbieżność problemów i potrzeb podobszarów stworzono dla nich wspólne cele i kierunki działań, którym dedykowano dopasowane do potrzeb przedsięwzięcia. Z dopełniającymi się celami zostały powiązane podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dodatkowo świadcząc o zintegrowanym charakterze interwencji. Cele i przedsięwzięcia zostały także ze sobą powiązane za pomocą odpowiednych wskaźników rezultatu i produktu (rozdz. 5 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, rozdz. 8 System monitorowania i oceny GPR). Takie wytyczenie celów GPR Miasta Radomska 2030+ wpisuje się w

wymóg art. 36 ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, pozwalając uznać niniejszy gminny program rewitalizacji za strategię IIT.

Przedstawione w rozdz. 7. *Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych* udowadniają istnienie wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami podstawowymi oraz uzupełniającymi, gwarantując wysoką skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji Miasta Radomska, będącego interwencją dopasowaną do zdiagnozowanych potrzeb podobszarów rewitalizacji, odpowiadającą na wyznaczone cele rewitalizacyjne oraz uzupełniające się kierunki działań. Podejście to świadczy o **zintegrowanym charakterze procesu rewitalizacji Radomska**, dzięki czemu możliwa jest kompleksowa interwencja, oddziałująca na różnorodne zidentyfikowane problemy, skoncentrowana terytorialnie, prowadzona za pomocą powiązanych ze sobą przedsięwzięć, łączących różne cele. Takie zintegrowane, kompleksowe podejście przełoży się na synergię działań, charakteryzujących się większą siłą oddziaływania na wielowymiarowy kryzys na podobszarach rewitalizacji, a także ograniczy możliwość przenoszenia się zjawisk kryzysowych do innych części miasta.

Zastosowanie podejścia zintegrowanego w programowaniu GPR Miasta Radomska 2030+ pozwoliło zaplanować całościową interwencję, na którą składają się powiązane ze sobą przedsięwzięcia, które doprowadzą do systemowych i trwałych zmian na obszarze rewitalizacji. W przypadku GPR wyzwania strategiczne wyrażone w celach i kierunkach działań mają charakter ogólny i długofalowy, zgodnie z szerszą koncepcją działań rewitalizacyjnych, wykraczającą poza zakres przedsięwzięć zamieszonych w programie.

Zaplanowane przedsięwzięcia równoważą się i dopełniają, wykazując kompleksowy charakter – przedsięwzięcia infrastrukturalne są ściśle powiązane z projektami społecznymi, stanowiąc niezbędną bazę dla zaplanowanych działań społecznych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w programie charakteryzują się wielowymiarowymi powiązaniami, dzięki czemu nastąpi połączenie ich efektów i zwiększenie oddziaływania na stan kryzysowy obszaru rewitalizacji. Ta całościowa odpowiedź na zidentyfikowane deficyty obszaru rewitalizacji pozwoli uzyskać efekt synergii – szersze i trwalsze oddziaływanie na zachodzące na obszarze zmiany.

Koncentracja w rewitalizacji oznacza skupienie na potrzebach obszaru interwencji, który dotknięty jest szczególnym rozmiarem problemów, a także posiada istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach GPR będą realizowane na obszarze rewitalizacji, który dzięki projektom o charakterze rozwojowym podlegać będzie systematycznej odnowie, oddziałując korzystnie na bezpośrednie sąsiedztwo i całe miasto.

Podsumowując, zapisy GPR Miasta Radomska 2030+ uwzględniają wymogi wynikające z Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, jak również art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej.

Spełnienie przez GPR Miasta Radomska wymogów uwarunkowań polityki spójności UE umożliwia ubieganie się o dofinasowanie na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

SPIS TABEL

TAB. 1 ZESTAWIENIE LICZBY MIESZKAŃCÓW I POWIERZCHNI DLA JEDNOSTEK ZDEGRADOWANYCH W RADOMSKU 10
TAB. 2. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ DLA PODOBSZARU CENTRUM 18
TAB. 3. WSKAŹNIKI Z ZAKRESU KONFLIKTÓW Z PRAWEM NA PODOBSZARZE CENTRUM 19
TAB. 4. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE RYNKU PRACY NA PODOBSZARZE CENTRUM 19
TAB. 5. POZOSTAŁE WSKAŹNIKI NA PODOBSZARZE CENTRUM 19
TAB. 6. WSKAŹNIKI SFERY GOSPODARCZEJ DLA PODOBSZARU CENTRUM 22
TAB. 7. WSKAŹNIKI SFERY PRZESTRZENNEJ DLA PODOBSZARU CENTRUM 23
TAB. 8. WSKAŹNIKI SFERY TECHNICZNEJ PODOBSZARU CENTRUM 24
TAB. 9. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE ŚRODOWISKOWYM NA PODOBSZARZE CENTRUM 25
TAB. 10. ZESTAWIENIE POTRZEB REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU CENTRUM W SFERZE SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ, TECHNICZNEJ I ŚRODOWISKOWEJ 26
TAB. 11. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ DLA PODOBSZARU MŁODZOWY 33
TAB. 12. WSKAŹNIKI Z ZAKRESU KONFLIKTÓW Z PRAWEM NA PODOBSZARZE MŁODZOWY 34
TAB. 13. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE RYNKU PRACY NA PODOBSZARZE MŁODZOWY 34
TAB. 14. POZOSTAŁE WSKAŹNIKI NA PODOBSZARZE MŁODZOWY 34
TAB. 15. WSKAŹNIKI SFERY GOSPODARCZEJ DLA OBSZARU MŁODZOWY 36
TAB. 16. WSKAŹNIKI SFERY PRZESTRZENNEJ DLA OBSZARU MŁODZOWY 38
TAB. 17.WSKAŹNIKI SFERY TECHNICZNEJ PODOBSZARU MŁODZOWY 38
TAB. 18. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE ŚRODOWISKOWYM NA PODOBSZARZE MŁODZOWY 39
TAB. 19. ZESTAWIENIE POTRZEB REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU MŁODZOWY W SFERZE SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ, TECHNICZNEJ I ŚRODOWISKOWEJ 40
TAB. 20. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ DLA PODOBSZARU KOPIEC 49
TAB. 21. WSKAŹNIKI Z ZAKRESU KONFLIKTÓW Z PRAWEM NA PODOBSZARZE KOPIEC 49
TAB. 22. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE BEZROBOCIA NA PODOBSZARZE KOPIEC 50
TAB. 23. POZOSTAŁE WSKAŹNIKI NA PODOBSZARZE KOPIEC 50
TAB. 24. WSKAŹNIKI SFERY GOSPODARCZEJ DLA PODOBSZARU KOPIEC 52
TAB. 25. WSKAŹNIKI SFERY PRZESTRZENNEJ DLA PODOBSZARU KOPIEC 53
TAB. 26. WSKAŹNIKI SFERY TECHNICZNEJ PODOBSZARU KOPIEC 53
TAB. 27. WSKAŹNIKI W ZAKRESIE ŚRODOWISKOWYM W PODOBSZARZE KOPIEC 54
TAB. 28. ZESTAWIENIE POTRZEB REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU KOPIEC W SFERZE SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ, TECHNICZNEJ I ŚRODOWISKOWEJ 55
TAB. 29. CELE OPERACYJNE W STRATEGII ROZWOJU MIASTA RADOMSKA DO 2030 ROKU 61
TAB. 30. KIERUNKI DZIAŁAŃ W MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA RADOMSKA NA LATA 2021-2031 63
TAB. 31. OBSZARY REHABILITACJI I REKULTYWACJI WSKAZANE W OBOWIĄZUJĄCYM STUDIUM 67
TAB. 32. CELE I ZADANIA ZAWARTE W MIEJSKIM PROGRAMIE WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI 69
TAB. 36. METODY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY PROJEKTAMI NA OBSZARZE REWITALIZACJI 113
TAB. 37. MATRYCA POWIĄZAŃ MIĘDZY PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI UJĘTYMI W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+ 116
TAB. 38 PODMIOTY REALIZUJĄCE CZYNNOŚCI Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA GPR MIASTA RADOMSKA 2030 +.. 138
TAB. 39 RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI RADOMSKA 2030+ 141
TAB. 40 KOSZTY ZARZĄDZANIA GMINNY PROGRAMEM REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+ 141
TAB. 41 ORGANIZACJA PROCESU MONITORINGU GMINY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+ 143
TAB. 43 ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW MONITOROWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+ 145
TAB. 44. OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARZE REWITALIZACJI – ICH STATUS I POSTULOWANY ZAKRES ZMIAN 161
TAB. 45. WYKAZ INSTYTUCJI OPINIUJĄCYCH PROJEKT GPR MIASTA RADOMSKA 2030+ 166

SPIS RYSUNKÓW

RYS. 1. PODZIAŁ MIASTA RADOMSKA NA JEDNOSTKI STRUKTURALNE 8
RYS. 2. OBSZAR REWITALIZACJI 10
RYS. 3. PODOBSZAR CENTRUM 11
RYS. 4. UŻYTKOWANIE TERENU NA PODOBSZARZE CENTRUM 12
RYS. 5. FUNKCJE BUDYNKÓW NA PODOBSZARZE CENTRUM 13
RYS. 6. WŁASNOŚĆ GRUNTÓW NA PODOBSZARZE CENTRUM 15
RYS. 7. POKRYCIE PODOBSZARU CENTRUM MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 16
RYS. 8. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW W PODOBSZARZE CENTRUM W LATACH 2012-2019 18
RYS. 9. ROZMIESZCZENIE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA PODOBSZARZE CENTRUM 20
RYS. 10. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WG SEKCJI PKD2007 NA PODOBSZARZE CENTRUM ... 21
RYS. 11. PODOBSZAR REWITALIZACJI MŁODZOWY 28
RYS. 12. UŻYTKOWANIE TERENU PODOBSZARU REWITALIZACJI MŁODZOWY 29
RYS. 13. FUNKCJE BUDYNKÓW W PODOBSZARZE REWITALIZACJI MŁODZOWY 30
RYS. 14. WŁASNOŚĆ GRUNTÓW NA PODOBSZARZE REWITALIZACJI MŁODZOWY 31
RYS. 15. POKRYCIE PODOBSZARU REWITALIZACJI MŁODZOWY MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 32
RYS. 16. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW NA PODOBSZARZE MŁODZOWY W LATACH 2012-2019 33
RYS. 17. ROZMIESZCZENIE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA PODOBSZARZE MŁODZOWY 35
RYS. 18. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WG SEKCJI PKD2007 NA PODOBSZARZE MŁODZOWY 36
RYS. 19. PODOBSZAR REWITALIZACJI KOPIEC 42
RYS. 20. UŻYTKOWANIE TERENU PODOBSZARU REWITALIZACJI KOPIEC 43
RYS. 21. FUNKCJE BUDYNKÓW NA PODOBSZARZE KOPIEC 44
RYS. 22. WŁASNOŚĆ GRUNTÓW NA PODOBSZARZE REWITALIZACJI KOPIEC 45
RYS. 23. POKRYCIE PODOBSZARU REWITALIZACJI KOPIEC MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 46
RYS. 24. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW NA PODOBSZARZE KOPIEC W LATACH 2012-2019 47
RYS. 25. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WG SEKCJI PKD2007 NA PODOBSZARZE KOPIEC 50
RYS. 26. ROZMIESZCZENIE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA PODOBSZARZE KOPIEC 51
SCHEMAT 1. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ PROCESU REWITALIZACJI W RADOMSKU 59
RYS. 27. PRZEZNACZENIE TERENU NA OBSZARZE REWITALIZACJI W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADOMSKA 65
ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE NA PODSTAWIE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADOMSKA. 68
RYS. 28. SCHEMAT POWIĄZAŃ PRZESTRZENNYCH 154
RYS. 29. SCHEMAT DOCELOWEGO UKŁADU ŚCIEŻEK ROWEROWYCH 155
ZDJĘCIE 1. WIZUALIZACJA BULWARU NAD RZEKĄ RADOMKĄ 156
RYS. 30. OTOCZENIE PL. 3 MAJA DO PRZEBUDOWY W CELU WPROWADZENIA STREFY USPOKOJONEGO RUCHU 157
RYS. 31. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARZE REWITALIZACJI 160

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

ZAŁĄCZNIK NR 1

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Radomska w skali 1:5000.

ZAŁĄCZNIK NR 2

Opracowanie graficzne koncepcji architektoniczno-urbanistycznej dla obszaru rewitalizacji Radomska - założenia urbanistyczno-architektoniczne przedsięwzięcia podstawowego PP14 *„Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej" (Mapa 8).*

ZAŁĄCZNIK NR 3

Opracowanie graficzne koncepcji architektoniczno-urbanistycznej dla obszaru rewitalizacji Radomska – uproszczona koncepcja zagospodarowania obszaru centralnego (Mapa 9).

ZAŁĄCZNIK NR 4

Wzór karty do monitorowania realizacji przedsięwzięć i projektów objętych Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

za okres od ……r. do ……r.[18]

Numer projektu [19]	
Nazwa projektu	
Podmiot odpowiedzialny	

Opis realizacji projektu

Status projektu (proszę zaznaczyć X właściwe):	
- zrealizowany	
- w trakcie realizacji	
- niezrealizowany	
- rezygnacja z realizacji projektu	

Zrealizowany zakres rzeczowy:

[18] Obowiązują okresy roczne w zakresie monitorowania realizacji projektów i przedsięwzięć GPR
[19] Numer i nazwę zadania należy podać z Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

Okres realizacji projektu:

Wysokość poniesionych nakładów na realizację projektu w zł:	
- Planowana wartość w GPR	
- Wysokość poniesionych wydatków	
- Zaktualizowana wartość projektu po realizacji	

Poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji projektu:	
- Planowane do osiągnięcia wskaźniki w GPR	
- Faktyczna wartość osiągniętych wskaźników	

Zgodność z harmonogramem realizacji projektu określonym w GPR:

- ◻ TAK
- ◻ NIE, dlaczego:……
……
……

Zaistniałe problemy związane z realizacją projektu:……
……
……

Potrzeba wprowadzenia zmian dotyczących projektu:

- ◻ NIE
- ◻ TAK, dlaczego ……
……
……

Opis działań zaplanowanych na następny rok i prognozowanych w okresie kolejnych lat:
……
……
……

Data

Osoba wypełniająca kartę
w imieniu podmiotu prowadzącego

…… ……

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY NR 1

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA

SKALA 1:5 000

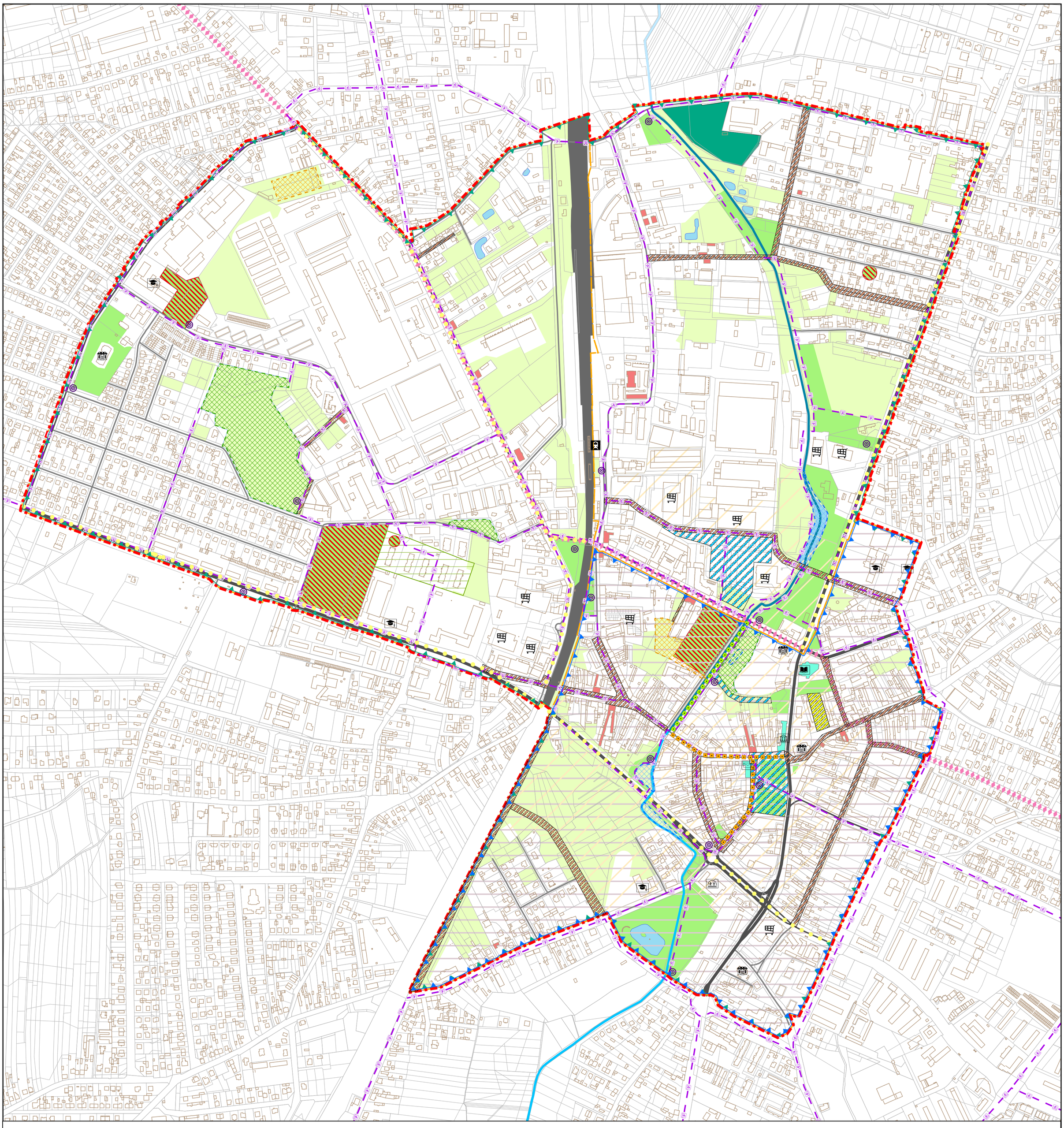

Granica obszaru rewitalizacji

Granica podobszaru rewitalizacji

Granice działek ewidencyjnych

Obrys budynków

Komunikacja

Tereny kolejowe

Drogi

krajowa

powiatowa

gminna

Łódzka Magistrala Rowerowa

Tereny rekreacyjne

zieleń urządzona

zieleń nieurządzona

infrastruktura sportowa

Rodzinne Ogródki Działkowe

wody powierzchniowe

Obiekty publiczne

Miejski Dom Kultury

Miejska biblioteka

dworzec kolejowy

kościół

muzeum

szkoła

placówka poczta

obiekty handlowe

Obszar do objęcia zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Obszar wskazany do objęcia Specjalną Strefą Rewitalizacji

Zmiany funkcjonolno-przestrzenne i architektoniczne

realizacja inwestycji celu publicznego

projektowany parking

zmiana układu komunikacyjnego

przebudowa ulic

termomodernizacja budynków komunalnych (PP22, PP23, PP24)

poprawa dostepności obiektów publicznych (PP17, PP18)

obszar objęty programem dotacji do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji (PP16)

Planowane inwestycje

Projektowane tereny zieleni urządzonej

Projektowane zbiorniki wodnej

Projektowana przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa (PP19)

Modernizacja oświetlenia ulicznego (PP15)

Przebudowa rzeki Radomki

etap 1

etap 2

etap 3

Infrastruktura pieszo-rowerowa (PP14)

Projektowany bulwar

Projektowany woonerf

Projektowane ścieżki rowerowe

Projektowane stacje rowerowe

Obszar objęty programem rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej

N

0 0,125 0,25 0,5 km

New Urb Pact

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii

IRMiR INSTYTUT ROZWOJU MIAST I REGIONÓW

UCZELNIA ŁAZARSKIEGO ŁAZARSKI WARSZAWA

KONCEPCJA ARCHITEKTONICZNO-URBANISTYCZNA DLA OBSZARU REWITALIZACJI W RADOMSKU

MAPA 8 - ZAŁOŻENIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

Schemat docelowego układu ścieżek rowerowych w szerszym ujęciu

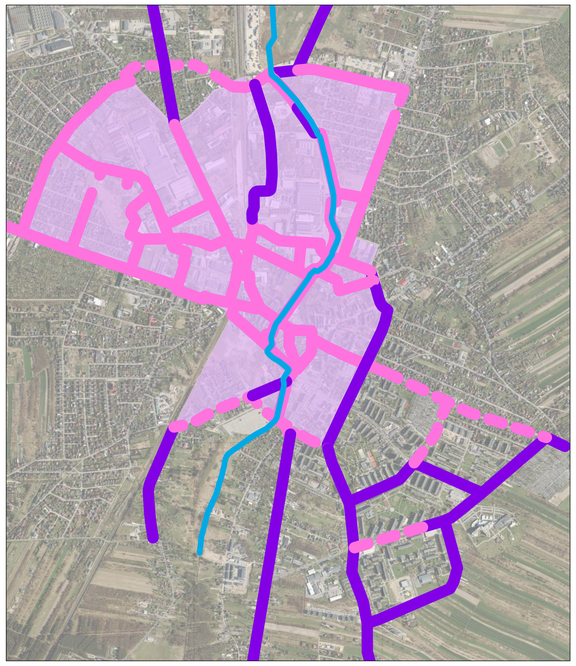

Powiązania przestrzenne

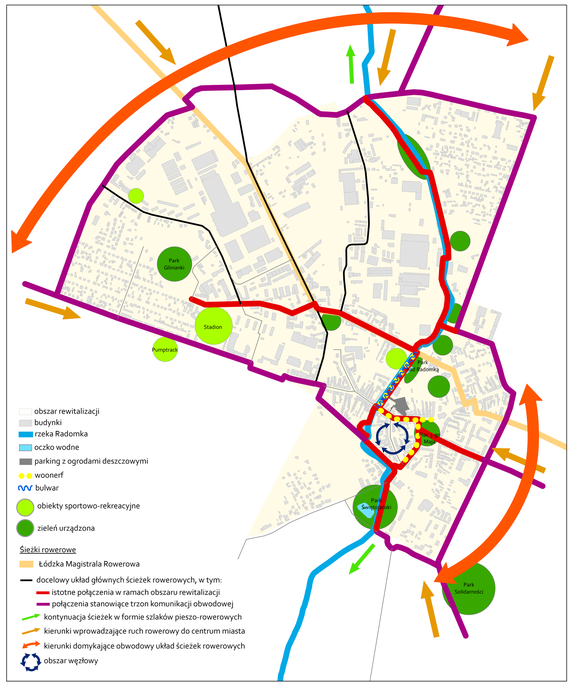

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju · Ministerstwo Rozwoju i Technologii · Instytut Lazarski · IRMiR Instytut Rozwoju Miast i Regionów · New Urb Pact

1:2 500

0 125 250 500 m

N

granica obszaru rewitalizacji
granice podobszarów rewitalizacji
budynki

Miejsca publiczne
- Miejski Dom Kultury
- Miejska Biblioteka
- dworzec kolejowy
- kościół
- muzeum
- szkoła
- Poczta Polska
- obiekty handlowe

Komunikacja
- linia kolejowa
- przejazd kolejowy
- Łódzka Magistrala Rowerowa

Drogi
- krajowa
- powiatowa
- gminna
- inna

ZAŁOŻENIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

obszar wyznaczony do szczegółowego opracowania

Tereny rekreacyjne
- rzeka Radomka
- zieleń urządzona
- zieleń nieurządzona
- wody powierzchniowe
- infrastruktura sportowa
- Rodzinne Ogrody Działkowe

Zmiany funkcjonalno-przestrzenne i architektoniczne
- realizacja inwestycji celu publicznego
- budowa parkingu
- przebudowa lub budowa ulicy
- zmiana układu komunikacyjnego
- przebudowa, rozbudowa, termodernizacja lub remont istniejących obiektów
- poprawa dostępności obiektów publicznych

Infrastruktura pieszo-rowerowa
- docelowy układ ścieżek rowerowych, w tym:
  - ścieżka w ramach bulwaru nad rzeką Radomką
  - ścieżka rekreacyjna wzdłuż rzeki Radomki

stacje rowerowe:
- rowery miejskie do wypożyczenia
- urządzone miejsca odpoczynku
- stojaki na rowery
- ładowarki do rowerów elektrycznych i hulajnóg
- samoobsługowe stanowiska naprawy rowerów

woonerf:
- priorytet dla ruchu pieszego i rowerowego
- uspokojenie ruchu samochodowego
- rezygnacja z tradycyjnego wydzielenia jezdni i chodników
- powiązanie z usługami zlokalizowanymi w parterach pierzei
- urządzone miejsca odpoczynku zaaranżowane z wykorzystaniem zieleni
- ciekawe obiekty małej architektury

bulwar:
- przekształcenie jednej z jezdni na deptak pieszy
- realizacja ścieżki rowerowej
- aranżacja miejsc odpoczynku
- regulacja koryta rzeki Radomki

Kierunkowe wytyczne

1. Realizacja zieleni urządzonej na potrzeby odpoczynku - nasadzenia, obiekty małej architektury
2. Rewaloryzacja zabudowy: remonty, modernizacje
3. Ukształtowanie czytelnej pierzei poprzez przekształcenie lub uzupełnienie istniejącej zabudowy
4. Ukształtowanie przestrzeni publicznej - zmiana układu komunikacyjnego i zagospodarowania, tj. przekształcenie skweru nawiązując do historycznej pierzei
5. Wykorzystanie i przystosowanie przejść bramowych w pierzei jako łącznika przestrzeni publicznych
6. Wykorzystanie potencjału podwórek i zaplecza pierzei do utworzenia przestrzeni ogólnodostępnej, poprzez realizację zieleni urządzonej, obiektów małej architektury, lokalizację obiektów usługowych i ogródków gastronomicznych
7. Realizacja bulwaru rzecznego:
   - przekształcenie jednej z jezdni na ciąg pieszy i przystosowanie drugiej jezdni do ruchu dwukierunkowego
   - podniesienie poziomu tafli wody rzeki poprzez zabiegi regulacyjne
   - realizacja kładek pieszych
   - utworzenie ścieżki rowerowej poprzez likwidację części miejsc postojowych przy Al. Jana Pawła II
   - uzupełnienie nasadzeń drzew
8. Poprawa czytelności przebiegu drogi gminnej poprzez obustronne nasadzenia szpalerów drzew
9. Realizacja zieleni urządzonej rekreacyjnej - plac zabaw, siłownia plenerowa, itp.
10. Rewaloryzacja istniejących skwerów
11. Realizacja parku nad rzeką Radomką wraz ze zbiornikiem wodnym, budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż muru klasztornego do Grobu Nieznanego Żołnierza
12. Realizacja zbiorników wodnych i polderów zalewowych
13. Realizacja strefy rekreacyjno-wypoczynkowej - plac zabaw i siłownia plenerowa
14. Budowa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
15. Budowa ciepłowni gazowej
16. Przebudowa infrastruktury sportowej
17. Przebudowa placu zabaw
18. Realizacja nowego zagospodaarowania terenu - skweru oraz zabudowy wysokiej przy ul. Narutowicza

KONCEPCJA ARCHITEKTONICZNO-URBANISTYCZNA DLA OBSZARU REWITALIZACJI W RADOMSKU

MAPA 9 - UPROSZCZONA KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU CENTRALNEGO

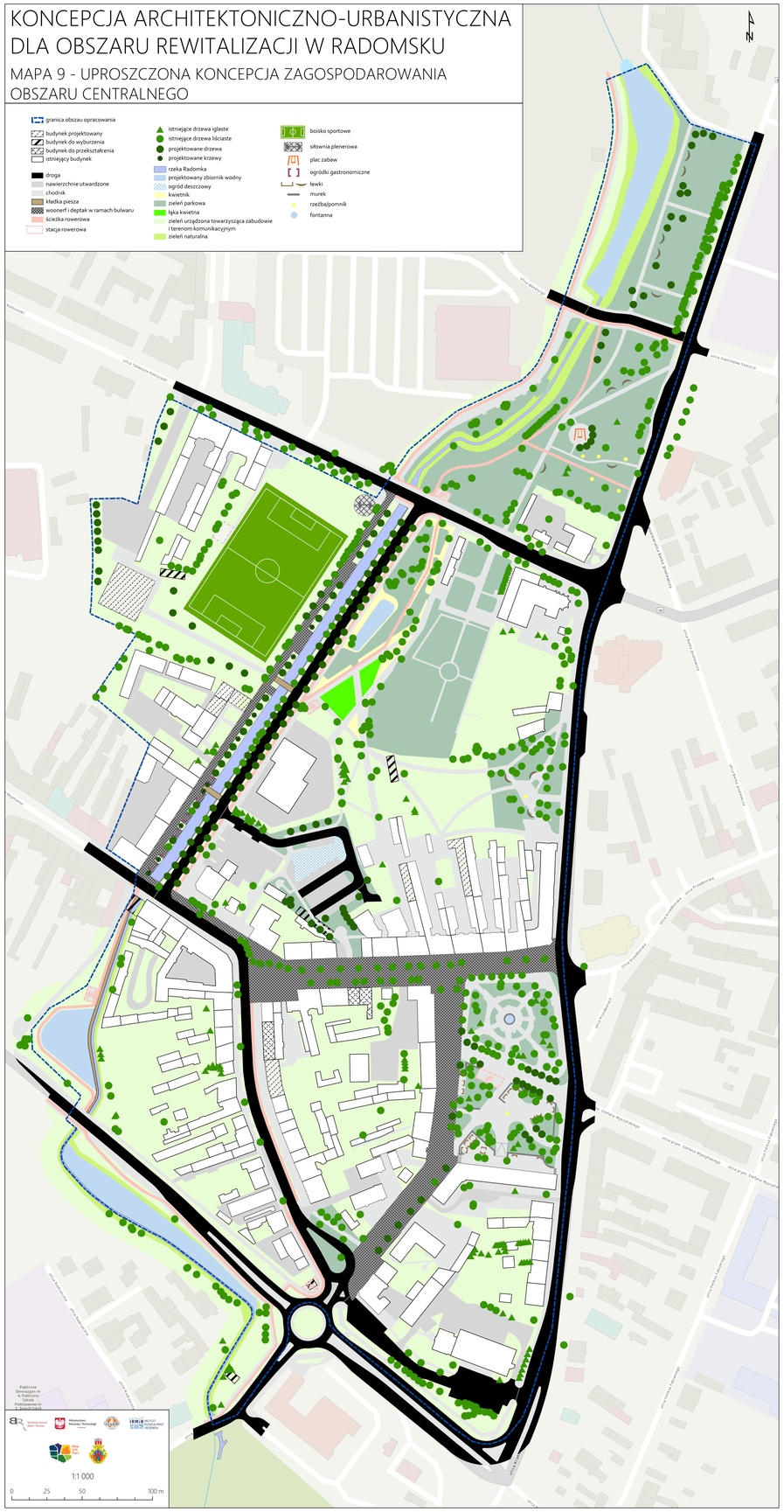

MAKIETA OBSZARU KONCEPCJI I WIZUALIZACJA 3D BULWARU RZECZNEGO